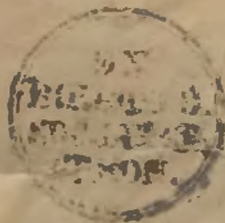

Kolberg

**PORÓWNIANIE
MIAR I WAG.**

KOLBERGA

PORÓWNANIE
MIAR I WAG
POLSKICH Z ZAGRANICZNYMI.

ZA POZWOLENIEM CENZURY RZĄDOWEJ

PORÓWNIANIE

PIA R I W A G

TERAZNIEJSZYCH I DAWNIEJSZYCH
W KRÓLESTWIE POLSKIM
UŻYWANYCH
Z ZAGRANICZNYMI,

przez

JULIUSZA KOŁOBRZEG KOLBERGA

DOKTORA FILOZOFII, PROFESSORA RADNEGO PRZY B. UNIWERSYTECIE KRÓLEWSKO-WARSZAWSKIM
I SZKOLE SZCZEGÓLNEJ LEŚNICTWA; KOMISYI NAJWYŻSZEJ EXAMINACYJNEJ I TOWARZYSTWA
KRÓLEWSKO-WARSZAWSKIEGO PRZYJACIOŁ NAUK CZŁONEK.

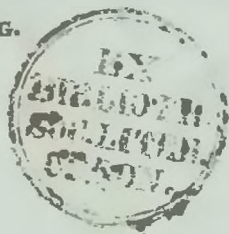

WYDANIE WTÓRE.

PRZEROBIE I POWIĘKSZYŁ
WILHELM KOLBERG.

4318.

WARSZAWA,
DRUK JÓZEFA WĘCKIEGO.

1838.

BG 348765

W Do korzystania
w czytelni

Roku 1819 wyszła po raz pierwszy książka pod napisem: *Porównanie miar i wag teraźniejszych i dawniejszych w Królestwie Polskiem używanych*. Do jej wydania był powodowany ś. p. mój ojciec, względami użyteczności dla każdego prawie urzędnika, rachmistrza i przemysłowego ogółu, tudzież zachęceniemi Kommissyj Rządowych Spraw wewnętrznych i Skarbu. W jakkolwiek znacznej liczbie exemplarzy był odbity pierwszy nakład tego dzieła, już jednak od kilku lat jest ono wyczerpnięte: a poszukiwanie go przez wiele osób, skłoniło mnie do zajęcia się nowém jego wydaniem.

Zmiany jakie przez lat ośmnaście w systemacie miar i wag krajów innych zaszły, ściśle sprawdzenia wzajemnych stosunków miarowych, dokonane przez uczonych mężów, nakoniec nie dość dogodny dziś w niektórych miejscach układ w rzeczonym roku wydanego dzieła, zmusiły mnie do zupełnego przerobienia jego całości. Staralem się jednak utrzymać ile możności plan pierwotny.

Trojakie warunki ulepszenia miałem na względzie: pewność zasad, dokładność obliczeń i porządek w układzie.

Postanowienia rządowe wydane w różnych państwach, a tu przytaczane, służyły mi za podstawę porównań; co zaś do krajów, w których zbywało na podobnych postanowieniach, trzymałem się dzieł najcelniejszych i najpóźniejszych, i do takich odwołuję się w dziele.

Obliczenia jakie wykonać zachodziła potrzeba, były kilkakrotnie i różnemi sposobami odrabiane, dla zapewnienia się o dokładności wypadków. Zawsze w działaniach używałem więcej cyfer dziesiętnych, niż jest umieszczonych w dziele.

W książkach metrologicznych, wartość wszelkich miar bywa odnoszoną do miary francuzkiej dawniej lub nowej, albo do angielskiej; a nawet postanowienia rządowe odwołują się do jednej z tych miar. Przy każdym rozdziale umieściłem obliczoną najtroskliwiej tabliczkę porównania i wzajemnej zamiany tych miar zasadniczych.

Używałem w obecném wydaniu do porównania wszelkich miar, miary dziesiętnéj francuzkiéj jako najdokładniejszój i wziętój za podstawę miar polskich.

Co do układu, zostawiając główny podział na miary długości, powierzchni, objętości i wagi, każdy z tych rozdziałów podzieliłem na trzy główne części; *w pierwszój* jest mowa o miarach polskich nowych i dawnych, porównyując je z miarami ościennych narodów; *w drugiej* przechodzę miary innych miast i krajów, i podaję ich wartość w miarach francuzkich i polskich; *trzecia część* nakoniec obejmuje same tablice. Każda z tych części jest obszerniej rozwinięta niż w pierwszém wydaniu; nadto miary polskie uporządkowałem i uzupełniłem, miary zaś obcych krajów obszerniej opisałem i wszystkie z polskimi porównałem. Dla uniknienia powtarzań, część tablic uległa niektórym zmianom i skróceniom.

Oprócz miar polskich, najobszerniej są opisane miary rossyjskie, francuzkie, angielskie, pruskie i austriackie, jako dla nas najważniejsze; które także zostały pomiędzy sobą porównane.

Wagi aptekarskie są ważne tak pod względem lekarskim jak naukowym, gdyż często bywają używane do ocenienia ciężkości ciał nader drobnych. W téj myśli podałem dokładną wiadomość o wagach aptekarskich obcych, i dołączyłem dwie tablice zamiany ich na polskie.

Wyrażenia liczebne są podane w ułamkach dziesiętnych dla łatwego ich mnożenia przez liczby dziesiętne; aby jednakże ocenić ułamek w częściach drobniejszych miary, jest przydana do każdego rozdziału tablica za pomocą którój ułamki dziesiętne jednostek większych jakimi są łokcie, stopy, garnce, funty, zamienić można na cale, kwarty, luty.

Pragnąc uzupełnić rzecz, a ile bydz może dogodzić potrzebie powszechnój, dodałem tablice: ciężaru gatunkowego i wagi stopy sześciennój polskiéj ciał rozmaitych, tudzież porównania podziałek termometrów i barometrów.

Owo zgoła, uczyniłem co mogłem, aby praca moja nie okazała się niegodną i ojca mego, i ogółu dla którego ją podjąłem.

w Warszawie dnia 15 Lipca 1837.

H. Holberg.

SPIS PRZEDMIOTÓW.

CZĘŚĆ PIERWSZA.

	<i>stron.</i>
O miarach i wagach w ogólności; a w szczególności o miarach i wagach francuzkich i polskich nowych	1
O zasadach miar czyli postanowieniach rządowych polskich, rossyjskich, francuzkich, angielskich, pruskich, austriackich	5
ROZDZIAŁ I. O miarach długości	16
Nowe polskie miary długości	16
Dawne miary długości w Polsce i Litwie: Polska koronna, Litewska, Chełmińska stara, Chełmińska nowa, Pruska, Wiedeńska	18
Miary długości znaczniejszych miast i krajów w porządku alfabetycznym, z wyrażeniem ich podziału i stosunku do miar francuzkich i polskich	21
Anglia str. 21, Austria 22, Francya 25, Prussy 31, Rossya 32, Wiedeń 34.	
Miary górnicze	35
Miary drożne. Porównanie miar drożnych i zamiana na sążnie polskie	36
TABLICE. T. I. Zamiana części dziesiąt. łok. i st. pol. na cale i linije, i odwrotnie .	38
T. II. Zamiana nowój polskiej zwyczajnej miary długości na miarę geometryczną i odwrotnie	39
T. III. Zamiana polskich dawn. koron. łokci na nowe, na arszyny i odwrotnie .	40
T. IV. Zamiana litewskich łokci na polskie, na arszyny i odwrotnie	40
T. V. Porównanie i zamiana miar zasadniczych, to jest: milimetrów francuzkich i polskich, linij francuzkich dawnych i cali angielskich	41
T. VI. Zamiana łokci i stop polskich na miary obce łokciowe i stopowe	42
T. VII. Zamiana arsz. ross. na obce miary, i zamiana stóp ross. na obce miary	43
T. VIII. Zamiana metrów francuzkich, na miary łokciowe, i stopowe	44
T. IX. Zamiana łokci i stóp francuzkich używalnych na obce miary łok. i stop.	45
T. X. Zamiana łokci, i stóp pruskich na obce miary łokciowe i stopowe	46
T. XI. Zamiana łokci i stóp wied. na obce miary, łokciowe i stopowe	47
T. XII. Zamiana jardów i stóp angielskich na obce miary łokciowe, i stopowe	48

	<i>stron.</i>
ROZDZIAŁ II. <i>O miarach powierzchni.</i>	49
Nowe polskie miary powierzchni	49
Dawne miary powierzchni w Polsce i Litwie: Polska koronna, Litewska, Chełmińska stara i nowa, Reńska i Wiedeńska	51
Miary powierzchni znaczniejszych miast i krajów, w porządku abecadlowym, z wyrażeniem ich podziału i stosunku do miar francuzkich i polskich	54
TABLICE. Tabl. zamiany miar w Polsce używanych, znajdują się w części II.	
T. I. Porównanie i zamiana miar kwadratowych zasadniczych, to jest: francuzkiej dziesiętnój, francuzkiej dawniej, i angielskiej.	60
T. II. Zamiana obcych stopowych i zwyczajnych miar kwadratowych na stopy i cale kwadratowe polskie i odwrotnie	61
ROZDZIAŁ III. <i>O miarach objętości czyli sześciennych</i>	63
Nowe polskie miary objętości	63
Dawne miary objętości w Polsce i Litwie (M. koron. str. 64, Litew. 65)	64
Miary objętości znaczniejszych miast i krajów w porządku abecadlowym, z wyrażeniem ich podziału i stosunku do miar francuzkich i polskich	66
Anglia 68, Francya 71, Prussy 77, Rossya 78, Wiedeń 80.	
TABLICE. T. I. Zamiana miar polskich dawnych koronnych do zboża i płynów, na miarę polską nową	81
T. II. Zamiana części dziesiąt. korca i garnca pol. na garnce, kwarty i kwaterki	82
T. III. Porównanie i zamiana miar zasadniczych sześciennych, to jest: dziesiętnój francuzkiej, dawniej francuzkiej i angielskiej	83
T. IV. Zamiana obcych miar stopo. sześcienn. na stopy i cale pol. i odwrotnie	84
T. V. Zamiana korcy polskich na miary zbożowe litewskie, rossyjskie, francuzkie, pruskie, wiedeńskie i angielskie	86
T. VI. Zamiana miar zbożowych litewskich, rossyjskich, francuzkich, pruskich, wiedeńskich i angielskich na korce i garnce polskie	87
T. VII. Zamiana garncy polskich na miary płynów litewskie, rossyjskie, francuzkie, pruskie, wiedeńskie i angielskie	88
T. VIII. Zamiana miar płynów litewskich, rossyjskich, francuzkich, pruskich, wiedeńskich i angielskich, na garnce i kwarty polskie	89
ROZDZIAŁ IV. <i>O miarach ciężkości czyli wagach</i>	90
Nowe polskie wagi	91
Dawne wagi w Polsce i Litwie	93

Wagi znaczniejszych miast i krajów, w porządku abecadłowym, z wyrażeniem ich podziału i stosunku do miar francuzkich i polskich 95

Anglia 96, Francya 99, Prussy 106, Rossya 107, Wiedeń 110.

TABLICE. T. I. Zamiana części dziesiętnych funta na łuty i drachmy, i odwrotnie	111
T. II. Zamiana wagi dawniej koronnój i litewskiej na nową polską i odwrotnie	112
T. III. Porównanie i zamiana wzajemna wag zasadniczych, to jest: <i>grammów</i> francuzkich, <i>grains</i> angielskich, i <i>assów</i> holenderskich	113
T. IV. Zamiana wagi polskiej handlowej na aptekarską i odwrotnie	114
T. V. Zamiana wzajemna wagi polskiej handlowej, mennicznej i wagi ross.	115
T. VI. Zamiana wag handlowych polskich na wagi handlowe rossyjskie, francuzkie, pruskie, wiedeńskie, lipskie i angielskie	116
T. VII. Zamiana wag handlowych rossyjskich, francuzkich, pruskich, wiedeńskich, lipskich i angielskich, na wagi polskie	117
T. VIII. Zamiana wag aptekarskich polskich na wagi apt. innych krajów.	118
T. IX. Zamiana wag aptekarskich obcych na wagi apt. polskie	119
T. X. Ciężar gatunkowy ciał rozmaitych	120
Ciała stałe 120, płyny 123, gazy i pary 124.	
T. XI. Ciężar wody dystylow. w różnej tempe. Réaumura i w próżni ważonej	125
T. XII. Waga jednej stopy sześcienniej polskiej ciał rozmaitych, których ciężar w budownictwie wiedzieć wypada	126
ROZDZIAŁ V. <i>Barometry i termometry</i>	128
Porównanie podziałek termometrów: Réaumura, Celsjusza i Fahrenheita	128
Porównanie podziałek barometrów (cali paryż. angiels. i milimetr.)	131
DODATEK. Wiadomość o miarach i wagach starożytnych	134

CZĘŚĆ DRUGA.

Tablice zamiany terażniejszych i dawniejszych miar geometrycznych długości i powierzchni w Królestwie Polskiem używanych.

Zamiana miar długości:

Tablic siedm. Zamiana miar: Polskiej nowój, dawniej Polsko-Koronnój, Litewskiej, Chełmińskiej stariej i nowój, Reńskiej i Wiedeńskiej od str. 3 do 9

Zamiana miar powierzchni:

Tablic siedm. Zamiana miar jak wyżej . . . . . od str. 10 do 37

Tablica XV. Zamiana miary Reńskiej lasowej 38

Podział miar powierzchni porównanych z sobą w powyższych tablicach . . 40

SPROSTOWANIE ZNACZNIEJSZYCH POMYLEK.

Część pierwsza.

<i>Stronnica</i>	<i>1 wiersz</i>	10.	zamiast	dwunego	czytać	dawnego.
—	9	—	3.	—	Milimetrów	czytać Miligramów.
—	16	—	5.	—	za	czytać zaś.
—	16	—	12.	—	duodecimalnemi, decinalnych,	czytać duodecimalnemi, decimalnych
—	18	—	19.	—	całej polski,	czytać całej Polski.
—	22	—	1.	—	Podział	czytać Podział.
—	24	—	14.	—	Mila chińska (Li)	= 50 sznurów, czytać = 180 sznurów.
—	27	—	10.	—	lok. = 2 st.	0,573770. czytać lok. = 2 st. = 0,573770.
—	29	—	6.	—	= 1½ palmo, 12 = cali.	czytać = 1½ palmo = 12 cali.
—	32	—	19.	—	werszok,	czytać werszok.
—	33	—	3.	od dołu,	zamiast Sążen = 6 stóp, = Pręt = 16 stóp,	czytać Sążen = 6 stóp. — Pręt = 16 stóp.
—	34	—	15.	zamiast Sążen	klafter = 16 stóp. czytać Sążen	klafter = 6 stóp.
—	36	—	4.	—	podludnika	czytać południka.
—	42	—	4.	Angielskie	zamiast $\frac{1}{16}$ yard, inches,	czytać $\frac{1}{16}$ yard, inches.
—	42	—	5.	od dołu,	Wiedeńskie stopy,	zamiast 35 czytać 36.
—	41	—	1.	Angielskie,	zamiast $\frac{1}{16}$ yard, inches,	czytać $\frac{1}{16}$ yard, inches.
—	44	—	23.	zamiast Zamiana stóp	francuzkich, czytać Zamiana	metrów francuz.
—	52	—	9 i 10	od dołu,	zamiast Kniecy,	czytać Kniecy.
—	53	—	3	zamiast pręt □	= pręcików □, czytać pręt □	= 100 pręcików □
—	62	—	4	—	100... palmi = 120,563 stóp	czytać 12,0563 stóp.
—	—	—	5	—	82,914 — = 100... —	czytać 829,11. — = 100...
—	79	—	12	od dołu,	zamiast = 108 = stoof. czytać = 108 stoof.	
—	108	—	12	od dołu,	zamiast 32 uty, czytać 32 luty.	
—	118	—	5	od dołu,	Turyń, dramme, zamiast 3 czytać 2.	
—	119	—	11	Uneya 1,	Angielskie 3 zamiast 2 czytać 1.	
—	121	—	14	od dołu	zamiast ludygo czytać ludygo.	

Część druga.

<i>Stronnica</i>	<i>2 wiersz</i>	8,	1 Sążen Wiedeński	zamiast = 16 stóp. czytać = 6 stóp.
—	4	—	21	od dołu, Miara Wiedeńska, zamiast 18,829 czytać 18,839.
—	—	—	12	od dołu, Miara Wiedeńska, zamiast 188,296 czytać 188,396.
—	13	—	8	od dołu, Miara Chelm. now., ulam. 10, zamiast 3612 czytać 2642.
—	22	—	2	Miara Polska nowa, pręciki □, zamiast 5. czytać 6.
—	24	—	2	Miara lit., pręciki □ zamiast 98 czytać 96.
—	—	—	15	Miara lit., ulamki 10, zamiast 1778 czytać 1178.
—	—	—	3	z dołu, Miara Pol. daw., Morgi, zamiast 1 czytać 11,
—	—	—	2	— — — — — 11 czytać 1,
—	32	—	10	— Miara polska nowa, ulamki 10, zamiast 3748. czytać 6748.
—	35	—	10	— Miara Magdeb., pręciki □ zamiast 24, czytać 44.

CZĘŚĆ PIERWSZA.

O MIARACH I WAGACH W OGÓLNOŚCI;

A W SZCZEGÓLNOŚCI O MIARACH I WAGACH FRANCUZKICH I POLSKICH NOWYCH.

Miary i wagi same w sobie uważane zupełnie są dowolne; dla tego też niemal każdy kraj używa odmiennych miar długości, powierzchni objętości, oraz wag. Łatwo pojąć że powszechna miara i waga wiele przyczyniłaby się mogła do ułatwienia handlu i rachunkowości między narodami, i do zbliżenia tak naukowych jak przemysłowych działań i postępów. Starano się najusilniej wynaleźć powszechną miarę, a bardziej starano się wynaleźć miarę taką, któraby oparta na stałych zjawiskach przyrodzenia była niezmienną, i wolną od zgady. Tym celem Francuzi użyli skutecznie dwóch środków:

1. Długości łuku południka.
2. Długości wahadła.

Dla upatrzenia w przyrodzeniu jedności miar, Akademia Paryzka nauk r. 1790 wyznaczyła Kommissję złożoną z PP. *Bordy*, *Lagranża*, *Laplase*, *Mąża* i *Kądorseta*. Kommissya ta zgodziła się na wymierzenie południka ziemskiego przechodzącego przez Paryż i wzięcie dziesięciomilionowej części, czwartej części tego łuku, za jednostkę miar długości, którą nazwano metrem. Z tego metru wyprowadzono później jednostki miar innych i wagi.

Postanowiono wymierzyć część łuku południka od $90^{\circ}\frac{1}{2}$ leżącą pomiędzy Dunkierką a Barceloną. Nie chcąc polegać na dawniejszych pomiarach wykonanych we Francyi przez *Pikarda*, *Kassiniego* i *La Hira*, Akademia Francuzka wybrała r. 1792 z grona swego znanych z prac mężów *Delambra* i *Mechain*, którym wymierzenie południka ziemskiego poruczono. Stosując prawdy Geodezyi, Astronomii i Fizyki do powierzonych im pracy, uczeni ci mężowie, wykonali ją z podziwającą dokładnością i najpomyślniejszym skutkiem. Czynności ich obszernie są opisane w dziele *Delambra: Base du système metrique décimal*.

Przy tém rozmiarze użyto do brania kątów koła powtarzającego *Bordy* (*Cercle répétiteur de Borda*) którym to narzędziem kąt dowolnie powtarzać można; a dzieląc tym sposobem błąd powstać mogący z podziału narzędzia i t. p. przez liczbę obserwacyj uczynić go nieskończenie małym. I tak na 115 trójkątach będących siecią na obranym łuku południka, znalazło się tylko

36, w których błąd summy 3ch kątów dochodził sekundy. Wymierzone kąty ulegały koniecznym redukcjom do poziomu, środka stanowisk i znaków.

Największe ostrożności i starania zachowano przy mierzeniu dwóch podstaw przy Perpignan długiej 6006,84225345 i przy Melun długiej 6075,8429. — Miary długie po 12 stóp były z platyny, oprawne w mosiądz i opatrzone termometrami metalicznemi czyli nonjuszami, które okazywały dokładnie rozszerzanie się prętów przez ciepło. To rozszerzanie podciągnięto pod rachunek, i sprowadzono wszystkie obserwacye do jednego stopnia ciepła, to jest 16 $\frac{1}{4}$ ° Celsiusza. Nie stykano prętów, dla uniknięcia potąceń, zostawiając małe odstępy pomiędzy niemi. W każdym końcu pręta umieszczoną była blaszka (languette), wysuwana za pomocą śrubki, służąca do zetknięcia z następnym prętem. Najdrobniejszy podział téj blaszki pozwalał oceniać przez szkla powiększające $\frac{1}{10000}$ sążnia. Nachylenia prętów były mierzone dla znalezienia ich poziomój długości, którą sprowadzano do powierzchni morza. Po dokonanych obliczeniach podstawa przy Perpignan wyprowadzona z podstawy przy Melun i lańcucha trójkątów, różniła się od rzeczywistego pomiaru na 11 cali.

Wynajdywano szerokości geograficzne na głównych stanowiskach.

Tak dokładnie uskuteczniiony wymiar części południka odpowiadającej na niebie łukowi 9°6738 wykazał że ta część południka odniesionego do powierzchni morza = 5,130,740 sążni (toises); uważając bryłę ziemską jako Elipsoidę. Téj długości jedna dziesięciomilionowa część zawiera 413,lin.295936, która jest długością prawną metra (mètre légal). A chociaż później Delambre wykrył w obliczeniach błędy, i ocenił czwartą część południka = 5,131,111, z czego wartość metra wypada = 413,lin.328, tę jednakże wartość i każdą inną z późniejszych wymiarów wypaść mogącą, nie można w użycie wprowadzić (*).

Z rozmiarów tych oprócz jednostki miar wyprowadzono najpewniejsze wnioski o postaci i rozległości ziemi.

Sposobem drugim wzięcia z przyrodzenia jednostki miar, którego trzymają się Angley, jest długość wahadła sekundowego pod pewną szerokością geograficzną.

Z postaci sferoidalnej ziemi i siły odśrodkowej przez obrot wirowy dzienny zrządzonój, wynika, że siła ciężkości większą jest przy biegunach jak na równiku, i stosunkowo zmniejsza się od biegunów ku równikowi (a). Poruszenia więc wahadła danej długości przedsze

(*) Francoeur Géodesie.

(a) Ponieważ ziemia jest sferoidą nieforemną zbliżoną kształtem do elipsoidy obrotowej, przeto oś równika większą jest od osi biegunowej, a ztąd siła ciężkości większą jest przy biegunie a mniejszą przy równiku. Druga przyczyna malenia téj siły ku równikowi jest działanie siły odśrodkowej. Siła odśrodkowa powstająca z obrotu wirowego dziennego ziemi około swój osi, mocą której wszystkie cząstki usiłują oderwać się od swego środka według praw mechaniki jest na równiku wprost przeciwną siłę ciężkości, a zmniejsza się ku biegunom i przy takowych = 0.

będą przy biegunie, w miarę zaś zbliżania się ku równikowi powolniejsze. Chcąc zatem jednostajnie wymierzać czasy, np. sekundy średniego czasu, należy powiększać długość wahadła, w miarę posuwania się od równika ku biegunowi. *Bouger, La Caille, Berda* ściśle z wahadłem czynili doświadczenia; ostatni znalazł pod szerokością Paryża długość sekundo-
wego wahadła = 440, lin. 5593, czyli 0, metr 99385, które we 24 godzin robi 86400 kolysań. A że długości dwóch wahadeł są w stosunku odwrotnym kwadratów z liczby kolysań w jednym-
ze czasie, przeto jeden metr zrobiłby na 24 godzin 8640, $\frac{1}{2}$ kolysań. Dla wynalezienia wahadła sekundo-
wego w jakimkolwiek miejscu *Laplace* w dziele: *Connaissance des temps pour 1820* sprowadził doświadczenia *P. Bordy* i poszukiwania *P. Mathieu* do formuły ogólnej:

$$0,990787 + \frac{\text{mètr.}}{0,0053982 \text{ wst.}^2 \text{ szer: geo: (b)}}$$

Długość wahadła będzie zatem doskonałym wzorem i najstosowniejszym praktycznym środkiem do utworzenia metra, gdyby takowy kiedy zaginął lub stał się wątpliwym *).

„Związać potrzeby ludzkie (mówi Sniadecki) z fenomenami natury, i wyciągnąć miarę pierwszych ze stosunku ostatnich, jest to myśl wielka i godna rozumującego jestestwa! Dzieło oświecenia jestto ogrom przestraszający człowieka, skoro się zastanowi i zmierzy krótkość swego życia z masą nieczmierną rzeczy, poznawaniu jego zostawionych. Nauki postępując w doskonałości, ułatwić i skracać powinny tę rozległą przestrzeń. Zrobić nam

(b) Z tej formuły, obrachowaną została tablica następująca:

	Stopnie szerokości geograf.	Ciężar 100 ft. w różnych szer: geogr.	DŁUGOŚĆ WAHADEŁA	
			Metrów	Cali pol. n.
	0° 0' 0"	100,0000	0,990787	41,2828
	10 0 0	100,0165	0,990950	41,2896
	20 0 0	100,0637	0,991418	41,3091
	30 0 0	100,1362	0,992136	41,3390
	40 0 0	100,2251	0,993017	41,3757
Obserwatorium paryzkie	48 50 14	100,3088	0,993846	41,4102
	50 0 0	100,3198	0,993955	41,4148
Kraków Obserw:	50 3 50	100,3204	0,993960	41,4150
Londyn St. Paweł	51 30 49	100,3338	0,994094	41,4205
Warszawa Obserw:	52 13 5	100,3401	0,994159	41,42329
Wilno Obserw:	54 41 0	100,3628	0,994381	41,4325
Petersburg Obserw:	59 56 31	100,4082	0,994833	41,4513
	60 0 0	100,4087	0,994836	41,4515
	70 0 0	100,1812	0,995554	41,4814
	80 0 0	100,5281	0,996022	41,5009
Przy biegunie	90 0 0	100,5449	0,996185	41,5077

Według poprzedzającego wypada eliptyczność ziemi na $\frac{1}{217}$, a powiększenie się ciężkości przy biegunach na $\frac{1}{180}$, to jest: że ciało które na równiku waży 180 funtów, ciężałoby przy biegunie 181 funtów.

- *) Jeodezyja wyższa Ant. Szachina. Wilno 1829.
Le Regulateur par F. Hortolan. Naples 1830.
Arytmetyka Przemysłowo-Handlowa A. Barcińskiego. Warsz. 1835.

na przyszłość niepotrzebne wszystkie tablice zamiany jednych miar i wag na drugie, uwolnić pamięć od mnóstwa i zamiatania tylu ułamków, jestto ująć mechanicznej pracy, a przyczynić czasu władzom umysłowym człowieka. Zrobić jeszcze ten przybysz czasu, a oszczędzenie pamięci dziedzictwem wiecznem do znalezienia i utrzymania łatwem dla przyszłych pokoleń, nie jestże to ważnem i rzetelnem dobrodziejstwem dla rodu ludzkiego?

Że atoli ludzie są uporeczywie przywiązani do dawnych i powszechnych u siebie zwyczajów; nie jestto rzeczą łatwą odmienić im miary i wagi, i wszystkie ich rachunki pomieścić. Długo nad tém pracowano we Francyi, i inaczej niepotrafiono tego dokazać, tylko zostawiając w znacznej liczbie dawne nazwiska miar i wag przy nadaniu im nowego wymiaru w niewielkiej od dwunego różnicy. Zaprowadzenie po całej Europie miar francuzkich byłoby przedsięwzięciem trudnem: więc zostaje tylko porównać dokładnie miary i wagi krajowe, z miarami i wagami francuzkiemi i w ściśle ustanowionym stosunku zapewnić im nieodmienną trwałość."

Jednostka miar francuzkich, metr, według pracowicie wyrachowanych tablic Hr. A. Chodkiewicza, oceniony jest 413,295936 linii stopy paryzkiej (*pied du roi*) dawniej powszechnie używanej. Stopa ta dla swęj długości szczególnie jest zdatną do porównania miar różnych narodów, i zwykle używaną w dziełach i tablicach porównań: podług niej metr jednostka nowęj miary ocenioną została; znając zatem dokładnie stosunek tych dwóch miar między sobą, na jedno wyjdzie którejkolwiek z nich przy porównaniu miar długości, powierzchni i objętości użyjemy.

Polityczne zmiany od kilkudziesiąt lat w Polsce wydarzone, przeistaczając koronne miary i wagi, coraz to na inne, stały się przyczyną takiego w nich zamieszania, iż tylko nowo i porządnie zaprowadzonemi, zapobiedz można było nieładowi.

Na zachęcenie i pod przewodnictwem Ministra Stanu *Staszica*, Towarzystwo Królewskie przyjaciół nauk w roku 1816 przyjęło na siebie nader ważną, i nader trudną pracę, obmyślenia nowych systematycznych miar i wag dla Polski. Czynne przyłożenie się do tego zamiaru Kasztelana Hrabi Alexandra Chodkiewicza, powszechnie jest znane. Był on Prezesem Deputacji wyznaczonej przez Towarzystwo przyjaciół nauk do tak ważnej czynności; członkami zaś byli:

X. Antoni Dąbrowski
X. Xawery Szaniawski D. o. p.
Józef Celiński
Jan Hoffman Dr. fil:
Adam Kitajewski Dr. fil:
Michał Kado Dr. fil:

} Professorowie Uniwersytetu
Królewsko-Warszawskiego.

oraz X. Bystrzycki Rektor Szkół XX. Pijarów.

Takim sposobem i przez takich znawców utworzony systemat miar i wag, od Najwyższej Władzy podług postanowienia J. O. Xięcia *Zajęzka* Namieśtnika z dnia 13 Czerwca

1818 przyjętym, i od 1 Stycznia 1819 roku jako normalny do używania w Królestwie Polskiem zalecony został. Zupełne jednak wprowadzenie nowych miar i wag dopiero od dnia 1 Stycznia 1820 roku nastąpiło.

Łatwe nader tych miar i wag jest porównanie z obcemi; gdyż są dokładnie, bez ułamku, zastosowane do nowych francuzkich; i tak 2 *milimetry* odpowiadają linii, 1 *litre* kwarcie, 8 *miligramów* granikowi. I na to także wzgląd zachowanym został, ażeby nowo zaprowadzone miary i wagi nie wiele się od dawnych różniły; aby zaś uniknąć pomyłek, główniejsze podziały i ich nazwiska też same co w dawnych zatrzymano.

O ZASADACH.

Oprócz stosunku miar teraźniejszych do dawniejszych polskich koronnych i litewskich, najpotrzebniejszą jest dokładna wiadomość o miarach rossyjskich, pruskich, austryjackich, angielskich, dawnych i nowych francuzkich; przeto o każdej miarze tych krajów obszernie mówić będę przytaczając zasady i stosunki, podług których tablice zamiany obliczonemi zostały (*). Postanowienia rządowe wydane o miarach i wagach są następujące:

KRÓLESTWO POLSKIE.

W Imieniu Najjaśniejszego ALEXANDRA I. Cesarza Wszech
Rossyi Króla Polskiego etc. etc. etc.

Xięże Namiestnik Królewski w Radzie Stanu.

Uznawszy potrzebę zaprowadzenia w Królestwie Polskiem miar i wag jednostajnych właściwych krajowi, tak dla ułatwienia działań handlowych, jakoteż w celu uniknienia niedogodności z używania rozmaitych z sobą niezgodnych miar i wag; na przełożenie Kommissyi Rządowej Spraw Wewnętrznych i Policji; po wysłuchaniu zdania ogólnego zgromadzenia Rady Stanu, postanowiliśmy i stanowimy:

Art. 1. Zaprowadzone zostaną z dniem 1 Stycznia 1819 r. w Królestwie Polskiem nowe miary i wagi, które od dnia rzeczzonego w wszelkich czynnościach publicznych i prywatnych używane będą.

Art. 2. Wspomniane miary dzielić się mają na pięć klas:

- a) Miary długości, — b) Miary drożne, — c) Miary powierzchni czyli kwadratowe, —
d) Miary objętości czyli sześcienne, — e) Miary ciężkości czyli wagi.

Wymiar długości odbywać się będzie za pomocą łokcia, sążnia i sznura mierniczego.

(a) Stosując się do potrzeb kraju, najobszerniejszą wiadomość daję o miarach zasadniczych i miarach państw ościennych; miary zaś innych krajów i miast przechodzę w krótkości.

Wymiar powierzchni czyli kwadratowy, za pomocą łokcia, sążnia i sznura kwadratowego, tudzież włóki i jej podziałów na rozmierzanie pól.

Wymiar objętości za pomocą łokcia sześciennego, sążnia sześciennego, korea i jego podziałów.

Miary drożne będą: mile, pół mile, ćwierć mile i staje milowe.

Art. 3. Używać się mające wagi są: *a)* Centnar, *b)* Kamień, *c)* Funt, *d)* Uncya, *e)* Łut, *f)* Drachma, *g)* Skrupul, *h)* Gran, *i)* Granik, *k)* Miligram.

Art. 4. Podział miar tych i wag i ich stosunek metryczny oznaczamy jak następuje:

A. MIARY DŁUGOŚCI.

I. Podział łokcia.

Łokieć	Stóp	Cwierci	Calów	Linii	Milimetrów
1	2	4	24	288	576
	1	2	12	144	288
		1	6	72	144
			1	12	24
				1	2

II. Podział Sążnia.

Sążeń	Łokci	Stóp	Calów	Linii	Milimetrów
1	3	6	72	864	1728
	1	2	24	288	576
		1	12	144	288
			1	12	24
				1	2

III. Podział sznura mierniczego.

Sznur	Prętów	Łokci	Pręcików czyli stóp geo- metrycznych	Ławek	Calów	Linii	Milimetrów
1	10	75	100	1000	1800	21600	43200
	1	7½	10	100	180	2160	4320
		1	1⅓	13⅓	24	288	576
			1	10	18	216	432
				1	1,8	21,6	43,2
					1	12	24
						1	2

B. MIARY DROŻNE.

Podział mili Polskiej.

Mila	Pół mili	Cwierć mili	Pół ćwierci mili, czyli staje milowe	Łokci	Cali	Linii	Milimetrów
1	2	4	8	14816	12	3,74	8534311,48952
	1	2	4	7408	6	1,87	4267155,74476
		1	2	3704	3	0,93	2133577,87238
			1	1852	1	0,46	1066788,93619

C. MIARY POWIERZCHNI CZYLI KWADRATOWE.

I. *Podział łokcia* □

Łokieć □	Stóp □	Cwierci □	Calów □	Linii □	Milimetrów □
1	4	16	576	82944	331776
	1	4	144	20736	82944
		1	36	5184	20736
			1	144	576
				1	4

II. *Podział sążnia* □

Sążeń □	Stóp □	Calów □	Linii □	Milimetrów □
1	36	5184	746496	2985984
	1	144	20736	82944
		1	144	576
			1	4

III. *Podział sznura* □

Sznur □	Prętów □	Łokci □	Pręcików □ czyli stóp geometrycz.	Ławek □	Calów □	Linii □	Milimetrów □
1	100	5625	10000	1000000	3240000	466560000	1866240000
	1	56 1/4	100	10000	32400	4665600	18662400
		1	1 7/9	177 7/9	576	82944	331776
			1	100	324	46656	186624
				1	3,24	466,56	1866,24
					1	144	576
						1	4

IV. Podział włóki.

Włoka	Morgów	Sznurów □	Prętów □	Łoki □	Pręcików □	Ławek □
1	30	90	9000	506250	900000	90000000
	1	3	300	16875	30000	3000000
		1	100	5625	10000	10000000
			1	56¼	100	10000
				1	1½	177½
					1	100

D. MIARY OBJĘTOŚCI CZYLI SZEŚCIENNE.

I. *Podział tokcia sześciennego.*

Łokieć S.	Stóp S.	Cwierci S.	Calów S.	Linii S.	Milimetrów S.
1	8	64	13824	23887872	191102976
	1	8	1728	2985984	23887872
		1	216	373248	2985984
			1	1728	13824
				1	8

II. Podział sążnia sześciennego.

Szęść sześcienn.	Stóp sześcienn.	Calów sześcienn.	Linii sześcienn.	Milimetrów sześcienn.
1	216	373218	64972511	5159780352
	1	1728	2985981	23887872
		1	1728	13824
			1	8

III. *Podziat korca.*

[illegible]

E. MIARY CIĘŻKOSCI CZYLI WAGI.

Podział centnara.

Centnar	Kamieni	Funtów	Uncyj	Lotów	Drachmów	Skrupulów	Granów	Graników	Milimetrów
1	4	160	1600	3200	12800	38400	921600	5068800	40550400
	1	25	400	800	3200	9600	230400	1267200	10137600
		1	16	32	128	384	9216	50688	405504
			1	2	8	24	576	3168	25344
				1	1	12	288	1584	12672
					1	3	72	396	3168
						1	24	132	1056
							1	5¼	44
								1	8

Art. 5. Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Policyi obwieści stosunek miar i wag postanowieniem niniejszém oznaczonych do miar i wag dawnych konstytucyjnych Polskich, do miar i wag Rossyjskich, Austryackich, Pruskich i Francuzkich, wag Kolońskich, Norymberskiej i Karatowej Angielskiej.

Art. 6. Z dniem ostatnim Grudnia r. b. dotąd używane w kraju miary i wagi ustają, i jako przeciwnie prawu mają być uważane.

Uskutecznicie tego postanowienia, które w Dzienniku praw umieszczone być mają, Kommissyi Rządowej Spraw Wewnętrznych i Policyi polecamy.

Działo się w Warszawie na posiedzeniu Rady Administracyjnej d. 13 Czerwca 1818 r.

(podpisano) ZAJĄCZEK.

Minister Spraw Wewnętrznych i Policyi (podp.) *T. Mostowski.*

Radca Sekretarz Stanu, Generał Brygady (podp.) *Kossecki.*

Zgodno z oryginałem: Radca Sekretarz Stanu, Generał Brygady (podp.) *Kossecki.*

Zgodno z Wypisem: Minister Sprawiedliwości *W. Sobolewski.*

Sekretarz Jeneralny *J. Hankiewicz.*

ROSSYA.

Celem zaprowadzenia w całym Państwie jednostajnych i dokładnych miar długości, Rząd rozkazał zrobić potrzebną liczbę arszynów żelaznych, które dla wiarygodności oznaczone są szczególnym na to stemplem. Ministerstwo finansów zaopatrzyło Gubernie i Powiaty w podobne arszyny, stosownie do potrzeby i pokupu. Miary Rossyjskie oparte są na miarach Angielskich. Stosunki miar i wag Cesarstwa łącznie z prowincjami Inflanckimi, umieszczone w tej książce, wzięte są z objaśnień udzielonych r. 1835 przez *P. Paucker* Professora w Mitawie. (*Jahrbuch für 1836 v. Schumacher. Stusgard 1836.*)

FRANCYA.

Mówiło się wyżej o miarach francuzkich; wypada nam tylko przytoczyć pozwolenie Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, używania w handlu miar i wag, które do dawnych są zbliżone, i dawnych noszą nazwiska:

Arrêté du Ministre de l'intérieur pour l'exécution du décret du 12 Février 1812. Du 23 Mars 1812.

Le ministre de l'intérieur.

Vu le décret du 12 Février 1812, relatif à l'uniformité des poids et mesures, ensemble la loi du 19 Frimaire an 8, et les lois des 18 Germinal an 3 et 1er Vendémiaire an 4;

Arrêté ce qui suit:

Art. 1er Il est permis d'employer pour les usages du commerce,

1° Une mesure de longueur égale à deux mètres, qui prendra le nom de toise, et se divisera en six pieds;

2° Une mesure égale au tiers du mètre ou sixième de la toise, qui aura le nom de pied, se divisera en douze pouces, et le pouce en douze lignes.

Chacune de ces mesures portera sur l'une de ses faces les divisions correspondantes du mètre; savoir: la toise, deux mètres divisés en décimètres, et le premier décimètre en millimètres; et le pied, trois décimètres un tiers, divisés en centimètres et millimètres; en tout, millimètres 333 $\frac{1}{3}$.

2. Le mesurage des toiles et étoffes pourra se faire avec une mesure égale à douze décimètres, qui prendra le nom d'aune. Cette mesure se divisera en demis, quarts, huitièmes et seizièmes, ainsi qu'en tiers, sixièmes et douzièmes; elle portera sur l'une de ses faces les divisions correspondantes du mètre en centimètres seulement, savoir, cent vingt centimètres numérotés de dix en dix.

3. Les mesures dont il est question dans les articles précédens, pourront être construites d'une seule pièce, ou brisées à charnière, ou de toute autre manière, qu'il conviendra, pourvu que les fractions soient des parties aliquotes desdites mesures, et ne puissent,

par aucune combinaison, produire les anciennes mesures locales qu'elles doivent remplacer.

4. Le grains et autres matières sèches pourront être mesurés, dans la vente au détail, avec une mesure égale au huitième de l'hectolitre, laquelle prendra le nom de boisseau, et aura son double, son demi et son quart.

Chacune de ces mesures portera son nom, et, en outre, l'indication de son rapport avec l'hectolitre. Savoir:

Le double boisseau . . . $\frac{1}{4}$ d'hectolitre.

Le boisseau . . . $\frac{1}{8}$ „

Le demi-boisseau . . . $\frac{1}{16}$ „

Le quart de boisseau . . . $\frac{1}{32}$ „

5. Pour la vente en détail des graines, grainilles, farines, légumes secs ou verts, le litre pourra se diviser en demis, quarts et huitièmes, et chacune de ces mesures portera son nom indicatif de son rapport avec le litre.

6. Les mesures dont l'usage est permis par les articles 4 et 5, seront construites en bois, dans la forme cylindrique et auront le diamètre égal à la hauteur.

7. Pour la vente en détail du vin, de l'eau-de-vie et autres boissons ou liqueurs, on pourra employer des mesures d'un quart, d'un huitième et d'un seizième de litre.

Ces trois dernières mesures seront construites, comme les autres mesures de liquides, en étain, au litre fixé; leur forme sera cylindrique, et elles auront la hauteur double du diamètre.

Pour la vente du lait, elles seront en fer-blanc et dans la forme propre à ces sortes de mesures.

Chacune desdites mesures portera son nom indicatif de son rapport avec le litre.

8. Pour la vente en détail de toutes les substances dont le prix et la quantité se règlent au poids, les marchands pourront employer les poids usuels suivans, savoir:

La livre, égale au demi-kilogramme ou cinq cents grammes, laquelle se divisera en seize onces;

L'once, seizième de la livre, qui se divisera en huit gros;

Le gros, huitième de l'once, qui se divisera en soixante-douze grains.

Chacune de ces poids se divisera, en outre, en demis, quarts et huitièmes.

Il porteront, avec le nom qui leur sera propre, l'indication de leur valeur en grammes; savoir :

La livre	500
La demi-livre	250
Le quart de livre ou quarteron	125
Le huitième ou demi-quart	62.5
L'once	31.3
La demi-once	15.6
Le quart d'once ou deux gros	7.8
Le gros	3.9

Ces poids ne pourront être construits qu'en fer ou en cuivre; l'usage des poids en plomb ou toute autre matière est interdit.

ANGLIA.

Kommissya wyznaczona z członków Towarzystwa Król. Londyńskiego w Czerwcu r. 1819, złożyła rapport zawierający najobszerniejsze wiadomości o różnych systematach miarowych. Ta Kommissya była zdania, aby miary długości i wagi utrzymać też same, jakie ustanowił Komitet r. 1738, i wyraża się w ten sposób:

„Przedstawiamy, aby funt parlamentowy sporządzony r. 1758 przez P. Bird z rzadką dokładnością, służył za podstawę wagi prawnej, i ogłaszamy że długość wahadła sekundo-wego w próżni na powierzchni morza jest w Londynie 39,1393 cali, i że długość mètra francuzkiego jest 39,37079 cali, gdy wzory mają ciepła 62° Fahrenheit.“

Postanowienie rządowe z r. 1824 o miarach i wagach jest osnowy następującej:

Anno Quinto Georgii IV. Regis. Cap. LXXIV. An Act for ascertaining and establishing Uniformity of Weights and Measures. (17th June 1824.)

Whereas it is necessary for the Security of Commerce, and for the Good of the Community, that Weights and Measures should be just and uniform: And whereas notwithstanding it is provided by the Great Charter, that there shall be but one Measure and one Weight throughout the Realm, and by the Treaty of Union between *England* and *Scotland*, that the same Weights and Measures should be used throughout *Great Britain* as were then established in *England*, yet different Weights and Measures, some larger, and some less, are still in use in various Places throughout the United Kingdom of *Great Britain* and *Ireland* and the true Measure of the present Standards is not verily known, which is the Cause of great Confusion and of manifest Frauds: For the Re-

medy and Prevention of these Evils for the future, and to the end that certain Standards of Weights and Measures should be established throughout the United Kingdom of *Great Britain* and *Ireland*; be it therefore enacted by the King's most Excellend Majesty, by and with the Advice and Consent of the Lords Spiritual and Temporal, and Commons, in this present Parliament assembled, and by the Authority of the same, That from and after the First Day of *May* One thousand eight hundred and twenty-five, the Straight Line or Distance between the Centres of the Two Points in the Gold Studs in the Straight Brass Rod, now in the Custody of the Clerk of the House of Commons, whereon the Words and Figures „Standard Yard, 1760,“ are engraved, shall be and the same is hereby declared to be the original and genuine Standard of that Measure of Length or lineal Extension called

a Yard; and that the same Straight Line or Distance between the Centres of the said Two Points in the said Gold Studs in the said Brass Rod, the Brass being at the Temperature of Sixty-two Degrees by *Fahrenheit's* Thermometer, shall be and is hereby denominated the „Imperial Standard Yard,“ and shall be and is hereby declared to be the Unit or only Standard Measure of Extension, wherefrom or whereby all other Measures Extension whatsoever, whether the same be lineal, superficial, or solid, shall be derived, computed, and ascertained; and that all Measures of Length shall be taken in Parts or Multiples, or certain Proportions of the said Standard Yard; and that One-third Part of the said Standard Yard shall be a Foot, and the Twelfth Part of such Foot shall be an Inch; and that the Pole or Perch in Length shall contain Five such Yards and a Half, the Furlong Two hundred and twenty such Yards, and the Mile One thousand seven hundred and sixty such Yards.

II. And be it further enacted, That all Superficial Measures shall be computed and ascertained by the said Standard Yard, or by certain Parts, Multiples, or Proportions thereof; and that the Rood of Land shall contain One thousand two hundred and ten Square Yards, according to the said Standard Yard; and that the Acre of Land shall contain Four thousand eight hundred and forty such Square Yards, being One hundred and sixty Square Perches, Poles, or Roods.

III. And whereas it is expedient that the said Standard Yard, if lost, destroyed, defaced, or otherwise injured, should be restored of the same Length, by reference to some invariable natural Standard: And whereas it has been ascertained by the Commissioners appointed by His Majesty to inquire into the Subject of Weights and Measures, that the said Yard hereby declared to be the Imperial Standard Yard, when compared with a Pendulum vibrating Seconds of Mean Time in the Latitude of *London*, in a Vacuum at the Level of the Sea, is in the

Proportion of Thirty-six Inches to Thirty-nine Inches, and One thousand three hundred and ninety-three ten thousandth Parts of an Inch; be it therefore enacted and declared, That if at any Time hereafter the said Imperial Standard Yard shall be lost, or shall be in any Manner destroyed, defaced, or otherwise injured, it shall and may be restored by making, under the Direction of the Lord High Treasurer, or the Commissioners of His Majesty's Treasury of the United Kingdom of *Great Britain and Ireland*, or any Three of them, for the Time being, a new Standard Yard, bearing the same Proportion to such Pendulum as aforesaid, as the said Imperial Standard Yard bears to such Pendulum.

IV. And be it further enacted, That from and after the First Day of *May* One thousand eight hundred and twenty-five, the Standard Brass Weight of One Pound Troy Weight, made in the Year One thousand seven hundred and fifty-eight, now in the Custody of the Clerk of the House of Commons, shall be and the same is hereby declared to be the original and genuine Standard Measure of Weight, and that such Brass Weight shall be and is hereby denominated the Imperial Standard Troy Pound, and shall be and the same is hereby declared to be the Unit or only Standard Measure of Weight, from which all other Weights shall be derived, computed, and ascertained; and that One-twelfth Part of the said Troy Pound shall be an Ounce; and that One-twentieth Part of such Ounce shall be a Pennyweight; and that One-twenty-fourth Part of such Pennyweight shall be a Grain; so that Five thousand seven hundred and sixty such Grains shall be a Troy Pound and that Seven thousand such Grains shall by and they are hereby declared to be a Pound Avoirdupois, and that One-sixteenth Part of the said Pound Avoirdupois shall be an Ounce Avoirdupois, and that One-sixteenth Part of such Ounce shall be a Dram.

V. And whereas it is expedient, that the said Standard Troy Pound, if lost, destroyed, defaced, or otherwise injured, should be re-

stored of the same Weight, by reference to some invariable natural Standard: And whereas it has been ascertained, by the Commissioners appointed by His Majesty to inquire into the Subjects of Weights and Measures, that a Cubic Inch of distilled Water, weighed in Air by Brass Weights, at the Temperature of Sixty-two Degrees of *Fahrenheit's* Thermometer, the Barometer being at Thirty Inches, is equal to Two hundred and fifty-two Grains and Four hundred and fifty-eight thousandth Parts of a Grain, of which, as aforesaid, the Imperial Standard Troy Pound contains Five thousand seven hundred and sixty; be it therefore enacted, That if at any Time hereafter the said Imperial Standard Troy Pound shall be lost, or shall be in any Manner destroyed, defaced, or otherwise injured, it shall and may be restored by making, under the Directions of the Lord High Treasurer, or the Commissioners of His Majesty's Treasury of the United Kingdom of *Great Britain and Ireland*, or any Three of them for the Time being, a new Standard Troy Pound, bearing the same Proportion to the Weight of a Cubic Inch of distilled Water, as the said Standard Pound hereby established bears to such Cubic Inch of Water.

VI. And be it further enacted, That from and after the First Day of *May* One thousand eight hundred and twenty-five, the Standard Measure of Capacity, as well for Liquids as for dry Goods not measured by Heaped Measure, shall be the Gallon, containing Ten Pounds Avoirdupois Weight of distilled Water weighed in Air, at the Temperature of Sixty-two Degrees of *Fahrenheit's* Thermometer, the Barometer being at Thirty Inches; and that a Measure shall be forthwith made of Brass, of such Contents as aforesaid, under the Directions of the Lord High Treasurer, or the Commissioners of His Majesty's Treasury of the

United Kingdom, or any Three or more of them for the Time being; and such Brass Measure shall be and is hereby declared to be the Imperial Standard Gallon, and shall be and is hereby declared to be the Unit and only Standard Measure of Capacity, from which all other Measures of Capacity to be used, as well for Wine, Beer, Ale, Spirits, and all Sorts of Liquids, as for dry Goods not measured by Heap Measure, shall be derived, computed, and ascertained; and that all Measures shall be taken in Parts or Multiples, or certain Proportions of the said Imperial Standard Gallon; and that the Quart shall be the Fourth Part of such Standard Gallon, and the Pint shall be One-eighth of such Standard Gallon, and that Two such Gallons shall be a Peck, and Eight such Gallons shall be a Bushel, and Eight such Bushels a Quarter of Corn or other dry Goods, not measured by Heaped Measure.

VII. And be it further enacted, That the Standard Measure of Capacity for Coals, Culm, Lime, Fish, Potatoes, or Fruit, and all other Goods and Things commonly sold by Heaped Measure, shall be the aforesaid Bushel, containing Eighty Pounds Avoirdupois of Water as aforesaid, the same being made round with a plain and even Bottom, and being Nineteen Inches and a Half from Outside to Outside of such Standard Measure as aforesaid.

VIII. And be it further enacted, That in making use of such Bushel, all Coals and other Goods and Things commonly sold by Heaped Measure, shall be duly heaped up in such Bushel, in the Form of a Cone, such Cone to be of the Height of at least Six Inches, and the Outside of the Bushel to be by the Extremity of the Base of such Cone; and that Three Bushels shall be a Sack, and that Twelve such Sacks shall be a Chaldron.

PRUSSY.

Anweisung (sub N. 357) zur Verfertigung der Probemasse und Gewichte nach §. 1 der Mass- und Gewichts-Ordnung vom 16 Mai 1816.

§. 1. Das Grundmass für sämtliche Preuss. Staaten ist der Preuss. Fuss.

§. 2. Unter dieser Benennung soll der seit

dem 28. October 1773 in Preussen, den Marken und Pommern eingeführte sogenannte Rheinländische Werkfuss verstanden werden.

§. 3. Er enthält ein hundert neun und dreissig und dreizehn Hunderttheile Linien, des in wissenschaftlichen Verhandlungen allgemein bekannten Pariser Fusses.

Damit aber die Grösse des Preuss. Fussmasses, worauf die übrigen Masse und Gewichte gegründet sind, unabhängig von jedem andern Masse, auf einem Urmasse beruhe, welches zu allen Zeiten bei entstehenden Zweifeln wieder erlangt werden kann, so soll nach Vollendung der Beobachtungen über die Secunden-Pendul-Länge von Berlin, diese und ihr Verhältniss zum Preuss. Fuss bekannt gemacht werden.

§. 4. Dieser Preuss. Fuss wird in zwölf Zoll, und dieser Zoll in zwölf Linien eingetheilt.

§. 5. Zwölf dieser Fusse machen eine Preuss. Ruthe, die zum Gebrauche der Feldmesser, bloss zehnthellig, hunderttheilig u. s. f. so weit es nöthig ist, eingetheilt wird.

§. 6. Eine Preuss. Meile ist eine Länge von zweitausend solcher Ruthen.

§. 7. Die Berliner Elle soll fortan fünf und zwanzig und einen halben Preuss. Zoll enthalten.

§. 8. Der Faden bei dem Seewesen enthält sechs Preuss. Fuss.

§. 9. Das Lachter bei dem Bergbau enthält achtzig Preuss. Zoll. Es wird in 8 Achtel, das Achtel in 10 Lachterzolle, der Lachterzoll in 10 Primen, die Prime in zehn Secunden getheilt.

§. 10. Der Preuss. Morgen enthält einhundert achtzig Preuss. Quadrat-Ruthen. Nach Hufen wird in öffentlichen Verhandlungen nicht mehr gerechnet.

§. 11. Der Berliner Scheffel soll drei tausend zwei und siebenzig Preuss. Kubik-Zoll enthalten, und zwei und zwanzig Preuss. Zoll im Lichten weit seyn. Neun Berliner Scheffel sind demnach sechzehn Preuss. Kubik-Fuss.

§. 12. Die Berliner Metze ist ein Sechzehnthel des Scheffels. Sie enthält demnach ein-

hundert zwei und neunzig Preuss. Kubik-Zoll, oder neun Metzen sind ein Kubik-Fuss.

§. 13. Das Berliner Quart ist ein Drittel der Metze. Es enthält also vier und sechzig Preuss. Kubik-Zoll, oder sieben und zwanzig Quart sind ein Kubik-Fuss.

§. 14. Der Eimer enthält sechzig Berliner Quart; ein Oxhofs enthält drei, ein Ohm zwei ein Anker einen halben Eimer.

§. 15. Die Biertonne enthält einhundert Quart.

§. 16. Die Tonne zum Messen des Salzes, des Kalks, des Gipses, der Stein- und Holzkohlen, der Asch und anderer trockner Waaren enthält vier Berliner Scheffel, oder neun Tonnen sind vier und sechzig Kubik-Fuss.

§. 17. Die Leinsaat-Tonne macht jedoch hievon eine Ausnahme, und behält ferner den bisher üblichen Inhalt. Nach diesem enthalten vier und zwanzig solche Tonnen sechs und sechzig und einen halben Berliner Scheffel; also die Tonne sieben und dreissig zwei Drittheil Metzen.

§. 18. Das Gewicht eines Preuss. Kubik-Fusses destillirten Wassers, im luftleeren Raume, bei einer Temperatur von fünfzehn Graden des Reaumur'schen Quecksilber-Thermometers wird in sechs und sechzig gleiche Theile getheilt, ein solcher Theil ist ein Preuss. Pfund.

§. 19. Die Hälfte dieses Pfundes kommt genau mit der bisher bei dem Preuss. Münzwesen üblichen Cölnischen Mark überein, und soll auch ferner unter der Benennung Preuss. Mark zum Wägen der Münzen, des Goldes und Silbers gebraucht werden.

§. 20. Die doppelte Eintheilung der Mark für Gold in vier und zwanzig Karat, für Silber in sechzehn Loth, soll nicht mehr officieell gebraucht sondern die Mark für alle edle Metalle bloss in zweihundert acht und achtzig Grän eingetheilt werden.

§. 21. Das Preuss. Pfund, §. 18, soll auch als Kramergewicht dienen, und zu diesem Zwecke in zwei und dreissig Loth, das Loth aber in vier Quentchen eingetheilt werden.

§. 22. Einhundert und zehn Pfund sind ein Preuss. Centner.

§. 23. Nach Steinen und Schiffspfunden soll bei öffentlichen Verhandlungen nicht mehr gerechnet werden. Dagegen soll die Preuss. Schiffslast viertausend Pfund enthalten.

§. 24. Das besondere Fleischergewicht wird nicht mehr gebraucht. Die Fleischer bedienen sich künftig auch des Kramergewichtes.

§. 25. Das Medicinal-Gewicht behält seine übliche Abtheilung. Demnach hat das Medicinal-Pfund zwölf Unzen, die Unze acht Drachmen, die Drachme drei Scrupel, der Scrupel zwanzig Gran.

Aber das Gewicht dieser Theile soll so bestimmt werden, dass das Medicinal-Pfund vier und zwanzig Preuss. Loth, die Unze zwei solche Preuss. Lothe, die Drachme ein Preuss. Quentchen enthält.

§. 26. Juwelen werden auch ferner nach Karaten, und deren Eintheilung in halbe, Viertel etc. gewogen. Einhundert sechzig solcher Karate sollen neun Preuss. Quentchen gleich seyn.

§. 27. In allen öffentlichen Verhandlungen sollen im ganzen Preuss. Staate keine andere Masse und Gewichte angewendet werden.

§. 28. Auch für den Privat-Verkehr sollen in den alten Theilen der Marken und der Provinzen Pommern und Preussen keine andern Masse und Gewichte stämpelfähig seyn.

§. 29. Dagegen soll in den, durch die neue
Berlin, den 16 Mai 1816.

Eintheilung des Staates, diesen Provinzen noch zugetheilten Landstrichen, so wie in allen andern, vorstehend nicht genannten Theilen des Staates, wo der Privat-Verkehr neben den erwähnten Massen und Gewichten, auch den Gebrauch einzelner Provinzial-Masse und Gewichte erfordert, dieser Gebrauch zum Privat-Verkehr vorläufig noch nachgegeben werden. Es müssen aber durch die betreffenden Regierungen die Verhältnisse dieser Provinzial-Masse und Gewichte zu den gesetzlichen genau ausgemittelt, bei Unserem Ministerium der Finanzen und des Handels zur Prüfung eingereicht, das richtige Verhältniss dem Publicum bekanntgemacht, und hiernächst jedes dieser Masse und Gewichte von den betreffenden Eichungs-Aemtern gestampelt werden.

§. 30. Andere Provinzial-Masse und Gewichte als diejenigen, deren Gebrauch hiernächst vorläufig noch gestattet werden wird, sind nicht stämpelfähig.

§. 31. Die §. 1 der Mass- und Gewichts-Ordnung vom heutigen Tage zu verfertigenden Original-Masse und Gewichte, welche künftig die einzige Grundlage des ganzen Preuss. Mass- und Gewicht-Systems seyn sollen, sind allein und ganz genau nach vorstehenden Vorschriften und hiermit gesetzlich bestimmten Verhältnissen auszuarbeiten, ohne Rücksicht, was sonst für Masse und Gewichte irgendwo in den Preuss. Staaten als Normal-Masse und Gewichte gebraucht worden seyn möchten.

FRIEDRICH WILHELM.

C. Fürst v. Hardenberg. v. Kirchhausen.

Graf v. Bülow. v. Schuckmann.

W. Fürst zu Wittenstein. v. Boyen.

AUSTRIA.

Zasadą miar i wag przez Rząd w Austrii zaprowadzonych, są wzory dokładnie sporządzone za panowania Maryj Teressy r. 1756, zachowane w Magistracie Wiedeńskim. Opisanie tych wzorów znajduje się w Tomie II. dzieła: *Neueste Münz-Mass-und Gewichtskunde von J. Jaeckel. Wien. 1828.*

ROZDZIAŁ I.

O MIARACH DŁUGOŚCI.

Cale, stopy, łokcie, sążnie, pręty i mile, są to nazwiska miar długości prawie w wszystkich krajach znane.

Miary te są pospolite w handlu, leśnictwie, po fabrykach i rękodzielnich; pręt za szczególniej przy wymiarze powierzchni ziemi bywa używanym.

W tém ostasnim użyciu pręt bez względu na ilość stóp krajowych w nim się mieszczących, geometrowie dla ułatwienia rachunku, na dziesięć stóp dzielić zwykli, które stopami dziesiętnymi, ich zaś dziesiętne części calami dziesiętnymi, a tych dziesiętne liniami dziesiętnymi i t.d. zowią. U nas Polaków stopy dziesiętne nazywają się pręcikami, a cale ławkami. Gdzie zwyczaj jest pręta na dwanaście części dzielić jak np. w Prusach stopy te duodecinalnemi zowią, dla różnicy od dziesiętnych czyli decinalnych.

Sposób dopiero wspomniony dzielenia pręta na części dziesiętne, stanowi tak zwane geometryczne miary, które tylko trudniących się rozmiarami dotyczą.

NOWE POLSKIE MIARY DŁUGOŚCI.

Jednostką miar nowych polskich podług postanowienia z dnia 13 Czerwca r. 1818 (zobaczyć str. 5.) jest łokieć, który zawiera 2 stopy.

Podział łokcia.

Łokieć	Stóp	Cwierci	Calów	Linii	Milimetrów
1	2	4	24	288	576
	1	2	12	144	288
		1	6	72	144
			1	12	24
				1	2

Nowe polskie milimetra są zupełnie równe nowym francuzkim milimetrom; zatem:

1 Łokieć n. pol. = 0,576 metra.

1 Łokieć n. pol: = 0,576 metra.
 = 255,338459136 linij francuzkich dawnych.
 = 0,967191133 łokcia polsk: dawn:
 = 0,886592 łokcia litewsk:
 = 0,8099134 *arszyn.* ross:
 = 0,863647 *elle* (łokcia) prusk:
 = 0,739218 *elle* (łokcia) austr:
 = 0,484666 *aune* fran: dawn:
 = 0,480000 *aune* fran: now:
 = 0,629932 *yard* ang:

1 Stopa n. pol: = 0,288 metra
 = 127,6692295680 linij francuzkich dawnych.
 = 0,967191133 stopy polsk: daw:
 = 0,8865918720 stopy litew: i franc: (*pied du roi*).
 = 0,944899 stopy ross: i (*foot*) angieli:
 = 0,9176264 *fuss* (stopy) reńsk: czyli prusk:
 = 0,911097 *fuss* (stopy) wiedeńsk:

1 Sążen = 3 łokciom = 6 stóp = 72 cali = 864 linij = 1728 milimetrów; zatem:

1 Sążen n. pol: = 1,728 metr.
 = 0,88659187 *toise* franc: daw:
 = 0,8099134 *sažen* ross:
 = 0,9176254 *klafter* prusk:
 = 0,911097 *klafter* wiedeńsk:
 = 1,889798 *yard* ang:

1 Sznur mierniczy = 10 prętów.

1 Pręt = $7\frac{1}{2}$ łokci = 10 pręćków czyli stóp geometrycznych = 100 ławek = 180
 cali = 2160 linij = 1320 milimetrów.

Miary dziesiątego podziału, to jest: sznury, pręty, pręciki i ławki są geometrycznymi miarami; łokcie, cale i t.d. miarami zwyczajnymi czyli handlowymi, i przytoczone tylko dla porównania zostały.

MIARY DROGOWE.

1 mila polska = 2 półmili = 4 ćwierćmili = 8 staj = 14816 łok. 12 cal. 3 lin. 74
 = 8534311,48952 milimetrom.

1 Staje = 1852 łok. 1 cal. 6 lin. 46 = 1066788, 93619 milimetrów.

W ustanowieniu tej mili miano wzgląd na werstę rossyiską, chcąc jej długość wziąć za staję, a tém samém uczynić milę polską równą ośmiu werstom; lecz dla niedokładnego podówczas wyrachowania stosunku miary rossyiskiej, okazuje się teraz mała różnica, albowiem wersta = 1066780 milim: 72751 jest zatem mniejszą od prawego staja na 8 mil: 20865, mila zaś prawna jest większą od 8 werst na 2 cale, 8 lin: 8346.

Na traktach pocztowych Królestwa liczą na 1 milę siedm werst; ta więc mila pocztowa krótszą jest od mili polskiej prawnej, i zawiera tylko 1296 fók: 8 cali 4 lin: 54 = 7467165 mil: 09278.

Mila polska = 8 werst =	8,531311 kilometr fr:
	= 1,920237 lieue franc:
	= 1,13380 meile prus:
	= 1,12516 — austr:
	= 5,30365 miles angl:

DAWNE MIARY DŁUGOŚCI W POLSCE I LITWIE.

Dawniej oprócz miar 'prawem przepisanych używano różnych miar w rozmaitych prowincjach kraju, szczególniej przy wymierzaniu gruntów. Według takowych miar sporządzane były mappy i rejestra pomiarowe. Dokładna przeto ich znajomość jest nader dla nas ważną, a koniecznie potrzebną mierniczym.

A. POLSKIE KORONNE MIARY.

Za zasadę miar długości dla całej polski, konstytucya r. 1565 (Vol. Leg. II. p. 687) przepisała łokieć krakowski, a potwierdziła go konst. r. 1764, nazywając dla miar koronnych polskich podział następujący:

1 Sążęć zawiera 3 łokcie, 1 łokieć 2 stopy, stopa 12 cali, cal 12 linii, linia 12 punktów.

Łokieć krakowski zachowany w magistracie warszawskim, Kommissya Skarbowa r. 1764 wzięła za etalon miary długości, i znalazła go = 261 linii fran. daw. Tak go podaje T. Czacki w dziele o litewskich i polskich prawach. Zatem:

Łokieć daw: pol: kor: =	0,5955389584 metr.
	= 1,0339218 łok. pol: now.
	= 0,837387 arsz. ross.
	= 0,940824 elle prus:
	= 0,7642935 elle wied.
	= 0,496282 aune fr. now.
	= 0,651301 yard ang.

Będzie tedy bez znacznego uchybienia:

288000 daw. kor, pol. lok. = 297769 lok. now. pol.

288000 daw. kor. pol. stóp = 297769 stóp now. pol.

Sznur daw. pol. = 10 prętów. Pręt = 10 pręcików. Pręcik = 10 ławek.

Pręt mierniczy daw. kor. = $7\frac{1}{2}$ łokcia = 4,466542 metr.

100 prętów daw. = 103,39218 prętom now. pol, Patrz część II. str. 4.

Miara, Łaska, Wierzbca, są nazwiska miar długości w dawnych czasach w Polsce używanych. *Miara* trzymała łokci $14\frac{1}{2}$, *Łaska* zaś i *Wierzbca* po łokci 15.

Mil używano dwojakich w Polsce, geograficznych czyli większych, których idzie 15 na 1 stopień, i mniejszych których liczono 20 na 1 stopień.

B. LITEWSKIE MIARY.

Łokieć litewski z dwóch stóp złożony = 24 calom, i używany od 13 wieku, podług konstytucyi z roku 1761, równał się 2 stopom paryżkim (*pied du roi*)

= 0,649678863737 metr,

= 1,127914693 lok. pol. now.

= 1,09090909 lok. pol. daw.

= 0,913513 arsz. ros.

= 0,974120 elle prus.

= 0,833775 elle austr.

= 0,541399 aune fr. n.

= 0,710510 yard ang.

Zatem bez znacznego uchybienia przyjąć można, że: 288000 lok. lit. = 324839 lok. n. pol. Sznur lit. = 10 prętom. Pręt 10 stopom dziesiętnym. Stopa dzies. = 10 calom dziesiętnym.

Pręt lit. = $7\frac{1}{2}$ lok. lit. = 1,872591, metr = 1,1279146 pr. n. p.

100 pręt. lit. = 112,79146 pręt now. pol. Patrzć część II. str. 5.

Mil litewskich szło 12,14 na stopień geogr. zatem taka mila mało jest większą od nowej polskiej.

C. CHEŁMIŃSKA STARA MIARA.

Długość łokcia tej miary zachowana jest na kościele Panny Maryi w Chełmnie pomiędzy dwoma zamurowanemi sztyftami żelaznemi.

Pręt z $7\frac{1}{2}$ łokci takich złożony = 4,32176 metr podług *Eitelwaina*.

100 prętów cheł. star. = 100,0408 pręt. n. pol.

Miara ta często do wymierzania gruntów w polsce używana była. Patrz część II.

D. CHEŁMIŃSKA NOWA MIARA.

Pręt tej miary z $7\frac{1}{2}$ Cheł. n. łokci złożony = 4,38923 metr

100 prętów Cheł. now. = 101,60266 pręt. now. pol.

Dla wiadomości Geometrów praktycznych, winienem następującą zrobić uwagę: Chełmiński nowy pręt różniąc się bardzo mało od dawnego polsk. pręta, dał powód że często kroc pręt z $7\frac{1}{2}$ łokci Warszawskich złożony prętem chełmińskim mianowano i używano do wymiaru gruntów. Zład powierzchnię 300 prętów □ Warszawskich zawierającą, Morgiem Chełmińskim, a 30 takich morgów włoką chełmińską nazywano. Aby zatem nie popełnić znacznych błędów w zamianie jednych miar na drugie, i w używaniu mappy, należy na gruncie przekonać się, czyli rozmiar i mappa sporządzone były podług starój Cheł: podług nowój Chełmińskiej, czyli też tylko podług tak zwanój Chełmińskiej miary, która w istocie jest polską koronną. Różnica w miarach kwadratowych jest znaczną.

E. PRUSKIE MIARY.

Stopa reńska od dawna w Prussach, a tém samém i w Polsce znaną i używaną była. Długość jej w r. 1816 rząd pruski = 139,13 lin. fr. daw. = 0,3138535 metr. naznaczył, i jako normalną zaprowadził w krajach do pruss należących. Dawniej długość tej stopy oceniano tak jak dziś jest przyjętą, lub z małą różnicą, np. *Lulof* r. 1757 podaje ją = 139,183 lin. fr. *a van Swinden* r. 1802 = 139,1157 takichże linii. — Stopa ta dzieli się na 12 cali, cal na 12 linii; 100 stóp reńsk. = 54,4883 łok. n. pol. Pręt reński (*Ruthe*) składa się z 12 stóp reń. = 3,766212 metr; pręt ten używano także do pomiaru gruntów w Polsce; dzielono go na 10 stóp dziesiętnych i 100 calów dzies. 100 prętów reńsk. = 87,18153 pręt. now. pol.

100 — n. pol. = 114,70318 pręt. reń.

Tablica zamiany w części II.

Łokieć Berliński dawny, a więcéj jeszcze łokieć Wrocławski przez długi przeciąg czasu był w Warszawie używanym.

Ber. łok. daw. = 0,667725 metr.

dzielony na $\frac{1}{2}$ $\frac{1}{4}$ $\frac{1}{8}$ $\frac{1}{16}$

Wrocł. łok. = 0,575913 metr. różni się więc bardzo mało od nowego pol. łokcia, tak, że 1,000 łok. pol. n. = 1000 łok. Wrocł. $3\frac{3}{4}$ cala. Dzielił się na 24 cale.

F. Nakoniec, WIEDEŃSKIE MIARY, były czasem używane do rozmierzania gruntów.

Pręt wied. = 12 stopom wied. (po 0,31610 metr.) = 3,793312 metr.

Wiadomość o łokciach Elbląskich, Królewieckich, Gdańskich, Głackich, Łęczyckich, Oleckowskich, Piotrkowskich, Poznańskich, Rawskich, Sochaczewskich i Toruńskich (podług szacownego dzieła *Eitelweina*) znajdzie czytelnik poniżej w alfabetycznym porządku.

MIARY DŁUGOŚCI ZNACZNIEJSZYCH MIAST I KRAJÓW

w porządku abecadłowym, z wyrażeniem ich podziału i stosunku do miar francuzkich i polskich.

Aarau w Szwajcaryi.

Łokieć = 0,600050 metra = 1,04175 ł. p.
dzieli się na $\frac{1}{2}$, $\frac{1}{4}$, $\frac{1}{8}$, $\frac{1}{16}$.

Stopa zawiera 12 cali = 0,300025 metr
= 1,04175 st. pol.

Abyssinia w Afryce.

Łokieć zwany *Pik* = 0,6857 metr
= 1,19045 łok. pol.

Akra i Aleppo w Syryi.

Pik łokieć = 0,6771 metr = 1,17552 ł. p.

Akwisgran (*Aachen*) jak Prussy.

dawny łokieć = $\frac{1}{3}$ sąż. = 0,66717 metr
= 1,15823 łok. pol.

dawna stopa = $\frac{1}{10}$ prę. = 0,2819 metr.
= 0,97882 st. pol.

Alexandrya w Egipcie, patrz Kairo.

Algier.

Łokieć lub *Pik* turecki = 0,6230 metr
= 1,0816 łok. pol.

Pik morejski = 0,4673 metr = 0,81125 ł. p.

Alessandrya w Sardynii.

Raso = 0,603208 metr = 1,04723 ł. p.

Stopa zwyczajn. podzielona na 8 cali
= 0,312434 metr = 1,18901 st. p.

Stopa *linprandzka* = 12 cali
= 0,513670 = 1,9836 st. p.

Alikante w Hiszpanii.

Łokieć *Vara* = 4 *Palmas* = 0,7607 metr
= 1,32066 ł. p.

Altenburg Sachsen Hildburghausen.

Używany łokieć lipski = 0,565310 metr
= 0,98144 ł. p.

Stopa = 0,287618 metr = 0,99866 st. p.

Altona jak Hamburg.

Amsterdam, Hollandya.

Miary prawne są niderlandzkie od r. 1819 (patrz Haga); używane wszelako jeszcze bywają dawne miary:

Stopa amster = 11 cali = 0,283133 metr (*)
= 0,98310 st. p.

Łokieć amster. = 0,68781 metr. = 1,19412 ł. p.

Czasem używają:

Łokcia Hagsk. = 0,69424 m. = 1,20527 ł. p.

lub łok. Braban. = 0,70066 m. = 1,21642 ł. p.

Sążeń (*faden*) = 6 stóp amst. Pręt = 13 stóp.

ANGLIA.

Kommissya do miar i wag r. 1819 wyznaczona, uznała że metr fr. = 39,37079 cali angl.

Akt parlamentu z d. 17 Czerwca 1824 nie zmieniając długości *Yardu* angl. z r. 1819 stanowi, że miary prawne są następujące:

1 *Yard* (Imperial-Standard) = 3 stóp = 36 cali
= 0,914383 480 metr.

= 405,342 480 linij franc. daw.

= 1,587 471 łok. pol.

= 1,285 711 *arszyn* ross.

= 1,371 015 *ellen* pruss.

= 1,173 487 *ellen* wied.

= 0,761 986 *aune* franc.

Stopa ang. *foot* dzieli się na 12 cali *inches*, cal na 12 linij, liniia na 12 sekund, sekunda na 12 tercyl.

1 Stopa ang. = 0,301794 493 metr.

= 135,114 160 320 lin. franc. daw.

= 1,058 3142 stóp pol.

= 1,000 stóp ros.

= 0,971 136 *fuss* pr. czyli reń.

= 0,96 1227 *fuss* wied.

= 1,125 951 *pied du roi*

Pole lub *Pearche* = $5\frac{1}{2}$ *Yard*

Fathom lub *Toise* = 2 *Yard*

Dawne miary są: *Palm* = 3 cale, *hand* = 4 cale, *span* = 5 cali.

Łokieć flamski = $\frac{3}{4}$ *Yard*; Angiel. łok. = $\frac{1}{4}$ *Yard*; francuzki albo *Ell*, = $\frac{1}{2}$ *Yard*.

(*) Kelly.

Podział miar angielskich.

Mile	Furlongs	Poles	Yards.	Feet	Inches	Lines
1	8	320	1760	5280	63360	760320
	1	40	220	660	7920	95040
		1	5 $\frac{1}{2}$	16 $\frac{1}{2}$	198	2376
			1	3	36	432
				1	12	144
					1	12

Poles, zowią także *pearch*, *rod*

Oprócz prawnych, *Poles*, są jeszcze:

Forestpole = 21 stóp.

Woodlandpole = 18 stóp. (lasowy)

Cheshire pole = 21 stóp.

Sherwood — = 25 stóp.

Mila ang. dzieli się na 8 furlongs; furlong na 40 *poles* prawnych.

1 mila ang. = 1609,314926 metr.
= 931,085 sąż. pol.

1 morska mila = 6075,71 stóp ang.
= 1851,852 metr.
= 1071,6736 sąż. pol.

3 takich mil idzie na *league*
20 *leagues* = 1 stopień (*degree*)

Anhalt Xięstwo.

Łokieć = 0,6318 metr. = 1,10215 ł. p.

Ankona Państwo Kościelne.

Łokieć zwany:

Braccio = 0,612160 metr = 1,11538 ł. p.

Stopa = 0,390709 metr = 1,35663 st. p.

Anspach patrzeć Bawarya.

dawny łok. = 0,62260 metr = 1,080746 ł. p.

Antwerpia.

Nowe miary patrz *Haga*.

Dawne miary będące jeszcze w użyciu są:

łok. do jedwab. = 0,6939 metr = 1,2017 ł. p.

— do wełny = 0,6846 — = 1,1885 ł. p.

stopa antw. = 0,2855 — = 0,9913 s. p.

20 stóp = 1 prętowi.

Appenzell w Szwajcaryi.

Stopa (*) reńs. = 0,31385 metr = 1,08977 s. p.

łok. do płótna = 0,80172 — = 1,39187 ł. p.

— do wełny = 0,61606 — = 1,06955 ł. p.

Arragonia w Hiszpanii.

Łokieć *Fara* = 0,76757 metr = 1,33258 ł. p.
= 30,22 cali angiel. (**)

Asturya, patrz Oviedo.**Auszpurg w Bawaryi.**

Terazniejsze miary, patrz Bawarya.

Dawny łokieć kramarski = 0,6095 metr
= 1,05816 ł. p.

dawny łok. mały do płótna = 0,5924 metr
= 1,02841 ł. p.

stopa = 0,29615 metr = 1,02830 s. p.

AUSTRYA.

Patrz Wiedeń, Lwów, Praga.

Baden W. Xtwo.

Podług rządowego rozporządzenia z dnia 10 Listopada 1810 zaprowadzoną została powszechna miara współmierna z nową francuską.

1 stopa *fuss* = 10 cali — 1 cal = 10 linij.
= 0,3000 metr = 1,041666 st. p.

1 łokieć *elle* = 0,6000 metr = 1,041666 ł. p.

(*) Mylnie w niektórych dziełach 0,31468 metr
Nelkenbr. Jaekel.

(**) Podług sprawdzeń Kommissyi pod P. Maurin r.
1812 potwierdzonych przez Izbę handlową w Walencji.

1 sażeń = 6 stóp = 1,800 m. = 1,01166 sąż.p.
1 pręt ruthe = 10 stóp.

1 mila meile = 29629 $\frac{6}{10}$ st. = 8888,88 metr
= 5141,033 sąż. p.
= 2 lieues franc.

1 $\frac{1}{2}$ mili = 1 Myriametr.

Bamberg jak Bawarya.

Dawne miary:

Łokieć elle = 0,66773 metr = 1,15925 ł. p.
Stopa miejsk. = 0,3038 metr = 1,05186 st. p.
— polowa = 0,280445 — = 0,97377 st. p.

Barcelona w Hiszpanii (*).

łok. varra = 0,790665 met. = 1,37268 ł. p.
canna = 8 palmos = 32 quartos.
= 1,581330 metr = 2,74536 ł. p.

Batawia na wyspie Jawa.

Stopa dawna holland. = 12 cali reńskich
= 0,31385 metr = 1,08977 st. p.
Łokieć daw. amsterd. = 0,68781 metr
= 1,19412 ł. p.

Bautzen jak Lipsk.

Bawarya Królestwo.

Podług dekretu Królewskiego z dnia 28 Lutego 1809 jednością miar długości bawarskich jest stopa = 129,38 linii par. zatem:

Stopa bawarska fuss = 0,291859 metr
= 1,013399 st. p.
Łok. baw. = 2 stop. 10 $\frac{1}{4}$ cal. = 0,833010 metr
= 1,416197 ł. p.
Sążen bawar. = 6 stóp = 1,013399 sąż.p.
pręt ruthe = 10 stóp fuss.

Bazylea w Szwajcaryi.

łokieć duży aune = 1,178896 metr
= 2,04669 ł. p.
łokieć mały braccio = 0,511106 metr
= 0,94463 ł. p.
stopa = 0,298200 metr = 1,03541 st. p.
pręt = 16 stóp.

(*) Podług Kelly.

Bergamo Kr. Lomb. Wen. jak Medyolan.
dawny łokieć braccio = 0,6553 metr
= 1,13767 ł. p.

Bergen w Norwegii.

Używa miar jak Kopenhaga.

Berlin. patrz Prussy.

Dawne miary przed r. 1816 były:
stopa reńska (nie zm.) = 0,3138535 metr
= 1,08977 st. pol.
łokieć daw. berliński = 0,667725 metr
z tąd: = 1,15925 ł. p.
1000 łok. berl. daw. = 1159,215 ł. p. n.
1000 łok. pol. now. = 862,630 ł. b. d.

Bern w Szwajcaryi.

łokieć berneński = 0,542527 metr
= 0,91189 ł. p.
stopa zwyczajna (12 cali) = 0,293325 metr
= 1,01848 st. p.
stopa kamienia (13 cali) = 0,317696 metr
= 1,1029 st. p.

Sążen, klastet = 8 stóp zwycz.
Pręt ruthe = 10 —

Belgia.

Używa miar wprowadzonych r. 1817 w
Niderlandach; patrzeć Haga.

Bilbao w Hiszpanii.

łokieć Vara = 0,850890 metr = 1,47723 ł. p.

Bononia (Bologna) Państwo Kościelne.

Braccio do wszystkich towarów
= 0,645160 metr (*) = 1,12007 ł. p.
stopa = 0,379400 metr = 1,31736 st. p.
10 stóp = 1 prętowi.

Bombay Indye wschodnie.

Cowid = 0,457192 metr = 0,79373 ł. p.
Guz = 0,609589 metr = 1,05831 ł. p.
oprócz tego używa się yard ang.

Botzen Tyrol.

łokiec = 0,790412 metr = 1,37229 ł. p.

(*) Podług Jackla, Kriegera.

braccio = 0,549745 metr = 0,95441 ł.p.
 tyrolska stopa = 0,334120 — = 1,16013 s.p.

Brabancya.

Brabancki łokieć w handlu zagranicznym bardzo jest używany; lecz nie we wszystkich miejscach jednakową ma długość: w samej nawet Brabancyi dwóch używają łokci:

Długi łokieć brab. w Brab.
 = 0,694229 metr = 1,20526 ł. p.
 krótki = 0,684644 — = 1,18861 ł. p.
 łokieć brab. w Hamburgu:
 = 0,691410 metr = 1,20036 ł.p.
 w Frakfurcie = 0,698742 — = 1,213093 —
 w Lipsku = 0,685600 — = 1,190277 —

Brema (Bremen).

Łokieć = 4 quartier (podług rozporządzenia Senatu z 1818)
 = 0,57850 metr = 1,00434 ł. p.
 stopa = 0,28925 metr = 1,00434 st. p.
 Pręt = 16 stóp.

Brunswig (Braunschweig).

Łokieć = 0,570720 metr = 0,99083 ł. p.
 stopa = 0,285360 metr = 0,99083 st. p.
 pręt (*ruthe*) = 8 łokci = 16 stóp.

Bruxella jak Antwerpia.**Buenos-Ayres, La Plata, jak Madryt.****Bukarest, Wołoszczyzna.**

Łokieć wołoski do sukna i jedwabiu (*halibiu*) = 0,701281 metr = 1,21750 ł. p.
 łokieć do płótna (*endese*) = 0,662321 metr = 1,14986 ł. p.

Ceylan wyspa i Kolombo miasto.

używa miar angielskich.

Chełmno (Kulm)

teraz jak Prussy. Dawniej zaś:
 łokieć starćj miary = 0,5762350 metr.
 = 1,0004081 ł. pol.
 łokieć nowćj miary = 0,5844312 metr.
 = 1,0160266 ł. pol.
 stopa stara = $\frac{1}{15}$ pręta = 0,2881175 metr
 = 1,00041 st. p. n.

stopa nowa = $\frac{1}{15}$ pręta = 0,2922156 metr
 = 1,01602 st. p.

Pręt stary = $7\frac{1}{2}$ łok. star.

Pręt nowy = $7\frac{1}{2}$ łok. now.

Chiny.

Łokieć (*covid*) = 10 cali (*punts*)
 = 0,3713 metr = 0,64462 ł. p.
 stóp jest cztery gatunki nazywane *covid*
 stopa rzemieślnicza = 0,3383 metr.
 = 1,17465 st. p.
 stopa matem. 0,3330 metr = 1,15625 st. p.
 — do budow. 0,3228 — = 1,12083 st. p.
 — mierntcza 0,3211 — = 1,11493 st. p.
 Mila chińska (*Li*) = 80 sznurów po 10 stóp
 miernicz. = 577,98 metr = 334,48 sąż. p.

Christiania jak Kopenhaga.**Cypr wyspa.**

Pik, łokieć, = 0,67155 metr = 1,1659 ł. p.

Czechy patrz Praga.**Dania patrz Kopenhaga.****Damaszek w Syrii.**

Łokieć (*pik*) = 0,582 metr = 1,01042 ł. p.

Darmstadt W. Xtwo Hesko-Darmst.

nowe miary zaprowadzone r. 1821.

Jednostką miary jest cal = 25 milim. fr.
 stopa = 10 cali = 0,250 metr = 0,868055 s. p.
 łok. = 24 cali = 0,600 metr = 1,01166 ł. p.
 sążeń = 10 stóp = 2,50 metr = 1,44676 sąż. p.

Domingo - Haiti.

stopa dawna francuzka (*pied du roi*) jest
 używaną = 12 cali = 144 linij.
 = 0,324839 metr = 1,12791 st. p.
 łokieć (*aune*) = 1,186 metr = 2,05902 ł. p.

Drezno Saxonja.

łokieć drezdeński = 0,566519 metr
 = 0,98354 ł. p.
 stopa jak Lipsk = 0,282655 metr
 = 0,98144 st. p.

Sążeń, pręt, mila, patrz Lipsk.

Dublin w Irlandyi jak Anglia.**Dunkierka jak Francya.**

Duesseldorf w Prussach nad Renem.

Miary pruskie są obowiązujące, jednakoż
dozwolono używać prywatnie dawnych miar.
Łokieć daw. = 0,57637 metr = 1,00064 ł. p.

Edimburg Szkocya, jak Anglia.

Egipt, patrzą Kairo.

Elberfeld w Prussach, jak Duesseldorf.

Elbląg w Prussach, jak Prussy.

dawny lok. = 0,565085 met = 0,98105 ł. p.

Erfurt, jak Prussy.

lok. dawny = 0,563 metr. = 0,9774 ł. p.
stopa = 0,283 metr = 0,9826 st. p.
pret = 11 stóp.

Ferrara Włochy.

braccio do jedwabiu = 0,637918 metr.
= 1,10753 ł. p.

do wełny, bawełny i płótna = 0,675169 metr.
= 1,17217 ł. p.
stopa *ferrar* = 0,401312 metr = 1,39315 st. p.

Finlandya w Rosyi.

Oprócz prawnie przepisane go ars. używa się
lok. szwedz. = 0,593802 metr = 1,03090. ł. p.

Mila fińladzka blisko 5 werszt
prawna — 10 werszt.

Fiume nad mor, Adr. Illyria, jak Tryest.

Florencya W. X. Toskańskie.

Prawną jednostką miar jest łokieć:

braccio di panno albo
brasse = 0,583626 metr = 1,01321 ł. p.
Passeto = 1,167252 metr = 2,02617 ł. p.
Canna (dla geometrów) = 2,5 *passeti* =
5 *bracci* = 60 *crazie* = 100 *soldi* = 300
denari = 2,918130 metres = 10,13239 st. p.

FRANCYA.

Miara nowa francuzka jak się wyżej po-
wiedziało (str. 2) oparta jest na długości po-
łudnika ziemskiego.

Południk ten zawiera 400 stopni; a 1 sto-
pień oceniony ostatecznie i niezmiennie na
51307,4 *toises* fr. czyli 307811,4 stóp paryz.
daw. został podzielony na sto tysięcy części.
Część taka stutysięczna jednego stopnia zo-
wie się *metrem* i jest jednostką miar długości.

Podział tak większych jak mniejszych
części miary francuzkiej jest dziesiętnym.
Większe od metra części nazwano z gre-
ckiego 10 *deca*, 100 *hecto*, 1,000 *kilio*, 10,000
myria, mniejsze z łacińskiego $\frac{1}{10}$ *deci*, $\frac{1}{100}$
centi, $\frac{1}{1000}$ *milli*. Podział więc jest taki:

Czwarta część południka ziemskiego
= 100 stopni *dégré*

1. *Dégré* = 10 *myriamètres*
1. *Myriametre* = 10 *kilometres*
1. *Kilometre* = 10 *hectometres*
1. *Hectometre* = 10 *decametres*
1. *Decametre* = 10 *metres*
1. *Metre* = 10 *decimètres*
1. *Decimetre* = 10 *centimetres*
1. *Centimetre* = 10 *millimetres*

z powyższego wypada:

- 1 *metre* = 413,295936 linij franc. daw.
= 3,078111 *pied de roi* fr.
= 1,736111 łokci n. pols.
= 3,172222 stóp n. pols.
= 1,406099 ars. ross.
= 1,493388 *ellen* prus.
= 3,186199 *fuss* prus.
= 1,283361 *ellen* wied.
= 3,163533 *fuss* wied.
= 0,833333 *aune* fr. n.
= 1,093633 *yard* ang.
= 3,280899 *feet* ang. i st. ross.

72 metr. = zupełnie 125 łokci now. pol.

Długość wahadła które w obserwatorium
Paryzkim na dzień sr. cz. czyni 100000 ko-
łysań = 0,741887 metr.

Jakkolwiek pięknie wymyślonym jest sy-
stemat dziesiętny francuzki, jednakże w u-
żywanie wprowadzony, pociągnął za sobą
wiele niedogodności i nieporządku, albo-
wiem nowe miary różniły się znacznie od
dawnych, a niższa klasa zwyczajna podzia-
łów na $\frac{1}{2}$ $\frac{1}{4}$ $\frac{1}{8}$ i t. d. nie mogła pojąć dziesięt-

tnych części. To spowodowało rząd do ustanowienia miar i wag tak nazwanych *używalnych*, które są współmiernymi częściami miar dziesiętnych, zbliżone wartościami do dawnych, i do pospolitego służyć użytku.

Postanowienie na początku (str. 10) umieszczone z dnia 12 Lutego 1812, dozwala używać w szczegółowym handlu i przemyśle, sążnia, stopy i łokcia.

1 sążeń (*toise*) = 2 metrom = 6 stóp.

1 stopa (*pie*) = $\frac{1}{3}$ metra = 1,15740 st. p.

Łatwo zatem zamienić metry na sążnie i stopy. Stopa ta dzieli się na 12 cali, cal na 12 linij.

1 stopa = 0,333333 metr.

= 1,157407 stóp pol.

= 1,093633 stóp ros. i ang.

= 1,0620663 stóp prusk.

= 1,051511 stóp wied.

1 Łokieć używ. (*aune*) dzielony na $\frac{1}{2} \frac{1}{4} \frac{1}{8} \frac{1}{16}$.

= 1,200 metra.

= 2,083333 lok. pol.

= 1,687319 arsz. ros.

= 1,799265 ellen prus.

= 1,540037 ellen aust.

= 1,312359 yard ang.

1 Mila francuzka *lieue* = 4144,1444 *mètres*

= 2572,016 sąż. p.

(25 na 1 stopień ($\frac{1}{360}$)° geogr.)

9 *lieues* = 4 *myriamètres*

1 Mila mor. *lieue marine* = 5555,5556 *mètres*

(20 na 1 stop ($\frac{1}{360}$)° geogr.)

9 *lieues marines* = 5 *myriamètres*.

Dawne miary francuzkie tak były znane i upowszechnione, że dotąd porównanie ich z innymi miarami w licznych przypadkach staje się potrzebnem: a w wielu działach metrologicznych długość wszelkich miar wyrażoną jest w liniach franc. dawnych.

Jednostką miary dawniej francuzkiej była: Stopa paryzka, *pie* de roi (zawiera cali 12, cal = 12. linij) = 0,321 839 431 868 metra

= 1,1279146 stóp pol.

= 1,035003 st. reńs. czyli pr.

= 1,065765 st. ang. i ros.

= 1,027640 stóp wied.

1. Sążeń (*toise du chatelet*) = 6 stóp.

= 1,919 036 591 212 *metres*

= 1,1279146 sążni pol.

= 0,913517 sążni ross.

= 6,210019 *fuss* prus.

= 6,165841 *fuss* wied.

= 6,394592 *fect* ang.

1 Łokieć paryzki daw. = 526 $\frac{5}{8}$ linij fr. d.

= 1,188447 *metre* *)

= 2,06327 l. p.

1 Pręt czyli *perche royale* = 3 $\frac{2}{3}$ *toises* = 22 *pieds* = 7,1464675 *metres*.

Na 1 stopień równika liczyło się 25 *lieues*

= 20 godzin czyli mil morskich = 57075

toises = 111211,263 413 4249 *metres*.

Z tąd, bez wielkiego uchybienia:

288000 stóp fr. dawn. = 324839 st. p. now.

192000 łok. *aunes* fr. d. = 396149 łok. p. now.

Frankfurt nad Menem, *wol. miasto.* *)

lok. frankf. = 0,547280 metr = 0,95014 l. p.

łok. brabantki do sprzedaży hollenderskich

towarów = 0,699100 metr = 1,21371 l. p.

sztab frankf. do sprzedaży francuzk. towar.

= 1,182000 metr = 2,05200 l. n. p.

stopa fkk. = 0,284600 metr = 0,98819 st. p.

Frankfurt nad Odrą, *jak Berlin.*

Fryburg Szwjcaria.

Łokcie rozmaite są używane.

Stab frybur. = 1,069601 metr = 1,85694 l. p.

stopa — = 0,293257 — = 1,01825 st. p.

*) Oprócz tego były w używaniu:

Łokieć do jedwabiu = 527,5 lin. fr. d.

— do sukna = 526,4 —

— do płótna = 524,0 —

*) Według Chelius.

Fulda Xtwo Hesskie.

Łokieć = 0,565760 metr = 0,98222 ł. p.
stopa = 0,282880 — = 0,98222 st. p.

Galicja w Hiszpanii.

łokieć *vara* = 0,84380 metr = 1,46940 ł. p.

Galicja i Łodomerya, patrz Lwów.

Gandawa (Gent), we Flandryi jak Haga.

Gdańsk, jak Prussy od r. 1816.

daw. stopa = 0,286885 metr = 0,996128 st. p.
łok. = 2 st. 0,573770 — = 0,996128 ł. p.
w handlu drzewem używa się wyłącznie
stopa ang. = 0,304794 metr = 1,0583142 st. p.
Pręt = $7\frac{1}{2}$ łokcia.

Genewa (Genf) w Szwajcaryi.

łokieć genewski *aune* = 1,143700 metr
= 1,98571 ł. p.
w handlu *en gros* używa się tak zwany paryzki
aune = 1,188447 metr = 2,06327 ł. p.
stopa = 0,487936 — = 1,69423 st. p.
Pręt = 8 stóp.

Genua, Sardynia.

łok. *palm* = 0,249830 metr = 0,43373 ł. p.
canna = 10 *palmi*; są jednakże w używaniu:
canna po 8, 9, 10, 12 *palmi*.

Gibraltar.

łokieć *vara* = 0,84797 metr = 1,47217 ł. p.
stopa — = 0,282 — = 0,97916 st. p.
w handlu używają miar angielskich które
się coraz bardziej upowszechniają.

Glac, w Śląsku.

dawny łok. = 0,586064 metr = 1,01743 ł. p.

Glarus, jak Zurich.

Gotha, w Xtwie Koburg.

łokieć = lipskiemu = 0,98144 ł. p.
stopa = 0,287618 metr = 0,99867 st. p.

Guatimala Ameryka, jak Meksyk.

Haga. Hollandya.

od roku 1817 jednostką miary łokieć niderl.
= 1 metr = 1,736111 łok pol.
dzieli się na 10 *palm* = 100 *duim* = 1000 *strep*
decim. centim. milim.

Pręt (*roede perch*) = 10 metrów

Mila, (*mijl*) = 1000 metr.

dawniej *elle* = 1,19841 ł. pol.

foot = 1,12790 st. pol.

Hamburg, wolne Miasto.

łok. hamb. = 0,572980 metr = 0,99476 ł. p.
używany tu łokieć brabancki = 0,691410 m.
= 1,20036 ł. p.

Stopa = $\frac{1}{2}$ lok. = 12 cali po 8 części
= 0,286497 metr = 0,99475 st. p.

Reńska stopa = 12 cali po 10 linij
= 0,313853 metr = 1,08977 st. p.

Przy mierzeniu obwodu masztów, stopę
hamb. dzielą na 3 palmy.

84 hamb. palm. = 85 holend palm.

Sążeń = 6 stóp hamb.

Pręt zwany *Marschruthe* = 14 stóp hamb;

pręt duży *Geestruthe* = 16 stóp hamb.

pręt reński = 12 stóp reńsk. (patrz Prussy)

Hanau W. X. Hesskie.

łokieć = 0,543800 metr. = 0,94409 ł. p.
używany tu łokieć brabancki
= 0,691700 metr. = 1,20607 ł. p.
stopa = 0,285200 — = 0,99028 st. p.
pręt = $12\frac{1}{2}$ stopy.

Hannower Królestwo.

łokieć = 0,583980 m. = 1,01385 ł. p.
stopa = 12 cali = 0,291990 m. = 1,01385 st. p.
pręt = $2\frac{2}{3}$ sążnia = 8 lokci = 16 stóp = 192
cali = 1536 *Achtłów* = 2304 linij hanow.

Hawana w Ameryce, jak Kadyks.

Heidelberg miary nowe jak Baden.

dawny łok. = 0,55865 metr. = 0,96988 ł. p.
dawna stopa = 0,27859 — = 0,96732 st. p.

Hildesheim, w król. Hanowerskim.

łokieć = 0,560340 met. = 0,97281 ł. p
st. = 12 cali = 0,28017 — = 0,97281 st. p
Pręt = 16 stóp = 192 cali *hildesh.*

Hessen W. X. patrz Darmstadt.

Hiszpania, patrz Madryt.

Hollandya, patrz Amszterdam.

Holsztyn, *patrz Hamburg.*

Jamaika, *jak Anglia.*

Japonia.

do mierzenia długości używają.

Ink Juk = 1,90053 metr. = 3,29951 ł. p.

Kic Ichien = 2,11822 — = 3,67747 ł. p.

Jawa.

Cobido = 0,461091 metr. = 0,80051 ł. p.

Jassy, *patrz Bukarest.*

Insflanty, *patrz Ryga.*

Inspruk, *jak Botzen.*

Irlandya, *jak Anglia.*

Kadyx w prow. Sewilla w Hiszpanii.

łokieć kastylski *vara* = 0,847963 metr.

= 1,47215 ł. p.

stopa *pies* = 0,282655 metr. = 0,98144 st. p.

dzieli się na 2 *Codos* = 4 *Palmos* = 8 *Octavos* = 16 *Avas*.

Kairo w Egipcie

do rzeczy bawełnianych i lnianych egipskich używa się

Pik beledi = 0,523352 metr. = 0,90860 ł. p.

do jedwabiu i towarów ze Stambułu służy

Pik hendaze = 0,638399 metr. = 1,10833 ł. p.

Stambulski Pik = $\frac{1}{2}$ yard an. = 0,685796 metr. = 1,190620 ł. p.

Do wymiaru powierzchni, murów, domów i t. p. używają

Pik mehandese = 0,771493 m. = 1,33941 ł. p.

Kalkutta, *Stolica Indów Ang.*

łok. *Covid* = 0,157191 metr. = 0,79373 ł. p.

Używa się także *Guz* = 1 Yard. ang.

Sznur = 4 *Covid*, 4000 *Covid* = 1 *Cos* czyli mili bengalskiej.

Kanada. Ameryka północna *jak Anglia.*

Kagliari, *Stolica Sardynii.*

łok. *raso* = 0,519290 metr. = 0,95363 ł. p.

palmo = 0,233311 — = 0,81705 st. p.

Kandya, *wyspa i miasto Kanea.*

łokieć *pik* = 0,637271 metr. = 1,10637 ł. p.

Kanton *patrz Chiny.*

Karlsbad *jak Praga.*

Karlsruhe, *Stolica W. X. Badńskiego, patrz Baden.*

Karrara *Xiwo Modena.*

Marmor sprzedaje się na palmy kubiczne.

1 Palma dług. = 0,2436 metr. = 0,84583 st. p.

Kassel *Elektorstwo Hesskie.*

łokieć *elle* = 0,570403 metr. = 0,99028 ł. p.

stopa *fuss* = 0,287699 — = 0,99895 st. p.

Pręt = 14 stóp.

Kiel, *jak Kopenhaga.*

Klausenburg (Koloswar) *W. X. Siedmiogrodzkie.*

Łokieć dzieli się na $\frac{1}{2}$ $\frac{1}{4}$ $\frac{1}{8}$ $\frac{1}{16}$.

= 0,623361 metr. = 1,08222 ł. p.

Koburg *X. Sachsen - Koburg - Saalfeld.*

Łokieć *elle* = 0,586289 metr. = 1,07786 ł. p.

Kolonia (Köln) nad Renem, *jak Prusy.*

dawny lok. = 0,574792 metr. = 0,99790 ł. p.

— stopa = 0,287396 — = 0,99790 st. p.

Konstantynopol, *p. Stambuł.*

Kopenhaga, w Danii.

łokieć *aln* = 0,627684 metr. = 1,08973 ł. p.

dzieli się na $\frac{1}{2}$ $\frac{1}{4}$ $\frac{1}{8}$ $\frac{1}{16}$ i 24 cale

stopa *duu* = 0,313812 metr. = 1,08973 st. p.

sznur = 6 stóp.

pręt = 10 stóp.

mila duńska = 2400 prętów = 12000 łok.

= 21000 st. = 7532,208 metr. = 4358,92 sąż.

Korfu *jak Londyn.*

Koruna, *patrz Galicya.*

Kraków, *wolne Miasto.*

łokieć = 0,616969 metr. = 1,071126 ł. p. n.

stopa = 12 cali = 144 linij = 1728 punk.

= 0,356421 metr. = 1,23757 st. p. n.

Królewiec *jak Berlin.*

daw. łok. = 0,574785 metr. = 0,99789 ł. p.

— stopa = 0,307695 — = 1,06839 st. p.

Kurlandya, patrz Ryga.

Krym.

pik = 0,97452 = 1,69187 ł. p.
halebi = 0,72099 = 1,26890 ł. p.

Laussanne, Szwajcarya Kant. Waadt.

łokieć = 1,076039 metr = 1,86811 ł. p.
 stopa = 0,293257 — = 1,01826 st. p.

La Valetta, wyspa Malta.

łok. *canna* = 8 *palme*.
 = 2,080138 metr = 3,61187 ł. p.

Lugano, Szwajcarya Kant. Tessin.

braccio lungo = 0,678857 m. = 1,17857 ł. p.
braccio piccolo = 0,526360 m. = 0,91382 ł. p.

Lipsk, w Saksonii.

łokieć lipski *elle* = 0,565310 metr
 = 0,98111 ł. p.

bardzo używany brab. łok. = 0,685600 metr
 = 1,190277 ł. p.

stopa lipska *fuss* = 0,282655 metr
 = 0,98141 st. p.

pręt saski *ruthe* = 8 lok. = 16 stóp.

sążen *klafter* = 1½ stab = 3 lok. = 6 stóp.

Mila = 16000 łokci lipsk. = 9041,96 metr
 = 5234,35 sąż. p.

Lemgo, Xtwo Lippe.

łokieć = 0,575189 metr = 0,99859 ł. p.
 stopa = 0,287591 metr = 0,99859 st. p.

Łęczyca, jak Polska.

daw. łok. = 0,588997 metr = 1,02256 ł. p.

Litwa, patrzeć st. 19.

łokieć = 0,649679 metr = 1,12791 ł. p.
 stopa = ½ łokcia = tyżeż st. p.
 pręt = 7½ łokcia = tyleż pr. p.
 mila 12,41 na 1 stopień.

Liwonia, patrz Ryga.

Liworno, jak Florencyja.

Lizbona, w Portugalii.

łokieć *vara* = 1,097260 metr = 1,9047 ł. p.
braca = 2 *varas* = 3½ *covados* = 10 *palmos craveiros*.

W mniejszym haudlu:

covado = 3 *palmas* = 0,658356 metr
 = 1,14280 ł. p.

piędz, *palmo* = 8 *cali* = 0,219452 metr
 = 0,76183 st. p.

stopa do budowli = 1½ *palmo* 12 = *cali*
 = 0,329178 metr = 1,142789 st. p.

Londyn, patrzeć Anglia.

Luxemburg, patrz Haga.

Lubeka (Lübek) wolne miasto.

łokieć = 0,577010 metr = 1,001805 ł. p.
 stopa = 0,291002 — = 1,01042 st. p.

Luka, Xtwo.

łok. *braccio* = 0,595087 m. = 1,03314 ł. p.
 stopa = 0,589908 m. = 2,04828 st. p.

Luzerna, w Szwajcaryi.

łokieć = 0,629376 metr = 1,09266 ł. p.
 stopa = 0,314688 metr = 1,09266 st. p.

Lwów (Lemberg), Król. Gallicyi.

łokieć = 0,593930552 metr = 1,31129 ł. p.
 stopa = 0,296965276 metr = 1,31129 st. p.

Madras.

covid = 0,457191 metr = 0,79373 ł. p.
 do mierzenia towarów łokciowych powszechnie używa się *yard* angielski.

Madryt, Hiszpania.

łokieć *vara* kastyl. = 3 stopom = 4 *palmas*
 = 36 *pulgados* lub 48 *dedos* = 516 *lineas*
 (podług łokcia w Burgos); powinienbydź
 używany w całym państwie

vara = 0,847965 metr = 1,47215 ł. p.
 stopa *pies* = 0,282655 metr = 0,98141 st. p.
brazo, toesa, estado = 2 *varas* = 1,695930 m.

mila = 5,000 *varas* = 4239,83 metr
 = 2453,58 sąż. p.

Magdeburg v. Prussy.

Mahon, na wyspie Minorcka.

łok. *canna* = 1,715783 metr = 2,97879 ł. p.
palma = 0,214472 metr = 0,74470 st. p.

Malaga, jak Madryt.

Manheim, W. X. Baden, jak Karlsruhe.

Mantua, Kr. Lomb. Wen. jak Medyolan.

Marsylia (Marseille) we Fr. jak Francya.

Malta, wyspa, patrz La Valetta.

Mechlin (Mecheln) jak Haga.

dawniej lok. = 0,684118 m. = 1,18822 ł. p.

stopa = 0,282905 m. = 0,98231 st. p.

Medyolan (Milano) Król. Lomb. Wen.

łokiem jest metr zaprowadzony przez francuzów r. 1803.

metr = 10 *palmi* = 100 *diti* = 1000 *atomi*

= 1,736111 ł. p.

dawny łokieć *braccio* = 0,594936 metr

= 1,03287 ł. p.

stopa = 0,397026 metr = 1,37856 st. p.

1,000 metrów = 1 mili = 578,701 sąż. p.

Meiningen, tokieć jak Anhalt.

Messina, Kr. Ob. Sycylii.

canna = 2,113300 metr = 3,66892 ł. p.

dzieli się na 8 *palmi*

stopa sycyl. = 0,242050 metr = 0,84045 st. p.

Meklemburg Xtwo, patrz Rosztok.

Meksyk, w Ameryce.

miary jak Madryt.

Mitawa, w Kurlandyi, patrz Ryga.

Modena W. Xtwo.

łokieć *braccio di modena* = 0,648090 metr

= 1,12515 ł. p.

stopa = 0,517712 metr = 1,79761 st. p.

cavazzo = 6 stóp = 3,106272 metr

= 1,79761 sąż. p.

Moguncya, jak Darmstadt.

Morawia (Möhren). jak Wiedeń.

dawn. lok. (*elle*) = 0,790669 = 1,37269 ł. p.

stopa (*fuss*) = 0,295956 = 1,02766 st. p.

Munich, patrz Bawarya.

przed r. 1810 łokieć = 0,799015 metr

= 1,38718 ł. p.

stopa = 0,289198 metr = 1,00416 st. p.

Neapol, Kr. Ob. Sycylii.

canna = 3 *brac.* = 8 *palmi* = 2,109360 metr

= 3,66208 ł. p.

palm = 12 *once* = 0,263630 metr

= 0,91538 st. p.

braccio = 2 $\frac{2}{3}$ *palmi* = 0,7030133 metr

= 1,22051 ł. p.

passo = 7 $\frac{1}{2}$ *palmi* = 1,97723 metr

Neufchatel, w Szwajcaryi.

łokieć *aune* = 1,1270 metr = 1,95659 ł. p.

stopa = 0,300020 metr = 1,01173 st. p.

Norymberg (Nürnberg) jak Bawarya.

przed r. 1810 zas:

lok. *nor. elle* = 0,6596 metr = 1,14514 ł. p.

stopa *fuss* = 0,30386 metr = 1,05506 st. p.

pręt *ruthe* = 16 *fuss*.

Oleczko, w Prussach.

daw. lok. = 0,555972 metr = 0,96523 ł. p.

— pręt = 7 $\frac{1}{2}$ łokcia = 0,96523 pr. p.

Odessa, jak Rossya.

Oldenburg, Xtwo.

łokieć = 0,580876 metr = 1,00846 ł. p.

stopa = 0,296115 metr = 1,0292 st. p.

pręt = 20 stóp.

Osnabrück, w Hanowerskim.

lok. do płótna = 0,601629 m. = 1,0415 ł. p.

do innych towarów jak *Hanower*.

stopa = 0,279272 metr = 0,96969 st. p.

Owiedo, Asturya, w Hiszpanii.

łokieć *vara* = 0,8741330 metr = 1,5176 ł. p.

Padwa, jak Wenecya.

Palermo, patrz Sycylia.

Paryż, patrz Francya.

Parma, stolica Xtw Parma, Piacenza, Guastalla.

braccio do jedwabiu = 0,594410 metr

= 1,03196 ł. p.

— do welny, płót. = 0,643810 metr

= 1,11772 ł. p.

— *di legno* . . = 0,542150 metr

= 0,94123 ł. p.

Patras, w Morei.

pik do weln. = 0,6855 łok. = 1,19017 ł. p.
— do jedw. = 0,6352 łok. = 1,10284 ł. p.

Peszt, jak Presburg.

Persya.

guez królew. = 0,7161 m. = 1,21384 ł. p.
— zwycz. = 0,6303 m. = 1,09423 —
szach-arszyn = 0,8008 m. = 1,39031 —
arisch . . . = 0,9723 m. = 1,68799 —

Petersburg, patrz Rossya.

Piotrków, jak Polska.

dawniej łokieć = 0,594426 = 1,03199 ł. p.

POLSKA patrzeć str. 16.

Portugalia, patrzeć Lizbona.

Poznań (Posen), jak Prussy.

dawniej łokieć = 0,594426 = 1,03199 ł. p.

Praga, w Czechach.

Stosunek łokcia Pragskiego czyli Czeskiego, na oryginalne w Wiedniu od r. 1765 zachowanym podany jest: Proportio Ulnae Viennensis restitutae ad ulnam Bohemiae ut 2165 ad 1879; przeto $(\frac{1879}{2165}) = 0,7622718 \times 0,7792018$.

łok. czes. = 0,593963 metr = 1,031186 ł. p.
stopa . . = 0,296398 metr = 1,029166 st. p.

Do rozmierzania powierzchni służy sążeń Wiedeński

= 1,896613 metr = 1,099892 sąż. p.

Pressburg, w Węgrzech.

łok. (*ulna, réf*) = wiedeńsk. = 1,35278 ł. p.
sążeń (*orgya*) = — = 1,099892 sąż. p.

PRUSSY Królestwo.

W r. 1816 zaprowadzone zostały w Prussach nowe miary, których jednością jest *stopa pruska*. Tak została nazwaną stopa reńska zwyczajna (*rheinlaendische werkfuss*) używana w Prussach od r. 1773.

Stopa pruska zawiera 139,13 linij fr. daw.

zatem = 0,3138535 metr
= 1,089769 stóp pol.
= 1,029721 stóp ross.
= 0,992886 *fuss* wied.
= 1,029721 *foot* ang.

dzieli się na 12 cali, cal na 12 linij.

Łokieć berliński (*elle*) = $25\frac{1}{2}$ cali pruskich = 295,65 lin. fr. d.

= 0,666936 metr
= 1,157879 lok. pol.
= 0,937782 *arsz.* ross.
= 0,855925 *ellen* wied.
= 0,729386 *yard* ang.
= 0,555782 *aunes* fr.

dzieli się na $\frac{1}{2}$, $\frac{1}{4}$, $\frac{1}{8}$, $\frac{1}{16}$.

Na jarmark. liczą $\left\{ \begin{array}{l} 1\frac{3}{4} \text{ lok. berl. na } 1 \text{ lok. franc.} \\ 1\frac{1}{8} \text{ lok. berl. na } 1 \text{ yard ang.} \\ \frac{7}{8} \text{ lok. berl. na } 1 \text{ lok. lipski} \end{array} \right.$

Pręt pruski = 12 stóp pr. = 3,76624 metr
dzieli się na 10, 100 i t. d. części.

Mila pruska zawiera 2000 prętów
= 7532,485 metr = 4359,07 sąż. p.

Sążeń (*faden*) w marynarce pr. = 6 stóp.

Lachter w górnictwie = 80 cali pr.

dzieli się na 8 achtlów, achtel na 10 cali,
cal na 10 prym, pryma na 10 sekund.

Dawne miary patrz Berlin.

Raguza (Dobrawnik), w Dalmacyi.

w handlu łok. = 0,513201 m. = 0,890975 st. p.

Ratisbona (Regensburg), jak Bawarya.

przed r. 1810 łok. = 0,810973 = 1,40793 ł. p.

Rawa, w Kr. Polsk.

dawniej łokieć = 0,588994 = 1,02256 ł. p. n.

Rewał, Estonia.

łokieć oryginalny z r. 1760, podług wymiaru P. Kupfer 238,2 linij franc. dawnych
= 0,537338 metr = 0,932879 ł. p.

łokieć tkacki z r. 1760 = 252,15 lin. fr. daw.
= 0,568807 metr = 0,98751 ł. p.

łokieć prawny do pomiaru gruntów
= 2 stóp ang. = 1,058314 ł. p.

Rio Janerio, Brazylia.

braça = 2 *varras* = 3 $\frac{1}{2}$ *covados* = 10 *palmos*
= 2,1739 = 3,77413 ł. p.

vara = 1,08695 metr = 1,887063 ł. p.

używa się także *yard* angielski

W handlu zwykle liczą:

5 *varras* = 6 *yards* ang.

4 *covados* = 3 *yards* ang.

stopa *pé* = 12 cali = 12 linij = 0,303860 metr
= 1,05507 st. p.

mila *legoa* = 2842 *braças*, 8 *palmos*
= 6180 metr = 3576,3888 sąż. pol.

ROSSYA.

Miary rossyjskie oparte są na miarach angielskich, miary zaś polskie na miarach francuzkich: metr fr. oceniony został (stron. 11) = 39,37079 cali ang. przeto stopa rossyjska, która jest zupełnie równa angielskiej = 0,301791493 m. = 135,114160 lin. fr. d.

= 1,0583142 st. pol.

= 0,971136 *fuss* prus i reń.

= 0,964227 *fuss* wied.

Sažen = 3 arsz. = 7 stopom ang. = 84 cali ang.
= 2,133561455 metr = 945,799 linij fr. d.

= 0,43787 pręt litew.

= 1,234698 sąż. pol.

= 1,132992 *klaft*. reń i prus.

= 1,124931 *klaft*. wied.

= 1,333333 *yard* ang.

arszyn dzieli się na 16 werszków

= 0,71118715 metr

= 315,266 lin. fr. = 28 cali ang.

= 1,23470 ł. p. = 29,6328 cali p.

= 1,094675 łok. litew.

= 1,066345 *elle* prusk.

= 0,912712 *elle* wied.

= 0,592655 *aune* franc.

= 0,777777 *yard* ang.

arszyn = 28 cali ang.

werszok = 1 $\frac{3}{4}$ = 1,75 cala ang.

= 1 $\frac{3}{8}$ = 1,8525 cala pol.

Werszta = 500 saženów = 1500 arszynów
= 1066,78 metr = 617,35 sąż. p.

Wypadają ztąd następujące stosunki:

{ 10000 arszynów lub saženów *ros.* : równe są
{ 12347 łokciom lub sążniom pol.

{ 10000 stóp ross. czyli ang. równe są
{ 10583 stopom pol. n.

Na Litwie, w Liwonii, Kurlandyi, Estonii i Finlandyi utrzymują się jeszcze dawniejsze prowincyom tym właściwe miary. Patrzć Finlandya, Litwa, Rewał, Ryga.

Rosztok, IV. Xtwo Meklenburg.

Postanowienie rządowe nakazuje używać łokcia hamburskiego

= 0,572980 metr = 0,99476 ł. p.

i stopy lubek. = 0,291002 = 1,01042 st. p.

Pręt (*ruthe*) = 16 stóp.

Ryga (Riga), w Rossyi.

Łokieć oryginalny z drzewa z dnia 17

Marca, 1761, podług wymiaru na yardzie Struvego w r. 1834 = 21,166 cali angielsk.
= 0,537607 metr = 0,933345 ł. p.

Łokieć prawny do pomiarów = 2 stóp ang.
= 1,058314 ł. p.

Srednica masztów na cale angielskie mierzoną bywa; jeżeli zaś wyrażoną jest na palmu, *palm* = $\frac{11,754}{3}$ cali ang. = 0,094411 metr
= 0,327816 st. p. = 3,9338 cali pol.

Rzym, *Stolica P. Kościel.*

lok. *canna* = 2,001550 metr = 3,47491 ł. p.
dzieli się na 8 *palmi*
canna do budowl. = 2,233271 metr
= 1,2921 sąż. p.
dzieli się na 10 *palmi*; *palmo* = 0,77541 st. p.
palmo = 12 *once* = 60 *minuti* = 120 *decimi*.

Sardynia, *patrz Kagliari.*

Smyrna.

pik = 0,685541 = 1,19018 ł. p.

Sochaczew.

dawniej lok. = 0,602081 metr = 1,04528 ł. p.

Stany Zjednoczone, *Amer. jak Anglia.*

Stambul.

pik halebi czyli długi łokieć = 0,708555 metr
= 1,23013 ł. p.
— *endese* = 0,647871 metr = 1,12178 ł. p.

Sycylia, *patrzć Messina.*

Szczecin (Stettin), *jak Prussy.*

Szkocya, *jak Anglia.*

Sztokholm, *Szwecya.*

Podług doświadczeń Professorów *Kronstrand* i *Svanberg*; długość wahadła sekundowego średniego czasu, na obserwatorium w Sztokholmie pod szerok. 59°, 20', 31", sprowadzona do średn. powierzchni morza i w próżni = 39,165414 cali angielskich = 33,505574 szwedz. *dec. daum* czyli cali.
1 *toise* franc. = 1,0911 sąż. szwedz.

z tą wypada że:

1 st. szwedz. = $\frac{1 \text{ st. par. } 12,789185 \text{ cali ang.}}{1,0911}$
= 11,689226 cali ang. = 0,296901 metr.
= 1,0309064 st. p.

1 lok. szw. = 0,593802 metr = 1,0309061 ł. p.
stopa dzieli się na 12 lub 10 cali *daum*, cal na 12 lub 10 linij.

Sążeń = 6 stóp. = Pręt = 16 stóp.

Mila szwedzka = 2250 prętów
= 10688,43 metr = 6185,4 sąż. p.

Sztudgard, *Kr. Württemberg od r. 1806.*

stopa (*fuss, schuh*) dzieli się na 10 cali, cal na 10 linij = 0,286490 m. = 0,99476 st. p.
łokieć (*elle*) = 0,614235 m. = 1,03638 ł. p.

dzieli się na $\frac{1}{2}$ $\frac{1}{4}$ $\frac{1}{8}$ $\frac{1}{16}$.

Sążeń = 6 stóp

Pręt = 10 stóp.

dawny łokieć = 1,06212 ł. p.

— stopa = 0,99476 st. p.

Szwecya *patrz Sztokholm.*

Toruń (Thorn), *jak Prussy.*

dawniej lok. = 0,569595 m. = 0,98888 ł. p.

— stopa = 0,295514 m. = 1,02609 st. p.

Toskania, *W. X. patrz Florencyja.*

Triest, *Illyria.*

lok. do wełny = 0,676749 m. = 1,17491 ł. p.

— do jedw. = 0,642009 m. = 1,11400 ł. p.

Tripolis.

pik łokieć = 0,552453 metr = 0,95912 ł. p.

— większy = 0,632085 metr = 1,09737 ł. p.

Tunis.

pik do wełny = 0,672912 m. = 1,16325 ł. p.

— do jedw. = 0,630731 m. = 1,09502 ł. p.

Turcya, *patrz Stambul.*

Turin, *Stolica Sardynii jak Alessandryja.*

Tyrol, *patrzć Botzen.*

Ulm, *jak Württemberg.*

dawniej *elle* = 0,568472 m. = 0,99693 ł. p.

— *fuss* = 0,288973 m. = 1,00338 st. p.

Waimar, *Xtwo.*

od roku 1810, łokieć — 250 linij fr.

łokieć *elle* = 0,563957 metr = 0,97939 ł. p.

stopa *fuss* = 0,281978 metr = 0,97939 st. p.

Pręt — 16 stóp.

Walencya, *w Hiszpanii.*

łokieć *vara* = 0,918573 m. = 1,59472 ł. p.

— *palmo* = 0,229613 m. = 0,79736 st. p.

1 *vara* = 4 *palmos*

1 *cuerda* = 20 *brazas* = 45 *varas*

Warszawa, teraz i dawniej patr. st. 16.**Wenecya.**

braccio do jedwabiu = 0,638399 metr
= 1,10833 ł. p.

braccio da panno . . = 0,680981 metr
= 1,18225 ł. p.

braccio dzieli się na 12 *once*.

Stopa wenecka *pie*de = 0,347735 metr
= 1,20742 st. pol.

dzieli się na 12 *once*, *oncia* na 12 *linee*
Pręt *la pertica lineare* = 6 *pie*di.

Werona, jak Medyolan.

dawniejsze (*)

braccio do jedwabiu = 0,640655 metr
= 1,11225 ł. p.

braccio do welny . = 0,649455 metr
= 1,12752 ł. p.

Węgry, patrzeć Pressburg.**WIEDEŃ.**

Łok. wied. (*elle*) = 0,7792018 metr
= 345,417 lin. fr. d.
= 1,3527809 lokci n. p.
= 1,0956354 *arsz.* ros.
= 1,1683258 *elle* prus.
= 0,8521608 *yard* ang.
= 0,6493348 *aune* fr.

dzieli się na $\frac{1}{2}$ $\frac{1}{4}$ $\frac{1}{8}$ $\frac{1}{16}$ $\frac{1}{32}$.

Stopa wied. *schuh* = 0,3161023 metr
= 140,1268 lin. fr. d.
= 1,097577 stóp pol.
= 1,037099 st. ros. i ang.
= 1,007165 *fuss* prus.

Stopa dzieli się na 12 cali, a cal na 12 linii.
Faust = 4 calom wied.

Ingénieur - ruthe = 12 *schuh*, dzieli się na
10 stóp. Sążen *klafter* = 16 stóp.

Mila = 4000 sążni = 7586,455 metr
= 4390,308 sąż. pol.

W Austrii wyższej używa się łokieć większy
od Wiedeńskiego, patrzeć Botzen.

Długość wahadła sekundowego w obserwatorium
wiedeńsk. podług P. *Liesganing*
= 440,562 linii par. daw.

Wirtemberg, patrz Sztulgard.**Wirtzburg, teraz jak Bawarya.**

dawniej lok. = 0,588771 m. = 1,02217 ł. p.
— stopa = 0,294386 m. = 1,02217 st. p.
Pręt = 10 stóp.

Wrocław (Breslau), jak Prussy.

dawniej lok. = 0,575913 m. = 0,99985 ł. p.
— stopa = 0,287956 m. = 0,99985 st. p.
Pręt = 15 stóp. = 4,319 m.

Wyspy Jońskie.

W ogólnosci używają miar i wag angielskich;
jednak miary dawne utrzymują się

na Zante, najznaczniejszej z pomiędzy wysp
Jońskich

lok. *braccio* = 0,69050 metr = 1,19880 ł. p.
mniejszy łokieć (*braccio*)
do jedwabiu = 0,64419 metr = 1,11893 ł. p.

Zurich (Zürich), w Szwajcaryi.

łokieć *elle* = 0,600059 m. = 1,04175 ł. p.
stopa *fuss* czyli *werkschuh*
= 0,890025 metr = 1,04175 st. p.

Sążen *klafter* = 6 stóp.

Pręt *ruthe* = 10 stóp.

(*) Nelkenbrecher.

MIARY DŁUGOŚCI.

W górnictwie używają miar długości zwanych *lachtrami*. Lachtry powszechnie dzielone są na ośm części zwanych *achtłami*, każda osma część na dziesięć części zwanych *calami*, cal zaś na dziesięć prym, a pryma na dziesięć sekund.

Podział Lachtra.

Lachter	Achtel	Calów	Prym	Sekund
1	8	80	800	8000

Lachtry polskie dzielą się na 10 stóp lachtrowych, 100 cali lachtrowych 1000 prym czyli linii lachtrowych.

Lachter polski = 84 cali zwycz. = 2016 milim. = 7 stóp zwycz.
 stopa lachtrowa = 8,4 — = 201,6 —
 cal lachtrowy = 0,84 — = 20,16 —
 pryma . . . = 0,084 — = 2,016 —

Zamiana rozmaitych lachtrów na milimetry polskie.

Miejsca	Milim.	Miejsca	Milim.
Dania lachtr	2011	Palatinat	2126
Eisleben	2018	Polska	2016
Freyberg	1985	Prussy	2092
Idrya	1957	Saksonia	1977
Joachimsthal	1956	Szemnie	2025
Klausthal	1924	Szlązk	1920
Oberharz	1925	Szwecya	1781

MIARY DROŻNE.

Do oznaczenia długości dróg zwykle używa się mili. Długości mil tak jak innych miar w każdym kraju są inne: najdogodniej zaś porównać je między sobą, gdy wiemy jaka ich liczba idzie na stopień średn. południka.

Wyraz mila od łacińskiego *miliare*, wskazuje że miara ta od Rzymian do nas przeszła; u nich mila składała się z ośmiu staj (*stadium*) po 125 kroków (krok = 5 stóp rzym.) = 1033 kroków czyli = 1473,098 metr = 1611 *yard* ang. *)

W czasach późniejszych daleko większe utworzono mile. Geograficznój i niemieckiej mili naznaczono długości piętnastą część stopnia średn. południka. Podług wymiarów francuzkich długość czwartej części południka = 5130740 *toises* fr. d. = 10000000 metrów = 3787038 sąż. now. pol., przeto 90ta część czwartej części południka, to jest:

1 stopień pośredu. szerokości = 57008 *tois* fr. = 1111111 metr = 64300,427 sąż. pol.

1 mila geograficzna . . . = 3800 $\frac{1}{2}$ *tois* fr. = 74074 metr = 4236,695 sąż. pol.

O mili polskiej patrz st. 17.

Porównanie miar drożnych i zamiana na sążnie polskie.

Nazwiska miejsc i miar	Na 1 stop. połud.	Sążnie polskie	Nazwiska miejsc i miar	Na 1 stop. połud.	Sążnie polskie
Anglia mil rządowych			Burgundya mil . . .	19,7	3264
po 1760 <i>yards</i> . .	69,06	931	Brunszwik mil . . .	10,51	6118
dawn. brytańskich .	47,6	1351	Chiny <i>Li</i>	192,24	334
— <i>leagues</i> . . .	20	3215	Czechy mil wielkich	12	5358
londyńskich . . .	73	840	malych . .	16,12	3988
morskich	60	1072	Dania mil	11,75	4359
Arabia mil	56,67	1131	Egipt <i>Schoenus</i> po 60		
Armenia <i>Farsang</i> . .	25	2572	staj egips.	18,9	3402
Austria mil rządowych			Ferrara mil	83,87	766
po 4000 sążni . . .	11,61	4390	Florencya mil	68,25	942
Baden mil rządowych	12,5	5111	Francya starych gallic-		
Bawaria mil	15	4286	kich <i>Leuków</i> (<i>Lwow</i>)	50,4	1273
Bawarya mil malych .	11,15	4544	<i>Lieues</i>	25	2572
dużych . . .	8,69	7399	Paryżkich <i>lieues</i>		
Belgia, godzin <i>lieues</i> .	19,66	3271	(20.00 <i>toises</i>) . . .	28,5	2256
mil morskich	20	3215	takich po 250.0 <i>toises</i>	22,09	2910
Bononia mil	58,45	1100	Degré $\frac{1}{4000}$ kola. ziem.	1,11	57870
Brabancya mil	20	3215	<i>Myriametre</i>	11,11	5787
<i>lieues</i>	25	2572	Mil morskich	20	3215
Brazylia mil	17	3783	Flandrya mil	17,74	3625

*) Przyjmując stopę rzymską = 11,6 cali ang. = 0,2946 metr. = 12,275 cali pol.

Nazwiska miejsc i miar	Na 1 stop. połud.	Sążnie polskie	Nazwiska miejsc i miar	Na 1 stop. połud.	Sążnie polskie
Gdańsk mil	14,37	4474	Oldenburg mil	11,25	5715
Geograficznych mil	15	4286	Pelska mil	13,02	4939
Grecya olimpijskich			mil dawnych dużych	15	4286
staj po 100 <i>orgij</i>	600	107	mniejszych	20	3215
Morskich staj	750	86	Persya <i>Farsang</i>	22,5	2857
Cujana mil	26,83	2396	Portugalia mil	18	3572
Hanower nowych mil	15	4286	Prussy mil (2000 pręt.)	14,75	4359
Hamburg mil	14,79	4348	Reńskich mil	14,75	4357
Hessya mil	11,29	5695	Rio Janciro <i>Legoas</i>	18	3576
Hiszpania mil rządow.	26,67	2453	Rossya <i>Werszt</i>	104,21	617
pospoli.	20	3215	Rzym mil nowych	74,7	861
Holandya mil	19	3385	mil po 8 olimpijskich		
Irlandya	54,3	1184	staj	75,5	852
Islandya <i>Tingmanalcid</i>	2,95	21796	Saxonia mil rządowych		
mil morskich	8,87	7249	po 16000 łokci	12,27	5234
Iyndye <i>Koss</i>	42,7	1506	pocztowych mil	16,33	3937
siamskich <i>Roe-ning</i>	28,95	2221	Stopień $\frac{1}{360}$ koła ziem.	1	64300
Kanada mil	28,54	2253	Szkocya mil	49,85	1290
Litwa mil	12,44	5169	Surinam mil	26,84	2396
Liworno mil	68,25	942	Szląsk mil (11250 łok.)	17,18	3742
Lomb.Wenec. Kr.mil	60	1072	Szwajcarya mil	13,3	4853
Luxemburg mil	28	2296	Szwecya mil (2250 pr.)	10,39	6185
Malabar <i>Gos, Gau</i>	10	6430	Toskana mil	68,25	942
Meklemburg mil	14,77	4352	Turecy <i>Berri</i>	66,66	964
Medyolan mil { now.	111	579	mil morskich	75,3	854
{ daw.	67,25	956	takich mniejszych	86,4	744
Mogolia, Kos, Koru	10	6430	Turyn mil piemonck.	48,5	1326
Morca mil	90,12	714	Ukraina mil	12	5359
Neapol mil	57,71	1114	Weimar mil 1631 pręt.	14,1	4258
Niemcy dawny. rastów	25	2572	Węgry mil	13,33	4827
dużych lub geogr.mil	15	4286	Westfalia mil	10	6430
mniejszych mil	17,74	3625	Wenecya mil	60,62	1061
Norwegia mil	10	6430	Wirtemberg mil szwab		
Norymberga mil	13,1	4931	skich	12	5359
Niderlandy godzin	19,67	3269	Włochy	60	1072

T A B L I C A I.

Zamiana części dziesiętnych łokcia i stopy polskich na cale i linie, i odwrotnie.

Ułamek 10 łokcia	c z y n i		Ułamek 10 łokcia	c z y n i		Miara	Część 10 łokcia	Miara	Część 10 stopy
	cali	linij		cali	linij				
0,9...	21	7,200	0,0009	—	0,259	1 milimetr	0,00171	1 milimetr	0,00317
0,8...	19	2,400	0,0008	—	0,230	1 linia —	0,00317	1 linia	0,00691
0,7...	16	9,600	0,0017	—	0,201	2 — —	0,00691	2 — —	0,01389
0,6...	14	4,800	0,0006	—	0,173	3 — —	0,01012	3 — —	0,02083
0,5...	12	—	0,0005	—	0,144	4 — —	0,01389	4 — —	0,02778
0,4...	9	7,200	0,0004	—	0,115	5 — —	0,01736	5 — —	0,03472
0,3...	7	2,400	0,0003	—	0,086	6 — —	0,02083	6 — —	0,04166
0,2...	4	9,600	0,0002	—	0,057	7 — —	0,02430	7 — —	0,04861
0,1...	2	4,800	0,0001	—	0,029	8 — —	0,02778	8 — —	0,05555
0,09...	2	1,920	0,00009	—	0,026	9 — —	0,03125	9 — —	0,06250
0,08...	1	11,040	0,00008	—	0,023	10 — —	0,03472	10 — —	0,06911
0,07...	1	8,160	0,00007	—	0,020	11 — —	0,03819	11 — —	0,07610
0,06...	1	5,280	0,00006	—	0,017	1 cal —	0,04166	1 cal —	0,08333
0,05...	1	2,400	0,00005	—	0,014	2 cale —	0,08333	2 — —	0,16666
0,04...	—	11,520	0,00004	—	0,011	3 — —	0,12499	3 — —	0,24999
0,03...	—	8,640	0,00003	—	0,008	4 — —	0,16666	4 — —	0,33333
0,02...	—	5,760	0,00002	—	0,006	5 — —	0,20833	5 — —	0,41666
0,01...	—	2,880	0,00001	—	0,003	6 — —	0,24999	6 — —	0,49999
0,009...	—	2,592	<i>Przykłady</i>			7 — —	0,29166	7 — —	0,58333
0,008...	—	2,301				8 — —	0,33333	8 — —	0,66666
0,007...	—	2,016	1. Ułamek 0,75622 łokcia pol			9 — —	0,37499	9 — —	0,74999
0,006...	—	1,728	zamienić na cale i linie			10 — —	0,41666	10 — —	0,83333
0,005...	—	1,440	0,7... = 16 c. 9,6 lin.			11 — —	0,45833	11 — —	0,91666
0,004...	—	1,152	0,05... = 1 2,4			12 — —	0,49999	12 — —	1 stopa
0,003...	—	0,864	0,006... = 1,728			18 — —	0,71999	1 linia	część 10 cala 0,08333
0,002...	—	0,576	0,0002... = 0,057			21 — —	1 łokieć		
0,001...	—	0,288	0,00002... = 0,006						
			0,75622 = 18 c. 1,791 lin.						
			2. Ułamek 0,864 stopy zamie-						
			nić na cale i linie						
			0,8... = 19 c. 2,1 lin.						
			0,06... = 1 5,28						
			0,001... = 1,152						
			20 c. 8,832 lin.						
			połowa tej summy						
			0,864 st. = 10 c. 4,416 lin.						

T A B L I C A II.

Zamianna nowej polskiej zwyczajnej miary długości na miarę geometryczną, i odwrotnie.

Miara zwyczajna	Miary geometr:				Miara geometryczna	Miary zwyczajne			
	Prętów	Pręcików	Ławek	Łaneków dziesiętn.		Łokci	Całów	Linij	Milime- trów
1 Cal	—	—	—	5555	1 Ławka	—	1	9	1,2
2 Cale	—	—	1	1111	2 Ławek	—	3	7	0,4
3 . . .	—	—	1	6666	3 . . .	—	5	4	1,6
4 . . .	—	—	2	2222	4 . . .	—	7	2	0,8
5 . . .	—	—	2	7777	5 . . .	—	9	—	—
6 . . .	—	—	3	3333	6 . . .	—	10	9	1,2
7 . . .	—	—	3	8888	7 . . .	—	12	7	0,4
8 . . .	—	—	4	1111	8 . . .	—	14	4	1,6
9 . . .	—	—	5	—	9 . . .	—	16	2	0,8
10 . . .	—	—	5	5555	1 Pręcik .	—	18	—	—
11 . . .	—	—	6	1111	2 Pręciki	1	12	—	—
1 Stopa	—	—	6	6666	3 . . .	2	6	—	—
1 Łokieć	—	1	3	3333	4 . . .	3	—	—	—
2 . . .	—	2	6	6666	5 . . .	3	18	—	—
3 (Sąż.)	—	4	—	—	6 . . .	4	12	—	—
4 . . .	—	5	3	3333	7 . . .	5	6	—	—
5 . . .	—	6	6	6666	8 . . .	6	—	—	—
6 (2 Sąż.)	—	8	—	—	9 . . .	6	18	—	—
7 . . .	—	9	3	3333	1 Pręt	7	12	—	—
7½ (Pręt)	1	—	—	—	2 Pręty	15	—	—	—
8 . . .	1	—	6	6666	3 . . .	22	12	—	—
9 (3 Sąż.)	1	2	—	—	4 . . .	30	—	—	—
10 . . .	1	3	3	3333	5 . . .	37	12	—	—
20 . . .	2	6	6	6666	6 . . .	45	—	—	—
30 (10 Sąż.)	4	—	—	—	7 . . .	52	12	—	—
40 . . .	5	3	3	3333	8 . . .	60	—	—	—
50 . . .	6	6	6	6666	9 . . .	67	12	—	—
60 (20 Sąż.)	8	—	—	—	1 Sznur	75	—	—	—
70 . . .	9	3	3	3333	2 Sznury	150	—	—	—
80 . . .	10	6	6	6666	3 . . .	225	—	—	—
90 (30 Sąż.)	12	—	—	—	4 . . .	300	—	—	—
100 . . .	13	3	3	3333	5 . . .	375	—	—	—
200 . . .	26	6	6	6666	6 . . .	450	—	—	—
300 (100 Sąż.)	40	—	—	—	7 . . .	525	—	—	—
400 . . .	53	3	3	3333	8 . . .	600	—	—	—
500 . . .	66	6	6	6666	9 . . .	675	—	—	—
600 (200 Sąż.)	80	—	—	—	10 . . .	750	—	—	—

TABLICA III.

Zamiana polskich dawnych koronnych łokci na nowe, na arszyny i odwrotnie.

Polskie nowe	Dawne koronne		Koronne dawne	Polskie nowe		Rosyjskie	
	Łokcie	Całe		Łokcie	Całe	Ar-szyny	Werszki
1 Łokieć. .	—	23,21	1 Łokieć. .	1	0,81	—	13,39
2 Łokcie. .	1	22,42	2 Łokcie. .	2	1,62	1	10,79
3	2	21,63	3	3	2,41	2	8,19
4	3	20,85	4	4	3,25	3	5,59
5	4	20,06	5	5	4,07	4	2,99
6	5	19,27	6	6	4,88	5	0,39
7	6	18,48	7	7	5,69	5	13,78
8	7	17,70	8	8	6,51	6	11,18
9	8	16,91	9	9	7,32	7	8,58
10	9	16,12	10	10	8,11	8	5,98
20	19	8,25	20	20	16,28	16	11,96
30	29	—,37	30	31	—,42	25	1,91
40	38	16,50	40	41	8,56	33	7,93
50	48	8,63	50	51	16,70	41	13,91
100	96	17,26	100	103	9,11	83	11,82
500	483	11,29	500	516	23,06	113	11,09
1000	967	4,58	1000	1033	22,12	837	6,19

TABLICA IV.

Zamiana litewskich łokci na polskie, na arszyny i odwrotnie.

Polskie nowe	Litewskie		Litewskie	Polskie		Rosyjskie	
	Łokcie	Całe		Łokcie	Całe	Ar-szyny	Werszki
1 Łokieć. .	—	21,27	1 Łokieć. .	1	3,06	—	14,61
2 Łokcie. .	1	18,55	2 Łokcie. .	2	6,13	1	13,23
3	2	15,83	3	3	9,20	2	11,85
4	3	13,11	4	4	12,27	3	10,16
5	4	10,39	5	5	15,34	4	9,08
6	5	7,66	6	6	18,41	5	7,69
7	6	4,94	7	7	21,48	6	6,31
8	7	2,22	8	9	—,55	7	4,93
9	7	23,50	9	10	3,62	8	3,54
10	8	20,78	10	11	6,69	9	2,16
20	17	17,56	20	22	13,39	18	4,32
30	26	11,31	30	33	20,00	27	6,18
40	35	11,12	40	45	2,79	36	8,64
50	44	7,91	50	56	9,49	45	10,81
60	53	4,69	60	67	16,19	54	12,97
70	62	1,47	70	78	22,89	63	15,13
80	70	22,25	80	90	5,59	73	0,29
90	79	19,04	90	101	12,29	82	3,15
100	88	15,82	100	112	18,99	91	5,62
500	443	7,10	500	563	22,97	456	12,11
1000	886	14,21	1000	1127	21,95	913	8,21

T A B L I C A V.

Porównanie i zamiana miar zasadniczych:

Zamiana milimetrów franc. i polskich
na linije franc. dawne i cale ang.

Milimetry franc. i pol.	Linije francuz. dawne	Cale angielskie
1	0,143295936	0,039370790
2	0,886591872	0,078741580
3	1,329887808	0,118112370
4	1,773183744	0,157483160
5	2,216179680	0,196853950
6	2,659775616	0,236221740
7	3,103071552	0,275595530
8	3,546367488	0,314966320
9	3,989663424	0,354337110
1 Centim.	4,432959360	0,393707900
1 Decim.	41,32959360	3,93707900
1 Metr	443,29593600	39,37079000

Zamiana linij francuzkich dawnych
na milimetry i na cale angielskie

Linije fr. dawne	Milimetry fran- cuzkie i polskie	Cale angielskie
1	. 2,255829388	0,088813785
2	. 4,511658776	0,177627570
3	. 6,767488164	0,266441355
4	. 9,023317552	0,355255140
5	11,279146940	0,444068925
6	13,534976328	0,532882710
7	15,790805716	0,621696495
8	18,046635104	0,710510280
9	20,302464492	0,799321065
10	22,558293879	0,888137850
1 Cal	27,069952655	1,065765420
1 Stopa	324,839131860	12,789185040

Zamiana cali angielskich
na milimetry i na linije fr. daw.

Cale angielskie	Milimetry fran- cuzkie i polskie	Linije francuz. dawne
1	. 25,399541132	. 11,239513360
2	. 50,799082263	. 22,519026720
3	. 76,198623395	. 33,778540080
4	101,598164527	. 45,038053440
5	126,997705659	. 56,297566800
6	152,397246791	. 67,557080160
7	177,796787923	. 78,816593520
8	203,196329055	. 90,076106880
9	228,595870186	101,335620240
10	253,995411318	112,595133599
1 Stopa	304,794493581	135,114160319

T A B L I C A VI. **Zamiana łokci polskich na miary obce.**

Polskie <i>łokcie</i>	Rosyjskie		Francuzkie dziesiętne		Francuzkie używalne		Pruskie		Wiedeńskie		Angielskie	
	arszyn.	$\frac{1}{2}$ arszyn werszki	Metr	Dec. Cent. Milli.	aunes	$\frac{1}{2}$ aune	ellen	$\frac{1}{2}$ elle	ellen	$\frac{1}{2}$ elle	yard	$\frac{1}{2}$ yard inches
1	—	12,96	—	5 7 6	—	7,68	—	13,82	—	11,83	—	22,67
2	1	9,92	1	1 5 2	—	15,36	1	11,61	1	7,65	1	9,35
3	2	6,87	1	7 2 8	1	7,04	2	9,45	2	3,18	1	32,03
4	3	3,83	2	3 0 4	1	14,72	3	7,27	2	15,31	2	18,71
5	4	0,79	2	8 8 0	2	6,40	4	5,09	3	11,14	3	5,39
6	4	13,75	3	4 5 6	2	14,08	5	2,91	4	6,96	3	28,06
7	5	10,71	4	0 3 2	3	5,76	6	0,73	5	2,79	4	14,74
8	6	7,67	4	6 0 8	3	13,41	6	14,54	5	14,62	5	1,42
9	7	4,63	5	1 8 4	4	5,12	7	12,36	6	10,45	5	24,09
10	8	1,58	5	7 6 0	4	12,80	8	10,18	7	6,27	6	10,77
20	16	3,17	11	5 2 0	9	9,60	17	4,36	14	12,55	12	21,55
30	24	4,76	17	2 8 0	14	6,40	25	14,54	22	2,82	18	32,32
40	32	6,34	23	0 4 0	19	3,20	34	8,72	29	9,10	25	7,10
50	40	7,93	28	8 0 0	24	—	43	2,91	36	15,37	31	17,87
100	80	15,86	57	6 0 0	48	—	86	5,83	73	14,74	62	35,75
500	404	15,31	288	—	240	—	431	13,17	369	9,74	314	34,77
1000	809	14,61	576	—	480	—	863	10,35	739	3,49	629	33,55

Zamiana stóp polskich na stopy obce.

Polskie <i>stopy</i>	Rosyjskie		Francuzkie dziesiętne		Francuzkie używalne		Pruskie		Wiedeńskie		Angielskie	
	stopy	cale	Metr	Dec. Cent. Milli.	stopy	cale	stopy	cale	stopy	cale	stopy	cale
1	—	11,34	—	2 8 8	—	10,36	—	11,01	—	10,93	—	11,34
2	1	10,67	—	5 7 6	1	8,73	1	10,02	1	9,87	1	10,68
3	2	10,01	—	8 6 4	2	7,10	2	9,03	2	8,80	2	10,02
4	3	9,35	1	1 5 2	3	5,47	3	8,05	3	7,73	3	9,35
5	4	8,69	1	4 1 0	4	3,84	4	7,06	4	6,66	4	8,69
6	5	8,03	1	7 2 8	5	2,20	5	6,07	5	5,60	5	8,03
7	6	7,37	2	0 1 6	6	0,57	6	5,08	6	4,53	6	7,37
8	7	6,71	2	3 0 4	6	10,94	7	4,09	7	3,16	7	6,71
9	8	6,05	2	5 9 2	7	9,31	8	3,10	8	2,40	8	6,05
10	9	5,38	2	8 8 0	8	7,68	9	2,11	9	1,33	9	5,38
20	18	10,77	5	7 6 0	17	3,36	18	4,23	18	2,66	18	10,77
30	28	4,16	8	6 4 0	25	11,04	27	6,34	27	3,99	28	4,16
40	37	9,55	11	5 2 0	31	6,72	36	8,46	35	5,33	37	9,55
50	47	2,94	14	4 —	43	2,40	45	10,57	45	6,66	47	2,94
100	91	5,89	28	8 —	86	4,80	91	9,15	91	1,32	94	5,89
500	472	5,39	141	—	432	—	458	9,75	455	6,58	472	5,39
1000	944	10,78	288	—	864	—	917	7,50	911	1,16	944	10,78

T A B L I C A VII.

Zamiana arszynów rossyjskich na inne miary.

Rosyjskie <i>arszyny</i>	Polskie		Francuskie dziesiętne		Francuskie używalne		Pruskie		Wiedeńskie		Angielskie	
	łokcie	$\frac{1}{2}$ łokcia cale	metry	Dec. Cent. Milli.	aunes	$\frac{1}{12}$ aune	ellen	$\frac{1}{4}$ elle	ellen	$\frac{1}{2}$ elle	yard	$\frac{1}{32}$ yard inches
1	1	5,63	—	7 1 1	—	9,18	1	1,06	—	14,60	—	27,99
2	2	11,26	1	4 2 2	1	2,96	2	2,12	1	13,21	1	19,99
3	3	16,90	2	1 3 3	1	12,45	3	3,18	2	11,81	2	11,99
4	4	22,53	2	8 4 4	2	5,93	4	4,25	3	10,41	3	3,99
5	6	4,16	3	5 5 6	2	15,41	5	5,31	4	9,02	3	31,99
6	7	9,79	4	2 6 7	3	8,89	6	6,37	5	7,62	4	23,99
7	8	15,43	4	9 7 8	4	2,38	7	7,43	6	6,22	5	15,99
8	9	21,06	5	6 8 9	4	11,86	8	8,49	7	4,83	6	7,99
9	11	2,69	6	1 0 1	5	5,34	9	9,55	8	3,43	6	35,99
10	12	8,33	7	1 1 2	5	14,82	10	10,61	9	2,03	7	27,99
20	21	16,66	14	2 2 4	11	13,65	21	5,23	18	4,07	15	19,99
30	37	0,99	21	3 3 6	17	12,47	31	15,84	27	6,10	23	11,99
40	49	9,31	28	4 4 8	23	11,30	42	10,46	36	8,13	31	3,99
50	61	17,64	35	5 6 0	29	10,12	53	5,08	45	10,17	38	31,99
100	123	11,28	71	1 1 9	59	4,24	106	10,15	91	4,34	77	27,99
500	617	8,40	355	5 9 3	296	5,24	533	2,76	456	5,70	388	31,99
1000	1234	16,80	711	1 8 7	592	10,48	1066	5,52	912	11,40	777	27,98

Zamiana stóp rossyjskich na stopy inne.

Rosyjskie <i>stopy</i>	Polskie		Francuskie dziesiętne		Francuskie używalne		Pruskie		Wiedeńskie		Angielskie	
	stopy	cale	metry	Dec. Cent. Milli.	stopy	cale	stopy	cale	stopy	cale	stopy	cale
1	1	0,70	—	3 0 5	—	10,97	—	11,65	—	11,57	1	—
2	2	1,40	—	6 0 9	1	9,94	1	11,31	1	11,14	2	—
3	3	2,10	—	9 1 4	2	8,92	2	10,96	2	10,71	3	—
4	4	2,80	1	2 1 9	3	7,89	3	10,61	3	10,28	4	—
5	5	3,50	1	5 2 4	4	6,86	4	10,27	4	9,85	5	—
6	6	4,20	1	8 2 9	5	5,83	5	9,92	5	9,42	6	—
7	7	4,90	2	1 3 3	6	4,81	6	9,57	6	8,99	7	—
8	8	5,60	2	4 3 8	7	3,78	7	9,23	7	8,56	8	—
9	9	6,30	2	7 4 3	8	2,75	8	8,88	8	8,14	9	—
10	10	7,00	3	0 4 8	9	1,73	9	8,54	9	7,71	10	—
20	21	2,00	6	0 9 6	18	3,45	19	5,07	19	3,41	20	—
30	31	9,00	9	1 4 4	27	5,18	29	1,61	28	11,12	30	—
40	42	4,00	12	1 9 2	36	6,90	38	10,15	38	6,83	40	—
50	52	10,99	15	2 4 0	45	8,63	48	6,68	48	2,54	50	—
100	105	9,98	30	4 7 9	91	5,26	97	1,36	96	5,07	100	—
500	529	1,88	152	3 9 7	457	2,30	485	6,81	482	1,36	500	—
1000	1058	3,77	304	7 9 4	914	4,60	971	1,63	964	2,72	1000	—

T A B L I C A VIII.

Zamiana metrów francuzkich na miary lokciowe.

Franc: dzies: metry	Polskie		Rosyjskie		Francuzkie używalne		Pruskie		Wiedeńskie		Angielskie	
	lokcie	$\frac{1}{2}$ lokcia cale	arszyn	$\frac{1}{2}$ arszyn werszki	aunes	$\frac{1}{2}$ aune	ellen	$\frac{1}{2}$ elle	ellen	$\frac{1}{2}$ elle	yards	$\frac{1}{2}$ yard inches
1	1	17,67	1	6,50	—	13,33	1	8,00	1	4,53	1	3,37
2	3	11,33	2	13,00	1	10,66	2	15,98	2	9,07	2	6,74
3	5	5,00	4	3,49	2	8,00	4	7,97	3	13,60	3	10,11
4	6	22,67	5	9,99	3	5,33	5	15,96	5	2,13	4	13,48
5	8	16,33	7	0,49	4	2,67	7	7,95	6	6,67	5	16,85
6	10	10,00	8	6,99	5	0,00	8	15,94	7	11,20	6	20,22
7	12	3,67	9	13,48	5	13,33	10	7,93	8	15,74	7	23,59
8	13	21,33	11	3,98	6	10,67	11	15,92	10	4,27	8	26,97
9	15	15,00	12	10,48	7	8,00	13	7,91	11	8,80	9	30,34
10	17	8,67	14	0,97	8	5,33	14	15,90	12	13,34	10	33,71
20	34	17,33	28	1,95	16	10,67	29	15,80	25	10,68	21	31,42
30	52	2,00	42	2,93	25	0,00	44	15,71	38	8,01	32	29,12
40	69	10,67	56	3,90	33	5,33	59	15,61	51	5,35	43	26,83
50	86	19,33	70	4,88	41	10,67	74	15,51	64	2,70	54	24,54
100	173	14,67	140	9,76	83	5,33	149	15,02	128	5,38	109	13,08
500	868	1,33	703	0,80	416	10,66	749	11,10	641	10,91	546	29,39
1000	1736	2,66	1406	1,60	833	5,33	1499	6,20	1283	5,82	1093	22,79

Zamiana stóp francuzkich na stopy inne.

Franc: dzies: metry	Polskie		Rosyjskie		Francuzkie używalne		Pruskie		Wiedeńskie		Angielskie	
	stopy	cale	stopy	cale	stopy	cale	stopy	cale	stopy	cale	stopy	cale
1	3	5,66	3	3,37	3	—	3	2,23	3	1,96	3	3,37
2	6	11,33	6	6,74	6	—	6	4,47	6	3,92	6	6,74
3	10	4,99	9	10,11	9	—	9	6,70	9	5,88	9	10,11
4	13	10,66	13	1,48	12	—	12	8,94	12	7,85	13	1,48
5	17	4,33	16	4,85	15	—	15	11,17	15	9,81	16	4,85
6	20	9,99	19	8,22	18	—	19	1,40	18	11,77	19	8,22
7	21	3,66	22	11,59	21	—	22	3,61	22	1,73	22	11,59
8	27	9,33	26	2,96	24	—	25	5,87	25	3,70	26	2,96
9	31	2,99	29	6,33	27	—	28	8,10	28	5,66	29	6,33
10	34	8,66	32	9,70	30	—	31	10,34	31	7,62	32	9,70
20	69	5,33	65	7,41	60	—	63	8,68	63	3,24	65	7,41
30	101	1,99	98	5,12	90	—	95	7,03	94	10,87	98	5,12
40	138	10,66	131	2,83	120	—	127	5,37	126	6,49	131	2,83
50	173	7,33	164	0,54	150	—	159	3,71	158	2,12	164	0,54
100	347	2,66	328	1,08	300	—	318	7,44	316	4,24	328	1,08
500	1736	1,33	1640	5,39	1500	—	1593	1,19	1581	9,19	1640	5,39
1000	3472	2,66	3280	10,79	3000	—	3186	2,38	3163	6,39	3280	10,78

T A B L I C A IX. **Zamiana łokci francuzkich na obce miary**

Franc: używ: <i>aunes</i>	Polskie		Rossyiskie		Francuzkie dziesiętne		Pruskie		Wiedeńskie		Angielskie	
	łokcie	$\frac{1}{2}$ łokcia cale	arszyn	$\frac{1}{2}$ arszyn weizski	metry	Dec. Cen. Mill.	ellen	$\frac{1}{2}$ elle	ellen	$\frac{1}{2}$ elle	yard	$\frac{1}{4}$ yard inches
1	2	1,99	1	10,99	1	200	1	12,78	1	8,64	1	11,24
2	4	3,99	3	1,99	2	400	3	9,57	3	1,28	2	22,49
3	6	5,99	5	0,99	3	600	5	6,36	4	9,92	3	33,73
4	8	7,99	6	11,99	4	800	7	3,15	6	2,56	5	8,98
5	10	9,99	8	6,98	6	000	8	15,91	7	11,20	6	20,22
6	12	11,99	10	1,98	7	200	10	12,73	9	3,84	7	31,47
7	14	13,99	11	12,98	8	400	12	9,51	10	12,48	9	6,71
8	16	15,99	13	7,97	9	600	14	6,30	12	5,12	10	17,96
9	18	17,99	15	2,97	10	800	16	3,09	13	13,76	11	29,20
10	20	19,99	16	13,97	12	—	17	15,88	15	6,40	13	4,44
20	41	15,99	33	11,91	24	—	35	15,76	30	12,81	26	8,89
30	62	11,99	50	9,91	36	—	53	15,64	46	3,21	39	13,34
40	83	7,99	67	7,88	48	—	71	15,53	61	9,62	52	17,79
50	104	3,99	81	5,85	60	—	89	15,41	77	0,03	65	22,24
100	208	7,99	168	11,71	120	—	179	14,82	154	0,06	131	8,49
500	1041	15,99	843	10,55	600	—	899	10,12	770	0,29	656	6,46
1000	2083	7,99	1687	5,10	1200	—	1799	4,24	1540	0,59	1312	12,92

Zamiana stóp francuzkich używanych na stopy obce.

Franc: używ: <i>pieds</i>	Polskie		Rossyiskie		Francuzkie dziesiętne		Pruskie		Wiedeńskie		Angielskie	
	stopy	cale	stopy	cale	metry	Dec. Cen. Mill.	stopy	cale	stopy	cale	stopy	cale
1	1	1,88	1	1,12	—	333	1	0,74	1	0,65	1	1,12
2	2	3,77	2	2,24	—	666	2	1,49	2	1,31	2	2,24
3	3	5,66	3	3,37	—	999	3	2,23	3	1,96	3	3,37
4	4	7,55	4	4,49	1	333	4	2,98	4	2,61	4	4,49
5	5	9,44	5	5,61	1	666	5	3,72	5	3,27	5	5,61
6	6	11,33	6	6,74	1	999	6	4,46	6	3,92	6	6,74
7	8	1,22	7	7,86	2	333	7	5,21	7	4,57	7	7,86
8	9	3,11	8	8,98	2	666	8	5,95	8	5,23	8	8,98
9	10	4,99	9	10,11	2	999	9	6,70	9	5,88	9	10,11
10	11	6,88	10	11,23	3	333	10	7,44	10	6,54	10	11,23
20	23	1,77	21	10,47	6	666	21	2,89	21	1,08	21	10,47
30	31	8,66	32	9,70	9	999	31	10,34	31	7,62	32	9,70
40	46	3,55	43	8,91	13	333	42	5,79	42	2,16	43	8,91
50	57	10,44	54	8,17	16	666	53	1,23	52	8,70	54	8,17
100	115	8,88	109	4,36	33	333	106	2,47	105	5,41	109	4,36
500	578	8,44	546	9,80	166	666	531	0,39	527	3,06	546	9,80
1000	1157	4,88	1093	7,60	333	333	1062	0,79	1054	6,13	1093	7,60

T A B L I C A X.

Zamiana łokci pruskich na obce miary.

Pruskie <i>ellen</i>	Polskie		Rosyjskie		Francuskie dziesiętne			Francuskie używalne		Wiedeńskie		Angielskie		
	łokcie	$\frac{1}{2}$ łokcia cale	arszyn	$\frac{1}{2}$ arszyn werszki	metry	Dec.	Cent.	Mill.	aunes	$\frac{1}{2}$ aune	ellen	$\frac{1}{2}$ elle	yards	$\frac{1}{2}$ yard inches
1	1	3,78	—	15,00	—	6	6	6	—	8,89	—	13,69	—	26,25
2	2	7,57	1	14,01	1	3	3	3	1	1,78	1	11,39	1	16,51
3	3	11,36	2	13,01	2	0	0	0	1	10,67	2	9,08	2	6,77
4	4	15,15	3	12,01	2	6	6	7	2	3,57	3	6,78	2	33,03
5	5	18,94	4	11,02	3	3	3	4	2	12,46	4	4,17	3	23,29
6	6	22,73	5	10,62	4	0	0	1	3	5,35	5	2,16	4	13,54
7	8	2,52	6	9,03	4	6	6	8	3	14,24	5	15,86	5	3,80
8	9	6,31	7	8,03	5	3	3	5	4	7,14	6	13,55	5	30,06
9	10	10,10	8	7,04	6	0	0	2	5	0,03	7	11,25	6	20,32
10	11	13,89	9	6,04	6	6	6	9	5	8,92	8	8,94	7	10,57
20	23	3,78	18	12,69	13	3	3	8	11	1,85	17	1,89	14	21,15
30	34	17,67	28	2,13	20	0	0	8	16	10,77	25	10,84	21	31,73
40	46	7,56	37	8,18	26	6	7	7	22	3,70	34	3,79	29	6,31
50	57	21,45	46	14,22	33	3	4	6	27	12,62	42	12,74	36	16,89
100	115	18,90	93	12,45	66	6	9	3	55	9,25	85	9,48	72	33,79
500	578	22,54	468	14,25	333	4	6	8	277	14,25	427	15,40	364	24,94
1000	1157	21,09	937	12,51	666	9	3	6	555	12,51	855	14,80	729	13,89

Zamiana stóp pruskich na stopy inne.

Pruskie <i>fuss</i>	Polskie		Rosyjskie		Francuskie dziesiętne			Francuskie używalne		Wiedeńskie		Angielskie	
	stopy	cale	stopy	cale	metry	Dec. cent.	Mill.	stopy	cale	stopy	cale	stopy	cale
1	1	1,07	1	0,35	—	3	1 3	—	11,29	—	11,91	1	0,35
2	2	2,15	2	0,71	—	6	2 7	1	10,59	1	11,83	2	0,71
3	3	3,23	3	1,07	—	9	4 1	2	9,89	2	11,74	3	1,07
4	4	4,30	4	1,42	1	2	5 5	3	9,19	3	11,65	4	1,42
5	5	5,38	5	1,78	1	5	6 9	4	8,49	4	11,57	5	1,78
6	6	6,46	6	2,14	1	8	8 3	5	7,79	5	11,48	6	2,13
7	7	7,54	7	2,49	2	1	9 6	6	7,09	6	11,40	7	2,48
8	8	8,61	8	2,85	2	5	1 0	7	6,39	7	11,31	8	2,84
9	9	9,69	9	3,21	2	8	2 4	8	5,68	8	11,23	9	3,20
10	10	10,77	10	3,56	3	1	3 8	9	4,98	9	11,14	10	3,56
20	21	9,54	20	7,13	6	2	7 7	18	9,97	19	10,29	20	7,13
30	32	8,31	30	10,70	9	4	1 5	28	2,96	29	9,43	30	10,70
40	43	7,08	41	2,26	12	5	5 4	37	7,95	39	8,58	41	2,26
50	51	5,86	51	5,83	15	6	9 2	47	0,93	49	7,73	51	5,83
100	103	11,72	102	11,66	31	3	8 5	91	1,87	99	3,46	102	11,66
500	514	10,61	514	10,32	156	9	2 6	470	9,36	496	5,31	514	10,32
1000	1039	9,22	1029	8,65	313	8	5 3	911	6,72	992	10,63	1029	8,65

T A B L I C A X I.

Zamiana łokci wiedeńskich na obce miary.

Wiedeńskie <i>ellen</i>	Polskie		Rosyjskie		Francuzkie dziesiętne			Francuzkie używalne		Pruskie		Angielskie	
	lokcie	$\frac{2}{3}$ lokcia cale	arszyn.	$\frac{2}{3}$ arszyn werszki	metry	Dec. Cent. Milli.	aunes	$\frac{2}{3}$ aune	ellen	$\frac{2}{3}$ elle	yard	$\frac{4}{3}$ yard inches	
1	1	8,46	1	1,53	—	7 7 9	—	10,38	1	2,69	—	30,67	
2	2	16,93	2	3,06	1	5 5 8	1	4,77	2	5,38	1	25,35	
3	4	1,40	3	4,59	2	3 3 7	1	15,16	3	8,08	2	20,03	
4	5	9,86	4	6,12	3	1 1 6	2	9,55	4	10,77	3	14,71	
5	6	18,33	5	7,65	3	8 9 6	3	3,91	5	13,46	4	9,38	
6	8	2,80	6	9,18	4	6 7 5	3	14,33	7	0,16	5	4,06	
7	9	11,26	7	10,71	5	4 5 4	4	8,72	8	2,85	5	34,74	
8	10	19,73	8	12,24	6	2 3 3	5	3,11	9	5,54	6	29,42	
9	12	4,20	9	13,77	7	0 1 2	5	13,50	10	8,23	7	24,10	
10	13	12,66	10	15,30	7	7 9 2	6	7,89	11	10,93	8	18,77	
20	27	1,33	21	14,60	15	5 8 4	12	15,78	23	5,86	17	1,55	
30	40	14,00	32	13,90	23	3 7 6	19	7,68	35	0,80	25	20,33	
40	51	2,67	43	13,20	31	1 6 8	25	15,57	46	11,73	34	3,11	
50	67	15,33	54	12,50	38	9 6 0	32	7,46	58	6,66	42	21,89	
100	135	6,67	109	9,01	77	9 2 0	64	14,93	116	13,32	85	7,78	
500	676	9,37	517	13,08	389	6 0 0	324	10,67	581	2,60	426	2,89	
1000	1352	18,74	1095	10,16	779	2 0 1	649	5,35	1168	5,21	852	5,78	

Zamiana stóp wiedeńskich na stopy inne.

Wiedeńskie <i>schuh</i>	Polskie		Rosyjskie		Francuzkie dziesiętne			Francuzkie używalne		Pruskie		Angielskie		
	stopy	cale	stopy	cale	metry	Dec.	cen.	Milli.	stopy	cale	stopy	cale	stopy	cale
1	1	1,17	1	0,41	—	3	1	6	—	11,37	1	0,08	1	0,44
2	2	2,31	2	0,89	—	6	3	2	1	10,75	2	0,17	2	0,89
3	3	3,51	3	1,33	—	9	4	8	2	10,13	3	0,25	3	1,33
4	4	4,68	4	1,78	1	2	6	4	3	9,51	4	0,34	4	1,78
5	5	5,85	5	2,22	1	5	8	0	4	8,89	5	0,42	5	2,22
6	6	7,02	6	2,67	1	8	9	6	5	8,27	6	0,51	6	2,67
7	7	8,19	7	3,11	2	2	1	2	6	7,65	7	0,60	7	3,11
8	8	9,36	8	3,56	2	5	2	8	7	7,03	8	0,68	8	3,56
9	9	10,53	9	4,00	2	8	4	5	8	6,41	9	0,77	9	4,00
10	10	11,70	10	4,45	3	1	6	1	9	5,79	10	0,85	10	4,45
20	21	11,41	20	8,90	6	3	2	2	18	11,59	20	1,71	20	8,90
30	32	11,12	31	1,35	9	4	8	3	28	5,39	30	2,57	31	1,35
40	43	10,83	41	5,80	12	6	4	4	37	11,18	40	3,43	41	5,80
50	54	10,54	51	10,26	15	8	0	5	47	4,98	50	4,29	51	10,26
100	109	9,09	103	8,51	31	6	1	0	94	9,96	100	8,59	103	8,51
500	548	9,46	518	6,59	158	0	5	1	474	1,84	503	6,99	518	6,59
1000	1097	6,92	1037	1,18	316	1	0	2	948	3,68	1007	1,98	1037	1,18

T A B L I C A XII. **Zamiana jardów angielskich na miary obce.**

Angielskie <i>yards</i>	Polskie		Rosyjskie		Francuskie dziesiętne		Francuskie używalne		Pruskie		Wiedeńskie	
	lokcie	$\frac{1}{2}$ łokcia cale	arszyn.	$\frac{1}{2}$ arszyn werszki	Metr	Dec. cen. Milli.	aunes	$\frac{1}{2}$ aune	ellen	$\frac{1}{2}$ elle	ellen	$\frac{1}{2}$ elle
1	1	14,09	1	4,57	—	914	—	12,19	1	5,93	1	2,77
2	3	4,19	2	9,14	1	828	1	8,38	2	11,87	2	5,55
3	4	18,29	3	13,71	2	743	2	4,57	3	1,80	3	8,32
4	6	8,39	5	2,28	3	657	3	0,76	4	7,74	4	11,10
5	7	22,49	6	6,85	4	571	3	12,95	5	13,68	5	13,87
6	9	12,59	7	11,42	5	486	4	9,15	7	3,61	7	0,65
7	11	2,69	8	15,99	6	400	5	5,31	8	9,55	8	3,43
8	12	16,79	10	4,57	7	315	6	1,53	10	15,48	9	6,20
9	14	6,89	11	9,14	8	229	6	13,72	12	5,42	10	8,98
10	15	20,99	12	13,71	9	143	7	9,91	13	11,36	11	11,75
20	31	17,98	25	11,42	18	287	15	3,83	27	6,72	23	7,51
30	47	14,97	38	9,14	27	431	22	13,75	41	2,08	35	3,27
40	63	11,97	51	6,85	36	575	30	7,67	54	13,11	46	15,03
50	79	8,96	64	4,56	45	719	38	1,58	68	8,81	58	10,78
100	158	17,93	128	9,13	91	438	76	3,17	137	1,62	117	5,57
500	793	17,65	642	13,68	457	191	380	15,88	685	8,12	586	11,89
1000	1587	11,30	1285	11,37	914	383	761	15,77	1371	0,21	1173	7,79

Zamiana stóp angielskich na stopy obce.

Angielskie <i>feet</i>	Polskie		Rosyjskie		Francuskie dziesiętne		Francuskie używalne		Pruskie		Wiedeńskie	
	stopy	cale	stopy	cale	Metr	Dec. cen. Milli.	stopy	cale	stopy	cale	stopy	cale
1	1	0,69	1	—	—	305	—	10,97	—	11,65	—	11,57
2	2	1,39	2	—	—	609	1	9,91	1	11,30	1	11,14
3	3	2,09	3	—	—	914	2	8,92	2	10,96	2	10,71
4	4	2,79	4	—	1	219	3	7,89	3	10,61	3	10,28
5	5	3,49	5	—	1	524	4	6,86	4	10,26	4	9,85
6	6	4,19	6	—	1	828	5	5,83	5	9,92	5	9,42
7	7	4,89	7	—	2	133	6	4,81	6	9,57	6	8,99
8	8	5,59	8	—	2	438	7	3,78	7	9,22	7	8,56
9	9	6,29	9	—	2	743	8	2,75	8	8,88	8	8,13
10	10	6,99	10	—	3	047	9	1,73	9	8,53	9	7,70
20	21	1,99	20	—	6	095	18	3,45	19	5,07	19	3,41
30	31	8,99	30	—	9	143	27	5,18	29	1,60	28	11,12
40	42	3,99	40	—	12	191	36	6,90	38	10,11	38	6,82
50	52	10,98	50	—	15	239	45	8,63	48	6,68	48	2,53
100	105	9,97	100	—	30	479	91	5,26	97	1,36	96	5,07
500	529	1,88	500	—	152	397	457	2,30	485	6,81	482	1,36
1000	1058	3,77	1000	—	304	794	914	4,60	971	1,63	964	2,72

ROZDZIAŁ II.

O MIARACH POWIERZCHNI.

Jednostką miar powierzchni jest kwadrat, zwany według długości boku calem, stopą, prętem kwadratowym i t. p.

Każda z miar kwadratowych dzieli się na mniejsze części, jak w miarach długości, z różnicą że ilość tych części jest inną, tak np. stopa podłużna zawiera 12 cali, stopa zaś kwadratowa $12 \times 12 = 144$ cali kwadratowych.

Przy rozmiarach oprócz kwadratu służącego za jednostkę, używaną jest pewna gruntowa miara pod nazwiskiem *Włoka*, *Morg*, *Acker*, *Jauchert* i t. p., która z pewnej liczby jednostek kwadratowych się składa; i tak polski *morg* zawiera 300 prętów □ pol.

Różnica miar powierzchni w rozmaitych krajach wynika ze składu ich z większej lub mniejszej liczby jednostek kwadratowych, a nadto ze wzajemnej między sobą różnicy tych jednostek, podobnie jak to ma w miarach długości miejsce.

Aby zamienić daną miarę na inną, trzeba pewnych liczb porównawczych, wyrażających wzajemny dwóch miar stosunek. W tym celu mając wynaleziony i podany stosunek miar wszystkich do jednej, łatwo jest w każdym przypadku zamianę skutecznić.

Wskazanie sposobów działania do arytmetyki należy.

NOWE POLSKIE MIARY POWIERZCHNI.

Polskie miary powierzchni dzielą się (patrzeć str. 7) w sposób następujący:

I. Podział łokcia □

Łokiec □	Stóp □	Cwierci □	Calów □	Linij □	Milimetrów □
1	4	16	576	82944	331776
	1	4	144	20736	82944
		1	36	5184	20736
			1	144	576
				1	4

II. *Podział sążnia* □

Sążeń □	Stóp □	Calów □	Linij □	Milimetrów □
1	36	5184	746496	2985984
	1	144	20736	82944
		1	144	576
			1	4

III. *Podział sznura* □

Sznur □	Prętów □	Łokci □	Pręcików czyli stóp geometrycz.	Ławek □	Calów □	Linij □	Milimetrów □
1	100	5625	10000	1000000	3240000	466560000	1866240000
	1	56¼	100	10000	32400	4665600	18662400
		1	1⅞	177⅞	576	82944	331776
			1	100	324	46656	186624
				1	3,24	466,56	1866,24
					1	144	576
						1	4

IV. *Podział włóki*

Włóka	Morgów	Sznurów □	Prętów □	Łokci □	Pręcików □	Ławek □
1	30	90	9000	506250	900000	90000000
	1	3	300	16875	30000	3000000
		1	100	5625	10000	1000000
			1	56¼	100	10000
				1	1⅞	177⅞
					1	100

Z pomiędzy tych miar, włóki, morgi, sznury □, pręty □, pręciki □, ławki □, są miarami geometrycznymi, które się przy rozmiarze gruntów używają, inne zaś zwyczajnymi miary.

Podług stosunków miar długości w rozdz. I. podanych, łatwo zamieniać i porównać miary kwadratowe zwyczajne; w tém miejscu zaś szczególnież mamy na względzie miary powierzchni do mierzenia gruntów używane.

Jednostką miar powierzchni jest pręt $\square = 18,66240$ metr $\square 176,86$ stóp fr. d $\square$.

$= 4,09980$ sażen $\square$ ross.

$= 1,31570$ $\square$ ruthe prus.

$= 5,18826$ $\square$ klafter wied.

$= 0,18662$ are franc.

$= 0,73788$ pole angiel.

Morg polski ≈ 300 prętów $\approx 5598,7200$ metr $\square$

$= 0,51247$ dziesięć. ross. (po 2400 saż. $\square$)

$= 2,19210$ morgen prus. (po 180 $\square$ ruthen)

$= 0,97279$ joch wedeń. (po 1600 $\square$ klaf.)

$= 55,98720$ are franc. (po 100 $\square$ metr)

$= 1,38353$ acre ang. (po 160 $\square$ poles)

Tablice zamiany miar nowych polskich na dawniejsze, znajdują się w części II. str. 10, 12.

DAWNE MIARY POWIERZCHNI W POLSCE I LITWIE.

Przed zaprowadzeniem nowych miar, to jest przed r. 1819, używane były w kraju bardzo rozmaite miary powierzchni, stósownie do mićjsca i okoliczności. Długości będące zasadą tych miar opisaliśmy w rozdziale I. (*patrz miary dług. str. 18 i dalej.*)

Obszerne tablice zamiany miar geometrycznych, tak długości jak powierzchni, używanych w kraju, stanowią oddzielną część II, tego dziełka. Tablice te obejmują zamianę wzajemną miar: Polskiej daw. koronój, Litewskiej, Chełmińskiej nowój i starój, Reńskiej, Magdeburgskiej i Wiedeńskiej, które to miary były najużywańsze.

Łan, włoka, mórg, pręt kwadr. pręcik, ławka, są nazwiska miar powierzchni oddawna istniejące.

Łan i włoka były dawniej jednoznaczne, dziś łan oznacza niewiadomą jakąś część powierzchni, włoka zaś pospolicie 30 morgów zawiera.

A. P O L S K I E K O R O N N E M I A R Y (*patrzeć str. 18.*)

Podział. Włoka ma 30 morgów, mórg 3 sznury $\square$, sznur $\square$ 100 prętów $\square$, pręt $\square$ 100 pręcików $\square$, pręcik $\square$ 100 ławek $\square$.

Włoka koronno-polska nazywaną także bywała Chełmińską (*patrzeć str. 20*) i przyjętą do Mazowsza przez Konstytucję r. 1576.

Pręt $\square$ téj miary $= 19,95$ metr. $\square$.

$= 1,06899$ pręt $\square$ now. pols.

Morg . . $= 5985,00$ metr. $\square$.

$= 320,69828$ pręt. $\square$ now. pols.

Patrzeć część II. str. 14.

Łany w kraju naszym pospolicięj używane (mówi X. Zaborowski *) są: dwa frankońskie, jeden teutoński czyli niemiecki, dwa polskie inaczej zwane kmiece, i włoka chełmińska. Specyfikacya pomienionych łąnów, wyjęta z protokółów Kancellaryi Referendaryi Koronnęj, w następującej tablicy wyklada się:

	Wzdłuż	Wszereż	W kwadrat
Łan frankoński większy czyni	3915	217 i pół	551512 i pół
Łan frankoński mniejszy	3915	174	681210
Łan niemiecki	4050	180	729000
Łan kmiecy większy z którego kmiecie dzień w tydzień podług prawa robić mają	3024	120	362880
Łan kmiecy mniejszy z którego także podług prawa kmiecie powinni odrobić dzień jeden na tydzień	1200	96	115200
Włoka Chełmińska przez Konstytucyą 1576 roku do Mazowsza przyjęta	6750	75	506250

Łany poprzedzającą tablicę redukując z łokci kwadratowych na morgi, pręty i stopy czyli pręciki, takowa między nimi daje się widzieć różnica:

	Koronna miara			Nowa polska miara			
	Morg	Pręty ☐	Pręciki ☐	Włok	Morg.	Pręt. ☐	Pręcik. ☐
Frankoński większy	50	138	—	1	23	282	43,5537
Frankoński mniejszy	40	110	40	1	13	45	91,8128
Niemiecki	43	60	—	1	16	51	16,5977
Kmicy większy	21	51	20	—	22	189	39,6523
Kmicy mniejszy	6	248	—	—	7	89	30,0302
Włoka Chełmińska	30	—	—	1	2	20	91,8596

Oprócz wspomnianych łąnów jest jeszcze łąn opisany *in actis revisorum thesauri regni*, zwany także Chełmińskim który w województwie Krakowskim miał się znajdować, liczy wzdłuż łok. 6750, w szerz 225, w kwadrat 1518750 łok. = 90 morgów.

W województwie Sieradzkim, Zreb czyli Zrebie tak zwane równało się łąnowi niemieckiemu wyżej opisanemu: a to podług dekretu starostwa Sokolnickiego dnia 7 Czerwca r. 1778 i Kłonowskiego dnia 13 Października r. 1762.

(*) X. Zaborowski Geometrya praktyczna.

B. LIT E W S K I E M I A R Y (patrzć str. 19)

Podział. Włoka = 30 morgów, morg = 3 sznury □, sznur □ = 100 prętów □.

pręt □ = pręcików □, pręcik □ = 100 ławek □.

1 pręt □ = 23,742 metr. □.

= 1,272191. pręt □ now. polsk.

= 5,2167 sażeń □ ross.

Morg = 7122,66 met. □.

= 381,657403 pręt. □ now. pols.

= 1564,701 sąż. □ ross.

= 0,65197 dziesięciny ross.

Tablica w części II. str. 26.

C. D. CHEŁMIŃSKA STARA I NOWA MIARA (patrzć str. 20, 21)

Podział. Włoka = 30 morgów. Móg = 300 prętów □.

pręt □ = 100 pręcików □, pręcik = 100 ławek □.

pręt □ Chelms. stary = 1,00082. pręt □ now. pol.

— — nowy = 1,03231. — —

Morg Chelmiń. stary = 1 morg — 24,49 pręci. □ now. pol.

— — nowy = 1 — 9 prę □ 69,30 pręci. □ now. pol.

Tablice w części II. str. 18, 22.

E. R E Ń S K A M I A R A (patrzć str. 20)

Podział. Włoka téj miary Magdeburską się zowie i = 30 morgów. Morg magd. = 180 prętów □ reńskich.

Pręt □ reński = 0,760061 pręt □ pol. n.

Morg magdeb. = 136,811145 pręt □ pol. n.

Objaśnienie innych miar reńskich patrzć w części II. str. 38.

Tablice zamiany w części II. str. 30.

F. M I A R A W I E D E Ń S K A.

Podział. Joch czyli morg wied. zawiera 1600 sążni □ wied. czyli 400 prętów □

sążeń □ = 0,192756 pręt □ pol. n.

joch . . = 308,4108 pręt □ pol. n.

Tablice zamiany patrzć część II. str. 34.

MIARY POWIERZCHNI ZNACZNIEJSZYCH MIAST I KRAJÓW

w porządku abecednym, z wyrażeniem podziału i stosunku do miar francuzkich i polskich.

	Ares francuzkich	Prętów □ polskich
Akwisgran (Aachen) <i>jak Prussy.</i> Dawny morg = 150 pręt. □ (pręt. □ = 20,344 metr. □.) dług. pręt. = 16 stóp.	30,516	163,50
Amsterdam. Dawny morg = 600 pręt. □ (pręt. □ = 13,547 m. □) dług. pręta = 13 stóp.	81,282	435,53
ANGLIA. <i>Acre</i> = 4 <i>Fardingdeel</i> = 160 <i>Poles</i> □ = 4840 <i>Yards</i> □ 1. <i>Pole</i> □ = 25,292 m. □. dług. 1. <i>Pole</i> . = 5½ <i>Yard</i> . = 5,029109 metr. Włoka ang. <i>Yard of land</i> = 30 <i>Acres</i> <i>Hide of land</i> = 100 <i>Acres</i> . Mila □ = 640 <i>Acres</i> .	40,467	216,83
Anspach <i>jak Bawarya.</i> Dawny morg = 360 pr. □ . . . . . Uzywano takze morgów po 190, 180 i 160 pręt. □	45,965	246,29
Antwerpia. Nowe miary patrzeć <i>Haga.</i> dawny <i>Bunder</i> = 100 prętów □ . . . . . pręt □ = 32,604 m. □. długość pręta = 20 stóp = 5,710 metr.	130,416	698,88
Austria patrzeć <i>Wiedeń.</i>		
Baden <i>W. Xtwo.</i> <i>Landes-morgen</i> = 4 <i>viertel</i> = 400 □ <i>ruthen</i> . 1 □ <i>Ruthe</i> = 9 m. □. długość 1 <i>Ruthe</i> = 10 <i>fuss</i> . = 3,0 metr.	36,00	192,90
Bamberg. Dawny <i>Jauchert</i> = 150 pręt. □	. . .	163
Batawia. Morg = 100 pręt. □ = 6 <i>Hond</i>	. . .	457
Bawarya. <i>Jauchert</i> czyli morg = 400 □ <i>Ruthe</i> . = 40,000 □ <i>fuss</i> . 1 □ <i>Ruthe</i> = 8,518 □ m. długość 1 <i>Ruthe</i> = 10 <i>fuss</i> . = 2,9186 metr.	34,0732	182,58
Bazylea. <i>Jauchert</i> = 140 Pręt □ . . . . . 1 Pręt □ = 22,767 m. □ długość 1 pręta = 16 <i>fuss</i> = 4,7714 metr.	31,8738	170,79
Bern. . <i>Jauchert</i> lasu = 450 □ <i>ruthen</i> — pola = 400 — . . . . . — łaki = 350 — . . . . . — najmniej 312¼. 1 □ <i>ruthe</i> = 8,604 m. □ długość 1 <i>ruthe</i> = 10 <i>fuss</i> = 2,93325 metr.	34,4160	184,83

Miary powierzchni.

	Ares francu- kich	Prętów □ polskich
Bononia. <i>Tornatura</i> = 140 pręt □	20,1522	107,98 .
<i>Biolca</i> . = 196 —		
1 pręt □ = 14,394 m. □		
długość pręta = 10 stóp = 3,794 metr.		
Brunswig. <i>Morg</i> = 120 □ <i>ruthen</i>	25,0152	134,01
1 □ <i>ruthe</i> = 20,846 m. □		
długość <i>ruthe</i> = 16 <i>fuss</i> 4,5657 metr.		
Bruxella jak <i>Antwerpia</i> .		
Chełmno patrzeć str. 53.		
Czechy jak <i>Wiedeń</i> .		
Dania. . 1 <i>tonne</i> wysiewu, jest rozmaitej wielkości stósownie do gruntu od 10550 do 21100 metr. □.		
Szlezwicka 1 <i>tonne</i> wysiewu <i>hartkorn</i> = $\frac{1}{8}$ <i>pflug</i>	221,89	1188,5
= 4 <i>tonnen saatland</i>	55,47	297,2
1 <i>tonne saatland</i> = ...		
Darmstadt patrzeć <i>Hessen</i> .		
Drezno. <i>Acker</i> = 300 □ <i>ruthen</i>	61,359	328,78
1 □ <i>ruthe</i> = 20,453 m. □		
długość <i>ruthe</i> = 16 <i>fuss</i> lipskich = 4,52248 m.		
Emda. <i>Diemt</i> = 400 pr. □ reńskich	56,7368	301,71
Erfurt. <i>Acker</i> = 160 prętów □	25,1160	128,97
1 pręt □ = 15,697 m. □		
długość pręta = 11 stóp = 3,962 metr.		
Finlandya. <i>Tunnland</i> = 14000 □ Łok. szwedz.	49,3640	264,51
1 Ł. □ = 0,3526 m. □.		
Florencya i cała <i>Toskania</i> . <i>Storo</i> = 48 <i>canne</i> □ = 12 <i>panori</i> .	4,0874	21,90
<i>Saccato</i> = 660 <i>pertiche</i> lub <i>canne</i> □ = 10 <i>stajoli</i>	56,2023	301,15
1 <i>perche</i> □ = 8,513 m. □		
długość <i>perche</i> lub <i>canna</i> = 5 <i>bracci</i> = 2,91813 m.		
FRANCYA. Jednostką miar powierzchni we Francyi jest <i>Are</i> ; podział większych i mniejszych miar następujący:		
<i>Myriare</i> = 1000000 □ metr lub 1 Kilometre carré	. . .	53583
<i>Kiliare</i> = 100000 □ — „ 10 Hectometres carrés	. . .	5358,3
<i>Hectare</i> = 10000 □ — „ 1 — carré	. . .	535,83
<i>Decare</i> = 1000 □ — „ 10 Decametres carrés	. . .	53,583
<i>Are</i> . . . = 100 □ — „ 1 Decametre carré	. . .	5,3583
<i>Deciare</i> = 10 □ — „ 10 Mètres carrés		
<i>Centiare</i> = 1 □ metre 1 —		
<i>Miliare</i> . = $\frac{1}{10}$ □ metre 10 Decimetres carrés		

Miary powierzchni.

	Ares francuzkich	prętów II polskich
1 are = 26,324133 toises □ daw.	. . . .	5,3583
= 947,682 peds □ daw.		
dawniej <i>arpent légal</i> albo <i>royal</i> = 48100 peds □	51,072	273,66
<i>arpent de Paris</i> . . . = 32100 peds □	31,189	183,19
Gdańsk. Morg = 300 prętów □	55,5552	297,655
1 pręt □ = 18,518 m. □		
długość pręta = 15 stóp = 4,3033 metr.		
Genewa. Morg = 1360 toises □ = 48960 peds □.	51,663	276,826
Hamburg. Morg = 600 □ <i>marschruthen</i>	96,528	517,315
1 □ <i>marschruthe</i> = 16,088 m. □		
długość <i>marschruthe</i> = 14 fuss = 4,011 metr.		
1 <i>szeffel</i> wysiewu = 200 □ <i>geestruthen</i>	42,026	225,19
1 □ <i>geestruthe</i> = 21,013 m. □		
długość <i>geestruthe</i> = 16 fuss = 4,581 metr.		
Haga. <i>Bunder</i> = 1000 □ <i>roede</i> = 10,000 □ <i>elle</i> (Hectare) . . .	100,00	535,83
1 □ <i>roede</i> pręt = 100 metr □ (are)		
Hanower. Morg = 2 <i>vorling</i> = $1\frac{1}{3}$ <i>drohn</i> = 120 <i>ruthen</i> □. . .	26,1908	140,36
1 □ <i>ruthe</i> = 21,826 metr □.		
1 <i>ruthe</i> = 16 stóp = 4,6718 m.		
Hessen W. <i>Xtwo</i> . Morg = 400 sążni □	25,00	133,96
1 sążeń □ = 6,25 metr □		
1 sążeń = 10 stóp = 2,5 metr.		
Hildesheim w <i>Hanowerskim</i> . Morg = 120 prętów □	26,1908	140,36
Hiszpania. <i>Fanega</i> = 1225 <i>estados</i> □ = 4900 <i>varras</i> □.	35,2332	184,19
1 <i>estado</i> □ = 2,876 metr □		
1 <i>estado</i> = 2 <i>varras</i> = 1,69593 metr.		
Irlandya jak <i>Anglia</i> .		
Kalenberg w <i>Hanowerskim</i> . Morg = 120 prętów □	26,1908	140,36
Kassel. <i>Acker</i> = 150 prętów	21,3468	130,46
1 pręt □ = 16,23 metr □		
1 pręt = 14 stóp = 4,0278 metr.		
Królewiec. Morg <i>chelmiński</i> = 300 prętów II (<i>patrzć str. 53.</i>)		
Lipsk jak <i>Drezno</i> .		
Litwa (<i>patrzć str. 54</i>) Morg = 300 prętów II (76675 st. II ang.)	71,2266	381,657
pręt II = 23,742 metr II = 1,27 pręt II n. pol.		
pręt = 15 stóp = 4,87259 metr.		
1 włoka = 30 morgów.		
Liworno jak <i>Florencya</i> .		

	Ares francuzkich	Prętów □ polskich
Magdeburg <i>patrzeć Prussy.</i>		
Meklemburg. Morg = 300 prętów □	65,0349	348,56
mniejszy morg = 200 prętów □	43,3566	232,37
1 pręt □ = 21,678 metr □.		
1 pręt = 16 stóp = 4,656 metr.		
Modena. <i>Btolca</i> = 72 <i>tavole</i> = 288 □ <i>cavezzi</i>	27,7888	148,90
1 □ <i>cavezzo</i> = 9,649 metr □		
dl. <i>cavezzo</i> = 6 stóp = 3,10627 m.		
Morawia <i>jak Wieden.</i>		
Neapol. <i>Moggia</i> = 900 □ <i>passi</i>	35,1803	188,55
1 <i>passo</i> □ = 3,909 metr □		
1 <i>passo</i> . = $7\frac{1}{2}$ <i>palmi</i> = 1,9772 m.		
Norymberg. Morg = 200 prętów □	47,2724	253,30
1 pręt □ = 23,636 metr □		
dl. pręt = 16 stóp = 4,8617 m.		
Oleczko. Morg = 300 prętów □	52,1616	279,50
1 pręt □ = 17,387		
1 pręt = 15 stóp = 4,1698 metr.		
Oldenburg. Morg = 6 <i>hunde</i> = 18 <i>scheffel hafer-aussaat</i> = 356 □ <i>ruthen</i>	125,1162	670,41
1 □ <i>ruthe</i> = 35,145 m. □		
1 <i>ruthe</i> = 20 stóp = 5,9283 m.		
Padwa <i>jak Wenecya.</i>		
POLSKA <i>patrzeć str. 51.)</i> Morg	55,9872	300
Morg dawniej koronnej miary = 300 prętów □ . .	59,85	320,698
Pomerania. Morg = 300 prętów □	. . . .	351
Hägerhufe = 30 morgów	Priesterhufe = 20 morg	
Tripelhufe = 45 —	Hakenhufe = 15 morg.	
Landhufe = 30 —		
PRUSSY. Morg magdeburski czyli pruski = 180 prętów □ . .	25,5321	136,81
1 pręt □ = 14,1845 metr □		
dlug. pręta = 12 stóp = 3,76624 metr.		
włoka <i>hufe</i> = 30 morgów		
Kystvüski <i>Kammermorgen</i> = $484\frac{1}{2}$ pr. □		
Nowomarchski <i>Landmorgen</i> = $533\frac{1}{3}$ pr. □		
Churmarchski <i>Landesfläche</i> = 400 pr. □		
Rewal, <i>Estonia. Tounstelle</i> od r. 1802 *) = 67500 stóp □ ang. . .	62,7075	336,14
<i>Loofstelle</i> — = 22500 — . . .	20,9025	112,05

*) Podług Paukera.

	<i>Ares</i> francuzkich	Prętów ☐ polskich
Reński. Morg pola lub 120 pr. ☐	17,0214	91,2036
— lasu = 160 —		
— lasu większy = 40960 stóp ☐		
Jauchert = 60 pr. ☐ = pół morga		
Pręt ☐ = 14,1845 metr ☐		
Pręt = 12 stóp = 3,76621 metr.		
ROSSYA. Dziesięcina prawna = 2400 sąż. ☐ = 117600 st. ☐ ang.	10,9250	585,636
— = 1 morg 160,153 pręt ☐ litew. .		
używa się często:		
Dziesięcina = 3260 sazen ☐ = 156800 st. ☐ ang. . .	14,50665	780,848
1 sazen ☐ = 4,55208 metr ☐		
1 sazen = 2,13356 metr.		
Na Litwie i w prowincjach inflantskich używane są właściwe im miary; patrzć: Litwa, Finlandya, Rewal, Ryga.		
Ryga, Liwen'a i Kurlandya. W roku 1815 prawnie ustanowiona:		
Tonnstelle = 35 kappen = 14000 łok. ☐ pomiarowych	52,024	278,875
— = 50000 stóp ☐ ang.		
Loofstelle = 25 kappen = 10000 łok. ☐ pomiarowych	37,16	199,197
— = 40000 stóp ☐ ang.		
1 kappe = 400 łok. ☐ = 148,64 metr ☐		
1 lokieć ☐ = 0,3716 metr ☐		
lokieć = 2 stopy ang. = 0,609589.		
Rzym. Pezzo = 16 cantares ☐ = $\frac{1}{7}$ rubbio	26,406	141,49
Quarta = 28 cantares ☐ .		
Saxonia patrz Drezno.		
Siedmiogród jak Wiedeń.		
Szląsk patrzć Wrocław.		
Szwecya. Tunnländ = 14000 łokci ☐	49,364	261,51
1 pręt ☐ = 64 łokci ☐ = 17,925 metr ☐		
1 pręt = 16 stóp = 4,7504 metr.		
Studgard patrzć Wirtemberg.		
Triest. Joch = 1600 sąż. ☐ , jak Wiedeń.		
Turin. Giornata = 100 tavole = 400 ☐ trabucci	37,997	203,6
Wejmar. Acker = 140 prętów ☐	28,4964	152,69
1 pręt ☐ = 20,3546 metr ☐		
1 pręt = 16 stóp = 4,51166m.		

Miary powierzchni.

	Ares francuzkich	Prętów □ polskich
Wenecya. <i>Campo di valvasone</i> = 640 <i>tavole</i> . . . . . <i>tavola</i> = 36 <i>piedi</i> □ = 4,353 metr □ <i>pertica lin.</i> = 6 <i>piedi</i> = 2,0861 metr.	27,8598	119,28
Werona. <i>Campo</i> = 24 <i>vancza</i> = 720 <i>tavole</i> czyli <i>pertice</i> □ . . <i>pertica</i> równa weneckiej.	31,3123	167,91
WIEDEŃ. <i>Joch</i> = 3 <i>metzen</i> = 1600 □ <i>klafter</i> = 400 prętów . 1 □ <i>klafter</i> , sążeń □ = 3,597 metr □ dług. <i>klafter</i> . = 6 stóp = 1,8966 metr.	57,5536	308,39
Wirtemberg. <i>Morg</i> = 381 prętów □ . . . . . 1 pręt □ = 8,2076 metr □ dług. pręta = 10 stóp = 2,8649 metr. <i>Juchart</i> , <i>Tagwerk</i> i <i>Mansmat</i> = 1½ morga.	31,5114	168,85
Wrocław. <i>Hufe</i> włoka = 30 morgów szlązkich. <i>Morg</i> = 300 prętów □ . . . . . 1 pręt □ = 18,653 metr □ 1 pręt = 7½ łokcia = 4,319 metr.	55,9612	377,5
Zurich. . . <i>Juchart</i> pola = 360 pręt □ . . . . . — lasu = 400 — — łąki = 320 — 1 pręt □ = 9 metr □ pręt = 10 stóp = 3,000 metr.	299,858	173,61

T A B L I C A I.

Porównanie i zamiana miar zasadniczych.

Zamiana miar francuz. dziesiętnych ☐
na cale fran. daw. ☐, i na cale angl. ☐.

Zamiana cali francuzkich daw. ☐
na miary francuzkie dzies. ☐, i na cale ang. ☐.

francuz. dzies.	Cale francuz. daw. ☐	Cale angl. ☐
Decim. ☐		
1	.13,616617114	.15,500591052
2	.27,293234288	.31,001182101
3	.40,939851132	.46,501773156
4	.54,586168576	.62,002361209
5	.68,233085720	.77,502955261
6	.81,879702864	.93,003516313
7	.95,526320008	108,501137365
8	109,172937152	121,001728118
9	122,819551296	139,505319170
10	146,466171110	155,005910522
(100 Dec. ☐ 1 metr. ☐)	1361,66171110	1550,05910522

Cale francuz. daw. ☐	Francuzkie dziesięt. Dec ☐ Cen ☐ Mill. ☐ ułamek 10	Cale angl. ☐
1	— 7 32,78233678	.1,135855930
2	— 11 65,56167356	.2,271711860
3	— 21 98,31701035	.3,407567790
4	— 29 31,12934713	.4,543423720
5	— 36 63,91168392	.5,679279650
6	— 43 96,69402070	.6,814135580
7	— 51 29,17635748	.7,950991510
8	— 58 62,25869427	.9,086847110
9	— 65 95,04103105	10,222703370
10	— 73 27,82336784	11,358559000
Stop. ☐ (114 c)	7 64 02,47595021	163,503253920

Zamiana cali angielskich ☐
na cale francuzkie dawne ☐, i na miary francuzkie dziesięt. ☐.

Cale angl. ☐	Cale francuzkie dawne ☐	Francuzkie dziesięt. Dec ☐ Cen ☐ Mill. ☐ ułamek 10
1	0,880393311	— 6 15,1366897
2	1,760786682	— 12 90,2733794
3	2,641180023	— 19 35,4100691
4	3,521573364	— 25 80,5467588
5	4,401966705	— 32 25,6834485
6	5,282360016	— 38 70,8201382
7	6,162753387	— 45 15,9568279
8	7,043116728	— 51 01,0935176
9	7,923540069	— 58 06,2302073
10	8,803933310	— 64 51,3668970
1 St. ☐ (144 c ☐)	91,913061800	6 73 52,27030469

**Zamiana różnych zwyczajnych miar kwadratowych na stopy i cale kwadratowe
polskie i odwrotnie.**

Miejsca i miary obce II	czynią polskich kwadratowych	Miejsca i miary obce II	czynią polskich kwadratowych
<i>Amsterdam</i> jak <i>Haga</i> .		<i>Gotha</i> . 100 ... <i>fuss</i> ..	99,738 stóp
<i>Anglia</i> . . 100 ... <i>Yards</i> .	1008,025 stóp	lub <i>zoll</i>	lub cal.
9,9204 — . .	100 ... stóp	100,263 — —	100 ... — —
100 <i>feet</i>	112,002 stóp	<i>Haga</i> . 100 ... <i>palmi</i> .	120,563 stóp
lub <i>inches</i>	lub cali	82,914 — —	100 ... — —
89,283 — —	100 ... stóp	<i>Hamburg</i> 100 ... <i>fuss</i> ..	98,954 stóp
	lub cali	lub <i>zoll</i>	lub cal.
<i>Antwerpia</i> jak <i>Haga</i> .		101,057 — —	100 ... — —
<i>Austria</i> patrzeć <i>Wiedeń</i> .		<i>Hanower</i> 100 ... <i>fuss</i> ..	102,790 stóp
<i>Baden</i> . 100 ... <i>fuss</i> . .	108,507 stóp	lub <i>zoll</i>	lub cal.
92,16 — . .	100 ... stóp	97,286 — —	100 ... — —
100 ... <i>zoll</i> . . .	156,250 cali	<i>Hessya</i> . 100 ... <i>fuss</i> . .	75,352 stóp
61,0 — . .	100 ... —	132,710 — . .	100 ... — .
<i>Bawarya</i> 100 ... <i>fuss</i> . .	102,698 stóp	100 ... <i>zoll</i> . . .	108,507 cali
lub <i>zoll</i>	lub cali	92,160 — . .	100 ... — .
97,373 — —	100 ... — —	<i>Karrara</i> 100 ... <i>palmi</i> . .	71,5434 stóp
<i>Berlin</i> patrzeć <i>Prussy</i> .		139,775 — . .	100 ... — .
<i>Brema</i> . 100 ... <i>fuss</i> . .	100,870 stóp	<i>Kassel</i> . 100 ... <i>fuss</i> . .	99,791 stóp
lub <i>zoll</i>	lub cali	lub <i>zoll</i>	lub cal.
99,137 — —	100 ... — —	100,209 — —	100 ... — —
<i>Brunswick</i> 100 ... <i>fuss</i> . .	98,175 stóp	<i>Kopenhaga</i> 100 ... stóp . .	118,751 stóp
lub <i>zoll</i>	lub cali	lub cali	lub cal.
101,859 — —	100 ... — —	84,2098 — —	100 ... — —
<i>Czechy</i> patrz <i>Praga</i> .		<i>Kraków</i> 100 ... stóp . .	153,159 stóp
<i>Drezno</i> jak <i>Lipsk</i> .		lub cali	lub cal.
<i>Florencya</i> patrzeć <i>Toskana</i> .		65,292 — —	100 ... — —
<i>Francya</i> 100 .... <i>metres</i> .	1205,632 stóp	<i>Lipsk</i> . 100 ... <i>fuss</i> . .	96,323 stóp
8,2911 — —	100 ... — —	lub <i>zoll</i>	lub cal.
100 <i>pieds de roi</i>	127,219 stóp	103,818 — —	100 ... — —
lub <i>pouces</i>	lub cali	<i>Litwa</i> . 100 ... stóp . .	127,219 stóp
78,6015 — —	100 ... — —	lub cali	lub cal.
<i>Frankfort</i> nad <i>Menem</i>		78,6015 — —	100 ... — —
100 ... <i>fuss</i> . .	97,653 stóp	<i>Lwów</i> . 100 ... <i>fuss</i> . .	106,226 stóp
lub <i>zoll</i>	lub cali	lub <i>zoll</i>	lub cal.
102,4036 — —	100 ... — —	94,053 — —	100 ... — —
<i>Genewa</i> 100 .... <i>fuss</i> .	287,039 stóp	<i>Lubeka</i> . 100 ... <i>fuss</i> . .	102,0956 stóp
lub <i>zoll</i>	lub cali	lub <i>zoll</i>	lub cal.
34,8385 — —	100 ... — —	97,947 — —	100 ... — —

Miejsca i miary obce □	czynią polskich kwadratowych	Miejsca i miary obce □	czynią polskich kwadratowych
<i>Madryt</i> . 100 ... stóp ł. c.	96,323 st. i c.	<i>Rzym</i> . 100 ... <i>piedi</i> ..	60,131 stóp
103,820 — —	100 ... — —	166,301 — ..	100 ... — —
<i>Medyolan</i> 100 ... <i>palmi</i> .	120,563 stóp	<i>Sztokholm</i> 100 ... stóp ..	106,277 stóp
82,911 — —	100 ... — —	lub cali	lub cali
<i>Neapol</i> . 100 ... <i>palmi</i> .	83,792 stóp	94,031 — —	100 ... — —
119,312 — —	100 ... — —	<i>Sztuttgard</i> patr. Wirtemberg.	
<i>Portugalia</i> 100 ... stóp .	130,610 stóp	<i>Toskana</i> 100 ... <i>passetti</i> .	1642,65 stóp
(1½ <i>palmo</i>)		6,0877 — —	100 ... — —
76,546 — —	100 ... — —	<i>Weimar</i> 100 ... <i>fuss</i> ..	95,862 stóp
<i>Praga</i> . 100 ... <i>fuss</i> ..	105,917 stóp	lub zoll	lub cali
lub zoll	100 ... — —	101,317 — —	100 ... — —
91,4135 — —	100 ... — —	<i>Wencya</i> 100 ... stóp ..	145,785 stóp
<i>Prussy</i> . 100 ... <i>fuss</i> ..	118,754 stóp	68,594 — —	100 ... — —
lub zoll	lub cali	<i>Wiedeń</i> 100 ... <i>schuh</i> i zoll	120,470 st. ł. c.
84,2078 — —	100 ... — —	83,0095 — —	100 ... — —
100 ... <i>klafter</i>	118,754 sążni	100 ... <i>Klafter</i>	120,470 sążni
84,2078 — —	100 ... — —	83,0095 — —	100 ... — —
<i>Reńska stopa</i> jak Prussy.		<i>Wirtemberg</i> 100 ... <i>fuss</i> ..	98,954 stóp
<i>Rossya</i> . 100 ... stóp —	112,003 stóp	101,057 — —	100 ... — —
89,2834 — —	100 ... — —	100 ... <i>zoll</i> ..	142,494 cali
100 ... arszynów	152,448 łokci	70,178 — —	100 ... — —
65,596 — —	100 ... łokci	<i>Zurich</i> . 100 ... <i>fuss</i> ..	108,526 stóp
100 ... sążeniów	152,448 sążni	lub zoll	lub cali
65,596 — —	100 ... — —	92,1446 — —	100 ... — —

ROZDZIAŁ III.

O MIARACH OBJĘTOŚCI CZYLI SZEŚCIENNYCH.

Miary sześciennie podzielić można na miary bryłowości, (*mesures de solidité*) i na miary objętości czyli miąższości (*mesures de capacité*); do wyrażenia pierwszych używanych w budownictwie i t. p. jednostką jest sześcian z jednostki miary podłużnej, np. cala, stopy, ztąd, cal sześcienny, stopa sześcienna: drugim zaś używanym w handlu, służy za jednostkę miara, pewną liczbę jednostek sześciennych w sobie mieszcząca, która osobną ma nazwę litru, kwarty, i t. p.

Miary sześciennie pierwszego rodzaju są do siebie w stosunku sześcianów z miar długości, które służą im za podstawę; dołącza się krótka tylko tablica ich zamiany w końcu tego rozdziału, odsyłając z resztą do rozdziału I, i zasad arytmetyki: obszerniej zaś mówić będziemy o miarach drugiego rodzaju, to jest, o miarach właściwych objętości.

Miary te są dwojakie:

- a, miary rzeczy sypkich, stałych, np. zboża, owoców.
- b, miary płynów, np. wina, wódki, piwa i t. d.

Częstokroć miary obu tych gatunków, polegają na różnych jednostkach; czasem zaś mają jednostkę wspólną, to jest: że jednostka miar sypkich, jest także jednostką miar płynów.

Francuzi sześcian z dziesiątej części metru czyli jeden decimetr sześcienny przyjęli za jednostkę miar objętości, nazywając go *litrem*; też samą jednostkę przyjęto do miar polskich, i nazwano *kwartą*.

NOWE POLSKIE MIARY OBJĘTOŚCI.

Co do miar sześciennych, patrzeć na str. 8 podział łokcia i sążnia sześciennego, oraz tablicę przy końcu rozdziału.

Wspólną jednostką miar objętości do rzeczy sypkich i płynów, jest kwarta równa *litrowi* francuzkiemu. Kwart 4 idzie na garniec.

Garniec	=	289 $\frac{3}{4}$	cali sześcien. pol. now.
	=	201,649661	cali sześc. franc. daw.
	=	4,0	. . . <i>litr.</i> franc.
	=	1,061314	garcy dawn. pol.
	=	1,416830	garcy litew.
	=	1,2205406	garcy ross.
	=	1,1644535	<i>metzen</i> prus.
	=	1,010662	<i>massel</i> wied.
	=	0,880666	<i>gallon</i> ang.

Do towarów sypkich używa się korzec = 4 ćwierci = 32 garcy (patrz str. 8).

Korzec	=	128,00	. . . <i>litr.</i> franc.
	=	1,061314	. korcy daw. pol.
	=	0,314852	. beczek litew.
	=	0,6102703	<i>czetwert</i> ross.
	=	2,328907	. <i>scheffel</i> prus.
	=	2,081324	. <i>metzen</i> wied.
	=	0,440333	. <i>quarter</i> ang.
	=	10,24	. . . <i>boisseau</i> franc.

Do płynów służy ten sam garniec, jaki do towarów sypkich, zatem :

Garniec pol.	=	4,0	. . . . <i>litr.</i> franc.
	=	1,061314	. garcy daw. pol.
	=	1,416830	. garcy litew.
	=	0,3251775	<i>wiedro</i> ross.
	=	0,05822267	<i>eimer</i> prus.
	=	0,06891712	<i>eimer</i> wied.
	=	0,88066573	<i>gallon</i> ang.
	=	4,0	. . . . <i>pintes</i> franc.

W postanowieniu z r. 1818 nie powiedziano o wielkości beczek polskich, jednakże później Kommissya Rząd: Spraw Wewnętrz: wielkość beczki na 25 garcy czyli 100 kwart ustanowiła.

DAWNE MIARY OBJĘTOŚCI W POLSCE I LITWIE.

A. POLSKIE KORONNE MIARY.

Od dawna w Polsce jednostką miary do towarów sypkich był korzec, różny wszakże w rozmaitych czasach i okolicach. Kommissya Skarbową r. 1764 przepisała korzec mazowiecki za urzędowy dla całej Polski. Podziały były następujące :

korzec = 4 ćwierci = 32 garcy.

garniec = 4 kwarty = 16 kwaterek.

Garniec warszawski trzymał 190 cali sześciennych paryzkich = 3,7689 litr. zatem:

korzec daw. warsz. = 6080, cali sześć. par.

= 120,60521 *litres*.

= 30,15130 garcy now. pol.

= 0,94223 korcy now. pol.

= 1,18665 ćwierci litew.

= 0,575014 *czetwert* ross.

100 korcy daw. warsz. = 91 korcy, 7 garcy, $2\frac{8}{100}$ kwaterek now. pol.

Łaszt trzymał korcy 30.

Do płynów. Według Konstytucyi z r. 1764 podział miar do płynów jest następujący:

beczka = 2 półbeczek = $1\frac{12}{5}$ konwi = 72 garcy = 280 kwart = 1152 kwaterek.

1	—	$7\frac{1}{5}$	—	36	—	111	—	576	—
		1	—	5	—	20	—	80	—
				1	—	4	—	16	—
						1	—	4	—

Garniec do płynów równy jest garcowi do towarów sypkich:

100 garcy pol. daw. = 91 garcy, $3\frac{56}{100}$ kwaterek pol. n.

B. L I T E W S K I E M I A R Y.

Konstytucya z r. 1766 przepisała za jednostkę miar objętości garniec mały, który mieć powinien wewnątrznie $7\frac{1}{8}$ cali głębokości, a w dyametrze $4\frac{1}{8}$ cali miary litewskiej *). A że stopa litewska zupełnie jest równą dawniej francuzkiej, przeto garniec litewski zawiera 142,32126 cali sześć. franc. i litew. = 2,823198555 litr. i kwart pol.

= 0,705799636 garcy pol.

= 0,8614572 garcy ross.

Do mierzenia zboża przepisano beczkę z podziałem następującym:

beczka, ćwierci, ośminów, szesnastków, garcy dużych, garcy małych

1	—	4	—	8	—	16	—	72	—	144
		1	—	2	—	4	—	18	—	36
				1	—	2	—	9	—	18
						1	—	$4\frac{1}{2}$	—	9
								1	—	2

*) Sposób (mówi *Eitelwein*) jakim Konstyt. postanowiła wielkość miar litewskich, jest wzorowym i pewnym. Życzyć należy, aby w wielu krajach, gdzie dotąd zamieszanie jest w miarach, podobne oznaczenie w dawnych prawach wynalezione lub nowe utworzonem być mogło. W takim razie strata oryginalnych miar objętości nie pociągnie za sobą ich zagłady, bo łatwo z miar długości wyprowadzone i utworzone będą.

zatem, beczka litewska = 406,540392 litr.

= 101,635148 garcy pol.

= 3,176098 korecy pol.

= 1,933819 *czetw.* ross.

1000 beczek lit. = 3176 korcy pol. = 1934 *czetwertiom* ross.

Na laszt królewiecki idzie beczek litew. 8 i ćwierci 3,

na laszt rygski — — 8 i osmina 1.

Pur żmudzki używany w niektórych miejscach = 24 garcom litewskim małym
= 16 garcy, 3 kwart, 3,02 kwaterek pol. n.

6 *purów* = beczce litew.

pur inflancki zawierać powinien 32 garcy lit. mał.

pur białynicki czyli białoruski = 74 garcy tychże.

Szanek jest dwojaki: stary powinien zawierać 48 garcy litew. mał.

nowy zwany lasztowy = 24 garcy tychże.

Patrzeć uwagę pod wyrazem *Litwa*, w abecadłowym zbiorze miar objętości.

Do *plynów* służy garniec wyższy opisany, z którego powstają większe i mniejsze miary w ten sposób:

beczka, czasek, garcy małych, półgarców, kwart, półkwart

1 — 12 — 144 — 288 — 376 — 752

1 — 12 — 21 — 48 — 96

1 — 2 — 4 — 8

1 — 2 — 4

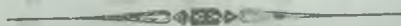
1 — 2

100 garcy lit. = 70 garcy, 2 kwart, 1 $\frac{27}{100}$ kwaterek pol.

Beczka do plynów równa beczce do sypkich.

W wielu miejscach dawniej Litwy mierzą płyny na miednice po 7 garcy litew. małych, albo na wiadra po 1 garce małe. Patrzeć w abecadłowym zbiorze pod ustępem *Litwa*.

O miarach dawnych miast polskich, jako to: Chełmińskich, Elbląskich, Gdańskich, Kaliskich, Łęczyckich, Piotrkowskich, Rawskich, Sandomierskich, Sieradzkich, znajduje się wiadomość w następującem zebraniu.

MIARY OBJĘTOŚCI ZNACZNIEJSZYCH MIAST I KRAJÓW

w porządku alfabetycznym, z wyrażeniem ich podziału i stosunku do miar francuzkich i polskich.

Użyto skrótów następujących: Do zb. znaczy do zboża. Do pł. znaczy do płynów, litr. znaczy litrów francuzkich (równych zupełnie kwarcie polskiej), gar. p. znaczy garcy polskich. k. p. znaczy korey polskich.

Aarau, w Szwajcaryi.

Do zb: *Viertel* = 4 *vierling* = 16 *maessli*
= 22,355 lit. fr. = 5,5888 gar. pol.
Do pł: *Saum* po 100 *mass* = 141,011 litr. fr.
= 36,003 gar. p.
— po 108 — = 155,532 litr. fr.
= 38,883 gar. p.

Abyssinia.

Do zb: *Ardeb* po 10, lub 21 *madegas*.
madega = 0,4191 litr. = tyleż kwart. p.
Do pł: *kuba* = 1,016 litr. = 0,251 gar. p.

Akra i Aleppo, Syria.

Ryż mierzony bywa miarą *Ardeb*, która na wagę wynosi 256,768 *grammes*.

Akwizgran, (Aachen) jak Berlin.

Alexandrya, patrzeć Egipt.

Alessandrya, w Sardynii.

Do zb. *Sacco* = 3 *staje* = 8 *mine* = 18 *copelli*.
Sacco = 114,952 litr. = 28,738 gar. p.
Do pł. *Caro* = 10 *brente* = 360 *pintes*
= 720 *boccali* = 1440 *quartini*.
Caro = 564,1458 litr. = 141,0364 g. p.

Algier.

Do zb. *Kaffise* = 16 *tarrie*.
Tarrie = 19,974 litr. = 4,9935 g. p.

Alikante, w Hiszpanii.

Do zb. *Kahiz* = 12 *barchillas*, po 8 *medios*,
po 2 *quartillos*. 1 *Kahiz* = 246,412 lit.
= 61,603 gar. p.

Do pł. *Cantara* = 8 *medios*, po 2 *quartillos*,
1 *Cantara* = 11,554 litr. = 2,8885 gar. p.
Tonnelada = 80 *arobes* = 100 *cantaras*.

Altenburg,

Do zb. 1 *scheffel* = 4 *siebmaas* = 16 *metzen*
= 64 *maesschen*. 3 *Siebmaas* = 1 *Sack*.
1 *scheff.* = 140,6199 litr. = 35,1549 gar. p.
Do pł. *Eimer* = 40 *kannen* = 80 *mass*
= 160 *Nössel* = 67,840 litr. = 16,960 gar. p.

Altona.

Do zboża: *Tonne* = 8 *scheffel* = 32 *viertel*
= 139,1123 litr. = 34,7780 gar. p.
= 1,0868 k. pol.
Do pł. *Ahm* = 4 *anker* = 5 *eimer* = 20 *viertel*
= 40 *stübchen* = 80 *kannen* = 160 *quartier*
= 320 *oessel*,
Ahm = 141,8061 litr. = 36,2016 g. p

Amsterdam Hollandya.

Miary nowe od r. 1819 patrz Haga.

Używane czasem bywają dawne:

Do zb. *Last* = 21 $\frac{3}{4}$ *Tonnen*, = 27 *Mudden*, po
1 $\frac{1}{2}$ *Säke*, po 3 *scheffel*, po 4 *vierdevats*, po 8
koops.
Scheffel = 27,814 litr. = 6,9535 gar. p.
Last = 30,03912 *Hectol*.
= 750,978 gar. = 23,168 k. pol.

Do pł. *Ahm* = 4 *anker*, 8 *stekkan*, 21 *viertel*,
64 *stoops*, 128 *mingel*, 256 *pints*, 1024 *nutjes*.

1 *Ahm* = 155,224 litr. = 38,806 gar. p.
Mingel = 1,2127 litr. = 1,2127 kwart pol.
Oxhoft wina franc. rachują 180 *ming*.
Tierze 120 *ming*. — *Legger* araku = 210 *ming*.
Do piwa: *Mingel* = 1,225 litr. = 0,306 g. p.
Beczka piwa = 8 *stekkan*, 128 *ming*.

ANGLIA.

Jednostką miar objętości do towarów sypkich i płynnych, jest *Gallon* (*Imperial Standard Gallon*); zawierający dziesięć funtów handlowych (*avoir du poids*) wody dystylowanej, wazonnej na powietrzu w temperaturze 62° Fahr. wysok. barom. 30 cali. Z tego *Gallon* utworzono wszelkie większe i mniejsze miary objętości (*).

Do towarów sypkich:

Quarter zawiera blisko 10 $\frac{1}{4}$ feet cub. (stóp sz.) = 8 bushels = 32 pecks = 64 gallons
= 256 quarts = 512 pints.

1 *Quarter* = 290,689179 litr. fr.
= 72,672295 gar. pol.
= 2,27101 kor. pol.
= 1,385930 czterter ross.
= 5,28969 scheffel prus.
= 4,726706 metzen wied.

Zboże, mąka, sól, sprzedaje się na łaszt *Load*
= 5 quarters.

Dawny, czyli *Winchester Quarter* = 281,888
litres = 70,4720 gar. pol. = 2,2022 k. pol.
Do mierzenia węgla kamiennych, kartofli,
ryb, wapna, i t. p. służy *Chaldron* = 12
Sacks = 36 *Bushel*.

1 *Bushel* zawiera 80 fun. wody = 8 *Gallons*,
zrobiony jest kształcie walca, którego
średnica 19 $\frac{1}{2}$ cali ang., wysokość 8 cali —
przy mierzeniu dosypuje się stożek wy-
sokości 6 cali, podstawy 19 $\frac{1}{2}$.

1 *Bushel* = 35,336141 litr. fr. = 9,084036 g. p.
= 11,087358 garcy ross.
= 1,385921 czterterika ross.

Do płynów. *Dowina, wódki, olej:*

Tun = 2 pipes czyli butts, 3 puncheons,
4 oxhoft, 6 tierces, 8 barrels = 252 gallons.

Są to bardziej nazwiska naczyń jak miar;
gdyż zawarte w nich płyny zawsze wy-
mierzane na *Gallon* bywają.

Do piwa. 1 butt = 2 hogshead = 3 barrel
= 6 kilderkins = 12 firkins = 108 gallons
= 432 quarts = 864 pints.

1 *Gallon* = blisko 277 $\frac{1}{4}$ inches cub. (calisz.)
= 4,542118 litres.
= 1,1355046 garcy pol.
= 0,369581 wiede ross.
= 1,385929 garcy ross.
= 0,066112 eimer prus.
= 0,078289 eimer wied.
= 4,542018 pintes fran. używ.

Ankona.

Do zb. *Rubbio* = 8 coppe = 32 provende.
Rubbio = 286,1 litr. = 71,525 gar. p.
= 2,2351 k. pol.

Do pł. *Soma* = 2 barili = 48 boccali po 4
fogliette.
Soma = 85,917 litr. = 21,479 gar. p.

Anhalt Koethen, Xtwo.

Do zb. *Scheffel* = 52,6 litr. 13,1500 gar. pol.

Antwerpia, jak Haga.

dawniejsze miary:

Do zb. *Last* = 37 $\frac{1}{2}$ Viertel = 150 muken.
Viertel = 76,666 litr. = 19,1665 g. p.

(*) Aktem parlamentu z dnia 17 Czerwca 1824 r.,
gallon powiększony został w stosunku prawie 5: 6 —
gdyż dawny *gallon* = 3,785 litr.

Do pł. *Both* = 152 stoop, *Ahm* 50 stoops,
bezcza piwa = 51 stoops.
Ahm = 137,4 litr. = 34,350 gar. pol.

Appenzell, Szwajcarya.

Do zboża: *Mütt* = 4 Viertel = 91,366 litr.
= 22,8415 g. p.

Do płyn. *Eimer* = 32 mass = 41,891 litr.
= 10,4735 g. p.

Arragonia, Hiszpania.

Do zb. *Cahis* = 8 fanegas, 24 quartalas, 96
almudas = 180,486 litr. = 45,1215 gar. p.
= 1,41000 kor. p.

Do pł. *Nictro* = 16 cantaros = 165,8 litr.
= 41,450 gar. p.

AUSTRYA, patr. Wiedeń, Lwów, Praga.

Augsburg, jak Bawarya.

dawne miary:

Do zb. *Schaff* = 8 metzen po 4 vierlings, po
4 Viertel, po 4 mässeli = 205,2365 litres
= 51,3091 gar. p.

Do pł. *Fuder* = 8 Jez = 16 muids po 48
maass, po 2 seidel, po 2 viertel
= 1096,8576 litr. = 274,2144 gar. p.

Baden, W. Xtwo.

Do zb. *Zuber* = 10 malter = 100 sester
Sester = 10 mässlein = 100 becher
Sester = 15 litres = 3,75 gar. pol.

Do pł. *Fuder* = 10 ohm = 100 stützen
Stütze = 10 maass = 100 g'as
Stütze = 15 litres = 3,75 gar. pol.

Bamberg, jak Bawarya.**Barcelona, Hiszp. *)**

Do zb. *Quartera* = 12 cortanas = 48 picotins
= 68,119 litr. = 17,1017 gar. pol.

Do pł. *Carga* = 12 cortanas = 24 cortarines
= 48 maitadellas = 123,756 litr.
= 30,9390 gar. pol.

Batawia, (na W. Jawa Ind. wsch.)

Do zb. używają wagi.

Do pł. *Mass* których 33 = 43,921 litr.
= 10,981 gar. pol.

Bawarya.

Do zb. *Scheffel* = 6 metzen = 12 viertel = 24
halbe viertel = 48 massel = 96 halbe mas-
sel = 192 dreissiger = 222,3572 litr.
= 55,5893 gar. pol. = 1,7371 kor. pol.

Do pł. *Eimer* = 64 masskanne = 240 quarts
= 2752 cali kub. dec. bawar.
= 68,4176 litr. = 17,1041 gar. pol.

Przy szynkowaniu *eimer* = 60 mass
= 61,1415 litr. = 16,0353 gar. pol.

Bazylea (Basel).

Do zb. *Sack* = 8 müdde czyli *scheffel* = 32
küppli = 64 becher = 129,333 litr.
= 32,3332 g. p. = 1,0104 k. p.

Do pł. *Saum* = 3 ohm = 96 alte mass, lub
102 neue mass = 146,868 litr.
= 36,7170 gar. pol.

Bergamo, jak Medyolan.**Bergen, jak Christiania.****Berlin, patrzeć Prussy.**

dawniej:

Do zb. *Scheffel* = 2758,95 cali sześć. par.
= 13,582 garcy pol.

1000 *scheffel* = 127 kor. 17 garcy 3½ kw. p.

1000 korcy pol. = 2338 *scheffel*. 13½ me-
tzen berl. daw.

Do pł. 1 *fuder* = 1 *oxhoft* = 6 ohm = 12
eimer = 24 anker

1 anker = 32 quart

1 kwarta berl. = 1,1703 litr. i pol. kwar.

1000 daw berl. quart = 292½ gar. now. pol.

1000 garcy pol. now. = 3417¾ kwar. berl. d.

Bern.

Do zb. *Mütt* = 12 mäss = 24 mässli = 48
immi = 96 achterli = 192 sechzenerli
= 168,132 litr. = 42,0330 gar. pol.
= 1,3135 kor. pol.

Do pł. *Landfass* = 6 saum = 24 breuten
(eymer) = 600 mass (pinten)

Saum = 1002 litr = 250,500 gar. pol.

Bilbao, Hiszp.

Do zb. *Fanega* = 12 celemines
= 60,161 litr. = 15,0410 gar. pol.

Do pł. *Cantara* czyli *arroba* major = 8
acumbres = 32 quartillos = 15,750 litr.
= 3,9375 gar. p.

Do oliwy. *Arroba menor* = 25 funtów.

Bononia (Bologna), w Państ. Kośc.

Do zb. *Corba* = 2 stari = 8 quarteroni = 32
quarticeni v. cupi = 73,792 litr.
= 18,4480 gar. pol.

Do pł. *Corba* = 2 mezze corbe = 4 quarte-
role = 60 boccali = 240 fogliette
= 73,7916 litr = 18,4479 gar. pol.

Bordeaux.

Oxest wina Bordeaux = 228,060 litr.
= 57,0150 gar. pol.

(*) Kelly.

Botzen, w Tyrolu.

Do zb. *Star* = 30,577 litr. = 7,6412 gar. p.
 Do pl. *Yhren* = 11,133 litr. = 11,1082 gar. p.

Brema, wolne miasto.

Do zb. *Last* = 4 *quart* = 40 *scheffel* = 160
viertel = 610 *spint*.
scheffel = 71,126 litr. = 17,7815 gar. pol.
 Do pl. *Ahm* = 45 *stübchen*, 180 *quart*, 720
mengeln = 142,785 litr. = 35,6952 gar. p.

Brunswig, Xtwo.

Do zb. *Wispel* = 4 *scheffel* = 40 *hinten*
 = 160 *vierfass* = 640 *becher*.
 1 *scheffel* = 310,44 litr. = 77,610 gar. pol.
 = 2,1253 k. pol.

Do pl. *Fuder* = 4 *oxhoft* = 6 *ahm* = 240
stübchen = 960 *quartier* = 1920 *nössel*.
 1 *oxhoft* = 220,5696 litr. = 55,1424 gar. p.
Bierfass = 4 *tonnen* = 108 *stübchen*
fass piwa zwanego *mumme* = 100 *stübchen*.

Bruxella, jak Haga.**Bukaresc, Wołoszczyzna.**

Do zb. *Kile* = 2 *mirz* = 16 *demerli* = 256 *occa*
Demerli = 16 *occa* = 24,798 litr.
 = 6,1995 gar. pol.
 Do pl. *Wiadro* = 10 *occa* = 14,150 litr.
 = 3,5375 gar. p.

Chełmno, jak Prussy.

dawniej:
scheffel z czubem = 51,4012 litr.
 = 0,4250 korey p.

Dopl. *Fuder* = 6 *ahm* = 24 *anker* = 792 *stof*
 1 *stof* = 1,3885 litr = tyleż *kwart* pol.

Chiny.

Zboże i płyny sprzedają się podług wagi.

Cypr, Wyspa.

Do zb. *Musa* = 213 litr. = 53,25 gar. pol.
 = 1,6610 kor. p.
Medimno = 72,7 litr. = 18,175 gar. pol.
 Do pl. *Sonu* = albo *Koriche* = 103,3 litr.
 = 25,825 gar. pol.

Czechy, patrzeć Praga.**Dania, patrzeć Kopenhaga.****Darmstadt, W. X. Hessen.**

Miary od r. 1821.

Do drzewa opałowego *Stecken* = 100 stóp
 sześciennych darmstadzkich = 1 $\frac{2}{3}$ *stere*.
 Do zb. *Malter* = 1 *Simmer* = 16 *Kumpf*
 = 64 *Gescheid* = 256 *Matschen* = 128 litr.
 = 1 korzec pols.

1 *Gescheid* = 2 litres = 2 kwarty pols.
 Do pl. *Ohm* = 20 *viertel* = 80 *mass* = 320
schoppen = 160 litres = 40 gar. pol.
Mass = 2 litres = 2 kwarty pol.
 Miara do węgla = 10 st. sześ. darm.
 = 625 litr. = 4,8828 kor. pol.
 — do wapna = 10 st. sz. darm.
 = 156,25 litr. 1,2207 kor. pol.

Domingo St.

Oxhoft = 60 *Gallons*.
 1 *Gallon* = 2 *Pots* = 1 *Pints* = 8 *Chopines*.
 = 4,542 litr. 1,1355 gar. pol.

Drezno.

Do zb. jak Lipsk.
 Do pl. *Eimer* = 63 *kannen* = 126 *noessel*
 = 564 *quartier* = 58,98561 litr.
 = 14,71641 gar. pol.
 Okseft wina fran. i Pontak = 3 *Eimer* Drezd.
Gebracu piwa = 24 *fass* po 2 *viertel* = 4 *ton-*
nen = 120 *kannen*.

Dublin, jak Londyn.**Edinburg, jak Londyn.****Egipt.**

Do zb. *Ardeh*, *Rebebe* zawiera na wagę ry-
 zu 156 *okka*, zboża 165 *okka* = 158,4 litr.
 = 39,6 gar. = 1,2375 kor. pol.

Płyny sprzedają na wagę.

Elbląg, jak Królewiec.**Emda, jak Hanower.****Erfurt, jak Prussy.**

Dawniejsze miary: do zboża: *scheffel* = 4
metzen = 60,120 litr. = 15,030 gar. pols.

Do pł. *Eimer* wina = 72,07 litr. = 18,0175 g.p.
Ferrara.

Do zb. *Moggio* = 20 *staghe* lub *stari*
 = 601,612 litr. = 151,153 gar. pol.
 = 1,7235 kor. pol.

Do pł. *Mastello* = 8 *secchie* = 81,881 litres
 = 20,471 gar. p.

Ferrol, w Galicyi hiszpański.

Do zb. *Fanega* = 71,173 litr.
 = 17,79325 gar. pol. = 0,5560 k. p.

Do pł. jak Korunna.

Finlandya.

Stoof = $\frac{1}{16}$ łokcia szwedz. sześcienn.

= 1,3086 litr. i kwart pol.

Kanne = 2 *stoof* = 2,6172 litr. i kwar. pol.

Oxhufvud = 180, *aam* = 120, *ankarn* = 30
stoof.

FRANCYA.

Do wymierzania drzewa, węgla, it. p. jednostką
 jest *stère* czyli metr sześcienny, i ma pod-
 działy: *Decastere* = 10 *steres*. *Stere* = 10
decisteres, po 10 *centisteres*, po 10 *millister*.
 1 *Stere* = (1 kilolitre) = 29,17385185 stóp
 kub. fran. daw.

Do *sypkich rz. i płynów*. Jednością jest *li-
 tre* czyli decimetr sześcienny, (*millistere*)
 z którego się tworzą:

Myryalitre	Kilolitre	Hectolitre	Dekalitre	Litres
1	10	100	1000	10000
	1	10	100	1000
		1	10	100
			1	10

1 *Litre* = 10 *decilîtres* = 100 *centilîtres*
 = 1000 *millilîtres*.

1 *Hectol.* = 5041,2116 cali sześć. fran. daw.
 = 25, — garcy pol.
 = 0,476774 czter. ross.
 = 1,8191581 *scheffel* prus.
 = 1,6260344 *metzen* wied.
 = 0,3440100 *qaarter* ang.
 = 8, ... *boisseau* fran. używ.

1 *Kilolitre* = 7 korey i 26 garcy pol. now.

1 korzec pol. = 128 litres.

Beczka zboża = 63 *kannen* = 126 *stoof*.

— owsa, węgla, wapna = 56 *kannen*.

— piwa lub wódki = 48 *kannen*.

Fiume, w Illiryi.

Do zb. *Metze* = 61,5 litr. = 15,375 gar. pol.

Do pł. *Orna* = 53,3 litr. = 13,325 gar. pol.

Florencya, w Toskanii.

Do zb. *Stajo* = 2 *mine* = 1 *quarti* = 16 *mez-
 zette* = 32 *quartucci* = 24,363 litr.

= 6,0907 gar. pol.

Do pł. *Il barile da vino* = 20 *fiaschi* = 40
mezzette = 80 *quartucci* = 15,584 litres
 = 11,396 gar. p.

Il barile da olio = 16 *fiaschi* = 64 *mezzette*
 = 128 *quartucci* = 33,429 litres
 = 8,3572 gar. pol.

Miary używalne (patrzeć str. 10 i 25)

Do towarów sypkich: osma część hektolitra
 nazywa się *boisseau*, złąd:

Double boisseau = $\frac{1}{4}$ *hektol.* = 25 litres
 = 6,25 gar. p.

boisseau = $\frac{1}{8}$ — = 12,5 litr.

= 3,125 gar. p.

demi-boisseau = $\frac{1}{16}$ — = 6,25 litr.

= 1,5625 g. p.

quart de boisseau = $\frac{1}{32}$ — = 3,125 litr.

= 3,125 kw. p.

do maki, kaszy etc. *litre* dzieli się na $\frac{1}{2}$, $\frac{1}{4}$,
 $\frac{1}{8}$ część.

Do płynów: *Litre* zowie się *Pinte*, dzieli na
 $\frac{1}{4}$, $\frac{1}{8}$, $\frac{1}{16}$ części i równa kwarcie polskiej.

Dawne miary *francuskie* były.

Miara do drzewa opałowego *corde*, trzyma
 8 stóp długości, 4 stopy wys. a $3\frac{1}{2}$ stóp
 długości szczapowej, *voie* czyli fura drze-
 wa opałowego = 56 stóp sześć. fr. = 1,9191
stere fran.

Muid czyli *tonneau* do zboża, jarzyn i wapna
 = 141 *boisseaux*, po 16 *litrons*.

Muid, do owsa = 288 *boisseaux* po 4 *picotins*.
 — do soli = 192 — po 6 *mesures*.
 — do palonych węgla 64, do ziemnych
 węgla 90, do gipsu 72 *boisseaux*.

1 *boisseau* = 13,0124 *litres* = 636 cali sz. par.
 przeto 80 *boisseaux* = 8,133 kor. p.

Frankfort nad Menem.

Do zb. *Malter* = 4 *simmer* = 8 *mesten* = 16
sechter = 64 *geschcid* = 256 *mässchen*
 = 1024 *schrott* = 114,732 *litr*
 = 28,683 *gar. pol.*

1 *simmer* = 28,683 *litr.* = 7,17075 *gar. pol.*

Do pl. *Ohm* = 20 *viertel* = 80 *mass* dawnych,
 (alt) = 320 *schoppen* = 143,4176 *litr.*
 = 35,8511 *gar. pol.*

Do szynkowania używają mniejszej miary
 zwanéj nową *jungmass*.

80 *altmass* = 90 *jungmass*.

1 *fuder* wina = 6 *ohm*.

1 *stück* wina = 8 *ohm*, przy sprzedaży liczą na 1
stück wina 8 *ohm* 1 *viertel*, taki więc *stück*
 = 1151,5117 *litr.* = 288,6279 *gar. pol.*

Frankfort nad Odrą, jak Prussy.

Freyburg, w Sz wajcaryi.

Do zb. *Sack* = 8 *mäss* = 16 *quartrons*
 = 15,968 *litr.* = 3,992 *g. p.* = 0,1247 *k. p.*

Do pl. *Fass* = 16 *brente* = 100 *mass*
 = 1690 *schoppen* = 39,0776 *litr.*
 = 9,7694 *gar. pol.*

Fulda.

Do zb. *Malter* = 8 *mass* = 32 *metzen* = 128
köpfchen = 175,645 *litr.* = 43,91125 *gar. p.*
 = 1,37222 *kor. p.*

Do pl. *Ohm* = 2 *eimer* = 80 *mass* = 320
schoppen = 141,466 *litr.* = 36,1165 *gar. p.*

Galicja Hiszpańska, patrz Koruna.

Galicja Austriacka.

Do zb. *Korzec* = 4 ćwierciom = 32 *gar-*
com = 128 *kwartom* = 122,9986 *litr.*
 = 30,74965 *gar. p.* = 0,960926 *kor. p.*

Do płynów:

Muid = 2 *feuillettes* = 3 *tierçons* = 4 *quartauts*
 = 36 *verges* czyli *setiers* = 288 *pintes*.

Kwarta czyli *pot* = 2 *pintes* = 4 *setiers* = 8
chopines = 16 *possons* = 64 *roquilles*.

Pinte paryzka trzyna 9,313 *decilitres* czyli
 46,95 cali sz. par; 288 *pintes* = 67 *gar. p.*

Do pl. *Garniec* = 3,8137 *litr.*

= 0,960925 *gar. pol.*

Beczka piwa = 36 *garcy* = 144 *kwart.*

Gdańsk, jak Prussy.

Do zb. *Laszt* = 60 *scheffel* *prus.*

= 25,763 *k. p.* *Schiffslast* = 50½ *scheffel*.

Do pl. *Last* = 8 *oxhoft* à 6 *anker*.

1 *pipe*, *both*, wina portug. = 784 *kwart pr.*

1 — hiszpańsk. wina = 375 —

1 *oxhoft* francuzk. wina = 180 —

1 *stück* wódki franc. od 50 — 80 *viertel*

32 *viertel* = 180 *kwart* *pruskich*.

Geldrya, jak Prussy.

używają jednak:

Do zb. *Malter* = 4 *scheffel*.

1 *scheffel* = 8,9398 *gar. pol.*

Weinkanne = 1,3172 *litr.* = tyleż *kw. pol.*

Genewa, (Genf).

Do zb. *Coupe* czyli *sack* = 77,660 *litr.*

= 19,415 *gar. pol.*

Do pl. *Char* czyli *fuder* = 12 *setiers* =

288 *quarterons*, 576 *pots* = 548,438 *litr.*

= 137,1095 *gar. pol.*

Genua, w Sardynii.

Do zb. *Mina* = 8 *quarti*, 96 *cambette*

= 116,73 *litr.* = 29,1825 *gar. pol.*

Mondino do soli = 8 *mine*.

Do pl. *Mezzarola* = 2 *barilli* = 200 *pinte*

= 148,456 *litr.* = 37,114 *gar. pol.*

barillo oliwy = 61,667 *litr.* = 16,16675 *g. p.*

Gotha.

Do zb. *Malter* = 175,234 *litr.*

= 43,8085 *gar. pol.* = 1,3690 *kor. pol.*

Do pl. *Eimer* = 40 *kannen*, 80 *mass*, 160

nössel = 67,84 *litr.* = 16,96 *gar. pol.*

Grätz, jak Wiedeń.

Startin, do wina i suszonych owoców
= 566,005 litr. = 141,50125 gar. pol.

Haga.

W r. 1816 zaprowadzono w ówczesném Król. *Niderlandzkiem*, to jest: *Hollandyi*, *Brabancyi*, *Flandryi* i *Luxemburgu*, dotąd utrzymujący się nowy systemat miar:

Do zb. *Mudde* czyli *Zak* (*hectolitre*) = 10 *schepel* (*decalitre*) po 10 *kop* (*litre*) po 10 *maatje* (*decilitre*)

30 *mudde* = 1 *Last*

mudde = 1000 litr. = 250 gar. pol.

Do pł. *Kop* = 1 litre = 1 kwarcie, jest jednością miar do płynów, zawiera 10 *maatje* (*decilitres*) po 10 *vingerhoed* (*centilitres*).

Vat, beczka = 100 *kop* = 25 gar. pol.

Hamburg.

Do zb. *Scheffel* = 2 *fass* = 105,37 litr.

= 26,3425 gar. pol. = 0,8232 kor. p.

1 *fass* = 2 *himpt*, 8 *spint*, 32 *grosse*, 64 *kleine maass*.

Do pł. *Fuder* = 6 *ahm*, 24 *anker*, 30 *cimer*, 120 *viertel*, 240 *stübchen*, 480 *kannen*, 960 *quartier*, 1920 *oessel*.

1 *Ahm* = 141,8061 litr. = 36,2016 gar. pol.

Hanau, Elekt. Hesskie.

Do zb. *Malter* = 4 *simmer* = 8 *metzen* = 16 *schter* = 122,222 litr. = 30,5555 gar. pol.
= 0,9518 kor. pol.

Do pł. *Ohm* = 20 *viertel* = 80 *mass* = 320 *schoppen* = 149,215 litr. = 37,3037 gar. p.

Hanower, Miasto Stołeczne Królestwa.

Do zb. *Last* = 2 *winspel* = 16 *malter* = 96 *himten*. *Malter* . . . = 186,620 litr.
= 16,6550 gar. pol. = 1,1579 k.p.

Do pł. *Fuder* = 4 *oxhoft* = 6 *ahm* = 15 *eimer* = 24 *anker* = 240 *stübchen* = 180 *kannen* czyli *mass* = 960 *quartier* = 1920 *nössel*. *Ahm* = 155,517 litr. = 38,8792 g. p.

Tonne do miodu 25,5 *stübchen* = 300 funtów.

Hildesheim, w Hanowerskiem.

Do zb. *Fuder* = 13½ *malter* = 10 *scheffel*
= 80 *himten*. *Scheffel* = 51,852 litr.
= 12,9630 gar. p.

Do pł. jak Hanower.

Hiszpania, patrzć Madryt.**Holsztyn, jak Hamburg.****Hollandya, patrzć Amsterdam.****Insbruck, jak Botzen.****Inflanty, patrzć Ryga.****Irlandya, patrzć Londyn.****Kadyks, w Hiszpanii.**

Do zb. *Kahiz* kastylski = 12 *fanegas* = 144 *almudes* lub *celemines* = 576 *quartillos*
= 57,149 litr. = 14,28725 gar. pol.
= 0,44647 kor. pol.

Do pł. *Arroba* major = 8 *acumbres* = 32 *quartillos* = 15,750 litr. = 3,9375 gar. pol.

Kairo, patrzć Egipt.**Kagliari, Sardynia.**

Do zb. *Restiere* = 3 *starelli* = 48 *imbuti*
= 147,048 litr. = 36,762 gar. pol.
= 1,1488 kor. pol. n.

Kalisz.

Dawna kw. = 0,86586 litr. = tyleż kw. p. n.
— gar. = 3,46343 — = 0,86586 g. p. n.

Kanea, na wyspie Kandyja.

Do zb. *Karga* = 152,343 litr. = 38,0857 g. p.
Do oliwy: *Beczka* = 8 *mistati* = 89,312 litr.
= 22,3355 g. p.

Karlsruhe, patrzć Baden.**Kassel.**

Do zb. *Viertel* = 2 *scheffel*, 16 *metzen*, 64 *müsschen* = 160,377 litr. = 40,09425 g. p.
= 1,25294 kor.

Do pł. *Ohm* = 80 *mass* = 159,357 litr.
= 39,8392 g. p. n.

Klausenburg, W. X. Siedmiogrodzkie.

Do zb. *Kübel* = 4 *viertel* = 98,399 litr.
= 24,59975 gar. pol. = 0,7687 kor. p.
Do pł. *Ur*, wiadro = 11,320 litr.
= 2,830 gar. pol.

Koburg.

Do zb. *Simra* = 4 *viertel* = 16 *metzen*
= 87,756 litr. = 21,9390 gar. pol.
Simra do owsa = 109,695 litr.
= 27,42375 gar. pol.

Kolonia (Köln), jak Prussy.

W użyciu prywatnem dozwolone są miary dawne;

Do zb. *Malter* = 4 *fass* = 32 *viertel*
= 143,538 litr. = 35,8815 gar. pol.
Do pl. *Ohm* = 112 *zapfmass*.
1 *zapfmass* = 1,3298 litr. = 0,33245 gar. p.

Konstantynopol, patrzeć Stambuł.**Kopenhaga, Stolica Dani.**

Do zb. *Last* = 22 *tonnen*. *Tonne* = 4 *viertel*
= 8 *scheffel* = 32 *fierdizkar*.
Tonne = 139,112 litr. = 34,778 gar. p.
= 1,0568 kor. p.

Do wina. *Fass* albo *stück* = 7½ *ahm* = 30
anker. *Ahm* = 149,731 litr. = 37,4335 g. p.
Fuder = 6 *ahm* = 21 *anker* = 210 *stübchen*
= 165 *kannen* = 930 *pott* czyli *krüge*
= 3720 *päle*.
Liczą także 1 *fass* = 2 *pipen* = 1 *oxhoft*
= 6 *tierzen* = 24 *anker* = 930 *pott*.

Beczka podług której masło, łój, mąkę, miedlo, mięso, tran i t. p. sprzedają, dzieli się na ¼, ¼ i ½ = 14 *Uespfund*. Beczka ta = 131,396 litr. = 32,849 garcy polskich.
Łaszt oleju, masła, śledzi i t. p. = 12 beczek.
Beczka smoly = 120 *pott* = 115,911 litr.
= 2,9785 gar. p.

Korunna, w Galicyi hiszpańskiej.

Do zb. *Fanega* = 4 *ferrados* = 63,555 litr.
= 15,8888 garcy polskich.

Do płynów. *Moyo* = 4 *canados* = 16 *ollas*
= 68 *acumbres* = 272 *quartillos* = 5410
oncias = 133,875 litr. = 33,4688 gar. pol.

Kraków.

Do zb. Łaszt = 30 korcy = 120 ćwierci
= 960 garcy = 3840 kwart.
Korzet = 32 garcy = 120,099184 litr.
= 30,021796 g. p. = 0,93827 k. p.

Do płyn. Beczka = 36 garcy = 144 kwart
= 136,537567 litr. = 34,13439 gar. pol.

Kremona, jak Medyolan.**Królewiec, jak Prussy.**

Zboże sprzedaje się łasztami na które po 60 *szeffel* dawnych liczą, co czyni 56½ *szeffel* now. berl. = 24 korcy, 8 garcy, 1 kwarta i 1,18 kwaterek pol.

Najdaw: *szeffel* królewic: = 49,86866 litr.
= 12,46716 gar. p.
Dawny *szeffel* królew: = 53,02265 litr.
= 13,25566 gar. p.

Do pl. liczą 1 *both* = 1½ *pipe* = 2 *oxhoft*
= 3 *ohm* = 12 *anker* = 360 *stoof*.
Anker po 30 kwart berl. = 8 gar. 2 kwart,
1,40 kwaterek pol.

Kurlandya, patrzeć Ryga.**Laussanne, Kanton Wadt.**

Do zb. *Viertel* = 13,726 litr. = 3,4315 g. p.
Muid = 158,383 litr. = 39,5957 g. p.
= 1,2373 kor. pol.

Do pl. *Char* = 60 *pots* = 465,043 litr.
= 116,2607 garcy polskich.

Leczyca, jak Polska.

Daw: kw. = 0,702208 litr. = tyleż kw. n. p.
— gar. = 2,805832 litr. = 0,702208 g. n. p.

La Valetta, na wyspie Malta.

Do zboża. *Salma* = 266,382 litr.
= 66,5955 gar. pol. = 2,0811 kor. pol.

Lemgo, Xtwo Lippe.

Do zb. *Malter* = 21 *scheffel*.
Scheffel = 36,251 litr. = 9,0635 g. p.
Do pl. *Ohm* = 108 *kannen* = 155,717 litr.
= 38,9367 g. p.

Lipsk, (Leipzig.)

Do zb. *Winspel* = 2 *malter* = 24 *scheffel*.
Scheffel = 1 *viertel* = 16 *metzen*
= 61 *mässchen* = 107,4337 litr.
= 26,8581 gar. p.

Do pl. *Fuder* = 12 *cimer* = 21 *ahm*.
Eimer = 63 *kannen* = 126 *nössel*
= 501 *quartier* = 75,856 litr.
= 18,9640 garcy polskich.

Oxhoft wina francuz. = $2\frac{2}{3}$ *cimer*;
oxhoft wódki francuz. = 3 *cimer*.

Liwonia, patrzeć Ryga.

Livorno, jak Florencyja.

Litwa (*).

Dziś w transakcyach rządowych używane są miary rossyjskie, to jest *czetwert i wia-* (dro patrzeć Ressay.)

We wszystkich zaś prywatnych stosunkach, mieszkańcy prowincyi które dawniej do Litwy należały, używają miar dawniejszych; a mianowicie: w guberniach mińskich, grodzieńskich i większej części wileńskiej mierzą na *beczki litewskie*; w guberniach południowych na *korce* (dawne koronne); na Żmudzi, w Inflantach i na Białej Rusi na *pury*; na Podlasiu i na Polesiu mierzą na *szanki*. — (Patrzeć str. 66)

Wszelako te miary dziś prawie w każdym miasteczku targowém, a nawet prawie w każdym dworze, są niejednostajne: w jednym miejscu pilnują się dawniej liczby garcy, ale garce przyjmują rossyjskie; w inném redukują liczbę garcy używanych, do objętości dawnego pury, korca, szanka lub beczki. Itak na Żmudzi zdarzają się pury po 26 garcy, a czasem po 30; na Białej Rusi po 61 i po 70; w Litwie beczka często bywa po 144 garcy rossyjskich, czasem po 2 czetwerti, to jest po 128 garcy rossyjskich. Toż samo powiedzieć można o miarach płynów.

Lizbona.

Do zb. i soli. *Moyo* = 15 *fanegas* = 60 *alqueiras*
 = 120 *meços* = 240 *quartos* = 480 *selemis*
 = 960 *mequias*.

Fanega = 54,034 litr. = 13,5085 g. p.
 Do płynów. *Tonnelada* = 2 *pipas* czyli *botas*
 = 52 *almudas* = 104 *alqueiras* czyli
potas = 624 *canhados* = 2496 *quartilhos*
 = 870,5798 litr. = 217,6449 garcy pols.
Almuda = 16,7419 litr. i kwart pols.

Londyn, patrzeć Anglia.

Lubeka, wolne miasto.

Do zboża. *Last* = 8 *drömt* = 24 *tonnen*
 = 96 *scheffel* = 384 *fass*.

Scheffel do żyta = 33,4044 litr.
 = 8,3511 garcy pols.

Scheffel do owsa = 39,633 litr.
 = 9,90825 garcy pols.

Slód mierzy się żytym szeflem; chmiel
 waży na *liesfunty*.

Do płynów. *Fuder* = 6 *ahm* = 120 *viertel*
 = 240 *stübchen* = 480 *kannen*

= 960 *quartier* = 1920 *planken* = 3840 *ort*.

Ohm = 141,805 litr. = 36,2013 gar. pol.

Wódkę sprzedają po 30 *viertel* = 60 *stübchen*.

Lukka, Xtwo.

Do zb. *Stajo* = 24,517 litr. = 6,1292 gar. p.

Lüneburg, w Król. Hanowerskiem.

Do zb. *Winspel* = 20 *scheffel* = 40 *hinten*
 = 160 *spint*.

Scheffel = 62,207 litr. = 15,5517 g.p.

Luxemburg, patrzeć Haga.

Lwów (Lemberg), patrzeć Galicya.

Madryt.

Do zb. *Kahiz* = 12 *fanegas* = 144 *almudes*
 czyli *celemines* = 576 *quartillos* = 57,149 lit.
 = 14,2872 garcy polskich.

Do pł. *Cantaro, arroba major* = 8 *acumbres*
 = 32 *quartillos* = 15,750 litr. = 3,9375 g. p.

Moyo wina = 16 *cantaros*; *pipe* = 27 *cantaros*;
rota = 30 *cantaros*.

Do oliwy, *arroba menor* = 12,298 litr.

= 3,0746 gar. p.

ta *arroba menor* waży 11,521 killogrammów.

Magdeburg, jak Prussy.

Mahon, na wyspie Minorka.

Do zb. *Quartera* = 6 *barcellas* = 36 *almudas*
 = 72,145 litr. = 18,0362 g.p.

Do wina. *Karga* = 26 *quarteras* = 101,086 lit.
 = 25,2715 garcy polskich.

*) Podług Massalskiego

Malaga, w Hiszpanii.

Do zb. *Fanega* = 63,6199 litr. = 15,15498 g. p.
 Do pl. *Arroba* = 15,750 litr. = 3,9375 g. p.
Pipe wina *pedro-ximenes* = 351,356 litr.
 = 88,5890 garcy pols.

Manheim, jak Baden.**Mantua, Kr. Lomb. Włen. jak Medyolan.****Malta, patrzeć La Valetta.****Marsylia (Marseille)**

Do wina i oliwy, *millerole* = 59,707 litr.
 = 14,927 gar. p.
Millerole oliwy fabrycznej = 61, litr.
 = 16, gar. pol.
Escandean = 14,927 litr. = 3,7317 gar. p.

Mechlin (Mecheln) jak Haga.**Medyolan (Milano) Król Lomb. Włen.**

Do zb. *Soma* = 10 *mine* = 100 *pinte* 1000 *koppi*
Pinte = 1 litr. = 1 kwarta.
Soma = 25 garcy polskich.

Dawny medyolański *moggio* = 8 *star*
 = 32 *quartar* = 146,2343 litr. = 36,5586 g. p.
 = 1,1424 k. p.

Do pl. *Soma* z podziałami, tak jak do zboża.
dawna mediol. brente = 96 *botiali*
 = 75,5541 litr. = 18,8886 gar. p.

Meklenburg, pat. Rosztok i Neustrelitz.**Messina, Kr. Ob. Sycylii.**

Do zb. *Salma generale* = 16 *tomoli* po 5
modilli = 276,799 litr. = 69,1998 gar. p.
 = 2,1625 kor. p.

Salma grossa = 16 *tomoli* = 64 *quarti*
 = 344,362 litr. = 86,0905 garcy polskich
 = 2,6903 korcy pols.

Do wina *salma* = 8 *quartari* = 12 *quartucci*
 = 87,598 litr. = 21,8995 g. p.

Mexyk, w Ameryce, jak Madryt.**Mitawa, w Kurlandyi, patrzeć Ryga.****Modena, Wł. Xtwo.**

Do zb. *Stajo* = 70,240 litr. = 17,560 g. p.

Moguncya (Mainz.)

Do zboża. *Malter* = 1 *sinmer* czyli *viernsel*
 = 16 *kumpfe* = 61 *gescheid* = 256 *mässchen*
 = 1021 *schoot*.

viernsel = 27,347 litr. = 6,8368 gar. pol.
 Do pl. *Ohm* = 20 *viertel* = 80 *mass* po 4
schoppen. *Mass* = 1,6947 litr. = tyleż kw. p.

Morawia, jak Wiedeń.**Munich, patrzeć Bawarya.****Nawarra, patrzeć Hiszpania.****Neapol, Król. Ob. Sycylii.**

Do zboża. *Tomolo* = 2 *mezzeti* = 4 *quarti*
 = 8 *stopelli* = 24 *measure* = 55,231 litr.
 = 13,8085 g. p.

Do pl. *Carro* = 2 *botti* = 24 *barili*. *Barile*
 = 60 *caraffe* = 43,6216 litr. = 10,9051 g. p.

Neufchatel.

Do zboża. *Mütt* = 12 *mäss* = 48 *immi*
 = 168,132 litr. = 42,033 garcy polskich
 = 1,31353 korcy polskich.

Do pl. *Muid* = 5 *gerle* = 12 *setiers* = 192 *pots*
 = 258,816 litr. = 64,704 gar. p.

Neustrelitz, Xtwo Meklenburg-Strelitz.

Do zb. *Scheffel* = 51,651 litr. = 12,9135 g. p.

Norymberg (Nürnberg.)

Do zboża. *Glatte metze* = 20,1754 litr.
 = 5,01385 gar. p.
Rauhe metze = 18,8318 litr.
 = 4,70795 gar. p.

Do pl. 1 *fuder* = 12 *cimer* = 64 *mass* po 2
scidel, po 2 *schoppen*.
Mass = 1,1465 litr. = tyleż kwart pol.

Norwegia, jak Dania.**Odessa, jak Rossya.****Oldenburg, Xtwo.**

Do zb. *Tonne* = 8 *scheffel* = 178,2296 litr.
 = 44,5574 g. p. = 1,3924 k. p.
Last = 12 *molt* = 18 *tonnen* = 144 *scheffel*
 = 1000 funtów.

Do plyn. *Anker* = 26 *kannen* = 40 *quartier*
 = 38,165 litr. = 9,5112 g. p.
Oxhoft = 1½ *ohm* = 6 *anker* = 156 *kannen*
 = 240 *quartier*.

Osnabrück, w Hanowerskiem.

Do zb. *Last* = 100 *scheffel* = 400 *viertel*
 = 1600 *becher*. *Scheffel* = 28,703 litr.
 = 7,1757 garcy pols.
 Do pl. *Ahm* = 136,6288 litr. = 34,1572 g. p.
Fuder = 5 *ahm* = 168 *viertel* = 672 *kannen*
 = 2688 *ort* = 10752 *helfchen*.

Oviedo, w Asturyi.

Do zb. *Fanega* = 76,192 litr. = 19,048 g. p.
 Do pl. *Cantaro* = 18,368 litr. = 4,592 g. p.

Padwa, jak Wenecya.

Palermo, jak Messina.

Paryż, patrzeć Francya.

Parma.

Do zb. *Staro* lub *stajo* = 16 *quartarole*
 = 51,416 litr. = 12,854 gar. pol.

Patras, w Morei.

Do zb. *Sturo* = 82,123 litr. = 20,5308 gar. p.
Bachel = 29,933 litr. = 7,4832 gar. p.

Peszt, w Węgrzech.

Do zb. *Metzen* = 96 *Jcze* = 89,015 litr.
 = 20,0038 g. p.

Petersburg, patrzeć Rossya.

Piotrkow, jak Polska.

Dawna kw. = 0,95869 litr. = tyleż kw. p. n.
 — gar. = 3,83476 litr. = 0,95869 g. p. n.

POLSKA, patrzeć str. 63. 64.

Portugalia, patrzeć Lizbona.

Posega, w Sławonii.

Do zb. *Kila* = 3½ *metzen* presburgskich =
 224 *halbe* węgier. = 186,7028 litr.
 = 46,6757 gar. pol. = 1,4586 kor. pol.

Praga, w Czechach.

Do zb. *Strich* = 4 *viertel* = 16 *massel* =
 192 *seidel* = 1,522 *metzen* Wiedeń.
 = 93,602 litr. = 23,4005 gar. pol.
 Do plynów jak Wiedeń.

Presburg, w Węgrzech.

Do zb. *Kila* (*metzen*) = 64 *icze* węg.
Icze (*halbe*) = 2 *meszely* (*seitel*) = 4 *fél*
meszely (*rimpel*).
Kila = 53,3436 litr. = 13,3359 gar. pol.
 Do pl. *Antał Eimer* = 64 *icze* = 53,3436 litr.
 = 13,3359 g. p.

PRUSSY, Królestwo.

Podług zaprowadzonych w r. 1816 miar,
 stopa sześcienna pruską zawiera 1728 cali
 sześć. = 0,0369158 metr sześć. = 1,29411
 stóp sześć. pol. Drzewo opałowe, kamie-
 nie, torf, mierzone bywają na sążnie po 108
 stóp sześciennych; (to jest: po 6 stóp dłu-
 gości i szerokości, a 3 stopy wysokości.)
 W robotach mularskich i ziemnych liczą
 także na pręty sześciennie po 1728 stóp sześć.
 albo na *schachtruthe* po 144 stóp kub.

Do zb. *Scheffel* berl. zawiera 3072 cali sześć.
 prus. = 2770,742 cali sześć. fr. czyli
 51,9614 litr.
 = 13,74035 garcy pol.
 = 0,262042 *czwert.* ross.
 = 0,893691 *metzen* wied.
 = 0,189073 *quarter* ang.

128000 *schefflów* berl. = 54961 korcy pol.
Scheffel dzieli się na 4 *viertel* = 16 *metzen*
 po 192 cali sześć. pr.

1 *Metze* = 3,43508 litr. i kwart pol.

Znaczniejsze ilości zboża liczą się na *winspel*
 = 2 *malter* = 24 *scheffel*.

Last (łaszt) = 3 *winspel*; lecz do owsa i
 jęczmienia 2 *winsp*.

Przy zbożu oddawaném do magazynów
 królewskich liczą *winspel* po 25 *scheffel*.
 Zwyczajem jest przy wysyłaniu zboża z Pol-
 ski, liczyć na *winspel* 25 *schefflów*.

Winspel taki = 10 korcy, 23½ gar. pol.
 Sól, węgle, wapno palone, gips, popiół
 i t. p. mierzone są beczkami *tonnen* po 4
scheffle berl. 9 *tonnen* = 64 stóp kub. pr.
 W magazynach rządowych na beczkę soli
 liczą 405 funtów.

Wyjątkiem jest beczka do siemienia lnia-
 nego, która równa się 37½ *metzom*; 24 ta-
 kich beczek = 56½ *schefflów* berl.

Do płynów. Jednością do płynów jest kwarta
berl. $\equiv \frac{1}{3}$ metze czyli 64 cali sześć. prus.
 $\equiv 57,724$ cal sześć. par. $\equiv 1,145$ litr. i
tyleż kwart pol.

Do wina *oxhoft* $\equiv 1\frac{1}{2}$ *ohm* $\equiv 3$ *cimer* $\equiv 6$
anker $\equiv 180$ *quart*.

1 *Eimer* $\equiv 68,701761$ *litres*
 $\equiv 17,175410$ *garcy pol.*
 $\equiv 5,590220$ *wiedro ross.*
 $\equiv 1,181197$ *cimer wied.*
 $\equiv 15,125822$ *gallon ang.*

Beczka piwa trzymać powinna 100 kwart.

Cebäude piwa $\equiv 9$ *kuffen* $\equiv 18$ *fass* $\equiv 36$
tonnen $\equiv 3600$ kwart.

1000 kwart berl. $\equiv 1115$ kwartom pol.

Cło od płynów opłaca się od wiadra (*cimer*)
 $\equiv 60$ *quart*.

Dawne miary berlińskie, patrzeć Berlin.

Ratisbona (Regensburg), jak Bawarya.

Dawniejsze do zb. *Schaff* $\equiv 4$ *meess* $\equiv 16$
cierling $\equiv 32$ *metzen*.

1 *Metze* $\equiv 3,28056$ litr. $\equiv 0,82011$ gar. p.

Do pł. *Köpfel* $\equiv 2$ *seidel* $\equiv 1,289$ litr.
 $\equiv$ tyleż kwart pol.

Eimer $\equiv 68$ *köpfel*.

Rawa.

Dawna kwarta $\equiv 0,9128$ litr. i kwart p. now.

— garniec $\equiv 3,7713$ litr. $\equiv 0,9128$ g. u. p.

Rewal, Estlandya.

Loof $\equiv 3$ *kulmit* $\equiv 36$ *stoff*
 $\equiv 42,1388$ litr. i kwart pol.
 $\equiv 10,6097$ *garcy pols.*
 $\equiv 12,9199$ *garcy ross.*

Stoof $\equiv 1,178856$ litr. i kw. pol.

Beczka zboża, wapna $\equiv 3$ *loof*.

— soli . . . $\equiv 4$ *loof*.

— wódki . . . $\equiv 130$ *stoof*.

Anker wina . . . $\equiv 32$ *stoof*.

Rio Janeiro, Brazylia.

Do zb. i ryżu. *Mojo* $\equiv 15$ *fanegas*
 $\equiv 830,10$ *litres* $\equiv 207,60$ gar. pol.
 $\equiv 6,4875$ kor. pol.

Fanega $\equiv 4$ *alqueires* $\equiv 8$ *mejós* $\equiv 16$
quartos $\equiv 32$ *octavas* $\equiv 64$ *selamin*.

Fanega $\equiv 55,36$ litr. $\equiv 13,81$ gar. pol.

Do pł. *Tonel* $\equiv 2$ *pipas* $\equiv 101$ *potes* $\equiv 621$
canados $\equiv 870,112$ litr. $\equiv 217,603$ gar. p.

Pipa rumu $\equiv 60$ do 75 *canados*.

ROSSYA.

Przy budowach liczy się ziemia, piasek
i t. d. na sażeny lubiczne:

1 sażen kub. $\equiv 343,0$ stóp kub. ang.

$\equiv 9,7122$ metr kub.

$\equiv 1,88228$ sąż. pol. kub.

Beczka wapna $\equiv 100$ funtom $\equiv \frac{1}{4}$ sąż. kub.

Drzewo opałowe liczy się na sażeny:

w Petersburgu prawnie sażen

$\equiv \frac{3}{4}$ sąż. kub. $\equiv 257\frac{1}{4}$ stóp kub.

w Moskwie prawnie sażen:

$\equiv \frac{5}{6}$ sąż. kub. $\equiv 285\frac{5}{6}$ stóp kub.

Do zb. Jednostką miary sypkiej jest garniec;
prawnie gar. $\equiv 200$, . . . cali sześć. ang.

$\equiv 3,277235$ litr. fr. i kw. p.

$\equiv 0,819309$ garca pol.

$\equiv 1,16030$ garca litew.

Czterwert $\equiv 2$ osminom $\equiv 1$ pokojom $\equiv 8$
czetwerików $\equiv 64$ garcom.

Czterwert $\equiv 12800$, . . . calom sze. ang.

$\equiv 209,713053$ litr. fr. i kw. p.

$\equiv 52,135763$ *garcy pol.*

$\equiv 1,638617$ *korcy pol.*

$\equiv 71,292700$ *garcy litew.*

$\equiv 3,816188$ *schefli* prus.

$\equiv 3,110195$ *metzen* wied.

$\equiv 0,721537$ *quarter* ang.

Towary suche sprzedają się na wagę, a
nawet zboże jej podlega w magazynach rzą-
dowych. Itak *czterwert* czyli *kul* trzymać
powinien:

mąki żytniej bez worka 290 ft. z work. 300 ft.

kaszy — 310 — 320 —

żyto — „ — 360 —

owies — „ — 220 —

— świeży — „ — 237 —

jęczmień — 260 —

siano, sażen kubicz. $\equiv 20$ pudów $\equiv 800$ ft.

Do pl. Wiadro = 10 *stoof* = 100 czarek.
 urzęd: wiadro = 750, . . . cali sześć. ang.
 = 12,289632 litr. fr. i kw. p.
 = 3,072408 garcy pol.
 = 1,353091 garcy litew.
 = 0,178384 *eimer* prusk.
 = 0,211831 *eimer* wied.
 = 2,705706 *gallon* ang.
Stoof = 75, cali sześć. ang.
 = 1,229 litr. i kwart pol.

Flaszka, = $\frac{3}{4}$ *stoof* = 56 $\frac{1}{4}$ cali sześć. ang.
 = 0,92174 litr. i kwart pol.

Na komorze celnej liczy się: beczka = 400,
pipe = 360, *oxhoft* = 180, *aum* = 120,
anker = 30, *stekan* = 15 *stoof* ross.

Rosztok, *W. X. Meklenburg-Szwierin*

Scheffel = 38,890 litr. = 9,7225 garcy pols.
Last = 8 *drömt* = 96 *scheffel* = 384 *viertel*
 lub *fass* = 1536 *metzen* lub *spint*.
Eimer = 1 *viertel* = 8 *stübchen* = 16 *kannen*
 = 32 *pot* = 28,961 litr. = 7,2402 gar. p.
Ahm = 4 *anker* = 5 *eimer*.
Fuder = 4 *oxhoft* = 6 *ahm*.

Ryga (Riga) w Rosyji.

Jednostką do sypekich tów. i płynów jest
stoof nowy z r. 1833 = 77 $\frac{5}{8}$ cali sześć. ang.

= 1,2751 litr. i kw. p.
Pegelstoof, *visirstoof* = 93,1 . . . cali sz. ang.
 = 1,5305 litr. i kw. p.

Loof rygski = 54 *stoof* u. = 68,8716 litr..
 = 17,2179 gar. pol.
 = 21,0156 garcy ross.

Beczka zboża, siemienia, wapna = 2 *loof*
 = 108 = *stoof*

soli = 106 $\frac{3}{4}$ *stoof*

wódki = 120 *stoof*

piwa = 90 *stoof*

węgla kamien. = 112 *peg. st.*

Rzym, Państwo Kościelne.

Do zb. *Rubbio* = 2 *rubbiatellas* = 4 *quartes*
 = 8 *quartarellos* = 12 *staras* = 14 $\frac{2}{3}$ *seorzi*
 = 64 *decincs* = 267,238 litr. = 66,8095 g. p.
 = 2,0877 k. p.
Rubbio do owsa = 246,191 litr. = 61,5477 g. p.
 = 1,923 k. p.

Do pl. *Botta* = 3 *brente* = 9 *barili* = 10 $\frac{1}{2}$ *rubbi*
 = 288 *boccali* = 1152 *foglietti* 409,616 litr.
 = 102,401 gar. pol.

Barilo = 4 $\frac{1}{2}$ *rubbi* = 32 *boccali* = 128 *fogliette*
 = 512 *cartocci* = 15,513 lit. = 11,3782 g. p.

Barilo do oliwy = 28 *boccali* = 53,110 litr.
 = 13,2775 gar. pol.

Sandomierz.

Dawny garniec = 2,1225 litr. = 0,5306 g. p. n.

Sardynia, *patrz. Kegliari.*

Smyrna.

Do zb. *Killow* = 51,296 litres = 12,824 g. p.

Sieradz.

Dawna kwarta = 0,9446 litr. = 0,23615 g. p. n.

— garniec = 3,7784 — = 0,9446 g. p. n.

Stany Zjedn. Ameryki, *jak Anglia.*

Stambul.

Do zboża. *Fortin* = 4 *kisloz* = 140,412 litr.
 35,1105 gar. pol. = 1,0972 kor. pol.

Do pl. *Alma* = 5,237 litr. = 1,3092 gar. p.

Płynty zwykle sprzedają na wagę.

Sycylia, *patrz. Messina.*

Szczecin (Stettin) *jak Prussy.*

Szkocya, *jak Anglia.*

Sztokholm, Szwecya.

Do zboża: *Tonne* = 2 *span* = 4 *halbspan*
 = 8 *viertel* = 32 *kappar* = 56 *kannen*
 = 112 *stopp* = 448 *quartier* = 1792 *ort*
 = 146,512 litr. = 36,628 g. p. = 7,141 k. p.

Ponieważ przy wymierzaniu lekko się nasypuje i strychuje, zwyczajem jest, dawać dodatek (*gutmass*) podług czego wypada: jedna beczka *tonne* żyta, pszenicy, jęczmienia, owsa i grochu:

= 144,810 litr. = 41,210 g. p. = 1,287 k. p.

Tonne słodu z dodatkiem = 173,984 litr.

= 43,496 gar. pol. = 1,359 kor. pol.

Tonne soli lub wapna z dod. = 155,676 litr.

= 38,919 gar. pol. = 1,216 kor. pol.

Do wina *ahm* = 157,105 litr. = 39,2762 g. p.

fuhre = 2 *pipen* = 4 *oxhoft* = 6 *ahm*

= 12 *eimer* = 24 *anker* = 360 *kannen*

= 720 *stoop*.

Do oleju, maki, mięsa, ryb, i płynów:
Tonne = 48 *kannen* = 96 *stoop* = 384 *quartier*
 = 1536 *jungfern* = 125,684 litr.
 = 31,421 gar. pol.

Tonne do smoły i paku mniejszą jest o 1
stoop od poprzedzającej.

Sztuttgart, Królestwo Wirtemberg.

Do zboża: *Scheffel* = 8 *sinri* = 32 *vierling*
 = 256 *eklein* = 1024 *viertelein* = 177,226 litr.
 = 44,3065 gar. pol. = 1,3815 kor. pol.

Do płynów. *Eimer helleichmass* = 160 *mass*
 = 293,927 litr. = 73,4817 gar. pol.
Fuder = 6 *ohm* czyli *eimer* = 96 *imi*
 960 *mass* = 3840 *schoppen*.

Szwecya, patrzeć Sztokholm.

Temeswar, w Węgrzech.

Do pł. *Czeber nagy* = 100 *jcze* = 83,349 litr.
 = 20,8372 gar. pol.
Kis czeber = 50 *jcze* = 41,675 litr.
 = 10,4187 gar. pol.

Toruń (Thorn) jak Prussy.

dawniej:

Scheffel = 54,7881 litr. = 13,697 gar. p.
 = 0,428 kor. p.

Toskania, W. X. patrzeć Florencia.

Tokaj, Miasteczko w Węgrzech.

Beczka tokajsk. wina = 2 $\frac{3}{4}$ *eimer presb.*
 = 176 *jcze* = 146,695 litr. = 36,6737 g.p.
 Mniejsza beczka, *antalek* = 1 $\frac{3}{8}$ *eimer presb.*
 = 88 *jcze* = 73,347 litr. = 18,3367 gar. p.

Triest, Illyria.

Do zboża. *Staro* = 3 *poloniki* = 74,088 litr.
 = 18,522 gar. pol.
 Do płynów. *Orna* = 36 *boccali* = 65,658 litr.
 = 16,4145 gar. pol.

Turin, Sardynia.

Do zb. *Sacco* = 3 *staje* = 6 *mine* = 48 *copelli*
 = 114,952 litr. = 28,738 gar. pol.
 = 0,898 kor. pol.
 Do płynów. *Caro* = 10 *brente* = 360 *pintes*
 = 720 *boccali* = 1440 *quartini*.
Caro = 564,1458 litr. = 141,0364 gar. p.

Tyrol, patrzeć Botzen.

Ulm, jak Sztuttgart.

Waimar, Xtwo.

Do zboża. *Scheffel* = 4 *vierte!* = 16 *metzen*
 = 84 *Schänkmass* = 76,965 litr.
 = 19,2412 gar. pol.
 Do pł. *Eimer* = 80 *schänkmass* = 73,300 litr.
 = 18,325 g.p.

Walencya, w Hiszpanii.

Do zb. *Caliz* = 12 *barsellas* = 48 *celemines*
 = 192 *quarterones* = 199,892 litr.
 = 49,973 gar. p. = 1,561 kor. p.
 Do pł. *Carga* = 15 *arobas* = 60 *accumbres*
 = 170,490 litr. = 42,6225 gar. pol.

Warszawa, jak Polska pat. str. 63 i 64.

Węgry, patr. Presburg, Peszt, Tokaj.

Wenecya.

Do zb. *Stajo* = 84,860 litr. = 21,215 gar. p.
 Do pł. *Biconzia* = $\frac{1}{3}$ *amphora* = 2 *conzi*
 = 128 *boccali* = 158,609 litr.
 = 39,6522 g.p.

Werona, jak Medyolan.

WIEN.

Miara zbożowa i do stałych towarów jest
muth zawierający 30 *metzen*.

Metzen dzieli się na 2 *halbe metzen* = 1 *viertel*
 = 8 *achtel* = 16 *massel* = 32 *halbmassel*
 = 64 *futtermassel* = 128 *becher*.

Metzen = 3100,334 cali sześć. fr. daw.
 = 61,49931 litr. fran.
 = 15,37483 garcy pol.
 = 0,293213 *czetwert* ross.
 = 1,11895 *scheffel* prus.
 = 0,21156 *quarter* ang.

100 *Metzen* wiedeń. czynią 48,046 k. p.

100 korey polsk. czynią 208,132 m. w.

Miara do węgla *stübich* = 2 *metzen*

= 30,74966 gar. pol.
 — do wapna *kalkmüthel* = 2 $\frac{1}{2}$ *metzen*
 = 38,4371 gar. pol.

Do płynów jednostką jest wiedeńska *mass*
 = 71,331 cali sześć. fr. daw.

Mass zawiera 4 *seidel* = 8 *pfiff*.

Eimer = 11 *mass* (*) = 2921,705 cali sz. fr. d.
 = 58,01548 litr. i kwart pols.
 = 14,50387 garcy pol.
 = 4,72068 *wiedro* ross.
 = 0,81415 *eimer* prus.
 = 12,77306 *gallon* ang.

Dreiling = 30, *fuder* = 32, *fass* = 10 *eimer*.
 100 wiader *eimer* wiedeńs. = 1450 $\frac{4}{10}$ gar. p.
 100 garcy polskich = 6 $\frac{9}{10}$ *eimer* wied.
 Do wina tokajskiego, patrzeć Tokaj.

Wilno, patrzeć Litwa (str. 75 i 65.)

Wirttemberg, patrz. Sztutgart.

Wirtzburg, jak Bawarya.

Wrocław, (Breslau) jak Prussy.

Dawniej zaś, znane i używane w Polsce:

Do zboża. Korzec *scheffel* = 4 ćwierci
 = 16 *metzen* = 64 *maessel* = 71 litr.

= 18,5 gar. p.

malter = 12 *scheffel*.

64 *szeffle* wrocł. = 37 kor. now. pol.

(*) Według prawa *eimer* czyli wiadro zawiera 41 *mass*, przy szynkowaniu jednak dozwolono mniejszego *eimer* = 40 *mass*.

Do pł. Wiadro *eimer* = 20 *töpfe* = 80 kwart
 320 kwaterek. Kwarta = 0,69505 litr. i kw. p.
 100 kwart wroc. = 69,505 kwart pol.

Wyspy Jońskie.

Zante. Bacile do zboża = 44,047 litr.

= 11,0117 gar. pol.

Barril wina = 120 *quartucci* = 69,552 litr.

= 17,388 gar. pol.

Korfu. Moggio = 8 *misure* = 21,0 litr.

= 5,25 gar. pol.

Barril wina = 4 *jars* = 128 *quartucci*

= 68,13 litr. = 17,0325 gar. pol.

Cefalonia. Bacil do zb. = 49,332 litr.

= 12,333 gar. pol.

Barril wina = 144 *quartucci* = 50,819 litr.

= 12,7047 gar. pol.

Zurich, w Szwajcaryi.

Do zboża. *Mütt* = 4 *viertel* = 16 *vierling*

= 64 *mässli* = 144 *immi* = 82,1225 litr.

= 20,5306 gar. pol.

Do płynów. *Saum* = 1 $\frac{1}{2}$ *eimer* = 6 *viertel*.

Eimer = 4 *viertel* = 60 *mass* = 120 *quartli*

= 240 *stotzen* = 109,5 litr. = 27,375 g. p.

T A B L I C A I.

Zamiana miary polskiej dawniej koronnej do płynów i zboża, na miarę polską nową.

Miara dawna koronna	Miara polska nowa			Miara dawna koronna	Miara polska nowa			
	garce	kwarty	kwa- terki		korce	garce	kwarty	kwa- terki
1 garniec	—	3	3,07	1 korzec	—	30	—	2,12
2 garce	1	3	2,15	2 korce	1	28	1	0,81
3 —	2	3	1,22	3 —	2	26	1	3,26
4 —	3	3	0,30	4 —	3	21	2	1,68
5 —	4	2	3,37	5 —	4	22	3	0,10
10 —	9	1	2,75	10 —	9	13	2	0,20
20 —	18	3	1,51	20 —	18	27	—	0,41
30 —	28	1	0,26	30 —	28	8	2	0,62
40 —	37	2	3,02	40 —	37	22	—	0,83
50 —	47	—	1,78	50 —	47	3	2	1,04
100 —	94	—	3,56	100 —	94	7	—	2,08
500 —	471	—	1,82	500 —	471	3	2	2,40
1000 —	942	—	3,65	1000 —	942	7	1	0,80

T A B L I C A   I I I .

Porównanie i zamiana miar zasadniczych.

Zamiana części metru sześcienn. francuz.
na cale fran. daw. i angielskie sześciennne,

Zamiana cali francuzkich daw. sześcienn.
na części metru francuz. i cale ang. sześć.

Francuz. dzies. sześciennne	Cale francuz. daw. sześć.	Cale angielskie sześciennne
100 Centimetr sz. (Decil.)	.5,0112416	6,10270515
200	10,0824832	12,20511030
300	15,1237248	18,30811545
400	20,1619664	24,41082060
500	25,2062080	30,51352576
600	30,2171196	36,61623091
700	35,2886912	42,71893606
800	40,3299328	48,82164121
900	45,3711744	54,92434636
1 Decim. sz. 1000 (Litr.)	50,4121160	61,02705152
1000 Decim. sz. 1. Metr. sz. (stère)	50412,416000825	61027,0515193

Cale francuz. daw. sześć.	Francuzkie dziesięt.			Cale angiels. sześciennne
	Litres	Cen. sz.	Mil. sz.	
1	—	.19	830,383	.1,21055597
2	—	.39	672,766	.2,42111194
3	—	.59	509,149	.3,63166791
4	—	.79	345,533	.4,84222388
5	—	.99	181,916	.6,05277985
6	—	119	018,290	.7,26333582
7	—	138	854,682	.8,47389179
8	—	158	691,065	.9,68444676
9	—	178	527,418	10,89500373
10	—	198	363,831	12,10555970
1 Stopa sześć.	34	277	270,107	2091,8407468

Zamiana cali angielskich sześciennych
na cale francuzkie dawne i części metru sześciennne.

Cale angielskie sześciennne	Cale francuzkie dawne sześć.	Francuzkie dziesięt.		
		Litres	Cen. sz.	Milim.
1	0,826066715	—	.16	386,176
2	1,652133431	—	.32	772,352
3	2,478200146	—	.49	158,527
4	3,304266862	—	.65	544,703
5	4,130333577	—	.81	930,879
6	4,956100292	—	.98	317,055
7	5,782167008	—	111	703,231
8	6,608333721	—	131	089,107
9	7,431600139	—	117	475,583
10	8,260667154	—	163	861,759
1 Stopa sześcienn.	1427,443267	28	315	311,931

T A B L I C A IV.

Zamiana różnych miar zwyczajnych sześciennych na stopy i cale
sześciennie polskie i odwrotnie.

Miejsca. Miary obce sześ.	czynią polskich sześciennych	Miejsca. Miary obce sześ.	czynią polskich sześciennych
<i>Amszterdam</i> jak Haga.		<i>Gotha</i> . 100 ... <i>fuss</i> ..	99,6067 stóp
<i>Anglia</i> .. 100 ... <i>Yards</i> .	3200,118 stóp	lub <i>zoll</i>	lub cali
3,1216 — ...	100 ... stóp	100,395 — —	100 ... — —
100 ... <i>feet</i> ...	118,534 stóp	<i>Haga</i> . 100 ... <i>palmi</i> .	4,18622 stóp
lub <i>inches</i>	lub cali	2388,8 — —	100 ... — —
81,364 — —	100 ... stóp	<i>Hamburg</i> 100 ... <i>fuss</i> ..	98,435 stóp
<i>Antwerpia</i> , jak Haga.		lub <i>zoll</i>	lub cali
<i>Austria</i> , patrzć Wiedeń.		101,590 — —	100 ... — —
<i>Baden</i> . 100 ... <i>fuss</i> ..	113,028 stóp	<i>Hanower</i> 100 ... <i>fuss</i> ..	101,214 stóp
88,4735 — ...	100 ... —	lub <i>zoll</i>	lub cali
100 ... <i>zoll</i> ...	195,414 cali	95,956 — —	100 ... — —
51,20 — —	100 ... —	<i>Hessya</i> WX. 100 ... <i>fuss</i> ..	65,4097 stóp
<i>Bawarya</i> 100 ... <i>fuss</i> ..	101,074 stóp	152,882 — ...	100 ... —
lub <i>zoll</i>	lub cali	100 ... <i>zoll</i> ..	113,028 cali
96,0856 — —	100 ... — —	88,4736 — ...	100 ... —
<i>Berlin</i> , patrzć Prussy.		<i>Karrara</i> 100 ... <i>palmi</i> .	60,514 stóp
<i>Brema</i> . 100 ... <i>fuss</i> ..	101,308 stóp	165,252 — ...	100 ... —
lub <i>zoll</i>	lub cali	<i>Kassel</i> . 100 ... <i>fuss</i> ..	99,697 stóp
98,709 — —	100 ... — —	lub <i>zoll</i>	lub cali
<i>Brunswick</i> 100 ... <i>fuss</i> ..	97,275 stóp	100,314 — —	100 ... — —
lub <i>zoll</i>	lub cali	<i>Kopenhaga</i> 100 ... stóp ..	129,496 stóp
102,801 — —	100 ... — —	lub cali	lub cali
<i>Czechy</i> , patrzć Praga.		77,276 — —	100 ... — —
<i>Drezno</i> , jak Lipsk.		<i>Kraków</i> 100 ... stóp ..	189,515 stóp
<i>Florencya</i> , patrzć Toskana.		lub cali	lub cali
<i>Francya</i> 100 ... <i>metres</i>	4186,224 stóp	52,758 — —	100 ... — —
2,3888 — —	100 ... —	<i>Lipsk</i> . 100 ... <i>fuss</i> ..	91,535 stóp
100 <i>pieds de roi</i>	113,492 stóp	lub <i>zoll</i>	lub cali
lub <i>pouces</i>	lub cali	105,781 — —	100 ... — —
69,690 — —	100 ... — —	<i>Litwa</i> . 100 ... stóp ..	143,492 stóp
<i>Frankfort</i> nad Menem.		lub cali	lub cali
100 ... <i>fuss</i> ..	96,500 stóp	69,690 — —	100 ... — —
lub <i>zoll</i>	lub cali	<i>Lwów</i> . 100 ... <i>fuss</i> ..	109,632 stóp
103,627 — —	100 ... — —	lub <i>zoll</i>	lub cali
<i>Genewa</i> 100 ... <i>fuss</i> ..	486,307 stóp	91,214 — —	100 ... — —
lub <i>zoll</i>	lub cali	<i>Lubeka</i> . 100 ... <i>fuss</i> ..	103,160 stóp
20,563 — —	100 ... — —	lub <i>zoll</i>	lub cali
		96,937 — —	100 ... — —

Miejsca.	Miary obce szes.	czynią polskich sześciennych	Miejsca.	Miary obce szes.	czynią polskich sześciennych
<i>Madryt</i> .	100 ... stóp .. 105,781 —	91,535 stóp 100 ... —	<i>Rzym</i> .	100 ... <i>piedi</i> . 214,4636 —	46,628 stóp 100 ... —
<i>Medyolan</i>	100 ... <i>palmi</i> 2388,8 —	4,18622 stóp 100 ... —	<i>Sztokholm</i>	100 ... stóp .. lub cali	109,5614 stóp lub cali
<i>Neapol</i> .	100 ... <i>palmi</i> . 130,375 —	76,702 stóp 100 ... —	<i>Sztuttgart</i>	p. Wirtemberg. 100 ... <i>passetti</i>	100 ... — 6657,588 stóp
<i>Portugalia</i>	100 ... stóp .. (1½ <i>palmo</i>) 66,971 —	149,319 stóp 100 ... —	<i>Toskana</i>	1,502 — —	100 ... —
<i>Praga</i> .	100 ... <i>fuss</i> .. lub <i>zoll</i> 91,7385 — —	109,0055 stóp lub cali 100 ... — —	<i>Weimar</i>	100 ... <i>fuss</i> .. lub <i>zoll</i>	93,857 stóp lub cali
<i>Prussy</i> .	100 ... <i>fuss</i> .. lub <i>zoll</i> 77,273 — — 100 ... <i>klafter</i> 77,273 —	129,411 stóp lub cali 100 ... — — 129,411 sążni 100 ... —	<i>Wenecya</i>	100 ... stóp .. 56,8105 —	100 ... — 176,022 stóp 100 ... —
<i>Reńska stopa</i> jak Prussy			<i>Wiedeń</i> .	100 ... <i>schuh</i> . lub <i>zoll</i> 75,6295 — — 100 ... <i>klafter</i> 75,6295 —	132,2234 stóp lub cali 100 ... — — 132,2234 sążni 100 ... —
<i>Rossya</i> .	100 ... stóp .. 84,3638 — 100 ... arszynów 53,127 — — 100 ... sążenów 53,127 — —	118,534 stóp 100 ... — 188,228 łokci 100 ... — 188,228 sążni 100 ... —	<i>Wirtemberg</i>	100 ... <i>fuss</i> . 101,590 — 100 ... <i>zoll</i> .. 58,790 —	98,435 stóp 100 ... — 170,096 cali 100 ... —
			<i>Zurich</i> .	100 ... <i>fuss</i> .. lub <i>zoll</i> 88,4515 — —	113,056 stóp lub cali 100 ... — —

T A B L I C A V.

Zamiana korcy polskich na obce miary towarów sypkich.

Polskie korce	Litewskie		Rossyjskie		Francuzkie		Pruskie		Wiedeńskie		Angielskie	
	beczki	garce ma- le ($\frac{1}{72\frac{1}{2}}$)	czet- wert	garce ($\frac{1}{82}$)	hekto- litres	litres ($\frac{1}{100}$)	schef- fel	metzen ($\frac{1}{28}$)	me- tzen	achtel ($\frac{1}{8}$)	quar- ter	gallon ($\frac{1}{24}$)
1	—	45,34	—	39,06	1	28,—	2	5,26	2	0,65	—	28,18
2	—	90,68	1	14,11	2	56,—	4	10,52	4	1,30	—	56,36
3	—	136,02	1	53,17	3	84,—	6	15,79	6	1,95	1	20,54
4	1	37,35	2	28,23	5	12,—	9	5,05	8	2,60	1	48,72
5	1	82,69	3	3,28	6	40,—	11	10,31	10	3,25	2	12,91
6	1	128,03	3	42,34	7	68,—	13	15,57	12	3,90	2	41,09
7	2	29,37	4	17,40	8	96,—	16	4,83	14	4,55	3	5,27
8	2	74,71	4	56,46	10	24,—	18	10,10	16	5,20	3	33,45
9	2	120,05	5	31,51	11	52,—	20	15,36	18	5,85	3	61,63
10	3	21,38	6	6,57	12	80,—	23	4,62	20	6,50	4	25,81
20	6	42,77	12	13,14	25	60,—	46	9,25	41	5,01	8	51,63
30	9	64,16	18	19,71	38	40,—	69	13,87	62	3,51	13	13,44
40	12	85,55	24	26,28	51	20,—	93	2,50	83	2,02	17	39,25
50	15	106,93	30	32,85	64	—	116	7,12	104	0,53	22	1,06
60	18	128,32	36	39,42	76	80,—	139	11,75	124	7,03	26	26,88
70	22	5,71	42	45,99	89	60,—	163	0,37	145	5,54	30	52,69
80	25	27,09	48	52,57	102	40,—	186	5,00	166	4,05	35	14,50
90	28	48,48	54	59,14	115	20,—	209	9,62	187	2,55	39	40,32
100	31	69,87	61	1,71	128	—	232	14,25	208	1,05	44	2,13
200	62	139,74	122	3,42	256	—	465	12,50	416	2,11	88	4,26
300	94	65,61	183	5,12	384	—	698	10,75	624	3,17	132	6,39
400	125	135,47	244	6,83	512	—	931	9,00	832	4,23	176	8,52
500	157	61,34	305	8,54	640	—	1164	7,25	1040	5,29	220	10,66
1000	314	122,69	610	17,08	1280	—	2328	14,51	2081	2,59	440	21,31

T A B L I C A VI.

Zamiana obcych miar zbożowych na korce i garce polskie.

Ilość miar obcych	Litewskie <i>beczki</i>		Rossyjskie <i>czetwert</i>		francuz. <i>hectolitr.</i>		Pruskie <i>scheffel</i>		Wiedeńskie <i>metzen</i>		Angielski <i>quarter</i>	
	czynią polsk.		czynią polsk.		czynią polskich		czynią pols.		czynią pols.		czynią polsk.	
	korcy	garcy	korcy	garcy	kor.	gar	kor.	garcy	kor.	garcy	korcy	garcy
1	3	5,63	1	20,44	—	25	—	13,74	—	15,37	2	8,67
2	6	11,27	3	8,87	1	18	—	27,48	—	30,75	4	17,34
3	9	16,90	4	29,31	2	11	1	9,22	1	14,12	6	25,01
4	12	22,51	6	17,74	3	4	1	22,96	1	29,50	9	2,69
5	15	28,17	8	6,18	3	29	2	4,70	2	12,87	11	11,36
6	19	1,81	9	26,61	4	22	2	18,11	2	28,24	13	10,02
7	22	7,44	11	15,05	5	15	3	0,18	3	11,62	15	28,70
8	25	13,08	13	3,48	6	8	3	13,92	3	27,00	18	5,38
9	28	18,71	14	23,92	7	1	3	27,66	4	10,37	20	14,05
10	31	24,35	16	12,36	7	26	4	9,10	4	25,75	22	22,72
20	63	16,70	32	24,71	15	20	8	18,80	9	19,49	45	13,44
30	95	9,05	49	5,07	23	14	12	28,20	14	13,24	68	4,16
40	127	1,40	65	17,42	31	8	17	5,60	19	6,98	90	26,88
50	158	25,75	81	29,78	39	2	21	15,01	24	0,74	113	17,61
60	190	18,11	98	10,14	46	28	25	24,40	28	26,48	136	8,33
70	222	10,45	114	22,49	54	22	30	1,80	33	20,22	158	31,06
80	254	2,81	131	2,84	62	16	34	11,20	38	13,96	181	21,78
90	285	27,16	147	15,21	70	10	38	20,62	43	7,72	204	12,50
100	317	19,51	163	27,57	78	4	42	30,03	48	1,18	227	3,23
200	635	7,03	327	23,15	156	8	85	28,07	96	2,96	454	6,46
300	952	26,54	491	18,73	234	12	128	26,10	144	4,44	681	9,69
400	1270	14,06	655	14,30	312	16	171	24,14	192	5,92	908	12,92
500	1588	1,57	819	9,88	390	20	214	22,17	240	7,11	1135	16,15
1000	3176	3,14	1638	19,76	781	8	429	12,35	480	14,83	2271	0,29

T A B L I C A VII.

Zamiana garcy polskich na obce miary płynów.

Polskie garce	Litewskie		Rossyjskie		Francuzkie		Pruskie		Wiedeńskie		Angielskie	
	garce	kwartry ($\frac{1}{4}$)	wiadra	czarki ($\frac{1}{256}$)	hecto- litres ($\frac{1}{100}$)	litres ($\frac{1}{100}$)	eimer ($\frac{1}{128}$)	quart ($\frac{1}{16}$)	eimer ($\frac{1}{128}$)	mass ($\frac{1}{32}$)	gallons	quarts ($\frac{1}{4}$)
1	1	1,67	—	32,55	—	4,—	—	3,49	—	2,82	—	3,52
2	2	3,33	—	65,09	—	8,—	—	6,99	—	5,65	1	3,04
3	4	1,00	—	97,64	—	12,—	—	10,48	—	8,48	2	2,57
4	5	2,67	1	30,19	—	16,—	—	13,97	—	11,31	3	2,09
5	7	0,31	1	62,71	—	20,—	—	17,47	—	14,13	4	1,61
6	8	2,00	1	95,29	—	24,—	—	20,96	—	16,96	5	1,13
7	9	3,67	2	27,83	—	28,—	—	24,45	—	19,79	6	0,66
8	11	1,34	2	60,38	—	32,—	—	27,95	—	22,61	7	0,18
9	12	3,00	2	92,93	—	36,—	—	31,44	—	25,44	7	3,70
10	14	0,67	3	25,48	—	40,—	—	34,93	—	28,27	8	3,23
20	28	1,35	6	50,95	—	80,—	1	9,87	1	15,54	17	2,45
30	42	2,02	9	76,13	1	20,—	1	41,80	2	2,80	26	1,68
40	56	2,69	13	1,91	1	60,—	2	19,73	2	31,07	35	0,91
50	70	3,37	16	27,39	2	—	2	54,67	3	18,34	44	0,13
60	85	0,04	19	52,86	2	40,—	3	29,60	4	5,61	52	3,36
70	99	0,71	22	78,34	2	80,—	4	4,53	4	33,88	61	2,59
80	113	1,38	26	3,82	3	20,—	4	39,47	5	21,15	70	1,81
90	127	2,06	29	29,30	3	60,—	5	14,40	6	8,41	79	1,04
100	141	2,73	32	54,77	4	—	5	49,34	6	36,68	88	0,27
200	283	1,46	65	9,55	8	—	11	38,67	13	32,37	176	0,53
300	425	0,19	97	64,32	12	—	17	28,01	20	28,05	264	0,80
400	566	2,93	130	19,10	16	—	23	17,34	27	23,73	352	1,06
500	708	1,66	162	73,87	20	—	29	6,68	34	19,11	440	1,33
1000	1416	3,32	325	47,75	40	—	58	13,36	68	38,83	880	2,66

T A B L I C A VIII.

Zamiana obcych miar płynów na garce i kwarty polskie.

Ilość miar obcych	Litewskie garce		Rosyjskie wiadra		francuz. hectolitr.		Pruskie eimer		Wiedeńskie eimer		Angielskie gallons	
	czynią polsk.		czynią polsk.		czynią polskich		czynią pols.		czynią pols.		czynią polsk.	
	garce	kwart	garce	kwart	gar.	k.	gar.	kwart	gar.	kw.	garce	kwart
1	0	2,82	3	0,29	25	—	17	0,70	14	2,01	1	0,54
2	1	1,65	6	0,58	50	—	34	1,40	29	0,03	2	1,08
3	2	0,47	9	0,87	75	—	51	2,10	43	2,05	3	1,63
4	2	3,29	12	1,16	100	—	68	2,81	58	0,06	4	2,17
5	3	2,11	15	1,45	125	—	85	3,51	72	2,08	5	2,71
6	4	0,94	18	1,74	150	—	103	0,21	87	0,09	6	3,25
7	4	3,76	21	2,03	175	—	120	0,91	101	2,11	7	3,79
8	5	2,58	24	2,32	200	—	137	1,61	116	0,12	9	0,34
9	6	1,11	27	2,61	225	—	154	2,31	130	2,14	10	0,88
10	7	0,23	30	2,90	250	—	171	3,02	145	0,15	11	1,12
20	14	0,46	61	1,79	500	—	343	2,03	290	0,31	22	2,84
30	21	0,69	92	0,69	750	—	515	1,05	435	0,46	34	0,26
40	28	0,92	122	3,59	1000	—	687	0,07	580	0,62	45	1,68
50	35	1,16	153	2,48	1250	—	858	3,09	725	0,77	56	3,10
60	42	1,39	184	1,38	1500	—	1030	2,10	870	0,93	68	0,52
70	49	1,62	215	0,27	1750	—	1202	1,12	1015	1,08	79	1,91
80	56	1,85	245	3,17	2000	—	1374	0,14	1160	1,21	90	3,36
90	63	2,09	276	2,06	2250	—	1545	3,16	1305	1,39	102	0,78
100	70	2,32	307	0,96	2500	—	1717	2,18	1450	1,55	113	2,20
200	141	0,64	611	1,92	5000	—	3435	0,35	2900	3,10	227	0,40
300	211	2,96	921	2,89	7500	—	5152	2,53	4351	0,64	340	2,60
400	282	1,28	1228	3,85	10000	—	6870	0,70	5801	2,19	454	0,81
500	352	3,60	1536	0,81	12500	—	8587	2,88	7251	3,71	567	3,01
1000	705	3,20	3072	1,63	25000	—	17175	1,76	14503	3,48	1135	2,02

ROZDZIAŁ IV.

O MIARACH CIĘŻKOŚCI CZYLI WAGACH.

Wypadkowa sił wywartych ku środkowi ziemi przez wszystkie atomy ciała w spoczynku będącego, zowie się jego *ciężarem*. Mierzenie tego ciężaru *ważeniem*, jednostką zaś miary przyjętą w tym celu *wagę* nazywamy.

Ciężar ciała uważa się dwojako: *ciężar bezwzględny* (bez względu na objętość ciała), i *ciężar gatunkowy* (waga ciał różnych przy jednakiej objętości).

Porównać jednostki do wymierzania *ciężaru bezwzględnego* używane w różnych krajach jest przedmiotem tego rozdziału. A *ciężar gatunkowy* ciał objęty został osobną tablicą umieszczoną w końcu.

Waga, podobnież jak inne miary, z miar długości jest wziętą. We Francyi użyto za jednostkę wagi, ciężar *centimetru* sześciennego, (sześciannu ze setnej części metru) wody dystylowanój, ważonój w próżni przy temperaturze 4 stopni termometru stustopniowego ($=3\frac{1}{2}^{\circ}$ Reaum.) i tę jednostkę nazwano *gramme*.

Anglicy ciężar jednego cala sześciennego wody dystylowanój ważonój w powietrzu w temperaturze 62° termometru Fahrenheita, przy 30 calach wysokości barometru przyjęli równy $252,458$ jednostek czyli *grains*. Miary ciężkości innych krajów i miast zwykle do tych wag są porównane, lub do grzywny holenderskiej, zawierającój 5120 *assów*, równy $246,0339$ *grammes* franc. (*)

(*) Na początku tego rozdziału winienem następujące poczynić objaśnienia:

Wagi zasadnicze, to jest, wagi powszechnie znane, do których odnoszą się zwykle wagi mniejszych miast i krajów, są: wagi francuzkie, angielskie, holenderskie, grzywna kolonska i funt norymberski. Stosunki wzajemne tych wag w najnowszych dopiero czasach dokładnie oznaczonemi zostały.

Doświadczenia czynione w mennicach londyńskiej i paryskiej, staraniem Lorda *Castlereagh* i Hr. *Sinéon* r. 1820, 1821 okazały, że *kilogramme* francuz. $= 15434$ *grains* angielskich i że funt *troy* angielski $= 373,202$ *grammes* francuzkich. Do owego zaś czasu oceniano *kilogramme* fr. $= 15414$ *grains* angielskich a funt *troy* ang. $= 372,919$ *grammes* franc.

Waga holenderska *troy* podzielona na *assy*, do której w wielu dziaćłach metrologicznych odnoszono wszelkie inne wagi, nie była także dokładnie porównaną z wagami francuzkiemi. *Lochmann* w dziele o wagach (część II. str 60—62 uwagi) wsparty podaniem *Chetinsa*, *Lesparata*, *Dillona*, twierdzi, że *gramme* fr. $= 20,8128$ *assów* holend.

W każdym prawie kraju kilka rodzajów jest wagi, odpowiednich różnym gałęziom przemysłu i handlu. Podzielić je można na: wagi handlowe, wagi menniczne, wagi aptekarskie, wagi złota i srebra, wagi perel i drogich kamieni.

W niektórych miejscach jedna waga dwóm lub trzem z powyższych służy rodzajom. Zamierzamy sobie mówić w szczególności o każdym, i porównać go z miarami francuzkiemi i polskimi.

NOWE POLSKIE WAGI

Od zaprowadzenia r. 1819, nowych miar i wag w Królestwie Polskiem, funt nowy mało różniący się od dawnego, i podobnie dzielony, został dokładnie porównany z miarami francuzkiemi. Jak przy miarach długości milimetry polskie z francuzkich są wzięte, tak również dla najdrobniejszych części *funta* użyto ciężaru równego *miligramom* francuzkim, i zatrzymano to nazwanie.

Tenże sam autor (r. 1832 w części V. str. 35) podług doświadczeń czynionych w Holandyi przy zaprowadzeniu systematu dziesiętnego, podaje *gramme* fr. = 20,80590848. — Podanie to zgadza się z P. Kelly, i do niego zastosowano się w tej Książce.

Podobna niepewność miała miejsce w ocenianiu grzywny kolońskiej i funta norymberskiego, chociaż obiedwie te wagi zasługują na względ *szczególny*: pierwsza jako upowszechniona waga menniczna, druga jako waga aptekarska. Rzeczywiście wagi pod tym nazwiskiem w rozmaitych miejscach używane, zupełnie od siebie są różne. P. Chelius znalazł w Niemczech 30 różnych ciężkości grzywny kolońskiej, a funt norymberski prawie w każdym pisarzu jest podanym inaczej.

Grzywnę kolońską Tillet (*mémoires de l'acad. de Paris, année 1767 pag. 350*) znalazł 4403 *grainów paryz.* zatem 233,8641 *grammes*. Komisya do miar i wag r. 1799 ustanowiona znalazła *grzywnę kol.* = 233,69 *grammes prov.* Stosunek *grammes prov.* do teraźniejszych jest jak 18,82715 do 18,841; zatem owe *grammes prov.* uczynią 233,8619 *grammes définitifs*.

Eitelwein przyjął podług Eisenkmita, i wzoru znajdującego się w mennicy berlińskiej, grzywnę kolońską = 233,8112778 *grammes*.

Nájdokładniejsze odważenie oryginalnej grzywny kolońskiej przez P. Hoffman (patrzeć Loehmann część V. str. XXIV.) dowiodło, że ta grzywna = 233,8123 *grammes déf.* Taż sama grzywna w Frankforcie (podług P. Chelius) waży 233,9502 *grammes*.

Mówiąc zatem o grzywnie kolońskiej, podamy jej wartość w tych miejscach, gdzie takowa różni się od prawdziwej grzywny kolońskiej; gdzie zaś wartość jej nie będzie podaną w liczbach, rozumie się że tam *grzywna kol.* = 233,8123 *grammes déf.*

Toż samo możnaby powiedzieć o funcie norymberskim; dla tego użyjemy równego sposobu wyrażenia się, to jest: albo położymy wartość tego funta w *grammach* franc. albo takową zamilczemy, a wtenczas rozumieć się będzie, że *funt norymberski medycynalny*, = 357,843557 *gramm* fr. jak to wykazał P. Loehmann (tom V. str. 16) którego poszukiwania na zupełną wiarę zasługują.

Wagi handlowe. Funt handlowy polski ma podział następujący:

Funt	Uncyj	Łutów	Drachm	Skrupulów	Granów	Graników	Miligramów
1	16	32	128	384	9216	50688	405504
	1	2	8	24	576	3168	25344
		1	4	12	288	1584	12672
			1	3	72	396	3168
				1	24	132	1056
					1	$5\frac{1}{4}$	44
						1	8

Centnar = 4 kamieniom = 100 funtom.

1 kamień . . = 25 —

funt polski = 405,504... *grammes* franc.

= 1,000680 funt dawn. kor. pol.

= 1,081840 funt dawn. litew.

= 0,990513 *funta* ross.

= 0,866996 *pfund* prus.

= 0,724099 *pfund* wied.

= 1,086554 *pound troy* ang.

= 0,894079 *pound avoir-dupois* ang.

Waga mennicza. Najwyższém postanowieniem z dnia 19 Lutego (1 Grudnia) 1815 roku przepisana została dla mennicy polskiej *grzywna kolońska*, dzielona na 16 łutów, łut na 18 gran mennicznych;

grzywna kol. (köllner mark) = 4864,677.. *assów* hol.

= 233,8123 *grammes* franc.

= 0,576596 fun. pol. handl.

= 0,571126 fun. ross. handl. i men.

W témże postanowieniu powiedziano:

47 $\frac{3}{4}$ sztuk po 25 złotych (próba złota 22 karat.) ważyć mają 1 grzywnę kol. brutto.

51 $\frac{47\frac{1}{2}}{1000}$ sztuk złotych (czystość srebra 9 łut. 9 gran.) ditto

lub 75 $\frac{1}{4}$ — — (czystość srebra 13 łut. 16 gran.) ditto

Waga aptekarska. Według *Pharmacopoea Regni Poloniae. Varsoviae 1818.* do wagi aptekarskiej służy funt norymberski, licząc 30 fun. norymb. = 46 grzywnom koloń. Z tego wypada że funt aptekarski = 358510,6 miligramów,

= 28 łut, 1 drach, 11 gran, 42,626 miligram. wagi handl. polsk.

a funt handl. = 1 funt, 1 unc. 4 drachm, 1 skrup, 15,017 granom wagi apt.,
czyli 1001885333 funt han. = 1136605115 funt aptek. pol.

Nadto: 1 funt apt. pol. = $\tilde{3}xij$, — — *gr. x*, $\frac{74}{1000}$ wagi apt. rossyj.

= $\tilde{3}xij$, $\tilde{3}ij$, — *gr. vj*, $\frac{88}{1000}$ — prus.

= $\tilde{3}x$, $\tilde{3}j$, $\tilde{3}ij$, *gr. xvj*, $\frac{61}{1000}$ — austr.

= $\tilde{3}xj$, $\tilde{3}iiij$, — *gr. xiiij*, $\frac{25}{1000}$ — angiell.

= $\tilde{3}xj$, $\tilde{3}v$, — *grains 53,73 poids de marc franc.*

Podział wagi aptekarskiej polskiej jest następujący:

Funt lb.	Uncyj $\tilde{3}$	Drachm $\tilde{3}$	Skrupulów $\tilde{3}$	Granów <i>gr.</i>	Miligramów
1	12	96	288	5760	= 358510,6
	1	8	24	480	= 29875,89
		1	3	60	= 3734,486
			1	20	= 1244,829
				1	= 62,24143

Do złota i srebra, służy waga menniczna czyli grzywna kolońska, podzielona na 16 łutów, 288 gran. Grzywna jak wyżej = 18 łutów, 1 drach. 57,92 gran pol. handl.

= 54,8281 *złotników* men. i handl. ross.

łut téj grzywny = 1 łut, 44,12 gran. pol. handl.

= 3,4267 *złotników* ross.

Próba złota i srebra. Zupelna czystość złota wyobraża się przez 24 karaty: karat dzieli się na 12 gran. Zupelna czystość srebra wyobraża się przez 16 łutów: łut dzieli się na 18 gran.

W. jubilerskie. Od dawna używa się karatu angielskiego = 0,20528 *gramme* francuz.

= 4,66545 granów polsk. handl.

DAWNE WAGI POLSKIE I LITEWSKIE.

A. WAGI POLSKIE KORONNE.

W. h. Konstytucya r. 1764 przepisała funt wrocławski z podziałem następującym:

1 kamień trzymać ma 32 funtów; funt 32 łuty. 1 marka (grzywna) 16 łut.

1 cetnar trzymać ma 5 kamieni; funt okrętowy 13 kamieni.

Funt dawny wrocławski *Eitelwein* podaje 405,228 *grammes* fr. (*)
 przeto 405228 funt now. pol. = 405504 funtów dawn. koron. czyli:

$$\begin{aligned} 1 \text{ funt polski koron.} &= 0,999319 \text{ funt. n. pol.} \\ &= 1,056493 \text{ funt. d. litew.} \\ &= 0,989839 \text{ funt. ross.} \end{aligned}$$

W. m. z. i s. Od r. 1766 używano grzywny kolońskiej, którą opisaliśmy wyżej.

W. perel i drogich kamieni. Karat angielski jak dzisiaj.

B. WAGI LITEWSKIE.

W. h. Wielkość funta litewskiego przepisała Konstytucya r. 1766, stanowiąc aby funt litewski był mniejszy o jedną piątą część od ówczesnego berlińskiego, który był równy 468,53588 *grammes*, zatem funt litewski od r. 1766 ważył 374,8287 *grammes*.

Podział wag litewskich.

Centnar albo berkowiec, kamieni, funtów, łutów.

$$\begin{array}{rclclcl} 1 & - & - & 5 & - & 200 & - & 6400. \\ & & & 1 & - & 40 & - & 1280. \\ & & & & & 1 & - & 32. \end{array}$$

Funt rzeźniczy litewski powinien trzymać łutów 50, to jest 1 funt handlowy i 18 łutów.

$$\begin{aligned} \text{Funt handlowy litewski} &= 0,924353 \text{ funt. pol. n.} \\ &= 0,9155835 \text{ funt. ross.} \\ &= 0,924982 \text{ funt. pol. koron.} \end{aligned}$$

W. zł. i sr. Złotnicy tego samego ładu używali do wagi złota i srebra. Była także grzywna litewska i królewiecka równa podług *Kruscego* 4076 *ass.* hol. = 195,9059 *gram.* fr.

O wagach dawniejszych miast polskich znajduje się wiadomość w zbiorze następującym pod napisami: Elbląg, Gdańsk, Królewiec, Łęczyca, Lublin, Piotrków, Poznań, Rawa, Toruń, Wrocław.

(*) Podług Czackiego winien był ważyć 8442 *assy* holend. = 405,750 *grammes* franc.; gdy jednak zwążywszy, że dokładne porównanie *assy* holend. z innemi miarami dopiero w najnowszych czasach zrobiono, (patrzć *Loehman Tables de réduction Part V. pag. 32*) i że w *Tablicach stosunku Alex. Sapiechy, Warsz. 1802*, funt polski z r. 1764 podany jest = 406,6797 *gramm.* a w *Tablicach Alex. Chodkiewicza, Warsz. 1811*, tenże funt = 403,5556 *grammes* fr.; zgodzimy się z *Eitelweinem*, którego poszukiwania w tym względzie są najściślejszemi.

WAGI ZNACZNIÉJSZYCH MIAST I KRAJÓW

w porządku alfabetycznym, z wyrażeniem ich podziału, i stosunku do wag francuzkich i polskich.

W. h. znaczy wagi handlowe; *W. m. z. i s.* wagi mieniczne, wagi złota i srebra; *W. apt.* wagi aptekarskie.

Aarau, w Szwajcaryi.

funt handl. = 476,389529 grammes
= 1,1718 funt pol.
cetnar = 100 funtów.

Abyssinia, w Afryce.

Rottolo (funt) = 12 *wakeas* (unc.) po 12 *drach.*
= 311,001662 gram. = 0,7669 funt pol.

Akra i Aleppo, w Syrii.

Rottolo zwyczaj. (funt) = 12 unc. = 720 *drachm*
= 2279,750 gram. = 5,6220 funt p.

Rottolo do jedw. syryjskiego = 700 *drachm*
= 2216,5 gram. = 5,4660 funt p.

— do miedzi, drutu, balsamu, kamfory,
= 600 *dr.* = 1900. gram. = 4,6855 funt p.

Fesno = 5 *rottol.* *Cola* = 35 *rottol.*

Cantaro = 100 *rottol.* *Zurlo* = 27 $\frac{1}{2}$ *rottol*
po 720 *drachm.*

Akwisgran (Aachen) jak Berlin.

Alexandrya, patrzeć Egipt.

Alessandrya, w Sardynii.

W. h. lira (funt) = 12 *oncie* = 96 *ottavas*
= 288 *denari* = 6912 *grani.* *Rubo* = 25 *lire.*

lira = 369,0079 gram. = 0,9099 funt pol.

W. z. Marca = 8 *oncie* = 192 *denari*

= 4608 *grani* = 110592 *granottini.*

100 *marca* = 105 $\frac{1}{8}$ *grzyw.* kolon.

Algier.

W. h. rottolo = 16 *uncyj* = 539,717 gram.
= 1,3309 funt pol.

Centnar rodzenków, miodu,
oleju, mydła i t. p. = 166 rot.

— lnu . . . . . = 200 —

— przędzy, wełny, żelaza,
ołowiu . . . . . = 150 —

— bawełny, migdałów, séra = 110 —

— miedzi, wosku etc. . = 100 —

W. z. i drogich kamieni.

metical = 73 gr. ang. = 4,729 gram. fr.
= 107,18 granów. pol. wag. handl.

Alikante, w Hiszpanii.

libra major = 18 *onças* = 518,499 gram.
= 1,2786 funt p.

libra menor = 12 *onças* = 315,666 gram.
= 0,8524 funt p.

lib. castellana = 16 *onças* = 460,888 gram.
= 1,1365 funt p.

Carga = 2 $\frac{1}{2}$ *quintales* = 10 *arrobas*;
quintal = 4 *arrobas* = 96 *libras mayores*
= 144 *lib. men.*

arroba = 24 *libr. maj.* = 36 *libr. men.*

Funtem ciężkim (*libr. maj.*) waży się wełna,
anyżek, migdaly i owoce; funtem lekkim
(*libr. men.*) korzenie, pieprz, cynamon
etc. Clo i podatki placą się od funta
kastylskiego (*lib. castell.*)

Altenburg, w Saxonii.

pfund = 466,491 gram. = 1,1503 funt p.

Altona, jak Hamburg.

Amsterdām, Holandya.

Nowe wagi od r. 1819 patrzeć Haga.

W. h. dawny funt (*pond*) = 2 *mark* = 16 *on-*
cen = 32 *loot* = 128 *dragmaas* = 320 *engel*
= 10280 *troy-ass.*

pond = 491,09 gram. = 1,218458 funt p.

1 funt okrętowy = 3 cent.

1 *lyspond* = 15 *pond.*

1 *Centenaar* = 100 *pond.*

1 *Steen* = 8 *pond.*

W. z. funt-troy, Troy-pond = 2 *Troy-mark.*

<i>Troy-mark.</i>	<i>Oncen.</i>	<i>Engels.</i>	<i>Vierling.</i>	<i>Ass.</i>
1	8	160	640	5120
	1	20	80	640
		1	4	32
			1	8

Grzywna holen. (*Troy-mark*) = 5120 *ass.*
 = 216,083913 (*) *gram.* = 0,606941 *f. p.*
ass = 0,04806327 *gram.* = 1,0923 *gr. p. h.*

Przy próbie marka czystego złota zawiera 24 karatów po 12 granów; marka srebra zaś 12 fennigów po 24 granów, każdy gran po 24 cząstek.

Grzywna ta, a w szczególności *assy*, używane są w wielkiej liczbie dzieł o wagach, do porównania i wyrażenia wartości wag wszelkich.

W. apt. do r. 1820 używane: Funt = $1\frac{1}{2}$ *mark*
 = 3 xij, 3ij, 3ij, *gr. x.* $\frac{55}{100}$ *apt. pol.*
 lbj = 12 3 = 369,1259 *gram. fr.*

3j = 8 3 = 30,7605 —

3j = 3 3 = 3,8451 —

3j = 20 *gran* = 1,2817 —

gr. j = ($1\frac{1}{3}$ *ass*) = 0,0641 —

W. dyamentów i peret: Marc-Troy po-
 dzielona na 1200 karatów.

1 karat = $\frac{1}{15}$ *as.* = 0,20507 *gram.*
 = 1,6606 granów pol. han.

ANGLIA.

W. handl. Avoir du pois Weight.

1 dram = $27\frac{1}{2}$ *grains.*

1 ounce = 16 *drams.*

1 pound (lb) = 16 ounces = 7000 *grains.*

1 quarter (qr) = 28 *pounds.*

1 hundredweight (cwt) = 1 quarters = 112 lb.

1 ton = 20 *cwt.*

Imperial Standard avoir dupois pound

= 153,541123 *grammes.*

= 1,118470 *funt. pol.*

= 1,107858 *funt. ross.*

= 0,969709 *pfund prusk.*

= 0,809883 *pfund wiedeń.*

= 0,453511 *kilogr. franc.*

= 1,215277778 *imp. troy p. ang.*

Waga ta używa się we wszystkich handlowych i pospolitych stosunkach.

Artylerya ang. także tej wagi używa.

Szczególny jednakże jest podział w handlu wełną:

14 pounds = 1 stone = " " 14

2 stone = 1 tod = " 1 "

6 $\frac{1}{2}$ tod = 1 wey = 1 2 14

2 Wey = 1 sack = 3 1 "

12 Sacks = 1 last = 39 " "

W. m. s. i z. Troy-Weight.

1 grain . . . = 20 mites.

1 penny weight = 24 *grains.*

1 ounce . . . = 20 penny weights.

1 pound . . . = 12 ounce = 5760 *grains.*

Imperial standard troy pound

= 373,202 *grammes fr.*

= 0,920341 *funt. pol.*

= 0,9116097 *funt. ross.*

= 0,797932 *pfund prus.*

= 0,666418 *pfund wiedeń.*

= 0,373202 *kilogr. fran.*

= 0,822857 *imp. avoir dupois p. ang.*

Używa się do ważenia złota, srebra i drogich kamieni, wyjąwszy dyamenty i perły.

17 lb. troy = 13 lb. av.d.p. blisko.

72 ounces troy = 79 ounces av.d.p. blisko.

Do złota i kamieni jednostka nazywa się

karat = 4 grains = 0,259168 *gram. fran.*

= 5,890182 granów pol. handl.

W. apt. W aptekach używa się także funta troy lecz ma podział odmienny:

12 ounces = 1 lb.

= 5 xij, 5ijj, 3ij, *gr. xvj* $\frac{4}{100}$ *pol. apt.*

8 drams = 3j (*ounce*)

= 3j, — — *gr. xix* $\frac{67}{100}$ — —

3 scruples = 3j (*dram*)

= — 3j — *gr. ij* $\frac{46}{100}$ — —

20 grains = 3j (*scruple*)

= — — 3j, *gr.* $\frac{82}{100}$ — —

Tablica zamiany wag aptekarskich przy końcu rozdziału znajduje się.

W. dyamentów i peret: Karat do ważenia

dyamentów używany = 3 $\frac{1}{5}$ grains, gdyż na

1 uncję troy idzie 151 $\frac{1}{2}$ karatów, zatem

karat = 0,20528 *gram. fr.*

= 4,665154 *gr. p. h.*

(*) Patrzć uwagę na str. 90.

Próba złota. Przypuszcza się, że bryła złota podzielona jest na 24 części czyli karaty; jeśli w tej bryle jest 22 części czystego złota, a 2 części aliażu, metal ten zowie się złotem 22*tej* próby.

Ankona, P. Kościelne.

W. h. funt = 12 *once* = 330,043 gram.
= 0,8139 funt pol. Cetnar = 100 funtów.
W. z. jak Rzym.

Antwerpia, jak Haga.

Dawniej funt okręt. = 3 cetn., cetn. = 100 lb.
1 funt = 2 *mark* = 16 *oncen* = 32 *loot*
= 470,299 gram. = 1,1597 f. p.

Appenzel, Szwajcarya.

W. h. funt ciężki = 584,448 gram.
= 1,4112 funt. pol.
funt lekki = 461,906 gram.
= 1,1464 funt. pol.

W. z. s. grzywna kolońska patrzć Kolonia.

Arragonia, w Hiszpanii.

W. h. funt *arrag.* = 349,8... gram.
= 0,8626 funt. polsk.
quintal = 4 *arrobas* po 36 funt. po 12 unc.
W. z. i s. Marka zupełnie równa kastylskiej,
patrzć Madryt, dzieli się na 8 *oncas*
= 32 *quartillos* = 128 *arienses*.

Austria, patrz. Wiedeń, Lwów, Praga.

Augsburg, jak Bawarya.

W. h. dawniej:
funt wielki = 33½ *łuta* = 491,112 gram.
= 1,2111 funt. p.
funt mały = 32 *łuty* = 472,657 gram.
= 1,1655 funt. p.
Cetnar = 100 funtów.

W. z. i s. Mark = 16 *loth* à 4 *quent* à 4
pfennige = 236,036 gram. = 0,5821 f. p.

Baden, W. Xtwo.

Zaprowadzone w r. 1813 nowe wagi dzie-
lą się w sposób następujący:

W. h. Centner, Stein, Pfund.
1 = 10 = 100.

Pfund, Zehnling, Centass, Pfennig, Ass.

1 = 10 = 100 = 1000 = 100000.

Pfund = 500 *grammes* = 1,2330 funt p.

W. apt. Dotąd używany funt norymberski.
Artyllerya używała dotąd wagi franc. *poids*
de marc. (patrzć Francya.)

Bamberg, jak Bawarya.

Barcelona, w Hiszpanii.

W. h. Cetnar = 4 *arrobas* = 104 funtów.
funt = 12 *oncas* = 48 *quartos* = 192 *arienzos* = 400,030 gram. = 0,9865 funt. pol.
W. z. i s. Marka katalońska = 8 *oncas* = 32
quartas = 128 *arienzos* czyli *adarmas*,
= 272,654 gram. = 0,6723 funt. pol.

Batawia, Ind. wsch.

Używa funta holend. *troy* (patrzć Amster-
dam) oraz wagi chińskiej.

Bachar = 3 *pecul* = 300 *catti*; *catti* = 16
tails; *catti* = 617,41 gram. = 1,5225 f. p.

Bawarya, Królestwo.

W. h. Cetnar = 100 funtów. Kamień *stein*
= 20 funtów; funt *pfund* = 32 *łutów loth*
= 560 *grammes* = 1,3809 funt. pol.

Artyllerya tej samej wagi używa; lecz mia-
nuje ciężar kuli podług wagi norymb.
ztdąd wypada że kula zwana 6 funtowa, wa-
ży tylko 5 funtów baw.

W. apt. Podług postan. z d. 30 Stycz. 1811 r.
funt wagi aptek = 360 *grammes*

= 3 *xij*, 3 *j*, *gr.* ii *j* $\frac{2}{3}$ pol. apt.

dzieli się jak zwykle przeto:

1 uncya = 39 gram. = 3 *j*, *gr.* ij. pol. apt.

9 lb. handl. baw. = 14 lb. apt. baw.

W. m. z. i s. Grzywna kolońska (patr.)

Bazylea (Basel).

W. h. Cetnar = 100 funtów, funt = 32 *łutów*.
funt = 489,506 gram. = 1,2071 fun. p.
funt kramarski = 479,635 *grammes*
= 1,1829 funt. polsk.

W. apt. funt norymb. (patrzć.)

W. z. i s. grzywna kolońska (patrzć)

Bergamo, jak Medyolan.

Berlin, patrzć Prussia.

Dawne wagi przed rokiem 1816: funt han.
= 468,47269 gram. = 1,153284 funt. pol.
funt menu. = 467,55919 gr. = 1,153037 f. p.
— aptek = 357,49460 — = 0,881605 f. p.

Cetnar trzymał 5 ciężkich = 10 lekkich kamieni = 110 funtów.

Funt trzymał 2 mark, 16 uncyi, 32 łutów, 128 *quentchen*, 512 *pfennige*, 1024 *keller*, 131328 *richtpfen*.

Schiffslast = 12 *schiffpfund* = 240 *liespfund* = 3360 *pfund handl*.

Dawny karat pruski równał się angielskiemu karatowi.

Bern.

W. h. funt = 16 *unzen* = 32 *loth* = 128 *quent* = 512 *pfennig* = 520,130 *grammes* = 1,2826 funt. pols.

W. z. i s. Markę franc. dzielą na 16 łutów po 4 *quent*, po 4 *pfennig* = 214,7529 gr. = 0,6035 fun.p.

W. apt. funt norymb. (patrz.)

Bilbao.

W. h. funt = 489,813 gram. = 1,2079 fun. p.

Quintal Macho, do zelaża = 155 lb.

Quintal zwyczajny . . = 100 lb.

Bononia, (Bologna).

W. handl. libra = 12 *onces* = 192 *ferlini* = 1920 *carati* = 7680 *grani*.

libra = 362,133 gram. = 0,8930 fun. p.

Peso = 25 lb.

Once do jedw. dzielą na 16 *ferlini*.

W. m. z. i s. tenże sam funt.

W. drogich kamieni. *Oncia troy-holend.* = 610 ass. hol.; dzielą ją na 16 *ferlini*, 160 *carati*, 610 *grani*.

7,6 *onces* = 1 grzywnie kolońska.

W. apt. funt = 325,6655 gram. dzieli się na 12 *oncie*, 96 *dramme*, 288 *scrupoli*, 6912 *grani* = 3x, 3vij, gr. xij $\frac{2}{100}$ pol. apt.

Botzen.

W. h. funt = 500,961 gram. = 1,2354 fun. p.

Saum = 1 *centner* = 400 lb.

Brazylia, Cesarstwo.

Wagi są te same co w Portugalii (patrzć Lizbona) a przesłane do Londynu r. 1822 wzory z różnych miejsc Cesarstwa znalezione zostały zupełnie zgodne z portugalskimi.

Brema, Wolne miasto.

W. h. Podług postanowienia senatu z r. 1818.

funt = 498,5 gram. = 1,2293 funt pol.

Frachtpfund = 300 lb. *Wag-eisen* = 120 lb.

Stein lau = 20 lb. *Stein wel.* = 10 lb.

Centner = 116 lb.

W. m. z. i s. grzywna kolońska (patrzć.)

W. apt. funt norymberski.

Brunswig, Xięstwo.

W. h. funt = 32 *loth*, 128 *quent*, 512 *gran*

= 467,330 gram. = 1,1524 funt p.

centner = 5 ciek. *stein* 10 lek. *stein* = 111 lb.

schiffspfund = 3 cent. = 312 lb.

W. m. z. i s. grzywna kolońska.

W. apt. funt norymberski.

Według wiadomości udzielonych P. *Loehman*, nastąpić miała zmiana dotychczasowej wagi na wagę równą nowój pruskiej.

Bruxella, jak Haga.

Bukarest, Wołoszczyzna.

W. h. *Kantar* = 11 *occa*.

Occa = 4 *littre* = 40,0 *dram.-occa*

= 1288,980 gram. = 3,1787 funt pol.

Chiny.

W. handl. Pekul = 100 *catties* po 16 *tails*.

catti = 601,72 gram. = 1,4912 fun. pol.

W. z. i s. *catti* = 16 *tails* = 160 *tschen*

= 1600 *swin* = 1600 *lis*.

tail = 37,795 gram. = 0,0932 fun. pol.

Christiania, jak Kopenhaga.

Cypr, wyspa.

Rottel = 12 unc., 750 *drachm* = 2393 gram.

= 5,9012 funt. pol.

Cantaro = 100 *rottel*.

okka = 100 *drachm* = 1276,26 gram.

= 3,1470 funt. pol.

Czechy, patrzć Praga.

Dania, patrzć Kopenhaga.

Darmstadt, W Xtwo Hessen.

Wagi od r. 1821.

W. h. *Centner* = 100 *pfund* = 50 kilogr.

pfund = 32 *loth* = 128 *quentchen* = 512

richtpfennig.

Pfund = 500 *grammes* = 1,2330 funt. pol.

W. m. grzywna kolońska (patzéc)

W. apt. funt norymberski (patzéc)

Domingo, St.

W. h. quintal cetnar = 100 lb. daw. franc.

poids de marc; 1 funt = 489,506 gram.

= 1,2071 funt p.

Drezno, jak Lipsk.

Dublin, jak Londyn.

Edinburg, jak Londyn.

Egipt.

W. h. Cantaro = 100 *rottel* = 1200 uncyi

po 12 drachm. *Rottel* = 144 drachm.

Drachma = 16 *kirat* = 64 *grammes*.

Rottel = 423,9 *grammes* = 1,0453 funt p.

Okka = 400 dr. = 1177,48 gr. = 2,9037 f. p.

W. z. Mitkal = 1½ drachm = 24 *kirat*, służy do ważenia pereł, przędzy złotój i t. p.

Elbląg, jak Prussy.

Funt daw. = 425,0235 gram. = 1,0481 f. p.

Emda, jak Hanower.

Erfurt, jak Prussy.

Ferrara.

W. h. Lira = 12 *oncie* = 192 *ferlini*

= 1920 *carati* = 339,214 *grammes*

= 0,8365 funt. pol.

Ferrol, jak Korunna.

Finlandya.

Używa funta równego szwedzkiemu *schal-*

pfund = 425,1225 gram. = 1,0483 f. pol.

= 1,0384 f. ross.

W. apt. Funt norymberski (patrz.)

Florencya, w Toskanii.

W. handlowa, menniczna, złota, aptek:

Libbra uniforme toscana = 12 *once* = 288

denari = 6912 *grani* = 339,542 gram.

= 0,8373 f. pol.

= 3xj, 3ij, 3ij, gr. xv ²⁴/₁₀₀ pol. apt.

Denaro handl. (= 1 3) = gr. 18,94 pol. apt.

3 *denari* = 3j. apt. tosk.

W. drog. kamieni, karat = 4 *grani*.

FRANCYA.

Mówilo się wyżej (str. 90.) o zasadzie jaka służy wadze francuzkiej, i o sposobie jakim jednostka zasadnicza wagi, złączoną została z miarami długości, a tem samym z przyrodeniem.

Jednostka wagi (do wszelkiego użytku) zaprowadzona r. 1795 téczasowo, a ostatecznie r. 1801, (ciężar jednego *centimetru* sześciennego wody dystyl. ważonój w próżni przy temperaturze 4 stop. termometru stu-stopniowego czyli 3½ Reaumuru) *gramme* *definitif* = 18,82715 *grains* wagi dawnój francuzkiej *poids de marc*.

Zatém: 1 *mètre* sześcienny wody dystyl. = 100 *myriagrammes* = 18827150 *grains* *poids de marc*.

100 *decimetrów* sześć. = 10 *myriagr.*

10 — — = 1 —

1 — — = 1 *kilogramme*

= 18827,15 *grains*

Podział wagi.

Myria- gramme	Kilo- gramme	Hecto- gramme	Deka- gramme	grammes
1	10	100	1000	10000
	1	10	100	1000
		1	10	100
			1	10

Gramme dzieli się na 10 *decigrammes*, 100 *centigrammes*, 1000 *miligrammes*.

Kilogramme = 2,466066 funt pol.

= 2,442670 funtów ross.

= 2,138071 *pfund* prus.

= 1,785676 *pfund* wied.

= 2,679514 *tray pounds* ang.

= 2,204857 *avdp pounds* ang.

= 2 ..... *livres usuelles* fran.

Do sprzedaży towarów w małych ilościach dozwolono funta używalnego *livre usuelle* (patzéc str. 11) który wyrównywa 500 *grammom* czyli ½-kilogr. i dzieli się na 16 *onces*, *once* na 8 *gros*, *gros* na 72 *grains*.

Livre usuelle = 1,233033 funt pol.

= 1,221335 — ross.

Podług „*Metrologie par Lesparat*“ używa się nadto: *Bar* = 100 *myriagram.* (w miejsce dawn. *tonneau de mer.*)

demi-bar = 50 *myriagram.* (w miejsce dawn. *milier.*)

quintal = 5 *myriagr.* = 50 *kilogr.*

Artyllerya franc. używa nowych wag; dawniej ciężar wyrażano podług wagi *poids de marc.*

Przy wagach probierczych złota, srebra i mennicznych, dzieli się jednostę, czyli całość na *decimes*, *centimes*, *millimes*, czyli 10, 100,

1000 części; ztąd: 10 *decimes*, czyli 100 *centimes*, czyli 1000 *millimes*, to jest:

$\frac{1}{10}$ lub $\frac{1}{100}$ lub $\frac{1}{1000}$ = 21 *krat. złota* } próby
= 16 *deniers sr.* } daw. fr.

W aptekach przepisana jest waga dziesiętna używalna *) zbliżona tym sposobem do dawniejszej wagi markowej, że *drachmę* ważącą 3,8212 *grammes* przyjęto 4 *grammes*. W receptach zwykle używają dawnych wag, dołączając dziesiętne wagi w nawiasie, a na ciężarkach aptecznych, obadwa te rodzaje są wyrażone.

Tabliczka następująca wykazuje podział wagi aptekarskiej i jej porównanie:

lb.	5	3	grains	Liczby ogólne podług Kodexu	Prawdziwa cięż- kość w miligram.	Polskie aptekarskie			
						5	3	2	granów
1	16	128	9216	500,0 gram.	489505,8	16	3	—	4,63
	1	8	576	32,0	30594,12	1	—	—	11,54
		1	72	4,0	3824,264		1	—	1,41
			1	0,05	53,11478				0,85

Podziału drachm na *skrupuły* mało się używa. **)

Dawne wagi.

Dawny funt *livre poids de marc* miał podział następujący:

livre	marcs	onces	gros	deniers	grains
1	2	16	128	384	9216
	1	8	64	192	4608
		1	8	24	576
			1	3	72
				1	21

funt ten = 489,5058 *grammes.*

= 1,2071 . . . funt. pol.

Funt do jedwabiu był mniejszy od zwyczajnego funta o $\frac{1}{16}$ część gdyż zawierał tylko 15 uncyj.

Quintal = 100 funt. *Charge* = 3 *quintaux*

Millier = 3 $\frac{1}{3}$ *charges.*

Waga men. zł. i srebr. był *marc* z podziałem jak się wyżej opisało.

Waga probierska ten sam *marc* dzielony na 24 *carats* po 32 *parts* po 144 *prims* do złota; a 12 *deniers* po 24 *grains* do srebra.

Klejnoty i perły wazone były na *onces* podzielone na 144 *carats* po 4 *grains* wagi markowej.

*) Podług: *Codex medicamentarius etc editus a facultate medica parisiensi Anno 1818.*

**) Ostrzegam, że w dziele: *Dictionnaire abrégé des sciences médicales Paris 1825 pag. 235*, tablica porównania nowych wag z dawnymi, po większej części mylnie jest wyrachowana, np.:

1 *decigramme* = 10 *grammes* = 1 *gros* 88,270 *grains.*

powinno być . . . = 2 — 41,273 —

Frankfort, n. Menem.

W. h. Cetnar = funtów 100 ciężk. = 108 lek.
funt ciężki = 505,311 gram. = 1,2161 f. p.
funt lekki = 167,8803 — = 1,1538 —

Ten ostatni funt = 2 grzywnom (frankfurcko) kolonskim.

W. apt. funt norymberski.

W. z. i s. Grzywna kolońska = ($\frac{1}{2}$ lb. lekk.)
= 16 lutów, 64 *quent*, 256 *pfennig*
= 65536 *richtpfennig* = 233,95 gram.
= 0,5769 fun. pol.

Do próby złota grzywna dzieli się na 21 karat, karat na 12 *grän*; do srebra grzywna = 16 lotów, lot dzielony na 18 *grän*.

W. perel i drogich kamieni karat = 4 *grän*.
1135 karat = 1 grzyw. kol.

71 karat = 1 lut. = 0,2000 gram.
= 1,6818 granów pol. handl.

Frankfurt, nad Odrą jak Prussy.**Freyburg, w Szwajcaryi.**

W. h. funt = 528,636 gram. = 1,3036 fun. p.

W. złot. lb. = 211,753 gram. = 0,6035 fun. p.

Fulda.

W. h. funt = 510,310 gram. = 1,2585 fun. p.

Cetnar = 100 lb; cetnar wełny = 5 *glied*
(po 21 lb.) = 110 *pfund*.

W. z. i s. grzywna kolońska.

Galicja hiszpańska, patrzeć Korunna.**Galicja austriacka.**

Przy urządach celnych, tabacznym i t. p. używają funta wiedeńskiego; w użyciu prywatnem zaś:

funta handl. = 21 lutom wiedeńsk.
= 420,009 grammes
= 1,0357 funt polsk.

Cetnar lwowski = 100 lb. lw. = 75 lb. wied.

Gdańsk, jak Prussy.

daw. funt = 135,5193 gram. = 1,07518 fun. p.

Geldrya, jak Prussy;

oprócz tego: funt *gelder*. = 465,05 gram.
= 1,1468 fun. p.

Genewa (Genf).

W. h. funt handl. *gros poids* = 550,740 gram.
= 1,3581 funt. p.

funt mały *petit poids* = 158,950 gram.
= 1,1318 funt. p.

Wódkę i oliwę liczą na *quintaux* po 104 lb.

Olej zas na *charges* po 230 lb.

W. z. i s. Grzywna genewska;

100 genew. mark = 104 $\frac{3}{4}$ kol. mark.

Genua, w Sardynii.

W. h. *Peso grosso* = 5 *cantari* = 30 *rubbi*

= 500 *rotoli* = 750 *libras* = 900 *oncias*.

funt *libbra* = 348,830 gram.
= 0,8602 fun. p.

W. z. i s. *Libbra peso sottile* = 12 *oncie*

= 288 *denari* = 6912 *grani* = 317,120 gram.

= 0,7820 funt. pol.

Do odważania surowego jedwabiu służy:

libbra = 343,058 gram. = 0,8460 funt. pol.

W. próby zło. 1 lb. = 24 *carati* = 192 *ottavi*

sreb. 1 lb. = 12 *oncie* = 288 *denari*.

Gotha.

W. h. funt = 466,491 gram. = 1,1503 fun. p.

Haga.

Roku 1816 zaprowadzono wówczasnycch Niderlandach to jest: Hollandyi, Brabaneyi i Luxemburgu wagi nowe dotąd utrzymujące się.

Jednostką wagi jest *pond*, ciężar wody dystrylowanej, w stanie największego zgęszczenia pod objętością sześciannu którego bok wynosi 1 *palm* czyli dziesiątą część *elle*.

W. handl. *pond* = 10 *onces* = 100 *looden*
= 1000 *wigtjes* = 10000 *korrels*.

Pond = 1000 grammes = 2,1661 funt. p.

Tym funtem ważone bywają bez wyjątku wszystkie przedmioty handlowe.

Jednostką do ważenia złota, srebra, *perel*, *monet*, kosztownych i drobnych towarów jest *wigtje* (gramme), dzieli się na tysiąc części zwane *duizendste deelen* = 22,727 granów pol. handl.

W. apt. Trzy osme nowego funta niderlandzkiego czyli 375 *wigtjes* stanowią funt aptekarski *medicinaal pond*; dzieli się jak zwykle na 12 $\frac{1}{2}$, *uncya* na 8 $\frac{1}{2}$, *drachma* na 3 $\frac{1}{2}$, *skrupul* na 20 *greinen*.

Med. pond = 5xij, 3iiij, 3j, gr. iiij $\frac{3}{8}$ wagi apt. pol.

Hamburg.

W. h. funt = 32 *loth* po 4 *quent* = 184,362 *gram.*
= 1,1914 fun. p.

schiffspfund = 280 lb; *centner* = 112 lb;

stein do pierzy i wełny = 10 lb.

stein lnu = 20 lb; *liespfund* = 11 lb.

schiffspfund wozowy = 320 lb.

liespfund wozowy = 16 lb.

Pipe oleju = 820 bl.

Kramarską wagą do sprzedaży towarów nie doważających 10 lb. są 2 grzywny kolońskie
= 167,6216 *gram.* = 1,1532 funt. pol.

W. z. i s. grzywna kolońska, dzielona do próby na 24 karatów po 12 *grän* czystego złota, i na 16 lutów po 18 *grän* czystego srebra, a więc zarówno na 288 *grän*.

W. perel i drogich kamieni. Karat = 4 *grän*.

Karat dzieli się na $\frac{1}{2}$, $\frac{1}{4}$, $\frac{1}{8}$, $\frac{1}{16}$, $\frac{1}{32}$ i $\frac{1}{64}$.

W. apt. Funt norymberski z podziałami wycyzajnem.

Hanau, Elekt. Hesskie.

W. h. Funt = 467,105 *gram.* = 1,1526 f. p.
centnar = 108 fun.

funt do wełny = $1\frac{1}{4}$ funta kolońsk.

centnar = 112 $\frac{1}{2}$ f. kol. = 90. f *hanau*.

W. z. i s. grzywna kolońska.

W. apt. funt norymberski.

Hanower, Miasto stoł. Królestwa.

W. h. Funt = 2 *mark* = 16 *unzen* = 32
loth = 128 *quent* = 512 *oertchen*.

funt = 489,602552 *gram.* = 1,2074 f. p.

centnar = 112 funt; *stein* lnu = 20 funt.

pfund-schwer = 3 *centn*; *stein* weł = 10 funt.

schiffspfund = 280 funt.

W. z. s. jedwabiu, kamelharu = 2 grz. kol.

W. apt. funt norymberski.

Hollandya, patrzeć Haga.

Dawne wagi, a w szczególności grzywna *mark-troy* używana w wielu dzielach metrologicznych do porównania wag innych, patrzeć pod wyrazem *Amsterdam*.

Hildesheim, w Hanowerskim.

W. h. funt. = 166,828 *gram.* = 1,1512 f. p.

centner = 110 funt; *pfundschwer* = 300 f.

wag eisen = 120 — ; *schiffspfund* = 280 f.

Hiszpania, patrzeć Madryt.

Inspuk, jak Botzen.

Inflanty, patrzeć Ryga.

Irlandya, jak Londyn.

Kadyks, w Hiszpanii.

W. h. funt = 460,096 *gram.* = 1,1316 f. p.

złożony jest z dwóch grzywien kastylickich
po 230,048 gr. *Quintal* = 4 *arrobas* = 100 f.

Kairo, patrzeć Egipt.

Kagliari, Stolica wyspy Sardynii.

W. h. lira funt = 10,863 *gram.*

= .. 0,9885 funt. polsk.

cantarello = 100 *lire*

Kanea i wyspa Kandyja.

W. h. rottel = 561,5 *gram.* = 1,3817 f. p.

okka = 1276,138 — = 3,1470 —

cantaro = 41 *okka* = 100 *rottoli*

rottel .. = 176 *drachmas*.

Przędza złota i srebra ważona jest wagą wenecką.

Karlsruhe, patrzeć Baden.

Kassel, Elektorstwo.

W. h. pfund = 32 *loth* po 1 *quentchen*

= 18,1016 *gram.* = 1,1937 funt. pol.

centnar = 108 funt.

W. z. i s. grzywna kolońska.

W. apt. funt norymberski.

Klausenburg (Kolosvar), W. X. Siedm.

W. h. używa funta wiedeńskiego.

Koburg, Xstwo.

W. h. funt = 509,706 *gram.* = 1,2569 fun. p.

W. z. i s. grzywna kolońska.

Kolonia (Köln), jak Prussy.

Wielokrotnie wspominana grzywna kolońska (*kölner mark*) która w bardzo wielu

miastach używaną jest do ważenia złota i srebra, dzieli się w sposób następujący:

mark	uncyj	lutów	quentów	pfennig lub engels	assów	richtfenników
1	8	16	64	152	4864	65536
	1	2	8	19	603	8192
		1	4	9 $\frac{1}{2}$	301	4096
			1	2 $\frac{3}{8}$	76	1024
				1	32	431 $\frac{3}{4}$
					1	13 $\frac{9}{16}$

Grzywna kolońska oryginalna

= 233,8123 gram. = 0,576596 f. p. han.

Grzywna kolońska w Berlinie

= 233,8112778 gram. = 0,576594 f. p. han.

Ta grzywna (mówi *Eitelwein*) dla tego pewniejszą jest nad inne wagi dawne, że w Kolonii nad Renem, exemplarz oryginalny znajduje się, i że grzywna ta jako isto-

tna niemiecka waga, z starannością w mennicach zachowaną zostaje. Waga o której mowa, jest jedną z najdawniejszych w Niemczech, ile że około połowy wieku dwanaściego już używaną była.

Różne są, chociaż nie wiele różniące się podania wielkości grzywny kolońskiej mennicznej, w niektórych krajach; wczém patrzeć uwagę na str. 90.

Konstantynopol, patrzeć Stambuł.

Kopenhaga, Stolica Danii.

W. h. funt = 2 mark = 16 uncyj = 32 lutów
128 quent = 512 ort

funt = 499,322 gram. = 1,2313 fun. p.

cetnar = 100 lb; *liespfund* = 16 lb;

łaszt = 16 $\frac{1}{4}$ lb. okręt. = 52 cent.

funt okrętowy = 20 *liespfund*; wog = 36 lb.

W. m. z. i s. marka zwana kolońską
= 234,933 gram.

= 0,5793 fun. pol.

dzieli się na 8 uncyj, 16 lutów, 64 quent, 256 ort.

Złoto 24 karat po 12 grän; srebro 16 lutów po 18 grän dzieli.

W. apt. funt norymberski.

Korunna.

W. h. funt ciężki = 20 uncyj

= 574,586 gram. = 1,1169 fun. pol.

funt lekki = 16 uncyj

= 459,669 gram. = 1,1335 funt. polsk.

W. z. i s. i apt. jak Madryt.

Korsyka.

W. h. funt = 344,32 gram. = 0,8491 fun. p.

Kraków; Wolne miasto.

. handl. funt = 405,538 grammes
= 1,00083 funt. polsk.

kamień = 32 lb; cetnar = 160 lb.

Funt ten dzieli się także na 2 mark po 16 lutów i służy do ważenia złota i srebra.

W. apt. funt norymberski.

Kremona, jak Medycylan.

Królewiec, jak Prussy.

daw. funt = 381,2378 gram. = 0,94015 fun. p.
cetnar = 110 lb.

Kurlandya, patrzeć Ryga.

Lausanne, Kant-Wadt.

W. h. funt = 16 unzen, 32 loth, 128 quart,
512 deniers = 508,341 gram. = 1,2536 fun. p.
cetnar, *poids de fer* = 100 lb.

Drogie towary wazą na grzywnę franc. *poids de marc* = 241,753 gram. = 0,6035 fun. p.

W. z. i s. grzywna mark; 95 $\frac{1}{2}$ mark liczą na 100 grzyw. koloń.

Łęczycza, jak Polska.

Daw. funt = 105,15 11 gram. = 0,99913 f. p. n.

La Valleta, na W. Malta.

W. h. Lira = 12 uncyj, 192 szesnastek,

384 trapasi, 6912 grani = 316,632 gram.

= 0,7808 fun. p.

Quintal ciężki = 111 rottoli po $2\frac{3}{4}$ lire.

— lekki = 100 — po $2\frac{1}{2}$ —

W. z. i s. także lira.

Lemgo, Xtwo Lippe.

W. h. 1 funt = 2 grzyw. kol.; cetnar = 108 lb.

Lipsk, (Leipzig).

W. h. Pfund dzieli się na 32 loth po 4 quent.

= 467,418 gram. = 1,1527 fun. p.

cetnar = 5 stein (po 22 lb.) = 110 lb. handl.

wagi = 102 lb. rzeźniczej, = 114 lb. gór-

niczej, = 118 lb. stalowej.

Wag eisen = 41 lb.

W. z. i s. Grzywna koloń. dzielona tu w Lip-

sku na 4122 ducaten - ass = 4020 ducaten-

gran wiedeński.

W. apt. funt norymberski.

Liwonia, patrzeć Ryga.**Liworno, jak Florencya.****Litwa.**

Dawne wagi patrzeć str. 94.

Teraz używa wagi rosyjskiej, patr. Rossya.

Próba zł. i sr. Złoto dzieli się na 24 karaty, karat na 12 grani równa się 4 zolotnikom. Srebro dzieli się na 16 łutów, łut na 18 gran i równa się 6 zolotnikom. Grano w obu próbach = 32 dolom ross.

Sprzęty srebrne zwykle są 12tęj próby. Rząd rosyjski zalecił na sprzęty próbę 14tu łutów czyli 84 zolotników.

Lizbona.

W. h. libra = 458,966 gram. = 1,1318 fun. p.

quintal = 4 arrobas = 128 libras

= 256 marcas.

W. z. i s. Marka portug. = 8 oncas, 64 outavos,

192 escrupulos, 4608 granos = 229,460 gram.

= 0,5658 funt. pol.

100 marcas = 98,124 grzyw. kol.

Do próby dzieli się ta sama marca na 24 quilates po 4 granos złota, i na 12 denheiros po 24 granos srebra.

W. perel i drogich kam. Quilat czyli karat

= 1 granos = 0,2058 gram. = 1,675 gran. p. h.

W. apt. funt = $1\frac{1}{2}$ marca = 341,190 gram.

= 0,8488 fun. pol.

Podział: lb. = 12 $\frac{3}{5}$, $\frac{3}{5}$ = 83,3 = 3 $\frac{3}{5}$, $\frac{3}{5}$ = 21 gr.

1 lb. port = 5 xj, 3 iiij = gr. viiij $\frac{2}{100}$ p. apt.

Londyn, patrzeć Anglia.**Lubeka, (Lübeck) Wolne miasto.**

W. h. funt = 453,326 gram. = 1,1919 fun. p.

schiffs-pfund = 280 lb; liespfund = 11 lb.

centner . . . = 112 lb; stein . . = 20 lb.

W. z. i s. grzywna kolońska.

Lublin.

Daw. funt = 398,348 gram. = 0,98235 fun. p.

Lukka, Xtwo.

W. h. funt = 372,175 gram. = 0,9178 fun. p.

funt do jedwabnych towarów:

= 333,593 gram. = 0,8226 funt. p.

Lüneburg, w Król. Hanowerskim.

W. h. Pfund = 489,110 gram. = 1,2062 fun. p.

liespfund = 16 lb.

schiffspfund = 20 liespfund.

Luxemburg, patrzeć Haga.**Lwów, patrzeć Galicya Austr.****Madryt.**

W. h. libra à 2 marcos = 460,866 gram.
= 1,1365 funt. p.

quintal . . . = 4 arrobas = 100 libras

quintal macho = 6 — = 150 —

W. z. i s. Marka hiszp. = 8 oncas = 64

ochavos = 128 adarmes = 384 tomines

= 4608 granos = 230,018 grammes *)

= 0,5673 funt. pol.

W. prób. jest marka = 24 karat czyli qu-

lates po 4 granos czyst. złota, lub 12 di-

neros po 24 granos czyst. srebra.

W. perel. Onca = 140 quilates = 4 granos.

(*) Loehman T. V. str. 69.

W. apt. Marca = 8 *oncas* = 64 *drachmas*
 192 *escrupulos* = 384 *oboles* = 1152 *sili-*
quas = 4608 *granos* = 230.018 *gram.*
 = 0,5673 *fun. pol. h.*
 1 *onca* = 3 vij, 3 ij, gr. ij, $\frac{1}{100}$ *pol. apt.*

Magdeburg, jak Prussy.

Mahon, Wyspa Minorka.

W. h. rottel = 120,222 *gram.* = 1,0362 *f. p.*
cantaro barbaresco = 100 *rottoli*
cantaro majorina = 104 —
cargo = 3 *quintals* = 312 —

Malaga, Granada w Hiszp.

W. jak *Madryt.*

Manheim, jak Baden.

Mantua, jak Medyolan.

Malta, patrzć La Valetta.

Mechlin, jak Haga.

Medyolan, St. Król. Lomb. Wen.

W. h. z. i. s. Libbra metrica = 10 *once*
 = 100 *grossi* = 1000 *denari* = 10000 *grani*
 = 1000 *grammes* = 2,4600 *funt. pol.*
Rubbo = 10 *libbre*; *centinajo* = 10 *rubbi.*
Libbra peso grosso = 4 *quart* = 28 *onc.*
 = 753,216 *grammes* = 1,8574 *funt. pol.*
Libbra peso sottile = 12 *onc.*
 = 322,007 *grammes* = 0,7911 *funt. pol.*
W. jub. i apt. jak *Wiedeń.*

Meklenburg, patrzć Rosztok.

Messina, Kr. Ob. Sycylij.

W. h. Oliwa sprzedaje się na *cassico* = 12 $\frac{1}{2}$
rotoli grossi = 10916,775 *grammes*
 = ... 26,9215 *funt. pol.*
rotolo grosso = 33 *oncie* = 873,342 *gram.*
 = ... 2,1537 *fun. p.*
rotolo sotile = 30 *oncie* = 793,965 *gram.*
 = ... 1,9579 *fun. p.*
libbra . . . = 12 *oncie* = 317,605 *gram.*
 = ... 0,7832 *fun. p.*
W. z. s. i aptek. jak *Neapol.*

Meksyk, w Ameryce, jak Madryt.

Mitawa, w Kurlandyi, patrzć Ryga.

Modena.

W. h. Funt = 12 *oncie* = 192 *ferlini*
 = 310,140 *gram* = 0,8388 *funt. pol.*
quintal = 100 *lb.*

W. z. s. i jedw. jak *Bononia.*

Moguncya (Mainz), jak Darmstadt.

Munich, patrzć Bawarya.

Nawarra, patrzć Madryt.

Neapol, Kr. Ob. Sycylij.

W. h. Jednostka wagi *oncia* jednaka jest
 w całym Królestwie = 26,75 *gram.*, lecz
funt rotolo jest różnym, gdyż prawie
 w każdym miejscu składa się z innej liczby
 jednostek. Najczęściej: *rotolo di napoli*
 = 33 $\frac{1}{3}$ *once* = 891,001 *gram.* = 2,1972 *f. p.*

W. z. i. s. Libbra = 12 *once* = 321 *gr.* = 0,7916 *f. p.*
oncia dzieli się na 30 *troppesti* po 20 *accini.*

W. apt. Taz sama *libra*, dzieli się na 12 *once*,
oncia na 10 *dramme*, *dramm* na 3 *scrupoli*,
scrupolo na 20 *acini.*

Neufchatel.

W. h. F. poids de fer = 520,113 *gr.* = 1,2826 *f. p.*
 do towarów droższych:
funt poids de marc = 214,753 *gr.* = 0,6035 *f. p.*

Nizza, w Sardynii.

W. h. Funt = 310,016 *gram.* = 0,7646 *f. p.*

Norymberg a (Nürnberg), jak Bawarya.

Funt dawny *Norymberski* powszechnie
 w aptekach używany, nie jest we wszystkich
 miejscach jednaki. PP. *Chelius* i *Lochmann*
 skutkiem dokładnych poszukiwań, znaleźli
funt Norymberski oryginalny = 357,8436
gram. fr. i tak przyjęty został w tej książce.
 W miejscach zaś gdzie *funt* zwany *norym-*
berskim różni się od tej wartości, ciężar
 jego rzeczywisty jest podany.

Funt norymberski dzieli się:

lb.	3	3	3	gr.	gram. fr.
1	12	96	288	5760	= 357,8436
	1	8	24	480	= 29,82030
		1	3	60	= 3,727537
			1	20	= 1,242512
				1	= 0,0621256

1 lb. = 3 xj, 3vij, 3ij, gr. viij $\frac{28}{100}$ *apt. pol.*

1 3 = — — 3ij, gr. xix $\frac{80}{100}$ —
 16

Norwegia, jak Dania.**Odessa, jak Rossya.****Oldenburg, Xtwo.***W. h.* funt jak w Hamburgu.*Pfundscher* = 300 lb.; *liespfund* = 10 lb.*Centner* . . . = 100 lb.; *stein* pierzy = 10 lb.*stein* lnu = 20 lb.1 *schiffspfund* = 29 *liespfund* = 290 lb.**Osnabrück, w Hanowerskiem.***W. h.* funt = 493,946 gram. = 1,2181 f. p.*stein* = 10 lb.; *centner* = 108 lb.*wageisen* = 120 lb.; *pfundscher* = 300 lb.*W. z. i. s.* grzywna koloniska.**Oviedo, w Asturyi.***W. h.* *libra major* = 691,305 gram.

= 1,7018 funt. pol.

libra menor jak Madryt.**Padwa, jak Wenecya.****Palermo, jak Messina.****Paryż, patrzeć Francya.****Parma, Stolica Xtw. Parma, Piacenza,****Guastalla.***W. h.* *Lira* = 12 *once* = 288 *denari* = 6912*grani* = 326,1306 gram. = 0,8019 funt. pol.*rubbo* = 25 *lire*.**PRUSSY.**

Cięzar stopy sześciennój pruskiej, wody dystylowanej, ważonej w próżni, w temperaturze 15° Réaumur, podzielono na 66 równych części. Jedna taka część stanowi jednostkę wagi, to jest, funt pruski *pfund*.

W. h. funt pruski dzieli się na 2 *mark*,32 *loth*, 128 *quentchen*. *Centner* = 110 lb.*Preus. Schifflast.* = 4000 lb.

funt pruski = 167,711310 gram.

= 1,1534074 funt. pol.

= 1,142165 funt. ross.

= 0,835181 *pfund* wied.= 1,253239 *troy-pound* ang.= 1,0312366 *avoir du pois* p. ang.

W handlu używają jeszcze prywatnie *schiffpfund* = 330 lb.; *last* = 36 cetn.

Patras, w Morei.*W. h.* funt = 12 ounces = 399,572 gram.

= 0,9853 funt. p.

oka = 3 lb.; 41 *oka* = *quintal* = 132 lb.

waga do jedwabiu: funt = 15 ounces.

= 499,165 gram. = 1,2317 funt. pol.

Peszt, jak Wiedeń.**Persya.***W. h.* *rottolo* = 382,776 gram. = 0,9439 f. p.*batman* taurycki = 6 *rottol.* = 300 *derham*.*W. z. i. s.* *derham* = 9,790 gram.

= 12,06 gran pol.

Petersburg, patrzeć Rossya.**Piotrków, jak Polska.**

Dawny funt = 405,1541 gram. = 0,9991 f. p. n.

Polska, patrzeć str. 91.**Portugalia, patrzeć Lizbona.****Poznań (Posen) jak Prussy.**

Dawny funt = 398,348 gram. = 0,98235 f. p.

większy funt. = 417,811 gram. = 1,03035 f. p.

Praga, w Czechach. Funt czeski lub pragski = 32 *loth* = 128 *quent.*

= 514,351 gram. = 0,918470 lb. wied.

= 1,268431 lb. polsk.

Pressburg, jak Wiedeń.

Do wulny używa się kamień, *stein* = 22 lb.;
lekkikamień = 11 lb. wyszedł z używania.

W. m. z. i. s. *Marka* prus. = $\frac{1}{2}$ lb. prus. dzie-lona na 288 *grän* = 233,855655 gram.

= 0,5767037 funt. pol.

Dzieli tę *markę* także według dawnego zwyczajna na 8 *uncyj*, 16 *łutów*, 64 *quentchen*, 256 *pfennige*, 512 *heller*. Przy wadze probierskiej *pfennig* dzieli się na 256 *richtpfennigów*; *marka* więc zawiera 65536 *richtpfennigów*.

Próba złota i srebra. Złoto liczy się *marka* 24 *karaty* po 12 *grän*; srebro 16 *loth* po 18 *grän*. Wyrobione w Berl. srebro powinno trzymać 12 *łutów* próby.

W. apt. funt apt. *medicinal-pfund* = 12 *uncyj*.3 = 8 *drachm*, 3 = 3 *skrup.*, 3 = 20 *gran*.

Funt ten powinien zawierać 24 łutów wagi handlowej pruskiej zatem, = 350,7835 gram.
= 3 xj, 5 v, 9ij, gr. xv $\frac{85}{100}$ pol. apt.
W. peret i dr. kam. Te wazą się na karaty,

dzielone na 4 gran lub na $\frac{1}{2}$, $\frac{1}{4}$ i t. d.
160 karatów = 9 *quent* prus. = 0,2056 gram.
= 1,672727 granów pol. hand.
Dawne wagi przed r. 1816, patrzeć Berlin.

Raguza (Dobrawnik) w Dalmacyi.

W. h. funt = 363,231 gram.
= 0,6486 *pfund* wied.
= 0,8957 funt. polsk.

Rawa, jak Polska.

Dawny funt = 120,1595 gram. = 1,03614 f.p.n.

Rewal, Estonia.

Funt normalny rewalski handlowy i do srebra, podług etalonu z r. 1833 = 6641,535 grain ang. (*)
= 430,3184 gram. = 1,0612 funt. pol.
= 1,0511 funt. ross.

1 *schiffpfund* = 20 *liespfund* à 20 lb.

Tonne = 2 centn.

Centnar = 120 lb; funt = 32 łuty à 4 *quent*.

Rio-Janciro, Brazylia.

W. h. quintal = 4 *arrobas* po 32 *libras*,

libra = 16 *onças* = 458,83 gram.

= 1,1315 funt. pol.

W. z. i s. 1 *aratel* = 2 *marco* po 8 *onças*,

po 8 *octavas*, po 3 *escrupulos*, po 24 *granos*.

marco = 229,41 gram. = 0,5657 funt. p.

W. peret i dr. kamieni: *quilates*,
escrupulo = 3 *quilates*.

ROSSYA (*).

W. h. Funt ross. dzieli się na 32 łuty, albo 96 *złotników*, *złotnik* na 96 *dol*.

Bierkowiec = 10 *pudów* = 400 funtów.
1 *pud* = 40 funtów.

Funt ros. = 409,3880 gram.

= 1,009578 funt. pol.

= 0,875401 *pfund* prus.

= 0,731034 *pfund* wied.

= 1,096961 *troy pound* ang.

= 0,902612 *avoir dupois pound* an.

(*) Podług Pankera.

(**) Funt rossyjski podany jest rozmaicie przez różnych autorów.

Jaechel podaje funt ross. 8512,310 assów holend. czyli 408,994 gram lecz 8512 31 ass h. czyni *grammes* 409,116

Kelly, a za nim wydawca pisma *Journal des voies de communication*, *St. Petersburg* 1837 podaje funt ross. . . . = 409,3

Kelly podaje także ten funt = 6318,5

grain. ang. co czyni . . . . = 409,3883

Massalski . . . . . = 409,388

Paucron i Panker w Mitawie

6319,962 gr. ang. . . . . = 409,483

Trzymając się średniej wartości i *Kellego*, przyjąłem z *Massalskim*, 409,388 gram. fr. = 1 lb. ross.

W czasie druku doszła mnie jeszcze następująca wiadomość:

Komisssya wyznaczona do uregulowania miar i wag w *St. Petersburgu* ukończyła swe prace, które ogłoszone zostały Ukazem z d. 11 Października s. st. 1836. Podług takowego zatrzymuje się dotąd i nadal jednostka wagi, funt rossyjski menniczny z r.

1747; a cal sześć. angielski. wody dystyl. w próżni przy + 13 $\frac{1}{2}$ Réau. = 368,261 *dol*, których 9216 idzie na funt wspomniany.

Zatem funt ross. menn. wody dystylowanej przy + 13 $\frac{1}{2}$ Réau. w próżni uczyni 25,018935 cali sz. ang.

Sprowadzając 25,018935 cali sz. ang. wody z temp. 13 $\frac{1}{2}$ Réau. do 4 $^{\circ}$ 1, termometru stusop. to jest, do temperatury etalonów francuzkich, znajdziemy 24,994 cali sześć. ang. (*Fizyka Radwańskiego str.* 439), lub 24,975 cali sześć. ang. (podług formuły *Hällströma*) z czego średnia 24,9845 cali sześć. ang.; a że 1 cal ang. sześć. = 16386,176 *milimetr*. sześć. (str 83) więc 24,9815 cali sześć. ang. czyli funt rossyjski = 409,400 *grammes* franc. która to wartość różni się od przyjętej przez nas tylko na dwa *milligrammy*.

Według tego samego Ukazu miary objętości rossyjskie powinny zawierać:

Stoof . . . = 3 funty wody dystylowanej.

Wedro . . . = 30 funtów „ „

Garniec . . = 8 „ „ „

Czeterik . . = 64 „ „ „

Czeterť . . = 512 „ „ „

Pud ros. = 16,375520 kilogram. fr.
 = 40,38312 funt. pol.
 = 35,01604 pfund prus.
 = 29,24136 pfund wiedeń.
 = 43,87841 troy pound ang.
 = 36,10568 avoir dupois p. ang.
złotnik = 4,264458 gram. fr.
dola = 0,0114214 gram. fr.
W. m. z. i s. funt tenże sam rossyjski.
 = 1 funt, 88,27 gran. pol. handl.

Próba złota i srebra. Zupelna czystość złota i srebra wyobraża się przez 96 *złotników*, a *złotnik* dzieli się na 96 *dol.*

W. apt. funt norymberski, patrzeć Norymberga.

W. drog. kam. Używa się *karatu* holend.
 = 0,20507 grammes franc.
 = 4,61431 dol. ross.
 = 4,6606 granów handl. pol.
 20507 dol. ross. = 4142 *karatom.*

Rosztok, *W. X. Mehlenburg.*

W. h. pfund = 508,552 gram. = 1,2541 f. p.
 Funt kramarski równy hamburskiemu, i używa się do droższych towarów.

schiffspfund = 2½ centner = 20 *liespfund*
 = 280 pfund. Centner = 112 lb.

W. z i s. grzywna koloniska.

Ryga (Riga) w Rosyji.

Funt rygiński normalny z r. 1761 (*)
 = 6463,52 grains ang. = 418,7845 gram.
 = 1,032750 funt. pol. = 1,022952 fun. ros.
 Funt ten dzieli się na 2 *mark*, 16 *uncyj*, 32 *uty*.

Last = 12 *schiffspfund* = 18 *lof* = 240 *liespfund*.
Liespfund = 20 lb.

Rzym, St. Państwa Kościelnego.

W. h. m. z. i s. lira, libbra = 12 *once*
 = 288 *denari* = 339,073 gram. = 0,8361 f. p.
Cantaro grosso = 10 *cantari sottile*
 = 100 *decine* = 1000 *lire*.

W. apt. *libra* taż sama:

3 xj, 3ij, 9ij, gr. vij, 6/10 pol. apt.
 dzieli się na 12 *unc.* po 8 *dr.* po 3 *skrup.* po 24 *gr.*

(*) Podług Paukera.

Sardynia, patrzeć *Kagliari*.

Smyrna, w Turcyi.

W. han. Cantaro = 7½ *batman* = 45 *oka*
 = 100 *rottoli* po 180 *drams*.

Oka = 4 *szekeh* = 400 *drams*.
 = 1284,692 gram. = 3,1681 funt. pol.
szekeh = 321,172 gram. = 0,7920 funt. pol.

Stany Ziedn. Ameryki, jak *Anglia*.

Stambul.

W. h. Cantaro = 44 *oka* = 100 *rottoli*.
oka = 400 *drachm* = 1284,692 gram.
 = 3,1681 fun. pol.

jedwab' z Brussa waży na *teff* = 610 *drachm*.
 jedwab' perski waży na *batman* = 6 *oka*.

W. z. i s. i dr. kam. funt *szekeh* = 100 *drachm*
 po 16 *killos*, po 4 *gran* = 321,172 gram
 = 0,7920 funt. p.

W. apt. do perel i nici złotych, *drachma* dzielona jak wyżej.

Sycylia, patrzeć *Messina*.

Szkocya, jak *Anglia*.

Sztokholm, Szwecya.

Professorowie *Kronstrand* i *Swanberg* oznaczyli ciężar jednej *kanne* czyli 100 *decimadum* sześciennych wody dystylowanej, przy temp. + 16°667 ter. stust. w próżni = 6,151951 *schaalfund*.

Jednostką wag szwedzkich jest *schaal-pfund* czyli *victual-pfund* (według powyższego, i po redukcji do 40° termomet.) = 125,1225 gram.
 = 1,018380 f. p.

używany jest prawie do wszystkich towarów.

Marka żelaza *stapel gew.* = 340,098 gram.
 = 0,838667 f. p.

używana w portach i przy wywozie żelaza.

Schiffspfund vict. = 20 *liespf.* = 400 lb. *vict.*
 — — *stapel* = 20 *markpf.* = 400 *mark*.

Cetnar = 120 lb.; *wag cyny* = 165 lb.
kamień węlny = 32 lb.

Mark berg gew. = 375,837 gram.
 = 0,926839 f. p.

Mark landstädt. gew. = 357,956 gram.
= 0,882713 funt. pol.

używa się na prowincyi.

W. m. z. i s. Marka szwedzka = 16 lutów,
= 61 *quentin* = 1381 *as.* szwedz. i holend.
= 210,7093 gram. = 16,627936 lut. h. p.

W. apt. funt dzielony jak zwykle;
= 356,2269 gram. = 3½j, 5vij, 9j, gr. 3,31 p. apt.
zatem 1 *drach.* = 3,7107 gram.
= — — 9ij gr. 19,62 —

W. probierska, marka złota na 24 karaty,
po 12 *gran*; srebra 16 lutów po 18 *gran*.

Sztutgard, Kr. Wirtemberg, od r. 1806.

W. h. pfund = 32 *loth* = 128 *quent* = 2 mark
kolon. równy zatem zupełnie funtowi pruskiemu (patrzeć Prussy.)

Cetnar ciężki = 101 lb. Cetnar lekki = 100 lb.

Cetnar ciężki używa się do przedmiotów
których waga dochodzi ¼ cetnara, do lżejszych używa się lekkiej wagi.

W. m. z. i s. grzywna kolońska.

Szwecya, patrzeć Sztokholm.

Toruń (Thorn) jak Prussy.

Dawny funt = 421,3226 *grammes franc.*
= 1,0390 funt. pol. now.

Toskania, W. X. patr. Florency.

Trient (Trento) w Tyrolu.

Funt = 562,902 gram. = 1,3881 lb. pol.
= 1,0052 lb. wied.

Triest.

Przy kupnie towarów używają zwykle wagi
weneckiej, przy wysyłaniu zaś, wagi wiedeńskiej (patrzeć.)

Tripolis.

W. h. cantaro = 100 *rotoli*; *rotolo* = 16 *once*
rotolo = 507,908 gram. = 1,2525 lb. p.

Tunis.

W. h. cantaro = 100 *rotoli* po 16 *once*.
rotolo = 196,233 gram. = 1,2237 lb. p.

Turcya, patrzeć Stambul.

Turin, Stol. Sardynii.

W. h. z. i s. jak Alessandrya.

W. apt. funt *libra* = 12 *once* po 8 *dramme*,
po 3 *scrupoli*, po 24 *grani* = 331,961 gram.
= 3½j, 9ij, gr. 13,11 apt. pol. (*).

Tyrol. patrzeć Botzen, Trient.

Ulm, jak Wirtemberg.

Wainar, Xięstwo.

W. h. funt zupełnie równy Pruskiemu.

Stein = 22 lb. *Centner* 110 lb.

W. m. z. i s. grzywna kolońska.

Walencya, w Hiszpanii.

W. h. funt walencyjski = 356,803 gram.
= 0,8799 funt. pol.

oraz: *libra gruessa* i *libra menor* jak Alikante.

Carga v. carica = 3 *quintales*; 1 *quintal*

= 4 *arrobas*; 1 *arroba* = 24 lb. *grues*.

= 36 lb. *menores*.

Warszawa, teraz i daw. patr. str. 92, 93.

Wenecya.

W. h. Libbra grossa di Venezia
= 476,9987 gram.

= 1,1763 funt. pol.

libbra sottile di Venezia

= 301,2297 gram.

= 0,7128 funt. pol.

W. z. sr. i kamieni. Marka ven. = 8 *once*

= 32 *quarti* = 192 *denari* = 1152 *carati*

= 4608 *grani* = 238,4994 gram.

= 0,5881 funt. pol.

W. apt. libra = 12 *once* po 8 *dr.*, po 3 *scr.*

po 20 *gr.* = 301,2297 *grammes*

= 3½, — 9ij, gr. 19,70 p. apt.

Werona, jak Medyolan.

Węgry, jak Wiedeń.

(*) W mieście i prowincyi *Coni* funt *apt.* ma tenże
sam co w *Turynie* podział, lecz jest lżejszy, tak, że 13
lb. w *Coni* równają się 12 lb. w *Turynie*.

WIEDEN.

W. h. funt, dzielony na 4 *vierling*, 16 *unzen*,
32 łuty po 4 *quent*.

= 130774 *wiener richtpfennigstheilchen*

= 560,012 *gram fr.*

= 1,381027 funt pol.

= 1,367925 funt ross.

= 1,197345 *pfund prus.*

= 1,500560 *troy pound ang.*

= 1,234746 *avoir du pois p. ang.*

Stein = 20 lb. *Centner* = 100 lb.

Karch = 400 lb. *Saum* = 275 lb.

Saum do stali = 250 lb. czyli 2 *lägel*
po 125 lb.

W. m. z. i. s. funt = 2 *wiener mark*

= 32 łuty = 128 *quent* = 1604 dukatom

= 512 *fennig* = 9648 *mündel gewichts-*

grün = 131072 *wiener richtpfennigstheil-*
chen.

= 561,288 *gram. fr.*

= 1,384173 funt pol. hand.

= 1,371011 funt ross.

= 1,200074 *pfund prus.*

= 1,503979 *troy pound ang.*

5 *mark* wiedeńskich czynią prawie 6 *mark*
kolonńskich.

W. apt. zaprowadzona od r. 1761. *Apo-*

theker-gewichts-pfund = 12 *unzen* = 96 dr.

= 288 *scrupel* = 5760 *gran* = 120,009 *gram.*

= 2 funta handl. wied.

= 3iv, 9j, gr. viij 100 pol. apt.

W. jubil. karat = 4 *gran* = 187 *richtpfennig*
wied. wagi menn. = 0,206085 *gram.*
= 4,68375 granów p.h.

Wirtemberg, patrzeć Sztutgard.

Wrocław (Breslau) iak Prussy.

Przed zaprowadzeniem w r. 1816 wag prus-
skich nowych:

W. h. funt = 405,228 *gram.* = 0,9993 f. p. n.

dzielony na 16 *uncvj*, 32 łuty, 128 *kwint.*

Schiffpfund = 396 lb.; centnar = 132 lb.
kamien *stein* czyli *laep* = 24 lb.

W. z. i. s. mark = 16 łutów, 64 *kwint*, 256
denarów, 512 *heller.*

128 *mark* wrocl. = 107 *mark* kolon.

Wyspy Jońskie.

W ogólności używają wag angielskich, nie-
kiedy weneckich i tureckich.

Zurich (Zürich) w Szwajcaryi.

W. h. Schwere pfund = 18 *unzen* = 36 *loth*

= 527,182 *gram.* = 1,3000 funt. pol.

leichte pfund = 2 *mark* = 16 *unzen* = 32 *loth*

= 168,611 *gram.* = 1,1556 f. p.

W. m. z. i. s. marka = 16 *loth* = 64 *quentli*

= 256 *pfennig* = 4352 *as. zurich.*

= 234,3056 *gram.*

= 0,5778 funt. pol.

T A B L I C A I.

Zamiana części dziesiętnych funta na łuty i drachmy, i odwrotnie.

Ułamek 10 funta	czy ni		Ułamek 10 funta	czy ni		Ułamek 10 łuta	czy ni		Waga	jest ulamkiem dziesiętym funta
	łutów	($\frac{1}{3}$) drachm		łutów	($\frac{1}{3}$) drachm		granów ($\frac{1}{288}$)			
0,9...	28	3,400	0,0009	—	0,115	0,9..	259,2.	1 drachma	0,00781	
0,8...	25	2,400	0,0008	—	0,102	0,8..	230,4.	2 —	0,01562	
0,7...	22	1,600	0,0007	—	0,089	0,7..	201,6.	3 —	0,02343	
								1 łut	0,03125	
0,6...	19	0,800	0,0006	—	0,077	0,6..	172,8.	2 łuty	0,0625.	
0,5...	16	0,000	0,0005	—	0,061	0,5..	141,0.	3 —	0,09375	
0,4...	12	3,200	0,0004	—	0,051	0,4..	115,2.	4 —	0,125..	
								5 łutów	0,15625	
0,3...	9	2,100	0,0003	—	0,038	0,3..	86,4.	6 —	0,1875.	
0,2...	6	1,600	0,0002	—	0,025	0,2..	57,6.	7 —	0,21875	
0,1...	3	0,800	0,0001	—	0,013	0,1..	28,8.	8 —	0,25...	
								9 —	0,28125	
0,09..	2	3,520	<i>P r z y k ł a d y.</i> 1. Ułamek dziesiętny 0,8476 funta poł zamienić na łuty i drachmy. 0,8... = 25 ł. 2,400 dr. 0,04... = 1 — 1,120 — 0,007... = — 0,896 — 0,0006... = — 0,077 — 0,8476 = 27 ł. 0,493 dr.				0,09.	25,92	10 —	0,3125.
0,08..	2	2,210					0,08.	23,04	11 —	0,34375
0,07..	2	0,960					0,07.	20,16	12 —	0,375..
									13 —	0,40625
0,06..	1	3,680	2. Ułamek dziesiętny 0,638 łuta zamienić na grana. 0,6... = 172,8 gran. 0,03... = 8,61 — 0,008... = 2,30 — 0,638... = 183,74 gran.				0,06.	17,28	14 —	0,4375.
0,05..	1	2,400					0,05.	14,40	15 —	0,46875
0,04..	1	1,120					0,04.	11,52	16 —	0,5....
									17 —	0,53125
0,03..	—	3,840	3. Łutów 22 i drachm 3 wyrazić w ulamku 10, funta. łutów 22... = 0,6875 — dr 3 = 0,02343 łutów 22 dr. 3 = 0,71093				0,03.	8,64	18 —	0,5625.
0,02..	—	2,560					0,02.	5,76	19 —	0,59375
0,01..	—	1,280					0,01.	2,88	20 —	0,625..
									21 —	0,65625
0,009.	—	1,152					0,009	2,59	22 —	0,6875.
0,008.	—	1,024					0,008	2,30	23 —	0,71875
0,007.	—	0,896					0,007	2,01	24 —	0,75...
									25 —	0,78125
0,006.	—	0,768					0,006	1,73	26 —	0,8125.
0,005.	—	0,640					0,005	1,44	27 —	0,84375
0,004.	—	0,512					0,004	1,15	28 —	0,875..
									29 —	0,90625
0,003.	—	0,384					0,003	0,86	30 —	0,9375.
0,002.	—	0,256					0,002	0,57	31 —	0,96875
0,001.	—	0,128					0,001	0,29	32 —	1 funt

T A B L I C A II.

Zamiana wagi dawniej koronnej i litewskiej na nową polską i odwrotnie.

Waga dawna koronna	Waga nowa polska						Waga litewska	Waga polska nowa				Waga nowa polska	Waga dawna koronna				Waga litewska			
	cetnary	kamienie	funt	luty	grany	miligram		cetnary	kamienie	funt	luty		cetnary	kamienie	funt	luty	cetnary	kamienie	funt	luty
1 lut	—	—	—	—	287	35	1 lut	—	—	—	0,92	1 lut	—	—	—	1,—	—	—	—	1,08
2 luty	—	—	—	—	1 287	27	2 luty	—	—	—	1,84	2 luty	—	—	—	2,—	—	—	—	2,16
3 —	—	—	—	—	2 287	18	3 —	—	—	—	2,77	3 —	—	—	—	3,—	—	—	—	3,24
4 —	—	—	—	—	3 287	9	4 —	—	—	—	3,69	4 —	—	—	—	4,—	—	—	—	4,33
5 —	—	—	—	—	4 287	—	5 —	—	—	—	4,62	5 —	—	—	—	5,—	—	—	—	5,44
6 —	—	—	—	—	5 286	36	6 —	—	—	—	5,54	6 —	—	—	—	6,—	—	—	—	6,49
7 —	—	—	—	—	6 286	28	7 —	—	—	—	6,47	7 —	—	—	—	7,—	—	—	—	7,57
8 —	—	—	—	—	7 286	19	8 —	—	—	—	7,39	8 —	—	—	—	8,—	—	—	—	8,65
9 —	—	—	—	—	8 286	10	9 —	—	—	—	8,31	9 —	—	—	—	9,—	—	—	—	9,74
10 —	—	—	—	—	9 286	2	10 —	—	—	—	9,24	10 —	—	—	—	10 01	—	—	—	10,82
20 —	—	—	—	—	19 284	3	11 —	—	—	—	10,16	16 —	—	—	—	16 01	—	—	—	17,31
30 —	—	—	—	—	29 282	5	12 —	—	—	—	11,09	20 —	—	—	—	20 01	—	—	—	21,63
1 funt	—	—	—	—	31 281	32	16 —	—	—	—	11,79	24 —	—	—	—	21 02	—	—	—	25,96
2 funty	—	—	—	—	1 31	275	20 —	—	—	—	18,48	30 —	—	—	—	30 02	—	—	—	1 0,45
3 —	—	—	—	—	2 31	269	8 24 —	—	—	—	22,18	1 funt	—	—	—	1 0,02	—	—	—	1 2,62
4 —	—	—	—	—	3 31	262	40 1 funt	—	—	—	29,58	2 funty	—	—	—	2 0,01	—	—	—	2 5,23
5 —	—	—	—	—	4 31	256	28 2 funty	—	—	—	1 27,16	3 —	—	—	—	3 0,06	—	—	—	3 7,85
6 —	—	—	—	—	5 31	250	16 3 —	—	—	—	2 21,73	4 —	—	—	—	4 0,08	—	—	—	4 10,47
7 —	—	—	—	—	6 31	244	4 1 —	—	—	—	3 22,32	5 —	—	—	—	5 0,11	—	—	—	5 13,09
8 —	—	—	—	—	7 31	237	36 5 —	—	—	—	4 19,89	6 —	—	—	—	6 0,13	—	—	—	6 15,70
9 —	—	—	—	—	8 31	231	24 6 —	—	—	—	5 17,47	7 —	—	—	—	7 0,15	—	—	—	7 18,32
10 —	—	—	—	—	9 31	225	12 7 —	—	—	—	6 15,05	8 —	—	—	—	8 0,17	—	—	—	8 20,97
20 —	—	—	—	—	19 31	162	24 8 —	—	—	—	7 12,63	9 —	—	—	—	9 0,19	—	—	—	9 23,59
30 —	—	—	—	—	1 4 31	99	36 9 —	—	—	—	8 10,21	10 —	—	—	—	10 0,22	—	—	—	10 26,17
1 kamień	—	—	—	—	1 6 31	87	12 10 —	—	—	—	9 7,79	20 —	—	—	—	20 0,44	—	—	—	21 20,35
2 kamieni	—	—	—	—	2 13 30	174	23 20 —	—	—	—	18 15,58	1 kamień	—	—	—	25 0,51	—	—	—	27 1,44
3 —	—	—	—	—	3 20 29	261	35 30 —	—	—	—	1 2 23,38	2 kamie	—	—	—	1 18 1,09	—	—	—	1 14 2,88
4 —	—	—	—	—	1 2 29	61	3 1 kamień	—	—	—	1 11 31,17	3 —	—	—	—	2 11 1,63	—	—	—	2 1 4,32
1 cetnar	1	2	9	28	148	14	2 kamien	—	—	—	2 23 30,34	1 cetnar	—	—	—	3 4 2,18	—	—	—	2 28 5,76
2 cetnary	3	—	19	25	8	28	3 —	—	—	—	4 10 29,51	2 cetnary	1	1	8	4,36	1	—	16	11,52
3 —	4	3	4	21	156	13	4 —	—	—	—	1 1 22 28,68	3 —	1	1	12	6,54	1	3	4	17,28
4 —	6	1	14	18	17	13	1 cetnar	1	3	9	27,85	4 —	2	2	16	8,72	2	0	32	23,04
5 —	7	3	21	14	165	27	2 cetnary	3	2	19	23,71	5 —	3	—	20	10,90	2	3	20	28,80
6 —	9	2	9	11	25	12	3 —	5	2	4	19,57	6 —	3	3	24	13,08	3	1	9	2,56
7 —	11	—	19	7	174	12	4 —	7	1	14	15,42	7 —	4	1	28	15,26	3	3	37	8,32
8 —	12	3	4	4	34	26	5 —	9	—	24	11,28	8 —	5	—	—	17,44	4	1	25	14,08
9 —	14	1	14	—	182	41	6 —	11	—	9	7,14	9 —	5	3	4	19,62	4	4	13	19,84
10 —	15	3	23	29	43	11	10 —	18	1	23	22,56	10 —	6	1	8	21,79	5	2	1	25,60

T A B L I C A III.

Porównanie i zamiana wag zasadniczych

Zamiana *grammów* francuzkich
na *grains* angielsk. i *assy* holenderskie.

<i>grammes</i> francuz.	<i>grains</i> angielsk.	<i>a s s y</i> holenderskie
1	15,434	.20,80590848
2	30,868	.41,61181696
3	46,302	.62,41772544
4	61,736	.83,22363392
5	77,170	104,02954240
6	92,604	124,83515088
7	108,038	145,64135936
8	123,472	166,44726784
9	138,906	187,25317632
10	154,340	208,05908480

Zamiana *grains* angielskich
na *grammy* francuz. i *assy* holenderskie.

<i>grains</i> angiels.	<i>grammes</i> francuz.	<i>a s s y</i> holenderskie
1	0,064792013	1,34805679
2	0,129584026	2,69611358
3	0,191376039	4,04417037
4	0,259168052	5,39222716
5	0,323960065	6,74028395
6	0,388752078	8,08831074
7	0,453541091	9,43639753
8	0,518336104	10,78445432
9	0,583128117	12,13251111
10	0,647920130	13,48056789

Zamiana *assów* holenderskich *troy*
na *grammy* francuzkie i *grains* angielskie.

<i>assy</i> holender	<i>grammes</i> francuzkie	<i>grains</i> angielskie
1	0,04806327	0,741808511
2	0,09612654	1,483617023
3	0,14418981	2,225425334
4	0,19225308	2,967234046
5	0,24031635	3,709042557
6	0,28837962	4,450851068
7	0,33644289	5,192659580
8	0,38450616	5,934168092
9	0,43256943	6,676276603
10	0,48063270	7,418085115

T A B L I C A IV.

Porównanie i zamiana wagi polskiej handlowej na aptekarską i odwrotnie.

W. handlowa polska	W. aptekarska polska					W. aptekarska polska	W. handlowa polska (*)			
	funt lb	uncje ($\frac{1}{2}$)	drachmy ($\frac{1}{4}$)	skrupuły ($\frac{1}{8}$)	grana ($\frac{1}{256}$) gr		funt ($\frac{1}{2}$)	luty ($\frac{1}{4}$)	grana ($\frac{1}{256}$)	milli- grammy ($\frac{1}{4}$)
gran 1	—	—	—	—	0,707	gran 1	—	—	1	18,241
2	—	—	—	—	1,113	2	—	—	2	36,482
3	—	—	—	—	2,119	3	—	—	4	10,723
4	—	—	—	—	2,827	4	—	—	5	23,964
5	—	—	—	—	3,533	5	—	—	7	3,207
6	—	—	—	—	4,239	6	—	—	8	21,418
7	—	—	—	—	4,945	7	—	—	9	39,689
8	—	—	—	—	5,655	8	—	—	11	13,930
9	—	—	—	—	6,361	9	—	—	12	32,171
10	—	—	—	—	7,069	10	—	—	14	6,414
20	—	—	—	—	11,138	(20 gran) skr. 1	—	—	28	12,828
(1 skrup. h.) 21	—	—	—	—	16,966	2	—	—	56	25,656
30	—	—	—	1	1,205	(3 skrup.) dr. 1	—	—	84	38,485
40	—	—	—	1	8,268	2	—	—	169	32,971
(2 skrupuły) 48	—	—	—	1	13,923	3	—	—	251	27,456
50	—	—	—	1	15,339	4	—	1	51	21,912
(1 drachma) 72	—	—	—	2	10,898	5	—	1	136	16,427
100	—	—	1	—	10,678	6	—	1	221	10,912
(2 drachm.) 144	—	—	1	2	1,797	7	—	2	18	5,397
200	—	—	2	1	1,356	(8 dr.) uncya. 1	—	2	102	43,885
(3 drachm.) 216	—	—	2	1	12,662	2	—	4	205	43,770
(288 gr.) lut 1	—	—	3	1	3,594	3	—	7	20	43,656
2	—	—	6	2	7,188	4	—	9	123	43,541
3	—	1	2	—	10,782	5	—	11	226	43,426
4	—	1	5	1	14,377	6	—	14	41	43,313
5	—	2	—	2	17,971	7	—	16	144	43,198
6	—	2	4	1	1,565	8	—	18	247	43,083
7	—	2	7	2	5,159	9	—	21	62	42,963
8	—	3	3	—	8,754	10	—	23	165	42,853
9	—	3	6	1	12,348	11	—	25	268	42,738
10	—	4	1	2	15,942	(12 unc.) fun. 1	—	28	83	42,626
16	—	6	6	—	17,508	2	1	24	167	41,352
21	—	10	1	1	6,262	3	2	20	251	39,978
(32 lut.) funt. 1	1	1	4	1	15,017	4	3	17	47	38,601
2	2	3	1	—	10,034	5	4	13	131	37,230
3	3	4	5	2	5,051	(*) Waga handlowa dzieli się wprawdzie także na uncje, drachmy i skrupuły; podział ten jednak, jako nieużywany, opuszczonym tu został.				
4	4	6	1	1	0,068					
5	5	7	5	2	15,085					

T A B L I C A V.

Porównanie i zamiana wagi handlowej polskiej, mennicznej polskiej i wagi rosyjskiej.

Zamiana wagi handlowej polskiej na menniczną, i wagę rosyjską. Zamiana wagi mennicznej polskiej na handlową i na wagę rosyjską. Zamiana wagi rosyjskiej na wagę handlową i menniczną polską.

Waga handl. polska	W. menn. i handl. ross.			Waga menn. polska	W. handlowa polska			Waga menn. i handl. rosyjs.	W. handlowa polska			W. menn. polska		
	funty	libry	uncje		funty	libry	uncje		funty	libry	uncje	funty	libry	uncje
gran 1	—	—	0 054	gran 1	—	—	18 19,85	—	—	—	—	—	—	0 054
2	—	—	0 108	3	—	—	55 15,54	—	—	—	—	—	—	0 164
6	—	—	0 325	6	—	—	110 31,08	—	—	—	—	—	—	0 329
10	—	—	0 542	9	—	—	166 2,62	—	—	—	—	—	—	0 494
12	—	—	0 650	12	—	—	224 18,16	—	—	—	—	—	—	0 659
(1 skr.) 21	—	—	1 300	15	—	—	276 33,71	—	—	—	—	—	—	1 319
48	—	—	2 601	(18) lut 1	—	—	1 44 5,25	—	—	—	—	—	—	1 979
(1 dra.) 72	—	—	3 902	2	—	—	2 88 10,50	—	—	—	—	—	—	2 638
100	—	—	5 419	3	—	—	3 132 15,75	—	—	—	—	—	—	3 958
200	—	—	10 839	4	—	—	4 176 20,99	—	—	—	—	—	—	5 277
(238) lut 1	—	—	15 609	5	—	—	5 220 26,24	—	—	—	—	—	—	10 554
2	—	—	1 13 217	6	—	—	6 264 31,49	—	—	—	—	—	—	15 831
3	—	—	2 10 826	7	—	—	8 20 36,74	—	—	—	—	—	—	1 13 662
4	—	—	3 8 435	8	—	—	9 64 41,99	—	—	—	—	—	—	2 11 494
5	—	—	4 6 044	9	—	—	10 169 3,24	—	—	—	—	—	—	3 9 325
6	—	—	5 3 653	10	—	—	11 153 8,49	—	—	—	—	—	—	7 0 650
12	—	—	10 7 306	12	—	—	13 211 18,99	—	—	—	—	—	—	10 9 975
16	—	—	13 15 741	(grzy.) 16	—	—	18 129 39,98	—	—	—	—	—	—	14 1 299
24	—	—	20 14 611	24	—	—	27 194 37,97	—	—	—	—	—	—	21 1 919
(32) funt 1	—	—	27 13 482	(32) funt 1	—	—	1 4 259 35,97	—	—	—	—	—	—	28 2 599
2	—	—	1 23 8 964	2	—	—	2 231 27,94	—	—	—	—	—	—	1 24 5 199
3	—	—	2 19 4 446	3	—	—	3 14 203 19,00	—	—	—	—	—	—	2 10 7 799
4	—	—	3 14 17 928	4	—	—	4 19 175 11,87	—	—	—	—	—	—	3 16 10 399
5	—	—	4 10 13 411	5	—	—	5 24 147 3,84	—	—	—	—	—	—	4 12 12 998

T A B L I C A VI.

Zamiana wag handlowych polskich na wagi handlowe rossyjskie, francuzkie, i t. d.

Polskie funty	Rossyjskie			Francuzkie			Pruskie			Wiedeńskie			Lipskie			Angielskie <i>avoir du pois</i>		
	<i>funty</i>	$\frac{1}{2}$ <i>łuty</i>	$\frac{1}{3}$ <i>złotui.</i>	<i>kilogr.</i>	<i>gram.</i> $\frac{1}{1000}$	<i>mitigr.</i> $\frac{1}{100}$	<i>pfund</i>	$\frac{1}{2}$ <i>loth</i>	$\frac{1}{4}$ <i>quent</i>	<i>pfund</i>	$\frac{1}{2}$ <i>loth</i>	$\frac{1}{4}$ <i>quent</i>	<i>pfund</i>	$\frac{1}{2}$ <i>loth</i>	$\frac{1}{4}$ <i>quent</i>	<i>pound</i>	$\frac{1}{4}$ <i>ounces</i>	$\frac{1}{2}$ <i>drama</i>
1	—	31	2,09	—	305	501	—	27	2,97	—	23	0,68	—	27	3,03	—	14	4,88
2	1	31	1,18	—	811	508	1	23	1,95	1	14	1,37	1	23	2,07	1	12	9,77
3	2	31	0,27	1	216	512	2	19	0,92	2	5	2,05	2	19	1,11	2	10	14,65
4	3	30	2,35	1	622	016	3	14	3,90	2	28	2,74	3	15	0,15	3	9	3,53
5	4	30	1,44	2	027	520	4	10	2,87	3	19	3,42	4	10	3,19	4	7	8,42
6	5	30	0,53	2	433	021	5	6	1,85	4	11	0,11	5	6	2,22	5	5	13,30
7	6	29	2,62	2	838	528	6	2	0,83	5	2	0,79	6	2	1,26	6	4	2,19
8	7	29	1,71	3	244	032	6	29	3,80	5	25	1,48	6	30	0,30	7	2	7,07
9	8	29	1,80	3	619	536	7	25	2,78	6	16	2,16	7	25	3,34	8	0	11,96
10	9	28	2,89	4	055	040	8	21	1,75	7	7	2,84	8	21	2,38	8	15	0,84
20	19	25	2,78	8	110	080	17	10	3,51	14	15	1,69	17	11	0,76	17	14	1,68
30	29	22	2,67	12	165	120	26	—	1,26	21	23	0,54	26	—	3,14	26	13	2,52
40	39	29	2,56	16	220	160	34	21	3,02	28	30	3,38	34	22	1,52	35	12	3,37
50	49	26	2,46	20	275	200	43	11	0,77	36	6	2,23	43	11	3,89	41	11	4,21
60	59	23	2,35	24	330	240	52	—	2,53	43	14	1,08	52	1	2,27	53	10	5,05
70	69	20	2,24	28	385	280	60	22	0,28	50	21	3,92	60	23	0,65	62	9	5,89
80	79	16	2,14	32	440	320	69	11	2,04	57	29	2,77	69	12	3,03	71	8	6,73
90	89	13	2,03	36	495	360	78	—	3,79	65	5	1,62	78	2	1,41	80	7	7,58
100	99	10	1,92	40	550	400	86	22	1,55	72	12	0,46	86	23	3,79	89	6	8,42
500	496	21	0,60	202	752	—	433	15	3,75	361	28	2,30	433	23	2,95	417	—	10,10

Polskie cetna- ry	Rossyjskie			Francuzkie			Pruskie			Wiedeńskie			Lipskie			Angielskie <i>avoir du pois</i>		
	<i>pudy</i>	$\frac{1}{2}$ <i>fun.</i>	$\frac{1}{2}$ <i>łuty</i>	<i>kilogr.</i>	<i>gram.</i>	<i>mitigr.</i>	<i>centner</i> (110 lb.)	<i>pfund</i>	<i>loth</i>	<i>centner</i> (100 lb.)	<i>pfund</i>	<i>loth</i>	<i>centner</i> (110 lb.)	<i>pfund</i>	<i>loth</i>	<i>hundred</i> (112 lb.)	<i>pound</i>	<i>ounces</i>
1	2	19	10,6	40	550	100	—	86	22,4	—	72	12,1	—	86	23,9	—	89	6,5
2	4	38	21,2	81	100	800	1	63	12,7	1	44	21,2	1	63	15,9	1	66	13,0
3	7	17	31,9	121	651	200	2	40	3,2	2	17	4,3	2	40	7,8	2	44	3,5
4	9	37	10,5	162	201	600	3	16	25,5	2	89	16,4	3	16	31,8	3	21	10,1
5	12	16	21,2	202	753	—	3	103	16,0	3	61	28,5	3	103	23,7	3	111	0,6
6	14	35	31,8	243	302	400	4	80	6,4	4	34	8,6	4	80	15,6	4	88	7,1
7	17	15	10,5	283	852	800	5	56	28,7	5	6	20,8	5	57	7,5	5	65	13,6
8	19	34	21,1	324	403	200	6	33	19,1	5	79	0,9	6	33	31,6	6	43	4,2
9	22	13	31,7	364	953	600	7	10	9,5	6	51	13,0	7	10	23,5	7	20	10,7
10	24	33	10,4	405	504	—	7	97	—	7	23	25,1	7	97	15,4	7	110	1,2

T A B L I C A VII.

Zamiana wag handlowych rossyjskich, francuzkich i t. d. na funty i łuty polskie.

Ilość obcych wag	Rossyjskie <i>funty</i>		Francuzkie <i>kilogram.</i>		Pruskie <i>pfund</i>		Wiedenskie <i>pfund</i>		Lipskie <i>pfund</i>		Angielskie <i>pound</i>	
	czynią polsk.		czynią polsk.		czynią polsk.		czynią polsk.		czynią polsk.		czynią polsk.	
	funt.	łutów	funt.	łutów	funt.	łutów	funt.	łutów	funt.	łutów	funt.	łutów
1	1	0,366	2	11,914	1	4,939	1	12,193	1	1,886	1	3,791
2	2	0,613	4	29,828	2	9,818	2	24,385	2	9,773	2	7,582
3	3	0,919	7	12,742	3	14,727	4	4,578	3	14,659	3	11,373
4	4	1,226	9	27,656	4	19,636	5	16,771	4	19,515	4	15,161
5	5	1,532	12	10,570	5	24,545	6	28,961	5	24,432	5	18,955
6	6	1,839	14	21,484	6	29,454	8	9,157	6	29,318	6	22,746
7	7	2,145	17	8,398	8	2,363	9	21,350	8	2,205	7	26,537
8	8	2,452	19	23,313	9	7,272	11	1,513	9	7,091	8	30,328
9	9	2,758	22	6,227	10	12,181	12	13,736	10	11,977	10	2,119
10	10	3,065	24	21,111	11	17,090	13	25,928	11	16,861	11	5,910
20	20	6,130	49	10,282	23	2,180	27	19,857	23	1,728	22	11,820
30	30	9,195	73	31,423	34	19,271	41	13,786	34	18,592	33	17,731
40	40	12,260	98	20,561	46	4,361	55	7,714	46	3,156	44	23,611
50	50	15,326	123	9,705	57	21,452	69	1,613	57	20,320	55	29,552
60	60	18,390	147	30,846	69	6,542	82	27,572	69	5,181	67	3,462
70	70	21,455	172	19,988	80	23,632	96	21,500	80	22,018	78	9,373
80	80	24,520	197	9,129	92	8,723	110	15,429	92	6,912	89	15,283
90	90	27,584	221	30,270	103	25,813	121	9,357	103	23,776	100	21,193
100	100	30,649	246	19,111	115	10,903	138	3,286	115	8,640	111	27,101
500	501	25,245	1233	1,055	576	22,515	690	16,130	576	11,200	559	7,520

Ilość obcych wag	Rossyjskie <i>pudy (40 lb.)</i>			Francuzkie <i>miriagr. (10k.)</i>			Pruskie <i>cent. (110 lb.)</i>			Wiedenskie <i>centn. (100 lb.)</i>			Lipskie <i>cent. (110 lb.)</i>			Angielskie <i>hundw. (112 lb.)</i>		
	czynią polsk.			czynią polsk.			czynią polsk.			czynią polsk.			czynią polsk.			czynią polsk.		
	Cetn.	funt.	łutów	cetn.	funt.	łutów	cetn.	funt.	łutów	cetn.	funt.	łutów	cetn.	funt.	łutów	cetn.	funt.	łutów
1	—	10	12,3	—	21	21,1	1	26	27,9	1	38	3,28	1	26	25,5	1	25	7,6
2	—	80	21,3	—	49	10,3	2	53	23,8	2	76	6,57	2	53	19,0	2	50	15,2
3	1	21	4,7	—	73	31,4	3	80	19,7	4	14	9,86	3	80	12,5	3	75	22,8
4	1	61	17,0	—	98	20,5	5	7	15,6	5	52	13,14	5	7	6,0	5	0	30,4
5	2	1	29,3	1	23	9,7	6	34	11,5	6	90	16,43	6	33	31,5	6	26	5,9
6	2	42	9,5	1	47	30,8	7	61	7,4	8	28	19,72	7	60	25,0	7	51	13,5
7	2	82	21,8	1	72	19,9	8	88	3,3	9	66	23,00	8	87	18,5	8	76	21,1
8	3	23	2,1	1	97	9,1	10	14	31,2	11	4	26,29	10	14	12,0	10	1	28,7
9	3	63	14,3	2	21	30,3	11	41	27,1	12	42	29,57	11	41	5,5	11	27	4,3
10	4	3	26,6	2	46	19,4	12	68	23,9	13	81	0,86	12	67	31,0	12	52	11,9

T A B L I C A VIII.

Zamiana wagi aptekarskiej polskiej na obce wagi aptekarskie.

Polskie	Rosya i Niemcy (*)			Anglia			Austria			Francya poids de marc. poids decimal			Holenderskie T r o y	Neapol								
	uncen	drachm.	scrupel	grane	ounces	drams	scruples	grains	uncen	drachm.	scrupel	($\frac{1}{20}$) gran		onces	drachmes	grains ($\frac{1}{72}$)	grammes decimals	a s s y	once	drachm. $\frac{1}{20}$	scrupuli $\frac{1}{2}$	acini $\frac{1}{20}$
Gran . . 1	—	—	—	1,00	—	—	—	0,96	—	—	—	0,85	—	—	1,17	0,0622	1,29	—	—	—	—	1,40
Granów 10	—	—	—	10,02	—	—	—	9,61	—	—	—	8,54	—	—	11,72	0,6221	12,95	—	—	—	—	13,97
Skrupul 1	—	—	1	0,04	—	—	—	19,21	—	—	—	17,07	—	—	23,14	1,2448	25,90	—	—	1	—	7,94
Drachma 1	—	—	—	0,11	—	—	—	217,64	—	—	—	211,21	—	—	70,31	3,7345	77,70	—	—	—	—	3,83
Drachm. 2	—	—	2	0,22	—	—	—	435,28	—	—	—	422,42	—	—	140,62	7,4690	155,40	—	—	2	—	7,65
Uncya . 1	—	—	—	0,89	—	—	—	1,10	—	—	—	9,72	—	—	58,48	29,8759	621,60	—	—	1	—	10,61
Uncy . 2	—	—	—	1,79	—	—	—	2,21	—	—	—	19,44	—	—	119,96	59,7518	1213,19	—	—	2	—	1,22
Uncy . 6	—	—	—	5,37	—	—	—	6,63	—	—	—	58,31	—	—	358,87	179,2553	3729,56	—	—	6	—	3,67
Funt 1 = 12 1/2	—	—	—	10,74	—	—	—	13,25	—	—	—	116,61	—	—	358,87	358,5106	7159,13	—	—	13	—	7,37

Polskie wagi aptek.	Niderlandy			Prussy			R z y m			Szwecya			Turyn			Turcyja			Wenecya								
	uncen	drachm	scrupels	$\frac{1}{10}$ graineu	uncen	drachm	scrupel	grane	once	dramme	scrupoli	$\frac{1}{24}$ grani	uncen	drachm	scrupel	$\frac{1}{20}$ gran	once	dramme	scrupoli	$\frac{1}{16}$ kilioz	$\frac{1}{4}$ gran.	once	dramme	scrupoli	$\frac{1}{20}$ grani		
Gran . . 1	—	—	—	0,96	—	—	—	1,02	—	—	—	1,24	—	—	—	1,01	—	—	—	1,36	—	—	1,21	—	—	—	1,19
Granów 10	—	—	—	9,56	—	—	—	10,22	—	—	—	12,69	—	—	—	10,06	—	—	—	12,96	—	—	30,40	—	—	—	11,90
Skrupul 1	—	—	—	19,12	—	—	—	0,11	—	—	—	1,38	—	—	—	0,13	—	—	—	1,92	—	—	60,81	—	—	—	3,80
Drachma 1	—	—	—	217,36	—	—	—	1,32	—	—	—	4,13	—	—	—	0,38	—	—	—	5,76	—	—	22,42	—	—	—	11,41
Drachm 2	—	—	—	214,72	—	—	—	2,61	—	—	—	8,25	—	—	—	0,77	—	—	—	11,52	—	—	50,83	—	—	—	22,82
Uncya . 1	—	—	—	18,89	—	—	—	10,57	—	—	—	9,02	—	—	—	3,08	—	—	—	22,07	—	—	94,33	—	—	—	11,28
Uncy . 2	—	—	—	17,79	—	—	—	1,15	—	—	—	18,01	—	—	—	6,15	—	—	—	20,13	—	—	92,67	—	—	—	2,55
Uncy . 6	—	—	—	213,36	—	—	—	3,41	—	—	—	54,01	—	—	—	18,46	—	—	—	60,13	—	—	230,01	—	—	—	7,65
Funt 1 = 12 1/2	—	—	—	6,72	—	—	—	6,88	—	—	—	12,21	—	—	—	16,93	—	—	—	131,11	—	—	1010,02	—	—	—	15,30

(*) Funt prawdziwy norwimberski.

T A B L I C A IX.

Zamiana wag aptekarskich obcych na wagę polską aptekarską.

Ilość wagi obcej	Norymberskie			Angielskie			Austryackie			F r a n c u z k i e						Hollanderskie dawniejsze			Neapolitańsk.		
	czynią polsk.			czynią polsk.			czynią polsk.			poids de marc			poids decimal			czynią polsk.			czynią polsk.		
	3	5	gr.	3	5	gr.	3	5	gr.	3	5	gr.	3	5	gr.	3	5	gr.	3	5	gr.
Gran 1	—	—	1,00	—	—	1,01	—	—	1,17	(a)	—	0,85	(b)	—	0,80	—	—	1,03	—	—	0,72
— 10	—	—	9,98	—	—	10,41	—	—	11,72	—	—	8,53	—	—	8,03	—	—	10,30	—	—	7,16
Scrup. 1	—	—	19,96	—	—	1 0,82	—	—	1 3,43	—	—	—	—	—	—	—	—	1 0,59	—	—	14,32
Drach. 1	—	—	219,89	—	—	2 46	—	—	10,29	—	—	1,44	—	—	4,27	—	—	1 1,78	—	—	2 2,95
— 2	1	2	19,78	—	2	4,92	—	2	1 0,58	—	2	2,88	—	2	8,53	—	2	3,55	—	1	5,89
Uncya 1	—	7	219,11	2	—	19,67	1	1	2,34	1	—	11,51	1	—	11,13	1	—	14,21	—	7	9,46
— 2	1	7	218,21	2	—	119,34	2	2	4,08	2	—	3,08	2	1	8,25	2	—	1 8,43	1	6	18,92
— 6	5	7	214,61	6	1	218,02	7	—	14,03	6	1	9,24	6	3	4,76	6	1	5,28	5	2	216,75
— 12	11	7	2 9,28	12	3	216,04	14	—	8,05	12	2	18,47	12	4	4,93	12	2	10,55	10	5	213,50

Ilość wagi obcej	Niderlandzkie			Pruskie			Rzymskie			Szwedzkie			Turęskie			Tureckie			Weneckie		
	czynią polsk.			czynią polsk.			czynią polsk.			czynią polsk.			czynią polsk.			czynią polsk.			czynią polsk.		
	3	5	gr.	3	5	gr.	3	5	gr.	3	5	gr.	3	5	gr.	3	5	gr.	3	5	gr.
Gran 1	—	—	1,05	—	—	0,98	—	—	0,79	—	—	0,99	—	—	0,77	(c)	—	0,81	—	—	0,81
— 10	—	—	10,46	—	—	9,78	—	—	7,88	—	—	9,94	—	—	7,72	—	—	8,40	—	—	8,40
Scrup. 1	—	—	1 0,92	—	—	19,57	—	—	18,92	—	—	19,87	—	—	18,52	—	—	16,80	—	—	16,80
Drach. 1	—	1	2,76	—	—	218,71	—	—	2 16,75	—	—	2 19,62	—	—	2 15,56	—	—	2 10,41	—	—	2 10,41
— 2	2	—	5,52	—	1	217,41	—	1	2 13,49	—	1	2 19,24	—	1	2 11,11	—	1	2 0,83	—	1	2 0,83
Uncya 1	—	1	2 08	—	7	2 9,65	—	7	1 13,98	—	7	2 16,94	—	7	1 4,45	—	—	3,20	—	6	2 3,31
— 2	2	2	4,15	1	7	119,31	1	7	7,95	1	7	2 13,88	1	6	2 8,91	—	—	—	1	5	1 6,62
— 6	6	2	12,46	5	6	217,03	5	5	3,85	5	7	2 1,65	5	4	1 6,72	—	—	—	5	—	19,85
— 12	12	4	1 4,93	11	5	215,85	11	2	7,70	11	7	3,31	11	—	2 13,44	—	—	—	10	—	1 19,70

(a) Waga rzeczywiste używana w aptekach francuskich.

(b) Waga jaka używaną być powinna podług Kodexu lekarstw, patrzeć *Francia* na str. 100.

(c) W tej wadze niema skrupułów i uncj, patrzeć *Stambul* str. 108.

T A B L I C A X.

Ciężar gatunkowy ciał rozmaitych.

Celem ułatwienia poszukiwań w tablicy następującej, użyto porządku alfabetycznego; a nie trzymając się ścisłości naukowej, zachowano nomenklaturę najpowszechniej znaną. Cięża są wzięte w stanie poczęści nie zupełnie czystym, tak jak znachodzimy je w przyrodzeniu, rękodzielnach i handlu. Nieprzepomniano jednakże o ciałach pojedynczych.

a. *Ciała stałe.*

Woda = 1.

Alabaster	2,6	2,876	Bleywas		3,156
Albit		2,618	Bolus	1,4	2,000
Alumina		9,402	Borax		1,720
Aluminit	1,6	1,700	Kwas boraxowy	1,5	1,830
Ałun		1,720	Bursztyn		1,060
Ambra szara		0,926	Kwas bursztynowy		1,350
Ametyst		2,653	Cegła palona	1,4	2,215
Anhydryt		2,927	Chlorek wapna		2,010
Antracyt	1,4	1,691	Chrom		5,900
Antymon	6,7	6,860	Chryzolit		3,340
Ruda czerw. antym.		4,493	Cukier biały		1,606
Srebro antym. rodzi.		9,820	Cyna		7,291
Ruda biała antym.		5,778	walcowana	7,3	7,475
Antymonowy podkw.	6,5	6,695	Ruda cynowa	6,3	7,100
Apatit	3,1	3,235	Siarczyk rodzi. cyno.	4,4	4,780
Areolit		3,575	Niedokwas cyny		6,900
Arszenik rodzimy	5,6	5,789	Cynk		6,915
Arszenikowy kwas		3,734	walcowany		7,200
— podkw. v. biały arsz.		3,720	Niedokwas cynku	5,6	5,734
Asbest pospolity	2,1	2,800	Spat cynkowy	4,2	4,410
Asfalt		1,101	Cynober		8,092
Auripigment		3,459	Drzewa:		
Baryum		4,000	Brzoza	0,54	0,760
Baryta		1,732	Buk	0,6	0,854
Balsam kopaiwa		0,950	Bukszpan		1,031
Bazalt	2,0	3,310	Cedr		0,561
Benzoës		1,078	Cis		0,807
Beryl		2,718	Dębina młoda	0,61	0,850
Bitterspat		2,926	— stara		1,170
Bismut		9,651	Grusza	0,66	0,732
kuty		9,883	Heban		1,331
Siarczyk bizm.		6,554	Jabłoń	0,71	0,793
Niedokwas bizm.	8,2	8,968	Jesion	0,67	0,845

Jodła	0,34	0,550	Kopal	1,0	1,140
Kasztan dziki		0,551	Koperwas miedziany		2,247
Klon	0,54	0,760	biały		1,912
Korkodąb	0,72	0,764	Korale	2,5	2,689
Lipa		0,559	Korek		0,240
Orzech włoski		0,660	Kość		1,656
Mahoń	0,56	0,915	słoniowa	1,8	1,917
Modrzew		0,565	Kręda czarna	2,1	2,277
Olsza	0,49	0,63	biała	1,8	2,657
Sosna		0,657	hiszpańska		2,695
Topola posp.	0,38	0,557	Kremortartari		1,953
Wiąz		0,800	Kryształ górny		2,658
Dyament	3,5	3,550	Krwawnik		2,614
Falerce	4,6	4,840	Krzemień	2,6	3,000
Feldspat	2,4	2,627	Krzemionka		2,660
Flussspat		3,144	Kware		2,654
Fosfor		1,770	Labrador		2,702
Galena	7,3	7,759	Lawa	2,3	2,880
Galman	4,2	4,440	Lignit		1,280
Gips	1,9	2,927	Lód		0,926
krystalizowany		2,332	Łupek glinkowy	2,7	2,880
blaszkowy	1,8	2,332	Magnezya		3,200
Glejta	8,0	9,500	Magnetyczna żel.ruda		5,154
Glina	1,8	2,400	Malachit		3,590
Granat pospolity	3,7	3,847	Manganec		8,013
szlachetny	3,9	4,220	Margiel	2,4	2,600
Granit	2,5	3,003	Marmur	2,7	2,837
Gumma arabska		1,452	Masło		0,943
Gummigutta		1,207	Mastyx		1,074
Gummi lak		1,139	Mąka pszenna		1,560
Jaspis pospolity		2,573	Miedź czysta lana		8,897
egipski		2,615	kuta i walcowana cięższa na		
Judygo		0,769	0,1 do 0,15.		
Jod		4,948	ciągniona na drut i wypa-		
Jodnik potassowy		3,091	lona		8,391
Jrydium	18,7	19,500	bez wypalenia		8,623
rodzime	21,9	23,640	Siarczyk czyst. miedz. rodz.	5,6	5,782
Kadmium		8,636	Piryt miedziany	4,1	4,860
NiedokwasKadm.		6,950	Niedokwas 2 miedzi	6,1	6,430
Kalcedon		2,608	— 1 miedzi	5,3	5,751
Kalomel	7,0	7,146	Mika	2,5	3,348
Kamfora		0,991	Minja		8,620
Kauczuk, gumma elastyczna		0,925	Mispikel	5,6	5,789
Kobalt	8,5	8,704	Molibden		8,600
Siarczyk kob. rodzi.	6,2	6,450	Siarczyk mol. rodz.	4,4	4,841
Kolofonia		1,073	Kwas molibd.		3,490

Morska piana	1,200	Siarka krystaliczna	2,050
Mosiądz lany	7,8	Soda kaustyczna	1,536
kuty	8,508	Sodium w temp. 15° C.	0,972
ciągnięty wypalony	8,128	Sól angielska v. gorzka	1,750
— niewypalony	8,376	glauberska	1,170
Nikel kuty	8,666	kuchenna	2,078
lany	8,279	Spat wapienny zwyczajny	2,723
Nowotne srebro	8,556	ciężki	4,1
Obsydjan	2,350	Srebro	10,428
Olbrot	0,913	lane	10,105
Oligist	5,225	kute	10,148
Ołów	11,389	walcowane	10,551
Cukier ołowiany	2,4	drut	10,491
Ruda biała krystaliczna	6,460	Niedokwas srebra	8,256
Szkło ołowione	9,500	Siarczyk rodz. srebra	7,2
Olówek	2,114	Srebro rogowe	5,548
Opal pospolity	2,0	Stal	7,795
— szlachetny	1,7	lana	7,919
Opium	1,336	Stearina	0,968
Osmium	10,000	Stroncyna	3,1
Paladium kute	11,300	Stroncyum	4,0
walcowane	11,800	Sublimat merkuryalny	5,403
Perły orientalne	2,617	Szafir brazylijski	3,131
Peruwiański Balsam	1,150	orientalny	4,0
Piaskowiec oselka	2,699	Szczawiony kwas	1,507
Platyna	21,740	Szkło, flaszki	2,732
zupełnie czysta	23,543	kryształowe	2,5
Porcelana	2,393	flint angielskie	3,3
Porfir	2,800	flint francuskie	3,179
Potass przy temp. 15° C.	0,865	flint Frauenhoffer'a	3,779
Potaż kaustyczny	1,708	Szmarag	2,718
Proch ruszniczy	0,836	Tellur	6,1
łoczony na masę	1,745	Fluszczy rozmaite	0,9
Pumex	1,647	Topaz saski	3,539
Pyrit żelazny zwyczajny	3,059	orientalny	4,011
Realgar	3,555	Tungsten	17,2
Rhodium	11,000	Kwas tungstenowy	7,140
Rubin orientalny	4,283	Tungstan wapna rodzimy	6,040
Saletra	2,101	Turmalin	3,0
Salmiak	1,600	Tytan	5,280
Sandaraka	1,070	Niedokwas tytanu	3,931
Selen	4,110	Uran	9,000
Selenek ołowiu	7,697	Wapno palone	1,842
Serpentyn	2,894	czyste	3,160
Siarka czysta	1,980	Węgiel drzewny	0,28
surowa	2,350	kamienny	1,2

Wosk	0,967	Żelazo, drut wypalany . . .	7,600
Yturya	4,812	— niewypalany . . .	7,631
Złoto rodzime 14,6	19,099	Zendra	5,480
lane	19,258	Rdza	3,940
kute	19,362	meteoryczne 7,6	7,830
Zyrkona	4,300	Żywica gwajakowa	1,203
Zelazo kute	7,788	twarda	1,111
surowiec	7,207	Żywe srebro zamrożone . . . 14,4	15,612
— czysty	7,844	niedokwas czerwony . . .	11,191
walcowane	7,600	— czarny	8,950
ciągnione	7,750		

b. P ł y n y.

Alkohol bezwodny w temp. 20° C.	0,792	Oleje: oliwa w temp. 12°	0,919
siarki	1,263	makowy w temp. 15°	0,925
Eter siarkowy w temp. 20° C. . . .	0,716	migdałowy w temp. 15°	0,918
benzoesowy w temp. 10,5° C. . . .	1,051	rzepakowy w temp. 15°	0,913
octowy w temp. 7° C.	0,866	Oleje lotne:	
saletrowy w temp. 1° C.	0,886	cajeput w temp. 9°	0,978
solny w temp. 12,5° C.	1,131	cytrynowy w temp. 22	0,847
Krew w temp. 15° C.	1,055	cynamonowy	1,035
Kwasy najbardziej stężone:		gorzkich migdałów	1,013
fluorowy	1,061	goździków w temp. 15,6°	1,066
mrówkowy	1,117	skalny w temp. 12,5°	0,781
octowy w temp. 15 $\frac{5}{8}$	1,063	terpentynowy w temp. 10°	0,872
pruski w temp. 7°	0,706	Tran	0,927
saletrowy w temp. 12°	1,522	Wino Burgońskie	0,992
siarkowy ang. w t. 13° 33	1,850	Hochheimer	0,989
dymiący	1,896	Madera	1,038
bezwodny	1,970	Malaga	1,015
solny w temp. 15°	1,192	Oporto	0,997
Kreosot w temp. 20°	1,037	Szampańskie	0,962
Ług warzonki w temp. 18,3 $\frac{1}{4}$ ° nasy-		Woda morska 1,02	1,040
cony o. stężony	1,208	martwego morza	1,226
Miód	1,450	dystylowana	1,000
Mleko	1,031	ukwasorodniona	1,452
Oleje tłuste:		Żywe srebro w temp. 0° w stosunku	
kleszczowiny w temp. 12°	0,970	wody w temp. 0°	13,598
liniany w temp. 12°	0,940		

Dla znalezienia ile funtów polskich waży stopa lub cal sześcienny któregośkolwiek z podanych powyżej ciał, należy stosunek ciężaru gatunkowego rozmnożyć przez ciężar stopy lub cal sześć. wody, podług tablicy na (str. 125) podanej.

c. Gazy i Pary.

Bz. znaczy *Berzelius*, *B. A. Biot i Arago*, *B. D. Berzelius i Dulong*, *D. Dumas*, *G. Gay-Lussac*
G. T. Gay-Lussac i Thénard, *M. Mitscherlich*, *B. Bérard*, *C. Colin*.

Gaz amonjacki	0,597	B. A.	Para alkoholu	1,613	G.
azot	0,976	B.	bromu	5,540	M.
chlorek boryny	3,942	D.	chloru	2,470	G. T.
fluorek boryny	2,318	D.	eteru benzoesowego	5,409	D.
kwas węglowy	1,524	B. D.	— solnego	3,443	G.
niedokwas 2 azotu	1,039	B.	— octowego	3,067	D.
— 1 azotu	1,520	C.	— saletrowego	2,626	D.
— węgla	0,941	C. D.	— siarkowego	2,586	G.
podkwas siarki	2,247	Bz.	fosforu	4,580	M.
sinnik	1,806	G.	chlorku fosforu	4,875	D.
solnik arseniku	6,301	D.	jodyny	8,712	D.
Wodoród	0,0688	B. D.	kwasu pruskiego	0,941	G.
wodoród arsenikowy	2,695	D.	kwasu siark. bezwod.	3,000	M.
— chlorowy	1,247	B. A.	olejku terpentynowego	5,013	G.
— jodowy	4,446	G.	siarki	6,617	D.
— siarkowy	1,191	G. T.	wodna	0,624	G.
Kwasoród	1,103	B. D.	żywego srebra	6,976	D.
Para arseniku	10,600	M.	Powietrze atmosferyczne	1,000	

T A B L I C A   X I.

Ciężar dystylowanej wody w różnej temperaturze podług Réaumura
i w próżni ważonej.

Milimetr sześcienny dystylowanej wody, w temperaturze $3\frac{1}{2}$ stopnia termometru Réaumura waży 1 *miligramme*, że zaś polska stopa sześcienna (str. 8) 23887872 *milimetrów* sześciennych zawiera, przeto *tylęż miligrammów*, czyli 58,9090909 funtów nowych polskich ważyć powinna. Wziąwszy za zasadę tablice *Eitelweina*, wyrachowane dla ciężaru stopy sześciennęj *pruskiej*, znajdziemy dla stopy *polskiej* następującą tablicę:

Ciężar stopy sześciennęj polskiej wody dystylowanęj w różnej temp.

Stopnie termom. Réaum.	Stopa sześcienna polska waży		Stopnie termom. Réaum.	Stopa sześcienna polska waży	
	funtów polsk.	gram. franc.		funtów polsk.	gram. franc.
0	58,9020206952	23885,005	10	58,8778680358	23875,211
1	58,9061192984	23886,677	12	58,8581280303	23867,328
2	58,9078233506	23887,358	14	58,8336884469	23857,296
$3\frac{1}{2}$	58,9090909090	23887,872	15	58,8197255760	23851,634
4	58,9085015190	23887,633	16	58,8054100576	23845,829
6	58,9031994752	23885,483	18	58,7724214801	23832,152
8	58,8937741674	23881,661	20	58,7371123342	23818,134

*Ciężar jednego do dziewięciu cali sześciennych pol. wody dystylowanęj,
w różnych temperaturach.*

Cale sześcienn.	Waża funtów polskich przy temperaturze					
	$3\frac{1}{4}^{\circ}$	10°	12°	14°	15°	16°
1	1,090909	1,093330	1,089970	1,089512	1,089254	1,088989
2	2,181818	2,180660	2,179940	2,179024	2,178508	2,177978
3	3,272727	3,270990	3,269910	3,268536	3,267762	3,266967
4	4,363636	4,361320	4,359880	4,358048	4,357016	4,355956
5	5,454545	5,451650	5,449850	5,447560	5,446270	5,444945
6	6,545454	6,541980	6,539820	6,537072	6,535524	6,533934
7	7,636363	7,632310	7,629790	7,626584	7,624778	7,622923
8	8,727272	8,722640	8,719760	8,716096	8,714032	8,711912
9	9,818181	9,812970	9,809730	9,805608	9,803286	9,800901

T A B L I C A XII.

Waga jednej stopy sześciennój polskiej ciał rozmaitych, których ciężar w budownictwie wiedzieć wypada.

<i>Gatunki drzew i roślin.</i>	funtów pol.			funtów pol.	
	od	do		od	do
Brzoza posp: sucha . . . st. sześć.	29	36	„ marglu wapien. . . st. sześć.	135	159
Dąb żeński suchy . . . —	35	47	Kręda . . . . . —	105	156
„ posp. „ . . . —	41	45	Łupek gliniany . . . —	157	206
Grab suchy . . . . . —	41	48	„ porfirowy . . . —	118	159
Jodła sucha . . . . . —	26	28	„ szlifierski . . . —	153	171
Klon pospolity suchy . . . —	32	43	Marmur pospolity . . . —	156	167
„ jaworowy „ . . . —	35	39	Mur z cegiel wraz z zaprawą wapienną świeżą . . . —	92	100
Korkowe drzewo . . . —	11	16	„ dito suchy . . . —	89	91
Lipa pospolita sucha . . . —	32	36	Piaskowiec . . . . . —	116	125
Modrzew suchy . . . —	35	37	„ kamień młyński . . . —	89	134
Olsza sucha . . . . . —	28	39	„ czerwony . . . —	128	143
Sosna smolna i sucha . . . —	35	37	„ pstry . . . . . —	123	125
„ „ i świeża . . . —	41	42	„ gliniany . . . . . —	120	123
„ pospolita sucha . . . —	21	31	„ wapienny . . . . . —	116	122
„ biała sucha . . . . . —	27	30	Piasek zwyczajny . . . —	96	100
Węgiel roślinny . . . —	16	26	„ rzeczny . . . . . —	112	115
<i>Kamienie i ziemie.</i>			„ „ przejęty wodą . . . —	115	117
Alabaster . . . . . —	153	169	Porfir . . . . . —	141	169
Cegła . . . . . —	63	131	Pumex . . . . . —	51	55
„ posadzka . . . . . —	80	89	Skala kwarcowa . . . —	175	199
„ gżemsówka . . . . . —	83	98	Tufa wapienna . . . —	127	161
„ surówka sucha . . . —	89	131	Wapno czyste . . . . . —	122	141
Dachówka karpiówka . . . —	96	125	„ więc korzec . . . . . —	651	756
„ holenderka i gąsiory . . . —	89	112	„ wypalone . . . . . —	74	75
Gips pospolity . . . . . —	110	171	„ więc korzec . . . . . —	396	402
„ blaszkowaty . . . . . —	131	136	„ lassowane . . . . . —	73	74
Gлина świeża . . . . . —	98	112	„ więc korzec . . . . . —	391	397
„ stwardniała . . . . . —	89	92	Ziemia ogrodowa . . . —	96	100
Glinopac (<i>Lehmpatzen</i>) . . . —	89	91	„ chuda . . . . . —	73	79
Granit . . . . . —	147	180	„ ubita (<i>pisé</i>) sucha . . . —	142	143
Kamienie ciosowe . . . —	125	152	Zaprawa wapienna świeża . . . —	105	106
„ polne . . . . . —	143	153	„ „ wyschła . . . . . —	96	97
Kamień wapienny . . . —	144	159			

M e t a l e.

Cyna	<i>st. sześć.</i>
Cynk lany	—
Miedź lana	—
Ołów czysty lany	—
Platyna	—
Srebro	—
Zelazo surowiec	—
„ sztabowe	—
Złoto	—
Żywe srebro	—

Gatunki zbóż.

Groch	<i>korzec</i>
Gryka	—
Jęczmień	—
Kartofle	<i>z czubem</i> —
Koniczyna czerwona	—
Owies	—
Pszenica	—
Proso	—
Rzepak zimowy	—
Szpergiel	—
Zyto	—

funtów pol.

od do

429	430
423	424
456	457
668	673
1147	1239
615	620
418	424
458	482
1132	1155
797	830
260	270
195	196
194	202
250	252
260	261
110	150
215	235
230	231
225	226
165	166
220	230

Rozmaite ciała.

Kość słoniowa	<i>st. sześć.</i>
Woda dystylowana	—
„ morska	—
Tran	—
„ więc garniec	—
Snopek słomy	—
Sieczki	<i>z czubem korzec</i>
Araku	<i>st. sześć.</i>
„ więc garniec	—
Oliwy	<i>st. sześć.</i>
„ więc garniec	—
Piwa	<i>st. sześć.</i>
„ więc beczka po 25 garcy	—
Wódki i spirytusu	<i>st. sześć.</i>
„ więc garniec	—
Lodu	<i>st. sześć.</i>
Octu	—
„ więc garniec	—
Sól kuchenna	<i>st. sześć.</i>
„ więc garniec	—
Wina	<i>st. sześć.</i>
„ więc garniec	—
Cukier	<i>st. sześć.</i>

funtów pol.

od do

108	109
58,8	—
59	60
54	55
9	10
3	4
25	26
81	87
14	15
53	54
8	9
60	61
250	251
48	51
8	9
53	54
57	60
9	10
78	113
13	19
58	62
10	11
84	85

ROZDZIAŁ V.

BAROMETRY I TERMOMETRY.

Nie tylko przestrzeń się wymierza; można także mierzyć czas, siły przyrodzenia i t. p. jak rozdział poprzedzający, o wagach, przekonywa.

Ciążenie atmosfery i temperatura ciał, często są poszukiwane; a barometry i termometry narzędzia upowszechnione.

Różnaitą jest budowa tych narzędzi; ułatwić porównanie ich podziałek, sądzą pracę użyteczną, dla tego podają tablice następujące.

Podziałki Termometrów.

Zamierzamy sobie porównać stopnie termometrów: Réaumura, Celsiusza (stusopniowy, centigrad) i Fahrenheita *)

Podług zasad użytych do robienia podziałek tych narzędzi, wypada porównanie stopni następujące:

R.	C.	F.
272	310	611
240	300	572
160	200	392
80	100	212
0	0	+32
— 14,23	— 17,78	0
— 32	— 40	— 40

R.	C.	F.	R.	C.	F.	R.	C.	F.	R.	C.	F.
32	40	40	29,34	36,67	34	26,40	33	27,40	23,56	29,15	21
31,56	39,45	39	29	36,25	33,25	26,23	32,78	27	23,20	29,	20,20
31,20	39	38,20	28,89	36,12	33	26	32,50	26,50	23,12	28,89	20
31,12	38,89	38	28,80	36	32,80	25,78	32,23	26	23	28,75	19,75
31	38,75	37,75	28,45	35,55	32	25,69	32	25,60	22,67	28,34	19
30,67	38,34	37	28	35	31	25,34	31,67	25	22,40	28	18,40
30,40	38	36,40	27,56	34,45	30	25	31,25	24,25	22,23	27,78	18
30,23	37,78	36	27,20	34	29,20	24,89	31,12	24	22	27,50	17,50
30	37,50	35,50	27,12	33,89	29	24,80	31	23,80	21,78	27,23	17
29,78	37,23	35	27	33,75	28,75	24,45	30,56	23	21,60	27	16,60
29,60	37	34,60	26,67	33,34	28	24	30	22	21,34	26,67	16

(*) Patrzeć Zasady Fizyki A. Rudniańskiego, str. 417.

R.	C.	F.	R.	C.	F.	R.	C.	F.	R.	C.	F.
—	—	+	—	—	+	+	+	+	+	+	+
21	26,25	15,25	10,67	13,34	8	0	0	32	10,66	13,33	56
20,89	26,12	15	10,40	13	8,60	0,41	0,55	33	11	13,75	56,75
20,80	26	14,80	10,23	12,78	9	0,80	1	33,80	11,11	13,88	57
20,45	25,56	14	10	12,50	9,50	0,88	1,11	34	11,20	14	57,20
20	25	13	9,78	12,23	10	1	1,25	34,25	11,55	14,44	58
19,56	24,45	12	9,60	12	10,10	1,33	1,66	35	12	15	59
19,20	24	11,20	9,34	11,67	11	1,60	2	35,60	12,41	15,55	60
19,12	23,89	11	9	11,25	11,75	1,77	2,22	36	12,80	16	60,80
19	23,75	10,75	8,89	11,12	12	2	2,50	36,50	12,88	16,11	61
18,67	23,34	10	8,80	11	12,20	2,22	2,77	37	13	16,25	61,25
18,40	23	9,40	8,45	10,56	13	2,40	3	37,40	13,33	16,66	62
18,23	22,78	9	8	10	14	2,66	3,33	38	13,60	17	62,60
18	22,50	8,50	7,56	9,45	15	3	3,75	38,75	13,77	17,22	63
17,78	22,23	8	7,20	9	15,80	3,11	3,88	39	14	17,50	63,50
17,60	22	7,60	7,12	8,89	16	3,20	4	39,20	14,22	17,77	64
17,34	21,67	7	7	8,75	16,25	3,55	4,44	40	14,10	18	64,40
17	21,25	6,25	6,67	8,34	17	4	5	41	14,66	18,33	65
16,89	21,12	6	6,40	8	17,60	4,44	5,55	42	15	18,75	65,75
16,80	21	5,80	6,23	7,78	18	4,80	6	42,80	15,11	18,88	66
16,45	20,56	5	6	7,50	18,50	4,88	6,11	43	15,20	19	66,20
16	20	4	5,78	7,23	19	5	6,25	43,25	15,55	19,44	67
15,56	19,45	3	5,60	7	19,40	5,33	6,66	44	16	20	68
15,20	19	2,20	5,34	6,67	20	5,60	7	44,60	16,44	20,55	69
15,12	18,89	2	5	6,25	20,75	5,77	7,22	45	16,80	21	69,80
15	18,75	1,75	4,89	6,12	21	6	7,50	45,50	16,88	21,11	70
14,67	18,34	1	4,80	6	21,20	6,22	7,77	46	17	21,25	70,25
14,40	18	0,40	4,45	5,56	22	6,40	8	46,40	17,33	21,66	71
14,23	17,78	0	4	5	23	6,66	8,33	47	17,60	22	71,60
—	—	+	3,56	4,45	24	7	8,75	47,75	17,77	22,22	72
14	17,50	0,50	3,20	4	24,80	7,11	8,88	48	18	22,50	72,50
13,78	17,23	1	3,12	3,89	25	7,20	9	48,20	18,22	22,77	73
13,60	17	1,40	3	3,75	25,25	7,55	9,44	49	18,40	23	73,40
13,34	16,67	2	2,67	3,31	26	8	10	50	18,66	23,33	74
13	16,25	2,75	2,40	3	26,60	8,44	10,55	51	19	23,75	74,75
12,89	16,12	3	2,23	2,78	27	8,80	11	51,80	19,11	23,88	75
12,80	16	3,20	2	2,50	27,50	8,88	11,11	52	19,20	24	75,20
12,45	15,56	4	1,78	2,23	28	9	11,25	52,25	19,55	24,44	76
12	15	5	1,60	2	28,40	9,33	11,66	53	20	25	77
11,56	14,45	6	1,34	1,67	29	9,60	12	53,60	20,44	25,55	78
11,20	14	6,80	1	1,25	29,75	9,77	12,22	54	20,80	26	78,80
11,12	13,89	7	0,89	1,12	30	10	12,50	54,50	20,88	26,11	79
11	13,75	7,25	0,80	1	30,20	10,22	12,77	55	21	26,25	79,25
			0,45	0,56	31	10,40	13	55,40	21,33	26,66	80

R.	C.	F.	R.	C.	F.	R.	C.	F.	R.	C.	F.
+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
21,60	27	80,60	32,44	40,55	105	43	53,75	128,75	53,77	67,22	153
21,77	27,22	81	32,80	41	105,80	43,11	53,88	129	54	67,50	153,50
22	27,50	81,50	32,88	41,11	106	43,20	54	129,20	54,22	67,77	154
22,22	27,77	82	33	41,25	106,25	43,55	54,44	130	54,40	68	154,40
22,40	28	82,40	33,33	41,66	107	44	55	131	54,66	68,33	155
22,66	28,33	83	33,60	42	107,60	44,44	55,55	132	55	68,75	155,75
23	28,75	83,75	33,77	42,22	108	44,80	56	132,80	55,11	68,88	156
23,11	28,88	84	34	42,50	108,50	44,88	56,11	133	55,20	69	156,20
23,20	29	84,20	34,22	42,77	109	45	56,25	133,25	55,55	69,44	157
23,55	29,44	85	34,40	43	109,40	45,33	56,66	134	56	70	158
24	30	86	34,66	43,33	110	45,60	57	134,60	56,44	70,55	159
24,44	30,55	87	35	43,75	110,75	45,77	57,22	135	56,80	71	159,80
24,80	31	87,80	35,11	43,88	111	46	57,50	135,50	56,88	71,11	160
24,88	31,11	88	35,20	44	111,20	46,22	57,77	136	57	71,25	160,25
25	31,25	88,25	35,55	44,44	112	46,40	58	136,40	57,33	71,66	161
25,33	31,66	89	36	45	113	46,66	58,33	137	57,60	72	161,60
25,60	32	89,60	36,44	45,55	114	47	58,75	137,75	57,77	72,22	162
25,77	32,22	90	36,80	46	114,80	47,11	58,88	138	58	72,50	162,50
26	32,50	90,50	36,88	46,11	115	47,20	59	138,20	58,22	72,77	163
26,22	32,77	91	37	46,25	115,25	47,55	59,44	139	58,40	73	163,40
26,40	33	91,40	37,33	46,66	116	48	60	140	58,66	73,33	164
26,66	33,33	92	37,60	47	116,60	48,44	60,55	141	59	73,75	164,75
27	33,75	92,75	37,77	47,22	117	48,80	61	141,80	59,11	73,88	165
27,11	33,88	93	38	47,50	117,50	48,88	61,11	142	59,20	74	165,20
27,20	34	93,20	38,22	47,77	118	49	61,25	142,25	59,55	74,44	166
27,55	34,44	94	38,40	48	118,40	49,33	61,66	143	60	75	167
28	35	95	38,66	48,33	119	49,60	62	143,60	60,44	75,55	168
28,44	35,55	96	39	48,75	119,75	49,77	62,22	144	60,80	76	168,80
28,80	36	96,80	39,11	48,88	120	50	62,50	144,50	60,88	76,11	169
28,88	36,11	97	39,20	49	120,20	50,22	62,77	145	61	76,25	169,25
29	36,25	97,25	39,55	49,44	121	50,40	63	145,40	61,33	76,66	170
29,33	36,66	98	40	50	122	50,66	63,33	146	61,60	77	170,60
29,60	37	98,60	40,44	50,55	123	51	63,75	146,75	61,77	77,22	171
29,77	37,22	99	40,80	51	123,80	51,11	63,88	147	62	77,50	171,50
30	37,50	99,50	40,88	51,11	124	51,20	64	147,20	62,22	77,77	172
30,22	37,77	100	41	51,25	124,25	51,55	64,44	148	62,40	78	172,40
30,40	38	100,40	41,33	51,66	125	52	65	149	62,66	78,33	173
30,66	38,33	101	41,60	52	125,60	52,44	65,55	150	63	78,75	173,75
31	38,75	101,75	41,77	52,22	126	52,80	66	150,80	63,11	78,88	174
31,11	38,88	102	42	52,50	126,50	52,88	66,11	151	63,20	79	174,20
31,20	39	102,20	42,22	52,77	127	53	66,25	151,25	63,55	79,44	175
31,55	39,44	103	42,40	53	127,40	53,33	66,66	152	64	80	176
32	40	104	42,66	53,33	128	53,60	67	152,60	64,44	80,55	177

R.	C.	F.	R.	C.	F.	R.	C.	F.	R.	C.	F.
+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
61,80	81	177,80	68,80	86	186,80	72,80	91	195,80	76,80	96	204,80
61,88	81,11	178	68,88	86,11	187	72,88	91,11	196	76,88	96,11	205
65	81,25	178,25	69	86,25	187,25	73	91,25	196,25	77	96,25	205,25
65,33	81,66	179	69,33	86,66	188	73,33	91,66	197	77,33	96,66	206
65,60	82	179,60	69,60	87	188,60	73,60	92	197,60	77,60	97	206,60
65,77	82,22	180	69,77	87,22	189	73,77	92,22	198	77,77	97,22	207
66	82,50	180,50	70	87,50	189,50	74	92,50	198,50	78	97,50	207,50
66,22	82,77	181	70,22	87,77	190	74,22	92,77	199	78,22	97,77	208
66,40	83	181,40	70,40	88	190,40	74,40	93	199,40	78,40	98	208,40
66,66	83,33	182	70,66	88,33	191	74,66	93,33	200	78,66	98,33	209
67	83,75	182,75	71	88,75	191,75	75	93,75	200,75	79	98,75	209,75
67,11	83,88	183	71,11	88,88	192	75,11	93,88	201	79,11	98,88	210
67,20	84	183,20	71,20	89	192,20	75,20	94	201,20	79,20	99	210,20
67,55	84,44	184	71,55	89,44	193	75,55	94,44	202	79,55	99,44	211
68	85	185	72	90	194	76	95	203	80	100	212
68,44	85,55	186	72,44	90,55	195	76,44	95,55	204			

Zamiana części dziesiętnych stopnia termometru R. F. i C.

R.	C.	F.	R.	C.	F.	F.	R.	C.	C.	R.	F.	C.	R.	F.
0,9	1,13	2,03	0,09	0,11	0,20	0,90	0,40	0,50	0,9	0,72	1,62	0,09	0,07	0,16
0,8	1,00	1,80	0,08	0,10	0,18	0,80	0,36	0,44	0,8	0,64	1,44	0,08	0,06	0,14
0,7	0,88	1,58	0,07	0,09	0,16	0,70	0,31	0,39	0,7	0,56	1,26	0,07	0,06	0,13
0,6	0,75	1,35	0,06	0,08	0,14	0,60	0,27	0,33	0,6	0,48	1,08	0,06	0,05	0,11
0,5	0,63	1,13	0,05	0,06	0,11	0,50	0,22	0,28	0,5	0,40	0,90	0,05	0,04	0,09
0,4	0,50	0,90	0,04	0,05	0,09	0,40	0,18	0,22	0,4	0,32	0,72	0,04	0,03	0,07
0,3	0,38	0,67	0,03	0,04	0,07	0,30	0,13	0,17	0,3	0,24	0,54	0,03	0,02	0,05
0,2	0,25	0,45	0,02	0,03	0,05	0,20	0,09	0,11	0,2	0,16	0,36	0,02	0,02	0,04
0,1	0,13	0,23	0,01	0,01	0,02	0,10	0,05	0,06	0,1	0,08	0,18	0,01	0,01	0,02

Podziałki Barometrów.

Podziałki barometrów sporządzone bywają na cale paryżkie dawne, na cale angielskie, albo na milimetry francuskie. Tablice zamiany tych podziałek drugostronnie znajdują się.

Zamiana parwzkich cali i linii na milimetry i cale ang.

Paryz.	Milim.	Ang. cale	Paryz.	Milim.	Ang. cale	Paryz.	Milim.	Ang. cale	Paryz.	Milim.	Ang. cale
cal. lin.			Cal. lin.			Cal. lin.			Cal. lin.		
25 0	676,749	26,6111	26 0	703,819	7099	27 0	730,889	7757	28 0	757,959	29,8414
1	679,004	7329	1	706,075	7987	1	733,145	8645	1	760,214	9302
2	681,260	8218	2	708,330	8875	2	735,400	9533	2	762,470	30,0191
3	683,516	9106	3	710,586	9763	3	737,656	29,0421	3	764,726	1079
4	685,772	9994		712,842	28,0652	4	739,912	1309	4	766,982	1967
5	688,028	27,0882	5	715,098	1540	5	742,168	2197	5	769,238	2855
6	690,284	1770	6	717,354	2428	6	744,424	3085	6	771,494	3743
7	692,540	2658	7	719,610	3316	7	746,680	3974	7	773,749	4631
8	694,795	3546	8	721,865	4204	8	748,935	4862	8	776,005	5519
9	697,051	4435	9	724,121	5092	9	751,191	5750	9	778,261	6408
10	699,307	5323	10	726,377	5980	10	753,447	6638	10	780,517	7296
11	701,563	6211	11	728,633	6868	11	755,703	7526	11	782,773	8184
									29 0	785,029	9072

Zamiana cali ang. na cale paryzkie i milimetry.

Angiel.	Paryzkie	Milim.	Ang.	Paryzkie	Milim.	Ang.	Paryzkie	Milim.	Ang.	Paryzkie	Milim.
cale	cale linije		cale	cale linije		cale	cale linije		cale	cale linije	
26,7	25,0,629	678,168	27,8	26,1,015	706,107	28,9	27,1,400	734,047	30,0	28,1,785	761,986
26,8	1,755	680,708	27,9	2,140	708,647	29,0	2,526	736,587	30,1	2,911	764,526
26,9	2,881	683,248	28,0	3,266	711,187	29,1	3,652	739,127	30,2	4,037	767,066
27,0	4,007	685,788	28,1	4,392	713,727	29,2	4,778	741,667	30,3	5,163	769,606
27,1	5,133	688,328	28,2	5,518	716,267	29,3	5,904	744,207	30,4	6,289	772,146
27,2	6,259	690,868	28,3	6,644	718,807	29,4	7,030	746,747	30,5	7,415	774,686
27,3	7,385	693,407	28,4	7,770	721,347	29,5	8,156	749,286	30,6	8,541	777,226
27,4	8,511	695,947	28,5	8,896	723,887	29,6	9,282	751,826	30,7	9,667	779,766
27,5	9,637	698,487	28,6	10,022	726,427	29,7	10,408	754,366	30,8	10,793	782,306
27,6	10,763	701,027	28,7	11,148	728,967	29,8	11,534	756,906	30,9	11,919	784,846
27,7	11,889	703,567	28,8	27,0,274	731,507	29,9	28,0,660	759,446	31,0	29,1,045	787,386

Części dziesiątne linii paryzk.

Linije	Milim.	Ang. cale	Linije	Milim.	Ang. cale
0,1	0,226	0,0089	0,01	0,023	0,0009
0,2	0,451	0,0178	0,02	0,045	0,0018
0,3	0,677	0,0266	0,03	0,068	0,0027
0,4	0,902	0,0355	0,04	0,090	0,0036
0,5	1,128	0,0444	0,05	0,113	0,0044
0,6	1,353	0,0533	0,06	0,135	0,0053
0,7	1,579	0,0622	0,07	0,158	0,0062
0,8	1,805	0,0711	0,08	0,180	0,0071
0,9	2,030	0,0799	0,09	0,203	0,0080

Części dziesiątne cala angiel.

Ang. C.	Par. lin.	Milim.	Ang. C.	Par. lin.	Milim.
0,01	0,113	0,254	0,001	0,011	0,025
0,02	0,225	0,508	0,002	0,023	0,051
0,03	0,338	0,762	0,003	0,034	0,076
0,04	0,450	1,016	0,004	0,045	0,102
0,05	0,563	1,270	0,005	0,056	0,127
0,06	0,676	1,524	0,006	0,068	0,152
0,07	0,788	1,778	0,007	0,079	0,178
0,08	0,901	2,032	0,008	0,090	0,203
0,09	1,013	2,286	0,009	0,101	0,229

Zamiana milimetrów na cale paryz. i ang.

Milim.	Paryzkie		Ang. cale	Milim.	Paryzkie		Ang. cale	Milim.	Paryzkie		Ang. cale
	cale	linije			cale	linije			cale	linije	
676	24	11,668	26,6147	718	26	6,287	28,2682	760	28	0,905	29,9218
677	25	0,111	6540	719		6,730	3076	761		1,348	9612
678		0,555	6934	720		7,173	3470	762		1,792	30,0005
679		0,998	7328	721		7,616	3863	763		2,235	0399
680		1,441	7721	722		8,060	4257	764		2,678	0793
681		1,885	8115	723		8,503	4651	765		3,121	1187
682		2,328	8509	724		8,946	5045	766		3,565	1580
683		2,771	8902	725		9,390	5438	767		4,008	1974
684		3,214	9296	726		9,833	5832	768		4,451	2368
685		3,658	9690	727		10,276	6226	769		4,895	2761
686		4,101	27,0084	728		10,719	6619	770		5,338	3155
687		4,544	0477	729		11,163	7013	771		5,781	3549
688		4,988	0871	730		11,606	7407	772		6,225	3942
689		5,431	1265	731	27	0,019	7800	773		6,668	4336
690		5,874	1658	732		0,493	8194	774		7,111	4730
691		6,318	2052	733		0,936	8588	775		7,554	5124
692		6,761	2446	734		1,379	8982	776		7,998	5517
693		7,204	2840	735		1,823	9375	777		8,441	5911
694		7,647	3233	736		2,226	9769	778		8,884	6305
695		8,091	3627	737		2,709	29,0163	779		9,328	6698
696		8,534	4021	738		3,152	0556	780		9,771	7092
697		8,977	4414	739		3,596	0950				
698		9,421	4808	740		4,039	1344	Milim.	Paryzkie	Ang. cale	
699		9,864	5202	741		4,482	1738		linije		
700		10,307	5596	742		4,926	2131	0,1	0,044	0,0039	
701		10,750	5989	743		5,369	2525	0,2	0,089	0,0079	
702		11,194	6383	744		5,812	2919	0,3	0,133	0,0118	
703		11,637	6777	745		6,256	3312	0,4	0,177	0,0158	
704	26	0,080	7170	746		6,699	3706	0,5	0,222	0,0197	
705		0,524	7564	747		7,142	4100	0,6	0,266	0,0236	
706		0,967	7958	748		7,585	4493	0,7	0,310	0,0276	
707		1,410	8351	749		8,029	4887	0,8	0,355	0,0315	
708		1,854	8745	750		8,472	5281	0,9	0,399	0,0354	
709		2,297	9139	751		8,915	5675	0,01	0,034	0,0004	
710		2,740	9533	752		9,359	6068	0,02	0,009	0,0008	
711		3,183	9926	753		9,802	6462	0,03	0,013	0,0012	
712		3,627	28,0320	754		10,245	6856	0,04	0,018	0,0016	
713		4,070	0714	755		10,688	7249	0,05	0,022	0,0020	
714		4,513	1107	756		11,131	7643	0,06	0,027	0,0024	
715		4,957	1501	757		11,574	8037	0,07	0,031	0,0028	
716		5,400	1895	758	28	0,018	8431	0,08	0,036	0,0032	
717		5,843	2289	759		0,462	8824	0,09	0,040	0,0035	

D O D A T E K.

WIADOMOŚĆ O MIARACH I WAGACH STAROŻYTNYCH.

Greckie miary i wagi.

Miary długości.

Dwóch miar używano: *olympijskiej* i *pythyjskiej*. Podział obodwóch miar był następujący:

4 dactylos (cale) = 1 palaise; 4 palaise = 1 pigme (stopa)

1½ pigme = perhus (łokiec, coudée)

10 pigme = 1 akaina (pręt) décapodon.

600 pigme, lub 400 pechus = 1 stadium.

stopa *olympijska* zwykle grecką zwana = 0,3069 metr.

= 1,066 st. pol.

— *pythyjska* nazywana stopą naturalną

= 0,2172 metr = 0,858 st. pol.

staje *olympijskie* = 201½ yards ang. = 184,2516 metr

= 106,627 sąż. p.

— *pythyjskie* czyli delfickie = 162½ yards ang.

= 148,5900 metr = 85,989 sąż. p.

Były nadto: stopa *phylitryjska* = lokciowi pythyjskie

mu, stopa *macedońska* = 0,3535 metr = 1,227 st. pol.

stopa *sycylijska* Archimedes = 0,2225 metr = 0,772 st. p.

Miary powierzchni.

Olymp. 36 stóp □ *olymp.* = 1 hexapodon; 64 hexapoda

= 1 hemihectos; 2 hemihecti = 1 hectos czyli modius;

6 modii = 1 medimnus czyli jugerum = 26,0504 ares

= 139,586 pręt. □ pol.

Pyth. 1066½ łokci □ = 1 hemihectos; 2 hemihecti = 1

modius; 6 modii = 1 medimnus czyli jugerum.

Jugerum pyth. = 27,5679 ares = 147,717 pręt □ pol.

Miary objętości.

M. płynów: 1½ cyathus = 1 oxybathon; 6 cyathi = 1 cotylus;

2 cotyli = 1 xestes; 6 xestes = 1 choos; 6 choi

= 1 amphoreus; 2 amphorei = 1 keramion czyli metretes

= 32,5955 litr = 8,1489 garcy pol.

M. zb. 2 xestes = 1 choenix; 1 choenices = 1 hemihectos;

1½ hemihectos = 1 tetarlon; 2 hemihecti = 1 modius;

6 modii = 1 medimnus czyli achana = 45,5418 litr.

= 11,3862 gar. p.

Wagi.

6 chalcoi = 1 obolus; 6 oboli = 1 drachme; 20 dr.

= statera złota; 100 dr. = mina attycka; 60 min

attyck. = 1 talent att.; 10 talent att. = 1 talent złota

Podług *Arbuthnota*:

Drachma att. = 3,551 gram = 0,28 lut. pol.

mina att. = 353,160 gram. = 28,02 lut. pol.

Rzymskie miary i wagi.

Miary długości.

3 unciae = 1 palma; 12 unciae = 1 pes (stopa); 1½ stopy = 1 cubit.

1 pes (stopa) = 0,2916 metr. = 1,022 st. pol.

2½ pedes = 1 gradus; 2 gradus = 1 passus; 2 passus

= decempeda; 1000 passus = 1 mile.

Miary powierzchni.

100 stóp □ rzym. = 1 scrupulum; 4 scrupula = sex-

tulus; 1½ sextulus = 1 actus; 6 sextuli lub 5 actus

= 1 uncia; 6 unciae = 1 actus □; 2 acti □ = jugerum;

2 jugera = 1 heredium; 100 heredia = 1 centuria.

Actus była część ziemi 4 stopy szeroka a 120 stóp długa.

Jugerum = 49,0508 ares = 267,651 pręt. □ pol.

Miary objętości.

M. zb. 4 ligulae = 1 cyathus; 1½ cyathus = 1 acetabulum;

4 acetabula = 1 hemina czyli trulla; 2 heminae

= 1 sextarius; 1½ sextarius = 1 chaenix; 16 sextarii

= 1 modus = 9,6805 litr. = tyleż kwart pol.

M. pt. Sextarius; 6 sextarii = 1 congius; 4 congi

= 1 urna; 2 urnae = 1 amphora; 20 amphorae

= 1 dolium = 580,8348 litr. = 145,2087 garcy pol.

Wagi.

3 siliquae = 1 simplium; 6 siliquae = 1 scrupulum;

3 scrupula = 1 denarius Neroni.

3½ scrupula = 1 denarius Papyrii; 4 scrupula = 1 sextulus;

1½ sextulus = 1 sicilicum.

2 sextuli = 1 duellum; 6 sextuli, 7 denar. Papyrii

lub 8 denarii Nero. = 1 uncia.

12 unciae = 1 libra (funt)

Podług *Pauktana*: denar Papyr 4,004 gram.;

denar. Nero. = 3,503 gram.; uncia = 28,021 gram.

libra = 336,288 gram. = 26,537 lutów pol.

Hebrajskie, czyli miary i wagi pisma Szu

M. dług. 80 cubiti = 1 shoenus;

cubit (łokiec) = 0,559 metr. = 0,970 łok. pol.

shoenus = 44,475 metr = 25,737 sąż. pol.

400 cubiti = 1 stadium; 5 stadia = 1 dzień drogi sa-

batu = 1072 metr. = 620,37 sąż. pol.

210 stad = 1 dzień drogi zwyczaj. = 53375 metr.

= 3088,88 sąż. pol. = 6½ mili pol.

M. zb. 2 leteehs = 1 comer = 71,027 litr. = 17,757 gar-

cy pol

M. pt. = 1 chomer, lub corus = 255,775 litr.

= 63,914 gar. pol.

Wagi. 60 shekel = 1 maneh; 50 maneh = 1 talent

= 42185 gram. = 101,770 funtów pol.

CZĘŚĆ DRUGA.

TABLICE ZAMIANY
TERAŹNIEJSZYCH I DAWNIEJSZYCH
MIAR JEOMETRYCZNYCH
DŁUGOŚCI I POWIERZCHNI
W KRÓLESTWIE POLSKIÉM
używanych.

Z A S A D Y.

1. Pręt nowój miary Polskiej $= 7 \frac{1}{3}$ łokci nowych $= 4320$ milimetrom $= 1915,03841352$ linii Francuzkiej dawniej.
1. Pręt dawniejszój Polsko-Koronnój miary $= 7 \frac{1}{3}$ łokci dawnych $= 1980$ linii Francuzkich dawnych.
1. Pręt Litewskiej miary $= 7 \frac{1}{3}$ łokci Litewskich $= 2160$ linii Francuzkich dawnych.
1. Pręt starój Chelmińskiej miary $= 7 \frac{1}{2}$ łokci starych Chelmińskich $= 1915,82$ linii Francuzkiej dawniej.
1. Pręt nowój Chelmińskiej miary $= 7 \frac{1}{3}$ łokci nowych Chelmińskich $= 1915,73$ linii Francuzkiej dawniej.
1. Pręt Reński $= 12$ stop Reńskich duodecimalnych $= 1669,56$ linii Francuzkiej dawniej.
1. Sążen Wiedeński $= 16$ stóp Wiedeńskich $= 810,78$ linii Francuzkiej dawniej.
1. Pręt $\square$ nowój polskiej miary $= 176,858$ stóp $\square$ francuzkich dawnych.

Zamiana miar długości.

Tab. I. Nowój Polskiej miary.

- II. Dawniejszój Polsko-Koronnój miary.
- III. Litewskiej miary.
- IV. Starój Chelmińskiej miary.
- V. Nowój Chelmińskiej miary.
- VI. Reńskiej miary.
- VII. Wiedeńskiej miary.

Zamiana miar powierzchni.

Tab. VIII. Nowój Polskiej miary.

- IX. Dawniejszój Polsko-Koronnój miary
- X. Litewskiej miary.
- XI. Starój Chelmińskiej miary.
- XII. Nowój Chelmińskiej miary.
- XIII. Magdeburskiej miary.
- XIV. Wiedeńskiej miary.

Tab. XV. Reńskiej lasowej miary.

TABLICA I.

Zamiana nowój polskiej miary długości na inne miary.

Miara Polska nowa			Miara Polska dawna			Miara Litewska			Miara Chelmińska stara			Miara Chelmińska nowa			Miara Reńska			Miara Wiedeńska	
Sznury	Pręty	Pręciki	Sznury	Pręty	Pręciki	Sznury	Pręty	Pręciki	Sznury	Pręty	Pręciki	Sznury	Pręty	Pręciki	Sznury	Pręty	Pręciki	Sążnie	Ułanki 10 sążnia
—	—	1	—	—	0 967	—	—	0 886	—	—	0 999	—	—	0 984	—	—	1 147	—	0 227
—	—	2	—	—	1 934	—	—	1 773	—	—	1 999	—	—	1 968	—	—	2 294	—	0 455
—	—	3	—	—	2 901	—	—	2 659	—	—	2 998	—	—	2 952	—	—	3 411	—	0 683
—	—	4	—	—	3 868	—	—	3 546	—	—	3 998	—	—	3 936	—	—	4 588	—	0 911
—	—	5	—	—	4 835	—	—	4 432	—	—	4 997	—	—	4 921	—	—	5 735	—	1 139
—	—	6	—	—	5 803	—	—	5 319	—	—	5 997	—	—	5 905	—	—	6 882	—	1 367
—	—	7	—	—	6 770	—	—	6 266	—	—	6 997	—	—	6 889	—	—	8 029	—	1 594
—	—	8	—	—	7 737	—	—	7 092	—	—	7 996	—	—	7 873	—	—	9 176	—	1 822
—	—	9	—	—	8 704	—	—	7 979	—	—	8 996	—	—	8 858	—	—	10 323	—	2 049
—	—	1	—	—	9 671	—	—	8 865	—	—	9 995	—	—	9 842	—	—	11 170	—	2 277
—	—	2	—	—	1 9 343	—	—	1 7 731	—	—	1 9 991	—	—	1 9 684	—	—	2 2 940	—	4 555
—	—	3	—	—	2 9 045	—	—	2 6 597	—	—	2 9 987	—	—	2 9 526	—	—	3 4 110	—	6 833
—	—	4	—	—	3 8 687	—	—	3 5 463	—	—	3 9 983	—	—	3 9 369	—	—	4 5 881	—	9 110
—	—	5	—	—	4 8 359	—	—	4 4 329	—	—	4 9 979	—	—	4 9 221	—	—	5 7 351	—	11 388
—	—	6	—	—	5 8 031	—	—	5 3 195	—	—	5 9 975	—	—	5 9 053	—	—	6 8 821	—	13 666
—	—	7	—	—	6 7 703	—	—	6 2 061	—	—	6 9 971	—	—	6 8 895	—	—	8 0 292	—	15 943
—	—	8	—	—	7 7 375	—	—	7 0 927	—	—	7 9 967	—	—	7 8 738	—	—	9 1 762	—	18 221
—	—	9	—	—	8 7 047	—	—	7 9 793	—	—	8 9 963	—	—	8 8 580	—	—	10 3 232	—	20 199
1	—	—	—	—	9 6 719	—	—	8 8 659	—	—	9 9 959	—	—	9 8 422	—	—	11 4 703	—	22 776
2	—	—	—	—	1 9 3 438	—	—	1 7 7 318	—	—	19 9 918	—	—	19 6 845	—	—	22 9 406	—	45 553
3	—	—	—	—	2 9 0 157	—	—	2 6 5 977	—	—	29 9 877	—	—	29 5 267	—	—	31 1 109	—	68 330
4	—	—	—	—	3 8 6 876	—	—	3 5 4 636	—	—	39 9 836	—	—	39 3 690	—	—	45 8 812	—	91 107
5	—	—	—	—	4 8 3 595	—	—	4 4 3 295	—	—	49 9 796	—	—	49 2 113	—	—	57 3 515	—	113 884
6	—	—	—	—	5 8 0 314	—	—	5 3 1 955	—	—	59 9 755	—	—	59 0 535	—	—	68 8 219	—	136 661
7	—	—	—	—	6 7 7 033	—	—	6 2 0 614	—	—	69 9 714	—	—	68 8 958	—	—	80 2 922	—	159 438
8	—	—	—	—	7 7 3 752	—	—	7 0 9 273	—	—	79 9 673	—	—	78 7 380	—	—	91 7 625	—	182 215
9	—	—	—	—	8 7 0 471	—	—	7 9 7 932	—	—	89 9 632	—	—	88 5 803	—	—	103 2 328	—	204 992
10	—	—	—	—	9 6 7 191	—	—	8 8 6 591	—	—	99 9 592	—	—	98 4 226	—	—	114 7 031	—	227 769
20	—	—	—	—	19 3 4 382	—	—	17 7 3 183	—	—	199 9 184	—	—	196 8 452	—	—	229 4 063	—	455 538
30	—	—	—	—	29 0 1 573	—	—	26 5 9 775	—	—	299 8 776	—	—	295 2 678	—	—	344 1 095	—	683 307
40	—	—	—	—	38 6 8 764	—	—	35 4 6 367	—	—	399 8 368	—	—	393 6 904	—	—	458 8 127	—	911 077
50	—	—	—	—	48 3 5 955	—	—	44 3 2 959	—	—	499 7 960	—	—	492 1 130	—	—	573 5 159	—	1138 846
60	—	—	—	—	58 0 3 146	—	—	53 1 9 550	—	—	599 7 552	—	—	590 5 357	—	—	688 2 190	—	1366 615
70	—	—	—	—	67 7 0 337	—	—	62 0 6 142	—	—	699 7 144	—	—	688 9 583	—	—	802 9 222	—	1594 384
80	—	—	—	—	77 3 7 528	—	—	70 9 2 734	—	—	799 6 736	—	—	787 3 809	—	—	917 6 254	—	1822 154
90	—	—	—	—	87 0 4 719	—	—	79 7 9 326	—	—	899 6 328	—	—	885 8 035	—	—	1032 3 286	—	2049 923
100	—	—	—	—	96 7 1 911	—	—	88 6 5 918	—	—	999 5 920	—	—	984 2 261	—	—	1147 0 318	—	2277 692

T A B L I C A II.

Zamiana dawniejszej Polsko-koronnej miary długości na inne miary.

Miara Pol- ska dawna			Miara Polska nowa				Miara Lite- wska				Miara Cheł- mińska stara			Miara Cheł- mińska nowa			Miara Ren- ska			Miara Wiedeńska	
Sznury	Pręty	Pręciki	Sznury	Pręty	Pręciki	Ułamki 10 pręcika	Sznury	Pręty	Pręciki	Ułamki 10 pręcika	Pręty	Pręciki	Ułamki 10 pręcika	Pręty	Pręciki	Ułamki 10 pręcika	Pręty	Pręciki	Ułamki 10 pręcika	Sążnie	Ułamki 10 sążnia
—	—	1	—	—	1	033	—	—	0	916	—	1	033	—	1	017	—	1	185	0	235
—	—	2	—	—	2	067	—	—	1	833	—	2	067	—	2	035	—	2	371	0	170
—	—	3	—	—	3	101	—	—	2	749	—	3	100	—	3	052	—	3	557	0	706
—	—	4	—	—	4	135	—	—	3	666	—	4	134	—	4	070	—	4	743	0	941
—	—	5	—	—	5	169	—	—	4	583	—	5	167	—	5	088	—	5	929	1	177
—	—	6	—	—	6	203	—	—	5	199	—	6	201	—	6	105	—	7	115	1	412
—	—	7	—	—	7	237	—	—	6	116	—	7	234	—	7	123	—	8	301	1	648
—	—	8	—	—	8	271	—	—	7	333	—	8	268	—	8	140	—	9	187	1	882
—	—	9	—	—	9	305	—	—	8	249	—	9	301	—	9	158	—	1	0673	2	119
—	1	—	—	1	—	0339	—	—	9	166	—	1	0335	—	1	0176	—	1	1859	2	354
—	2	—	—	2	—	0678	—	1	8	333	—	2	0670	—	2	0352	—	2	3718	4	709
—	3	—	—	3	—	1017	—	2	7	199	—	3	1035	—	3	0528	—	3	5578	7	064
—	4	—	—	4	—	1356	—	3	6	666	—	4	1340	—	4	0704	—	4	7437	9	419
—	5	—	—	5	—	1696	—	4	5	833	—	5	1675	—	5	0880	—	5	9297	11	771
—	6	—	—	6	—	2035	—	5	4	999	—	6	2010	—	6	1056	—	7	1156	14	129
—	7	—	—	7	—	2374	—	6	4	166	—	7	2315	—	7	1232	—	8	3015	16	484
—	8	—	—	8	—	2713	—	7	3	333	—	8	2680	—	8	1409	—	9	4875	18	829
—	9	—	—	9	—	3052	—	8	2	199	—	9	3015	—	9	1585	—	10	6734	21	194
1	—	—	1	0	—	3392	—	9	1	666	—	10	3350	—	10	1761	—	11	8594	23	549
2	—	—	2	0	—	6784	—	1	8	333	—	20	6700	—	20	3522	—	23	7188	47	099
3	—	—	3	1	—	0176	—	2	7	4999	—	31	0050	—	30	5283	—	35	5782	70	648
4	—	—	4	1	—	3568	—	3	6	6666	—	41	3400	—	40	7015	—	47	4376	91	198
5	—	—	5	1	—	6960	—	4	5	8333	—	51	6750	—	50	8806	—	59	2970	117	747
6	—	—	6	2	—	0353	—	5	4	9999	—	62	0100	—	61	0567	—	71	1561	141	297
7	—	—	7	2	—	3745	—	6	4	1666	—	72	3450	—	71	2329	—	83	0158	164	846
8	—	—	8	2	—	7137	—	7	3	3333	—	82	6800	—	81	4090	—	94	8752	188	296
9	—	—	9	3	—	0529	—	8	2	4999	—	93	0150	—	91	5851	—	106	7347	211	946
10	—	—	10	3	—	3921	—	9	1	6666	—	103	3500	—	101	7612	—	118	5911	235	195
20	—	—	20	6	—	7843	—	18	3	3333	—	206	7000	—	203	5225	—	237	1882	470	991
30	—	—	31	0	—	1765	—	27	4	9999	—	310	0500	—	305	2838	—	355	7823	706	186
40	—	—	41	3	—	5687	—	36	6	6666	—	413	4000	—	407	0451	—	474	3764	941	982
50	—	—	51	6	—	9609	—	45	8	3333	—	516	7500	—	508	8064	—	592	9706	1177	478
60	—	—	62	0	—	3530	—	54	9	9999	—	620	1000	—	610	5677	—	711	5647	1412	973
70	—	—	72	3	—	7452	—	64	1	6666	—	723	4500	—	712	3290	—	830	1588	1648	168
80	—	—	82	7	—	1374	—	73	3	3333	—	826	8000	—	814	0903	—	948	7529	1882	965
90	—	—	93	0	—	5296	—	82	4	9999	—	930	1500	—	915	8516	—	1067	3470	2119	460
100	—	—	103	3	—	9218	—	91	6	6666	—	1033	5000	—	1017	6129	—	1185	9412	2351	956

T A B L I C A III.

Zamiana staréj Chełmińskiéj miary długości na inne miary.

Miara Cheł. star.		Miara Polska nowa			Miara Polska dawna			Miara Lite- wska			Miara Cheł- mińska nowa			Miara Ren- ska			Miara Wiedeńska	
Pręty	Pręciki	Sznury	Pręty	Pręciki	Ułamki 10 pręcika	Sznury	Pręty	Pręciki	Ułamki 10 pręcika	Sznury	Pręty	Pręciki	Ułamki 10 pręcika	Pręty	Pręciki	Ułamki 10 pręcika	Sąźnie	Ułamki 10 sąźnia
—	1	—	—	—	1 000	—	—	—	0 967	—	—	—	0 981	—	—	1 147	0 227	—
—	2	—	—	—	2 000	—	—	—	1 935	—	—	—	1 969	—	—	2 294	0 455	—
—	3	—	—	—	3 001	—	—	—	2 902	—	—	—	2 953	—	—	3 412	0 683	—
—	4	—	—	—	4 001	—	—	—	3 870	—	—	—	3 938	—	—	4 589	0 911	—
—	5	—	—	—	5 002	—	—	—	4 837	—	—	—	4 923	—	—	5 737	1 139	—
—	6	—	—	—	6 002	—	—	—	5 805	—	—	—	5 907	—	—	6 884	1 367	—
—	7	—	—	—	7 002	—	—	—	6 773	—	—	—	6 892	—	—	8 032	1 595	—
—	8	—	—	—	8 003	—	—	—	7 740	—	—	—	7 877	—	—	9 179	1 822	—
—	9	—	—	—	9 003	—	—	—	8 708	—	—	—	8 861	—	—	10 327	2 050	—
1	—	—	—	—	1 004	—	—	—	9 675	—	—	—	9 846	—	—	11 174	2 278	—
2	—	—	—	—	2 008	—	—	—	1 935	—	—	—	1 969	—	—	2 294	0 455	—
3	—	—	—	—	3 012	—	—	—	2 902	—	—	—	2 953	—	—	3 412	0 683	—
4	—	—	—	—	4 016	—	—	—	3 870	—	—	—	3 938	—	—	4 589	0 911	—
5	—	—	—	—	5 020	—	—	—	4 837	—	—	—	4 923	—	—	5 737	1 139	—
6	—	—	—	—	6 024	—	—	—	5 805	—	—	—	5 907	—	—	6 884	1 367	—
7	—	—	—	—	7 028	—	—	—	6 773	—	—	—	6 892	—	—	8 032	1 595	—
8	—	—	—	—	8 032	—	—	—	7 740	—	—	—	7 877	—	—	9 179	1 822	—
9	—	—	—	—	9 036	—	—	—	8 708	—	—	—	8 861	—	—	10 327	2 050	—
10	—	—	—	—	10 040	—	—	—	9 675	—	—	—	9 846	—	—	11 174	2 278	—
20	—	—	—	—	20 081	—	—	—	19 351	—	—	—	19 692	—	—	22 294	0 455	—
30	—	—	—	—	30 122	—	—	—	29 027	—	—	—	29 538	—	—	34 124	0 683	—
40	—	—	—	—	40 163	—	—	—	38 703	—	—	—	39 385	—	—	45 899	0 911	—
50	—	—	—	—	50 204	—	—	—	48 379	—	—	—	49 231	—	—	57 374	1 139	—
60	—	—	—	—	60 244	—	—	—	58 055	—	—	—	59 077	—	—	68 849	1 367	—
70	—	—	—	—	70 285	—	—	—	67 731	—	—	—	68 923	—	—	80 324	1 595	—
80	—	—	—	—	80 326	—	—	—	77 406	—	—	—	78 770	—	—	91 799	1 822	—
90	—	—	—	—	90 367	—	—	—	87 082	—	—	—	88 861	—	—	103 271	2 050	—
100	—	—	—	—	100 408	—	—	—	96 758	—	—	—	98 862	—	—	114 749	2 278	—
200	—	—	—	—	200 816	—	—	—	193 517	—	—	—	196 925	—	—	229 499	0 455	—
300	—	—	—	—	300 1224	—	—	—	290 275	—	—	—	295 388	—	—	344 249	0 683	—
400	—	—	—	—	400 1632	—	—	—	387 034	—	—	—	393 851	—	—	458 999	0 911	—
500	—	—	—	—	500 2040	—	—	—	483 792	—	—	—	492 314	—	—	573 749	1 139	—
600	—	—	—	—	600 2444	—	—	—	580 551	—	—	—	590 776	—	—	688 849	1 367	—
700	—	—	—	—	700 2850	—	—	—	677 310	—	—	—	689 239	—	—	803 249	1 595	—
800	—	—	—	—	800 3260	—	—	—	774 068	—	—	—	787 702	—	—	917 999	1 822	—
900	—	—	—	—	900 3670	—	—	—	870 827	—	—	—	886 165	—	—	1032 749	2 050	—
1000	—	—	—	—	1000 4080	—	—	—	967 585	—	—	—	984 283	—	—	1147 499	2278	622

TABLICA IV.

Zamiana nowój Chełmińskiej miary długości na inne miary.

Miara Cheł. nowa		Miara Polska nowa			Miara Polska dawna			Miara Lite- wska			Miara Cheł- mińska stara			Miara Ren- ska			Miara Wiejska	
Pręty	Pręci	Sznury	Pręty	Pręci	Ułanki 10 pręci	Sznury	Pręty	Pręci	Ułanki 10 pręci	Sznury	Pręty	Pręci	Ułanki 10 pręci	Pręty	Pręci	Ułanki 10 pręci	Sznury	Ułanki 10 sazna
—	1	—	—	—	1 016	—	—	—	0 982	—	—	—	1 015	—	—	—	—	0 231
—	2	—	—	—	2 032	—	—	—	1 965	—	—	—	2 031	—	—	—	—	0 462
—	3	—	—	—	3 048	—	—	—	2 918	—	—	—	3 016	—	—	—	—	0 694
—	4	—	—	—	4 064	—	—	—	3 930	—	—	—	4 062	—	—	—	—	0 925
—	5	—	—	—	5 080	—	—	—	4 913	—	—	—	5 078	—	—	—	—	1 157
—	6	—	—	—	6 096	—	—	—	5 896	—	—	—	6 093	—	—	—	—	1 388
—	7	—	—	—	7 112	—	—	—	6 878	—	—	—	7 109	—	—	—	—	1 619
—	8	—	—	—	8 128	—	—	—	7 861	—	—	—	8 121	—	—	—	—	1 851
—	9	—	—	—	9 144	—	—	—	8 844	—	—	—	9 140	—	—	—	—	2 082
1	—	—	—	—	0 160	—	—	—	9 826	—	—	—	1 0156	—	—	—	—	2 314
2	—	—	—	—	0 320	—	—	—	1 9653	—	—	—	2 0312	—	—	—	—	4 628
3	—	—	—	—	0 480	—	—	—	2 9180	—	—	—	3 0168	—	—	—	—	6 942
4	—	—	—	—	0 641	—	—	—	3 9307	—	—	—	4 0621	—	—	—	—	9 256
5	—	—	—	—	0 801	—	—	—	4 9131	—	—	—	5 0750	—	—	—	—	11 570
6	—	—	—	—	0 961	—	—	—	5 8961	—	—	—	6 0936	—	—	—	—	13 885
7	—	—	—	—	1 121	—	—	—	6 8788	—	—	—	7 1092	—	—	—	—	16 199
8	—	—	—	—	1 282	—	—	—	7 8615	—	—	—	8 1248	—	—	—	—	18 513
9	—	—	—	—	1 442	—	—	—	8 8442	—	—	—	9 1405	—	—	—	—	20 827
10	—	—	—	—	0 1602	—	—	—	9 8269	—	—	—	10 1561	—	—	—	—	23 141
20	—	—	—	—	0 3205	—	—	—	1 96538	—	—	—	20 3122	—	—	—	—	46 283
30	—	—	—	—	0 4807	—	—	—	2 91807	—	—	—	30 1683	—	—	—	—	69 125
40	—	—	—	—	0 6410	—	—	—	3 93076	—	—	—	40 6241	—	—	—	—	92 567
50	—	—	—	—	0 8013	—	—	—	4 91315	—	—	—	50 7506	—	—	—	—	115 709
60	—	—	—	—	0 9615	—	—	—	5 89615	—	—	—	60 9362	—	—	—	—	138 851
70	—	—	—	—	1 1218	—	—	—	6 87884	—	—	—	70 9928	—	—	—	—	161 993
80	—	—	—	—	1 2821	—	—	—	7 86153	—	—	—	80 2159	—	—	—	—	185 135
90	—	—	—	—	1 4423	—	—	—	8 84422	—	—	—	90 4050	—	—	—	—	208 277
100	—	—	—	—	1 6026	—	—	—	9 82691	—	—	—	100 5612	—	—	—	—	231 419
200	—	—	—	—	3 2053	—	—	—	19 65383	—	—	—	200 11224	—	—	—	—	462 839
300	—	—	—	—	4 8079	—	—	—	29 48075	—	—	—	300 6836	—	—	—	—	691 258
400	—	—	—	—	6 4106	—	—	—	39 30767	—	—	—	400 2418	—	—	—	—	925 678
500	—	—	—	—	8 0133	—	—	—	49 13459	—	—	—	500 8060	—	—	—	—	1157 098
600	—	—	—	—	9 6159	—	—	—	59 6151	—	—	—	600 3672	—	—	—	—	1388 517
700	—	—	—	—	1 2186	—	—	—	68 78813	—	—	—	700 9284	—	—	—	—	1619 937
800	—	—	—	—	2 8212	—	—	—	78 61535	—	—	—	800 4846	—	—	—	—	1851 357
900	—	—	—	—	4 4239	—	—	—	88 44227	—	—	—	900 0508	—	—	—	—	2082 776
1000	—	—	—	—	6 0266	—	—	—	98 26919	—	—	—	1000 6121	—	—	—	—	2314 196

TABLICA V.

Zamiana Litewskiej miary długości na inne miary.

Miara Litewska			Miara Polska nowa				Miara Polska dawna				Miara Chelmińska stara			Miara Chelmińska nowa			Miara Renska			Miara Wiedeńska			
Sznury	Pręty	Pręci	Sznury	Pręty	Pręci	Ułamki 10 przecią	Sznury	Pręty	Pręci	Ułamki 10 przecią	Pręty	Pręci	Ułamki 10 przecią	Pręty	Pręci	Ułamki 10 przecią	Pręty	Pręci	Ułamki 10 przecią	Sążnie	Ułamki 10 sążnia		
—	—	1	—	—	1	127	—	—	1	090	—	—	1	127	—	—	1	110	—	1	293	0	256
—	—	2	—	—	2	255	—	—	2	181	—	—	2	251	—	—	2	220	—	2	587	0	513
—	—	3	—	—	3	383	—	—	3	272	—	—	3	382	—	—	3	330	—	3	881	0	770
—	—	4	—	—	4	511	—	—	4	363	—	—	4	509	—	—	4	410	—	5	175	1	027
—	—	5	—	—	5	639	—	—	5	451	—	—	5	637	—	—	5	550	—	6	168	1	281
—	—	6	—	—	6	767	—	—	6	545	—	—	6	764	—	—	6	660	—	7	762	1	511
—	—	7	—	—	7	895	—	—	7	636	—	—	7	892	—	—	7	770	—	9	056	1	798
—	—	8	—	—	8	023	—	—	8	727	—	—	8	019	—	—	8	850	—	1	0350	2	055
—	—	9	—	—	9	0151	—	—	9	818	—	—	9	991	—	—	9	991	—	1	1613	2	312
—	1	—	—	1	1	1279	—	1	0	909	—	1	1	1271	—	1	1	101	—	1	2937	2	569
—	2	—	—	2	2	2558	—	2	1	818	—	2	2	2519	—	2	2	202	—	2	5875	5	138
—	3	—	—	3	3	3837	—	3	2	727	—	3	3	3823	—	3	3	303	—	3	8812	7	707
—	4	—	—	4	4	5116	—	4	3	636	—	4	5	098	—	4	4	404	—	5	1750	10	276
—	5	—	—	5	5	6395	—	5	4	545	—	5	6	372	—	5	5	506	—	6	1687	12	845
—	6	—	—	6	6	7674	—	6	5	451	—	6	7	617	—	6	6	607	—	7	7625	15	411
—	7	—	—	7	7	8951	—	7	6	363	—	7	8	921	—	7	7	708	—	9	0562	17	983
—	8	—	—	8	8	0233	—	8	7	272	—	8	9	0196	—	8	8	809	—	10	3500	20	552
—	9	—	—	9	9	01512	—	9	8	181	—	10	1	170	—	9	9	911	—	11	6137	23	121
1	—	—	—	1	1	12791	—	1	0	9090	—	11	2	2715	—	11	1	012	—	12	9375	25	690
2	—	—	—	2	2	25582	—	2	1	8181	—	22	5	190	—	22	2	024	—	25	8750	51	380
3	—	—	—	3	3	38374	—	3	2	7272	—	33	8	236	—	33	3	036	—	35	8126	77	071
4	—	—	—	4	4	51165	—	4	3	6363	—	45	0	981	—	44	4	019	—	51	7501	102	761
5	—	—	—	5	5	63957	—	5	4	5451	—	56	3	727	—	55	5	061	—	61	6877	128	452
6	—	—	—	6	6	76748	—	6	5	4515	—	67	6	172	—	66	6	073	—	77	6252	154	142
7	—	—	—	7	7	89510	—	7	6	3636	—	78	9	218	—	77	7	086	—	90	5627	179	833
8	—	—	—	8	8	02331	—	8	7	2727	—	90	1	963	—	88	8	098	—	103	5003	205	523
9	—	—	—	9	9	015123	—	9	8	1818	—	101	4	701	—	99	9	110	—	116	4378	231	213
10	—	—	—	10	1	15123	—	10	9	0909	—	112	7	151	—	111	0	123	—	129	3754	256	904
20	—	—	—	22	5	5829	—	21	8	1818	—	225	4	909	—	222	0	246	—	258	7508	513	808
30	—	—	—	33	8	3713	—	32	7	2727	—	338	2	363	—	333	0	369	—	388	1462	770	712
40	—	—	—	45	1	1658	—	43	6	3636	—	450	0	818	—	444	0	492	—	517	5016	1027	617
50	—	—	—	56	3	9573	—	54	5	4515	—	563	7	272	—	555	0	615	—	646	8770	1284	521
60	—	—	—	67	6	7487	—	65	1	5434	—	676	4	727	—	666	0	738	—	776	2524	1541	425
70	—	—	—	78	9	5402	—	76	3	6363	—	789	2	181	—	777	0	861	—	905	6278	1798	830
80	—	—	—	90	2	3316	—	87	2	7272	—	901	9	636	—	888	0	984	—	1035	0032	2055	234
90	—	—	—	101	5	1231	—	98	1	8181	—	1014	7	090	—	999	1	107	—	1164	3786	2312	138
100	—	—	—	112	7	9146	—	109	0	9090	—	1127	4	545	—	1110	1	231	—	1293	7510	2569	043

T A B L I C A VI.

Zamiana Reńskięj miary długości na inne miary.

Miara Reńska		Miara Polska nowa				Miara Polska dawna				Miara Chelmińska stara			Miara Litewska				Miara Chelmińska nowa			Miara Wiedeńska	
Pręty	Pręciaki	Sznury	Pręty	Pręciaki	Ułanki 10 pręcia	Sznury	Pręty	Pręciaki	Ułanki 10 pręcia	Pręty	Pręciaki	Ułanki 10 pręcia	Sznury	Pręty	Pręciaki	Ułanki 10 pręcia	Pręty	Pręciaki	Ułanki 10 pręcia	Sążnie	Ułanki 10 sążnia
—	1	—	—	0	871	—	—	0	843	—	0	871	—	—	0	772	—	0	558	0	198
—	2	—	—	1	713	—	—	1	686	—	1	712	—	—	1	545	—	1	716	0	397
—	3	—	—	2	615	—	—	2	529	—	2	614	—	—	2	318	—	2	571	0	595
—	4	—	—	3	487	—	—	3	372	—	3	485	—	—	3	091	—	3	432	0	791
—	5	—	—	4	359	—	—	4	216	—	4	357	—	—	4	864	—	4	290	0	982
—	6	—	—	5	230	—	—	5	059	—	5	228	—	—	5	637	—	5	148	1	191
—	7	—	—	6	102	—	—	6	902	—	6	100	—	—	6	110	—	6	006	1	390
—	8	—	—	6	974	—	—	6	745	—	6	971	—	—	6	153	—	6	861	1	588
—	9	—	—	7	846	—	—	7	589	—	7	843	—	—	7	956	—	7	722	1	787
1	—	—	—	8	718	—	—	8	432	—	8	711	—	—	8	729	—	8	550	1	985
2	—	—	—	1	7136	—	—	1	6864	—	1	7129	—	—	1	5458	—	1	7161	3	971
3	—	—	—	2	6154	—	—	2	5296	—	2	6113	—	—	2	3188	—	2	5711	5	957
4	—	—	—	3	4872	—	—	3	3728	—	3	4858	—	—	3	0917	—	3	4322	7	942
5	—	—	—	4	3590	—	—	4	2160	—	4	3573	—	—	4	8617	—	4	2903	9	928
6	—	—	—	5	2308	—	—	5	0592	—	5	2287	—	—	5	6376	—	5	1483	11	914
7	—	—	—	6	1027	—	—	6	9021	—	6	1002	—	—	6	1406	—	6	0064	13	900
8	—	—	—	6	9745	—	—	6	7156	—	6	9717	—	—	6	1835	—	6	8615	15	885
9	—	—	—	7	8463	—	—	7	5899	—	7	8431	—	—	6	9564	—	7	7225	17	871
10	—	—	—	8	7181	—	—	8	4321	—	8	7116	—	—	7	7294	—	8	5806	19	557
20	—	—	—	1	74363	—	—	1	68612	—	17	4292	—	—	1	54588	—	17	4612	39	714
30	—	—	—	2	61514	—	—	2	52963	—	26	1139	—	—	2	31883	—	25	7119	59	571
40	—	—	—	3	48726	—	—	3	37284	—	34	8585	—	—	3	09177	—	31	3225	79	429
50	—	—	—	4	35907	—	—	4	21606	—	43	5732	—	—	3	8472	—	42	9031	99	286
60	—	—	—	5	23089	—	—	5	05927	—	52	2878	—	—	4	63766	—	51	4838	119	143
70	—	—	—	6	10270	—	—	5	90218	—	61	0025	—	—	5	41061	—	60	0614	139	000
80	—	—	—	6	97452	—	—	6	74569	—	69	7171	—	—	6	18355	—	68	6150	158	558
90	—	—	—	7	84633	—	—	7	58990	—	78	4318	—	—	6	95649	—	77	2257	178	715
100	—	—	—	8	71815	—	—	8	43212	—	87	1464	—	—	7	72944	—	85	8063	198	572
200	—	—	—	17	43630	—	—	16	86124	—	171	2929	—	—	15	45888	—	171	6127	397	145
300	—	—	—	26	15415	—	—	25	9636	—	261	4394	—	—	23	18833	—	257	4190	595	718
400	—	—	—	34	7261	—	—	33	72818	—	348	5859	—	—	30	91777	—	343	2251	791	291
500	—	—	—	43	59076	—	—	42	16060	—	435	7321	—	—	38	64722	—	429	0317	992	863
600	—	—	—	52	30891	—	—	50	59272	—	522	8789	—	—	46	37666	—	514	8381	1191	136
700	—	—	—	61	02707	—	—	59	02184	—	610	0254	—	—	54	10610	—	600	6444	1390	009
800	—	—	—	69	4522	—	—	67	45696	—	697	1719	—	—	61	83555	—	686	4508	1588	582
900	—	—	—	78	46337	—	—	75	89908	—	784	3184	—	—	69	56499	—	772	2571	1787	154
1000	—	—	—	87	1153	—	—	84	3121	—	871	4649	—	—	77	9444	—	858	0635	1985	727

T A B L I C A VII.

Zamiana Wiedeńskiej miary długości na inne miary.

Miara Wiede:	Miara Polska nowa				Miara Polska dawna				Miara Litewska				Miara Chelminska stara				Miara Chelminska nowa				Miara Renska			
Sążnie	Sążury	Pręty	Pręciuki	Ułanki 10 prętek	Sążury	Pręty	Pręciuki	Ułanki 10 prętek	Sążnie	Pręty	Pręciuki	Ułanki 10 prętek	Pręty	Pręciuki	Ułanki 10 prętek	Pręty	Pręciuki	Ułanki 10 prętek	Pręty	Pręciuki	Ułanki 10 prętek	Pręty	Pręciuki	Ułanki 10 prętek
1	—	—	4 390	—	—	—	1 216	—	—	—	3 892	—	—	4 388	—	—	4 321	—	—	5 035	—	—	—	—
2	—	—	8 780	—	—	—	2 432	—	—	—	7 785	—	—	8 777	—	—	8 642	1	0 071	—	—	—	—	
3	—	1	3 171	—	—	1	2 739	—	—	1	1 677	—	1	3 165	—	1	2 963	1	5 107	—	—	—	—	
4	—	1	7 561	—	—	1	6 985	—	—	1	5 570	—	1	7 554	—	1	7 284	2	0 143	—	—	—	—	
5	—	2	1 952	—	—	2	1 231	—	—	1	9 462	—	2	1 913	—	2	1 605	2	5 179	—	—	—	—	
6	—	2	6 342	—	—	2	5 178	—	—	2	3 355	—	2	6 331	—	2	5 926	3	0 215	—	—	—	—	
7	—	3	0 732	—	—	2	9 724	—	—	2	7 247	—	3	0 720	—	3	0 248	3	5 251	—	—	—	—	
8	—	3	5 123	—	—	3	3 970	—	—	3	1 140	—	3	5 108	—	3	4 569	4	0 287	—	—	—	—	
9	—	3	9 513	—	—	3	8 217	—	—	3	5 032	—	3	9 497	—	3	8 890	4	5 323	—	—	—	—	
10	—	4	3 901	—	—	4	2 463	—	—	3	8 925	—	4	3 886	—	4	3 211	5	0 359	—	—	—	—	
20	—	8	7 808	—	—	8	4 927	—	—	7	7 850	—	8	7 772	—	8	6 423	10	0 718	—	—	—	—	
30	1	3	1 712	—	1	2 7 390	—	1	1	6 775	—	13	1 658	—	12	9 634	15	1 078	—	—	—	—		
40	1	7	5 616	—	1	6 9 854	—	1	5	5 700	—	17	5 544	—	17	2 846	20	1 437	—	—	—	—		
50	2	1	9 520	—	2	1 2 318	—	1	9	4 625	—	21	9 430	—	21	6 057	25	1 796	—	—	—	—		
60	2	6	3 424	—	2	5 4 781	—	2	3	3 550	—	26	3 316	—	25	9 269	30	2 156	—	—	—	—		
70	3	0	7 328	—	2	9 7 245	—	2	7	2 175	—	30	7 203	—	30	2 480	35	2 515	—	—	—	—		
80	3	5	1 232	—	3	3 9 709	—	3	1	1 400	—	35	1 089	—	34	5 692	40	2 874	—	—	—	—		
90	3	9	5 136	—	3	8 2 172	—	3	5	0 325	—	39	4 975	—	38	8 903	45	3 234	—	—	—	—		
100	4	3	9 040	—	4	2 4 636	—	3	8	9 250	—	43	8 861	—	43	2 115	50	3 593	—	—	—	—		
200	8	7	8 081	—	8	4 9 272	—	7	7	8 500	—	87	7 723	—	86	4 230	100	7 187	—	—	—	—		
300	13	1	7 122	—	12	7 3 908	—	11	6	7 750	—	131	6 584	—	129	6 346	151	0 781	—	—	—	—		
400	17	5	6 162	—	16	9 8 545	—	15	5	7 000	—	175	5 446	—	172	8 161	201	4 374	—	—	—	—		
500	21	9	5 203	—	21	2 3 181	—	19	4	6 250	—	219	4 308	—	216	0 577	251	7 968	—	—	—	—		
600	26	3	4 244	—	25	4 7 817	—	23	3	5 500	—	263	3 469	—	259	2 692	302	1 562	—	—	—	—		
700	30	7	3 284	—	29	7 2 454	—	27	2	4 750	—	307	2 031	—	302	4 807	352	5 155	—	—	—	—		
800	35	1	2 325	—	33	9 7 090	—	31	1	4 000	—	351	0 892	—	345	6 923	402	8 749	—	—	—	—		
900	39	5	1 366	—	38	2 1 726	—	35	0	3 250	—	394	9 754	—	388	9 038	453	2 343	—	—	—	—		
1000	43	9	0 407	—	42	4 6 363	—	38	9	2 500	—	438	8 616	—	432	1 154	503	5 937	—	—	—	—		
2000	87	8	0 814	—	81	9 2 726	—	77	8	5 000	—	877	7 232	—	864	2 308	1007	1 874	—	—	—	—		
3000	131	7	1 221	—	127	3 9 089	—	116	7	7 500	—	1316	5 848	—	1296	3 462	1510	7 811	—	—	—	—		
4000	175	6	1 628	—	169	8 5 452	—	155	7	0 000	—	1755	4 464	—	1728	4 616	2014	3 748	—	—	—	—		
5000	219	5	2 203	—	212	3 1 815	—	194	6	2 500	—	2194	3 080	—	2160	5 770	2517	9 685	—	—	—	—		
6000	263	4	2 442	—	254	7 8 178	—	233	5	5 000	—	2633	1 696	—	2592	6 924	3021	5 622	—	—	—	—		
7000	307	3	2 849	—	297	2 4 541	—	272	4	7 500	—	3072	0 312	—	3024	8 078	3525	1 559	—	—	—	—		
8000	351	2	3 256	—	339	7 0 904	—	311	4	0 800	—	3510	8 928	—	3456	9 232	4028	7 496	—	—	—	—		
9000	395	1	3 663	—	382	1 7 267	—	350	3	2 500	—	3949	7 544	—	3889	0 386	4532	3 433	—	—	—	—		
10000	439	0	4 070	—	424	6 3 630	—	389	2	5 600	—	4388	6 160	—	4321	1 540	5035	9 370	—	—	—	—		

T A B L I

Zamiana nowéj Polskiej miary

Miara Polska nowa				Miara Polska dawna						Miara Litewska					
Włóki	Morgi	Sznury	Pręty	Włóki	Morgi	Sznury	Pręty	Pręcki	Ułanki 10 pręcika	Włóki	Morgi	Sznury	Pręty	Pręcki	Ułanki 10 pręcika
—	—	—	1	—	—	—	—	93	5458	—	—	—	—	78	6315
—	—	—	2	—	—	—	1	87	3917	—	—	—	1	57	2090
—	—	—	3	—	—	—	2	80	6375	—	—	—	2	35	8135
—	—	—	4	—	—	—	3	74	1831	—	—	—	3	14	4180
—	—	—	5	—	—	—	4	67	7293	—	—	—	3	93	0225
—	—	—	6	—	—	—	5	61	2751	—	—	—	4	71	6270
—	—	—	7	—	—	—	6	51	8210	—	—	—	5	50	2315
—	—	—	8	—	—	—	7	48	3668	—	—	—	6	28	8360
—	—	—	9	—	—	—	8	41	9127	—	—	—	7	7	4105
—	—	—	10	—	—	—	9	35	1586	—	—	—	7	86	0150
—	—	—	20	—	—	—	18	70	9172	—	—	—	15	72	0900
—	—	—	30	—	—	—	28	6	3758	—	—	—	23	58	1350
—	—	—	40	—	—	—	37	41	8311	—	—	—	31	41	1800
—	—	—	50	—	—	—	46	77	2931	—	—	—	39	30	2250
—	—	—	60	—	—	—	56	12	7517	—	—	—	47	16	2701
—	—	—	70	—	—	—	65	48	2103	—	—	—	55	2	3151
—	—	—	80	—	—	—	74	83	6689	—	—	—	62	88	3601
—	—	—	90	—	—	—	84	19	1276	—	—	—	70	74	4051
—	—	1	—	—	—	—	93	54	5862	—	—	—	78	60	1501
—	—	2	—	—	—	1	87	9	1721	—	—	1	57	20	9003
—	1	—	—	—	—	2	80	63	7587	—	—	2	35	81	3505
—	2	—	—	—	1	2	61	27	5171	—	1	1	71	62	7011
—	3	—	—	—	2	2	41	91	2761	—	2	1	7	44	0517
—	4	—	—	—	3	2	22	55	0348	—	3	—	43	25	4023
—	5	—	—	—	4	2	03	18	7935	—	3	2	79	6	7529
—	6	—	—	—	5	1	83	82	5523	—	4	2	14	88	1035
—	7	—	—	—	6	1	61	46	3110	—	5	1	50	69	4541
—	8	—	—	—	7	1	45	10	0697	—	6	—	86	50	8017
—	9	—	—	—	8	1	25	73	8284	—	6	3	22	32	1553
—	10	—	—	—	9	1	6	37	5871	—	7	2	58	13	5059
—	20	—	—	—	18	2	12	75	1743	—	15	2	16	27	0118

C A VIII.

powierzchni na inne miary.

Miara Chełmińska stara					Miara Chełmińska nowa					Miara Magdeburgska					Miara Wiedeńska						
Włoki	Morgi	Pręty	Prętki	Ułanki 10 prętków	Włoki	Morgi	Pręty	Prętki	Ułanki 10 prętków	Włoki	Morgi	Pręty	Prętki	Ułanki 10 prętków	Morgi	Sążnie	Ułanki 10 sążni				
—	—	—	99	9181	—	—	—	96	8701	—	—	1	31	5681	—	5	187880				
—	—	—	1	99	8368	—	—	1	93	7402	—	—	2	63	1363	—	10	375761			
—	—	—	2	99	7552	—	—	2	90	6103	—	—	3	91	7045	—	15	53642			
—	—	—	3	99	6736	—	—	3	87	4804	—	—	5	26	2727	—	20	751523			
—	—	—	4	99	5920	—	—	4	84	3505	—	—	6	57	8409	—	25	939404			
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—			
—	—	—	5	99	5101	—	—	5	81	2207	—	—	7	89	4091	—	31	127285			
—	—	—	6	99	4289	—	—	6	78	0908	—	—	9	20	9773	—	36	315165			
—	—	—	7	99	3473	—	—	7	71	9609	—	—	10	52	5455	—	41	503046			
—	—	—	8	99	2657	—	—	8	71	8310	—	—	11	84	1137	—	46	690927			
—	—	—	9	99	1811	—	—	9	68	7011	—	—	13	15	6819	—	51	878808			
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—			
—	—	—	19	98	3683	—	—	19	37	4023	—	—	26	31	3639	—	103	757616			
—	—	—	29	97	5521	—	—	29	6	1035	—	—	39	47	0458	—	155	636425			
—	—	—	39	96	7366	—	—	38	74	8047	—	—	52	62	7278	—	207	515233			
—	—	—	49	95	9208	—	—	48	43	5059	—	—	65	78	4097	—	259	394042			
—	—	—	59	95	1049	—	—	58	12	2071	—	—	78	91	0917	—	311	372850			
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—			
—	—	—	69	91	2891	—	—	67	80	9083	—	—	92	9	7736	—	363	151659			
—	—	—	79	93	4733	—	—	77	49	6095	—	—	105	25	4556	—	415	030467			
—	—	—	89	92	6571	—	—	87	18	3107	—	—	118	41	1375	—	466	909276			
—	—	—	99	91	8416	—	—	96	87	0119	—	—	131	56	8195	—	518	788084			
—	—	—	199	83	6833	—	—	193	74	0238	—	—	1	83	13	6390	—	1037	576169		
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—			
—	—	—	299	75	5249	—	—	290	61	0357	—	—	2	31	70	4585	—	1556	364254		
—	—	—	1	299	51	0499	—	1	281	22	0715	—	4	69	40	9170	—	1	1512	728508	
—	—	—	2	299	26	5749	—	2	271	83	1073	—	6	104	11	3755	—	2	1469	092762	
—	—	—	3	299	2	0999	—	3	262	44	1431	—	8	138	81	8340	—	3	1425	457016	
—	—	—	4	298	77	6249	—	4	253	5	1789	—	10	173	52	2925	—	4	1381	821270	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
—	—	—	5	298	53	1499	—	5	243	66	2147	—	13	28	22	7510	—	5	1338	185524	
—	—	—	6	298	28	6749	—	6	234	27	2505	—	15	62	93	2095	—	6	1294	549778	
—	—	—	7	298	1	1999	—	7	221	88	2863	—	17	97	63	6680	—	7	1250	914032	
—	—	—	8	297	79	7249	—	8	215	49	3221	—	19	132	34	1265	—	8	1207	278286	
—	—	—	9	297	55	2499	—	9	206	10	3579	—	21	167	4	5850	—	9	1163	642540	
—	—	—	19	295	10	4998	—	19	112	20	7158	—	1	13	154	9	1701	—	19	727	285081

T A B L I

D a l s z y

Miara Polska nowa				Miara Polska dawna						Miara Litewska					
Włoki	Morgi	Sznury □	Pręty □	Włoki	Morgi	Sznury □	Pręty □	Pręcki □	Ułamki 10 pręcka □	Włoki	Morgi	Sznury □	Pręty □	Pręcki □	Ułamki 10 pręcka □
1	—	—	—	—	23	—	19	12	7615	—	23	1	71	10	5178
2	—	—	—	1	26	—	38	25	5230	1	17	—	48	81	0356
3	—	—	—	2	24	—	57	38	2845	2	10	2	23	21	5535
4	—	—	—	3	22	—	76	51	0461	3	4	—	97	62	0713
5	—	—	—	4	20	—	95	63	8076	3	27	2	72	2	5892
6	—	—	—	5	18	1	11	76	5691	4	21	1	46	43	1070
7	—	—	—	6	16	1	33	89	3306	5	15	—	20	83	6219
8	—	—	—	7	14	1	53	2	0922	6	8	1	95	21	1427
9	—	—	—	8	12	1	72	14	8537	7	2	—	69	61	6606
10	—	—	—	9	10	1	91	27	6152	7	25	2	44	5	1784
20	—	—	—	18	21	—	82	55	2305	15	21	1	88	10	3568
30	—	—	—	28	1	2	73	82	8458	23	17	1	32	15	5353
40	—	—	—	37	12	1	65	10	4610	31	13	—	76	20	7137
50	—	—	—	46	23	—	56	38	0763	39	9	—	20	25	8922
60	—	—	—	56	3	2	47	65	6916	47	4	2	64	31	0706
70	—	—	—	65	14	1	38	93	3069	55	—	2	8	36	2191
80	—	—	—	74	25	—	30	20	9221	62	26	1	52	41	1275
90	—	—	—	81	5	2	21	48	5374	70	22	—	96	46	6060
100	—	—	—	93	16	1	12	76	1527	78	18	—	40	51	7811
200	—	—	—	187	2	2	25	52	3054	157	6	—	81	3	5689
300	—	—	—	280	19	—	38	28	4581	235	24	1	21	55	3533
400	—	—	—	374	5	1	51	4	6109	314	12	1	62	7	1378
500	—	—	—	467	21	2	63	80	7636	393	—	2	2	58	9222
600	—	—	—	561	8	—	76	56	9163	471	18	2	43	10	7067
700	—	—	—	654	24	1	89	33	0691	550	6	2	83	62	4911
800	—	—	—	748	11	—	2	9	2218	628	25	—	24	14	2756
900	—	—	—	841	27	1	14	85	3745	707	13	—	61	66	0600
1000	—	—	—	935	13	2	27	61	5272	786	1	1	5	17	8115
2000	—	—	—	1870	27	1	55	23	0545	1572	2	2	10	35	6890
3000	—	—	—	2806	11	—	82	81	5818	2358	4	—	15	53	5335
4000	—	—	—	3741	25	—	10	46	1091	3144	5	1	20	71	3780

C A VIII.

c i a g.

Miara Chelminska stara					Miara Chelminska nowa					Miara Magdeburgska					Miara Wiedeńska			
Włoki	Morgi	Pręty	Pręci	Ułanki 10 pręci	Włoki	Morgi	Pręty	Pręci	Ułanki 10 pręci	Włoki	Morgi	Pręty	Pręci	Ułanki 10 pręci	Morgi	Szanie	Ułanki 10 szania	
1	29	292	65	7498	1	29	18	31	0737	2	5	141	13	7551	29	290	927621	
2	29	285	31	4996	2	28	36	62	1475	4	11	101	27	5103	58	581	855243	
3	29	277	97	2494	3	27	54	93	2213	6	17	63	11	2655	87	872	782865	
4	29	270	62	9992	4	26	73	24	2950	8	23	24	55	9207	116	1163	710187	
5	29	263	28	7490	5	25	91	55	3688	10	28	165	68	7759	145	1451	638108	
6	29	255	91	4989	6	24	109	86	4426	13	4	126	82	5311	175	45	565730	
7	29	248	60	2487	7	23	128	17	5164	15	10	87	96	2863	204	436	493352	
8	29	241	25	9985	8	22	146	48	5901	17	16	49	10	0415	233	727	420974	
9	29	233	91	7483	9	21	164	79	6639	19	22	10	23	7967	262	1018	348595	
10	29	226	57	4981	10	20	183	10	7377	21	27	151	37	5519	291	1309	276217	
11	29	153	14	9963	11	11	66	21	4754	43	25	122	75	1038	583	1018	552435	
12	29	79	72	4915	12	1	249	32	2132	65	23	94	12	6557	875	727	828653	
13	29	6	29	9927	13	22	132	12	509	87	21	65	50	2076	1167	437	104871	
14	28	232	87	4908	14	13	15	53	6886	109	19	36	87	7595	1459	146	381088	
15	28	159	41	9890	15	3	198	64	4264	131	17	8	25	3114	1750	1455	657306	
16	28	86	2	4872	16	24	81	75	1641	153	14	159	62	8633	2042	1164	933524	
17	28	12	59	9854	17	14	264	85	9018	175	12	131	—	4152	2334	874	209742	
18	27	239	17	4835	18	5	147	96	6396	197	10	102	37	9671	2626	583	485959	
19	27	165	74	9817	19	26	31	7	3773	219	8	73	75	5190	2918	292	762177	
20	25	31	49	9635	20	22	62	14	7547	438	16	147	51	0380	5836	585	524355	
21	22	197	24	9452	21	18	93	22	1321	657	25	41	26	5570	8754	878	286532	
22	20	62	99	9270	22	14	124	29	5091	877	3	115	2	0760	11672	1171	048710	
23	17	228	74	9088	23	10	155	36	8868	1096	12	8	77	5950	14590	1463	810888	
24	15	94	49	8905	24	6	186	44	3642	1315	20	82	53	1140	17509	156	573065	
25	12	260	21	8723	25	2	217	51	6416	1534	28	150	28	6331	20427	449	335243	
26	10	125	99	8540	26	28	248	59	0189	1754	7	50	4	1521	23345	742	097420	
27	7	291	74	8358	27	24	279	66	3963	1973	15	123	79	6711	26263	1034	859598	
28	5	157	49	8176	28	21	10	73	7737	2192	21	17	55	1901	29181	1327	621776	
29	11	14	99	6352	29	12	21	47	5474	4385	18	35	10	3803	58363	1055	243552	
30	16	172	49	4528	30	3	32	21	3211	6578	12	52	65	5701	87545	782	865328	
31	22	29	99	2704	31	24	42	95	0948	8771	6	70	20	7606	116727	510	487105	

T A R L I

Zamiana dawniej Koronno - Polskiej miary

Miara Polska dawna				Miara Polska nowa						Miara Litewska					
Włoki	Morgi	Sznury	Pręty	Włoki	Morgi	Sznury	Pręty	Pręci	Ułamki 10 pręcia	Włoki	Morgi	Sznury	Pręty	Pręci	Ułamki 10 pręcia
—	—	—	1	—	—	—	1	6	8991	—	—	—	—	1	81 0277
—	—	—	2	—	—	—	2	13	7988	—	—	—	—	1	68 0555
—	—	—	3	—	—	—	3	20	6982	—	—	—	—	2	52 0832
—	—	—	4	—	—	—	4	27	5977	—	—	—	—	3	36 1110
—	—	—	5	—	—	—	5	34	1971	—	—	—	—	4	20 1388
—	—	—	6	—	—	—	6	41	3965	—	—	—	—	5	4 1665
—	—	—	7	—	—	—	7	48	2960	—	—	—	—	5	88 1913
—	—	—	8	—	—	—	8	55	1951	—	—	—	—	6	72 2221
—	—	—	9	—	—	—	9	62	0918	—	—	—	—	7	56 2198
—	—	—	10	—	—	—	10	68	9912	—	—	—	—	8	40 2776
—	—	—	20	—	—	—	21	37	9885	—	—	—	—	16	80 5553
—	—	—	30	—	—	—	32	6	9823	—	—	—	—	25	20 8329
—	—	—	40	—	—	—	42	75	9771	—	—	—	—	33	61 1106
—	—	—	50	—	—	—	53	11	9711	—	—	—	—	42	1 3882
—	—	—	60	—	—	—	61	13	9657	—	—	—	—	50	41 6659
—	—	—	70	—	—	—	71	82	9600	—	—	—	—	58	81 9135
—	—	—	80	—	—	—	85	51	9513	—	—	—	—	67	22 2212
—	—	—	90	—	—	—	96	20	9185	—	—	—	—	75	62 1988
—	—	1	—	—	—	1	6	89	9128	—	—	—	—	81	2 7765
—	—	2	—	—	—	2	13	79	8557	—	—	1	—	68	5 5531
—	1	—	—	—	1	—	20	69	8286	—	—	2	—	52	8 3296
—	2	—	—	—	2	—	41	39	6573	—	1	2	—	1	16 6593
—	3	—	—	—	3	—	62	9	1859	—	2	1	—	56	21 9890
—	4	—	—	—	4	—	82	79	3116	—	3	1	—	8	33 3186
—	5	—	—	—	5	1	3	49	1132	—	4	—	—	60	41 6483
—	6	—	—	—	6	1	21	18	9719	—	5	—	—	12	49 9780
—	7	—	—	—	7	1	41	88	8005	—	5	2	—	61	58 3076
—	8	—	—	—	8	1	65	58	6292	—	6	2	—	16	66 6373
—	9	—	—	—	9	1	86	28	1578	—	7	1	—	68	71 9670
—	10	—	—	—	10	2	6	98	2865	—	8	1	—	20	83 2966
—	20	—	—	—	21	1	13	96	5731	—	16	2	—	41	66 5933

C A IX.

powierzchni na inne miary.

Miara Chełmińska stara					Miara Chełmińska nowa					Miara Magdeburgska					Miara Wiedeńska			
Włoki	Morgi	Pręty □	Pręci □	Ułanki 10 pręcia □	Włoki	Morgi	Pręty □	Pręci □	Ułanki 10 pręcia □	Włoki	Morgi	Pręty □	Pręci □	Ułanki 10 pręcia □	Morgi	Sążnie □	Ułanki 10 sążnia □	
—	—	1	6	8122	—	—	1	3	5536	—	—	1	10	6456	—	5	545818	
—	—	2	13	6244	—	—	2	7	1072	—	—	2	81	2913	—	11	091636	
—	—	3	20	4366	—	—	3	10	6608	—	—	4	21	9369	—	16	637454	
—	—	4	27	2489	—	—	4	14	2144	—	—	5	62	5826	—	22	183272	
—	—	5	34	0611	—	—	5	17	7680	—	—	7	3	2282	—	27	729091	
—	—	6	40	8733	—	—	6	21	3216	—	—	8	43	8739	—	33	274909	
—	—	7	47	6855	—	—	7	24	8752	—	—	9	84	5195	—	38	820727	
—	—	8	54	4978	—	—	8	28	1288	—	—	11	25	1652	—	44	366545	
—	—	9	61	3100	—	—	9	31	9824	—	—	12	65	8108	—	49	912364	
—	—	10	68	1222	—	—	10	35	5360	—	—	14	6	4565	—	55	458182	
—	—	21	36	2445	—	—	20	71	0720	—	—	28	12	9130	—	110	916364	
—	—	32	4	3667	—	—	31	6	6080	—	—	42	19	3695	—	166	374546	
—	—	42	72	1890	—	—	41	12	1410	—	—	56	25	8261	—	221	832729	
—	—	53	10	6111	—	—	51	77	6800	—	—	70	32	2826	—	277	290911	
—	—	64	8	7335	—	—	62	13	2160	—	—	84	38	7391	—	332	749093	
—	—	74	76	8557	—	—	72	18	7520	—	—	98	45	1957	—	388	207276	
—	—	85	44	9780	—	—	82	81	2881	—	—	112	51	6522	—	443	665458	
—	—	96	13	1002	—	—	93	19	8211	—	—	126	58	1087	—	499	123640	
—	—	106	81	2225	—	—	103	53	3601	—	—	110	64	5652	—	554	581823	
—	—	213	62	4450	—	—	207	10	7202	—	—	1	101	291305	—	1109	163646	
—	—	1	20	436675	—	—	1	10	660804	—	—	2	61	936958	1	63	745469	
—	—	2	40	873350	—	—	2	21	321608	—	—	4	123	873917	2	127	490939	
—	—	3	61	310925	—	—	3	31	982412	—	—	7	581	0876	3	191	236409	
—	—	4	81	746700	—	—	4	42	643217	—	—	9	67	747835	4	254	981879	
—	—	5	102	183375	—	—	5	53	304021	—	—	11	129	684794	5	318	727349	
—	—	6	122	620050	—	—	6	63	964825	—	—	14	11	621753	6	382	472819	
—	—	7	143	56725	—	—	7	74	625629	—	—	16	73	558712	7	446	218289	
—	—	8	163	493400	—	—	8	85	286434	—	—	18	135	495671	8	509	963759	
—	—	9	183	930075	—	—	9	95	947238	—	—	21	17	432630	9	573	709228	
—	—	10	204	366750	—	—	10	106	608042	—	—	23	79	369589	10	637	454698	
—	—	21	108	733500	—	—	20	213	216085	1	16	158	73	9179	20	1274	909397	

T A B L I

D a l s z y

Miara Polska dawna				Miara Polska nowa						Miara Litewska					
Włoki	Morgi	Sznury	Pręty	Włoki	Morgi	Sznury	Pręty	Pręci	Ułamki to pręci	Włoki	Morgi	Sznury	Pręty	Pręci	Ułamki to pręci
1	—	—	—	1	2	—	20	91	8596	—	25	—	62	49	8900
2	—	—	—	2	4	—	41	89	7193	1	20	1	24	99	7800
3	—	—	—	3	6	—	62	84	5789	2	15	1	87	49	6700
4	—	—	—	4	8	—	83	79	4386	3	10	2	49	99	5600
5	—	—	—	5	10	1	4	74	2983	4	6	—	12	49	1500
6	—	—	—	6	12	1	25	69	1579	5	1	—	74	99	3400
7	—	—	—	7	14	1	46	64	0176	5	26	1	37	49	2300
8	—	—	—	8	16	1	67	58	8773	6	21	1	99	99	1200
9	—	—	—	9	18	1	88	53	7369	7	16	2	62	49	0100
10	—	—	—	10	20	2	9	48	5966	8	12	—	24	98	9000
20	—	—	—	21	11	1	18	97	1932	16	21	—	49	97	8000
30	—	—	—	32	2	—	28	45	7899	25	6	—	74	96	7000
40	—	—	—	42	22	2	37	91	3865	33	18	—	99	95	6009
50	—	—	—	53	13	1	47	42	9831	42	—	1	24	94	5000
60	—	—	—	64	4	—	56	91	5798	50	12	1	49	93	4000
70	—	—	—	74	24	2	66	40	1764	58	24	1	74	92	3000
80	—	—	—	85	15	1	75	88	7730	67	6	1	99	91	2000
90	—	—	—	96	6	—	85	37	3697	75	18	2	24	90	1000
100	—	—	—	106	26	2	94	85	9663	84	—	2	49	89	0000
200	—	—	—	213	23	2	89	71	9327	168	1	1	99	78	0000
300	—	—	—	320	20	2	84	57	8991	252	2	1	49	67	0000
400	—	—	—	427	17	2	79	43	8654	336	3	—	99	56	0000
500	—	—	—	534	14	2	74	29	8318	420	4	—	49	45	0000
600	—	—	—	641	11	2	69	15	7982	504	4	2	99	34	0000
700	—	—	—	748	8	2	64	1	7646	588	5	2	49	23	0000
800	—	—	—	855	5	2	58	87	7309	672	6	1	99	12	0000
900	—	—	—	962	2	2	53	73	6973	756	7	1	49	1	0000
1000	—	—	—	1068	29	2	48	59	6637	840	8	—	98	90	0000
2000	—	—	—	2137	29	1	97	19	3274	1680	16	1	97	80	0000
3000	—	—	—	3206	29	1	45	78	9911	2520	24	2	96	67	0000
4000	—	—	—	4275	29	—	94	38	6548	3361	3	—	95	60	0000

c i ą g.

Miara Chełmińska stara					Miara Chełmińska nowa					Miara Magde- burska					Miara Wiedeńska			
Włoki	Morgi	Pręty	Pręciki	Ułamki 10 pręcika	Włoki	Morgi	Pręty	Pręciki	Ułamki 10 pręcika	Włoki	Morgi	Pręty	Pręciki	Ułamki 10 pręcika	Morgi	Sążnie	Ułamki 10 sążnia	
1	2	13	10	0250	1	1	19	82	4125	2	10	58	10	5768	31	312	364096	
2	4	26	20	5500	2	2	39	64	8256	4	20	116	21	7537	62	624	728192	
3	6	39	30	0750	3	3	59	47	2384	7	—	174	32	6306	93	937	092269	
4	8	52	40	1000	4	4	79	29	6512	9	11	52	43	5074	124	1219	456385	
5	10	65	50	1250	5	5	99	12	0641	11	21	110	54	3843	155	1561	820481	
6	12	78	60	1500	6	6	118	94	4769	14	1	168	65	2612	187	274	184578	
7	14	91	70	1750	7	7	138	76	8897	16	12	46	76	1381	218	586	548674	
8	16	104	80	2000	8	8	158	59	3025	18	22	104	87	0149	249	898	912770	
9	18	117	90	2250	9	9	178	41	7153	21	2	162	97	8918	280	1211	276867	
10	20	131	—	2500	10	10	198	21	1282	23	13	41	8	7687	311	1523	640963	
21	10	262	—	5000	20	21	96	48	2564	46	26	82	17	5374	623	1447	281926	
32	1	93	—	7500	31	1	294	72	3816	70	9	123	26	3061	935	1370	922590	
42	21	221	1	0000	41	12	192	96	5128	93	22	161	35	0748	1247	1294	563853	
53	12	55	1	2500	51	23	91	20	6410	117	6	25	43	8435	1559	1218	201817	
64	2	186	1	5000	62	3	289	44	7693	140	19	66	52	6123	1871	1141	845780	
74	23	17	1	7500	72	14	187	68	8975	164	2	107	61	3810	2183	1065	486744	
85	13	148	2	0000	82	25	85	93	0257	187	15	148	70	1497	2495	989	127707	
96	3	279	2	2500	93	5	284	17	1539	210	29	9	78	9184	2807	912	768671	
106	21	110	2	5000	103	16	182	41	2821	234	12	50	87	6871	3119	836	409634	
213	18	220	5	0000	207	3	64	82	5643	468	24	101	75	3743	6239	72	819268	
320	13	30	7	5000	310	19	247	23	8465	703	6	152	63	0615	9358	909	228903	
427	7	140	10	0000	414	6	129	65	1287	937	19	23	50	7486	12478	145	638537	
531	1	250	12	5000	517	23	12	6	4108	1172	1	74	38	4358	15597	982	048172	
640	26	60	15	0000	621	9	194	47	6930	1406	13	125	26	1230	18717	218	457806	
747	20	170	17	5000	724	26	76	88	9752	1640	25	176	13	8101	21836	1054	867441	
851	14	280	20	0000	828	12	259	30	2574	1875	8	47	1	4973	24956	291	277075	
961	9	90	22	5000	931	29	141	71	5395	2109	20	97	89	1845	28075	1127	686710	
1068	3	200	25	0000	1035	16	24	12	8217	2344	2	148	76	8716	31195	364	096344	
2136	7	100	50	0000	2071	2	48	25	6435	4688	5	117	53	7433	62390	728	192689	
3204	11	—	75	0000	3106	18	72	39	4653	7032	8	86	30	6150	93585	1092	289034	
4272	14	201	—	0000	4142	4	96	51	2870	9376	11	55	7	4867	124780	1456	385379	

C A X.

powierzchni na inne miary.

Miara Chełmińska nowa					Miara Magdeburska					Miara Wiedeńska			
Włoki	Morgi	Pręty □	Pręciaki □	Ułamki 10 pręciaka □	Włoki	Morgi	Pręty □	Pręciaki □	Ułamki 10 pręciaka □	Morgi	Sążnie □	Ułamki 10 sążnia □	
—	—	—	96	9192	—	—	1	31	1675	—	5	192119	
—	—	1	93	8985	—	—	2	63	3511	—	10	384238	
—	—	2	90	8478	—	—	3	95	0267	—	15	576357	
—	—	3	87	7971	—	—	5	26	7023	—	20	768476	
—	—	4	84	7464	—	—	6	58	3778	—	25	960595	
—	—	5	81	6957	—	—	7	90	0534	—	31	152714	
—	—	6	78	6450	—	—	9	21	7290	—	36	344833	
—	—	7	75	5943	—	—	10	53	4046	—	41	536953	
—	—	8	72	5436	—	—	11	85	0802	—	46	729072	
—	—	9	69	4928	—	—	13	16	7557	—	51	921191	
—	—	19	38	9857	—	—	26	33	5115	—	103	842382	
—	—	29	8	4786	—	—	39	50	2673	—	155	763573	
—	—	33	77	9715	—	—	52	67	0231	—	207	684764	
—	—	48	47	4614	—	—	65	83	7789	—	259	605955	
—	—	58	46	9573	—	—	79	—	5347	—	311	527147	
—	—	67	86	4502	—	—	92	17	2905	—	363	448339	
—	—	77	55	9131	—	—	105	34	0463	—	415	369530	
—	—	87	25	4360	—	—	118	50	8021	—	467	290721	
—	—	96	94	9288	—	—	131	67	5579	—	519	211913	
—	—	193	89	8577	—	1	83	35	1159	—	1038	423826	
—	—	290	81	7866	—	2	35	2	6739	—	1557	635739	
—	1	281	69	5733	—	4	70	5	3479	1	1515	271478	
—	2	172	54	3600	—	6	105	8	0218	2	1472	207217	
—	3	263	39	1466	—	8	140	10	6958	3	1430	542956	
—	4	254	23	9333	—	10	175	13	3697	4	1388	178695	
—	5	45	8	7200	—	13	30	16	0137	5	1345	814434	
—	6	35	93	5067	—	15	65	18	7176	6	1303	450173	
—	7	226	78	2933	—	17	100	21	3916	7	1261	985912	
—	8	217	63	0800	—	19	135	24	0655	8	1218	721651	
—	9	208	47	8667	—	21	170	26	7395	9	1176	357390	
—	19	116	95	7334	1	13	160	53	4791	19	752	714781	

T A B L I

D a l s z y

Miara Chel- mińska stara				Miara Polska nowa						Miara Polska dawna						Miara Litewska						
Włoki	Morgi	Pręty		Włoki	Morgi	Sznury	Pręty	Pręci	Ułamki 10 pręcia	Włoki	Morgi	Sznury	Pręty	Pręci	Ułamki 10 pręcia	Włoki	Morgi	Sznury	Pręty	Pręci	Ułamki 10 pręcia	
1	—	—	—	1	—	—	7	34	7298	—	28	—	26	—	0523	—	23	—	1	80	18	1793
2	—	—	—	2	—	—	14	69	4597	1	26	—	52	—	1046	1	17	—	—	60	36	3586
3	—	—	—	3	—	—	22	4	1896	2	24	—	78	—	1569	2	10	2	40	54	5380	
4	—	—	—	4	—	—	29	38	9195	3	22	1	4	—	2093	3	4	1	20	72	7173	
5	—	—	—	5	—	—	36	73	6494	4	20	1	30	—	2616	3	28	—	—	90	8967	
6	—	—	—	6	—	—	44	8	3793	5	18	1	56	—	3139	4	21	1	81	9	0760	
7	—	—	—	7	—	—	51	43	1092	6	16	1	82	—	3662	5	15	—	—	61	27	2551
8	—	—	—	8	—	—	58	77	8391	7	14	2	8	—	4186	6	8	2	41	15	4347	
9	—	—	—	9	—	—	66	12	5690	8	12	2	34	—	4709	7	2	1	21	63	6141	
10	—	—	—	10	—	—	73	47	2989	9	10	2	60	—	5232	7	26	—	—	1	81	7934
20	—	—	—	20	—	1	46	91	5978	18	21	2	20	1	0465	15	22	—	—	3	63	5869
30	—	—	—	30	—	2	20	41	8967	28	2	1	80	1	5697	23	18	—	—	5	15	3804
40	—	—	—	40	—	2	93	89	1956	37	13	1	40	2	0930	31	14	—	—	7	27	1739
50	—	—	—	50	1	—	67	36	4945	46	21	1	—	2	6162	39	10	—	—	9	8	9674
60	—	—	—	60	1	1	40	83	7934	56	5	—	60	3	1395	47	6	—	—	10	90	7609
70	—	—	—	70	1	2	14	31	0923	65	16	—	20	3	6627	55	2	—	—	12	72	5544
80	—	—	—	80	1	2	87	78	3912	74	26	2	80	4	1860	62	28	—	—	14	54	3479
90	—	—	—	90	2	—	61	25	6901	84	7	2	40	4	7092	70	24	—	—	16	36	1414
100	—	—	—	100	2	1	34	72	9891	93	18	2	—	5	2325	78	20	—	—	18	17	9349
200	—	—	—	200	4	2	69	45	9782	187	7	1	—	10	1650	157	10	—	—	36	35	8698
300	—	—	—	300	7	1	4	18	9673	280	26	—	—	15	6976	236	—	—	—	54	53	8047
400	—	—	—	400	9	2	33	91	9561	374	14	2	—	20	9301	314	20	—	—	72	71	7397
500	—	—	—	500	12	—	73	61	9455	468	3	1	—	26	1627	393	10	—	—	90	89	6746
600	—	—	—	600	14	2	08	37	9346	561	22	—	—	31	3952	472	—	1	—	9	7	6095
700	—	—	—	700	17	—	43	10	9237	655	10	2	—	36	6278	550	20	1	—	27	25	5445
800	—	—	—	800	19	1	77	83	9128	748	29	1	—	41	8603	629	10	1	—	45	43	4794
900	—	—	—	900	22	—	12	56	9019	842	18	—	—	47	0929	708	—	1	—	63	61	4143
1000	—	—	—	1000	24	1	47	29	8910	936	6	2	—	52	3254	786	20	1	—	81	79	3493
2000	—	—	—	2000	18	2	91	59	7820	1872	13	1	1	4	6509	1573	11	—	—	63	58	6986
3000	—	—	—	3000	13	1	41	89	6731	2808	20	—	1	56	9764	2360	1	2	—	45	38	0179
4000	—	—	—	4000	7	2	89	19	5641	3744	26	2	2	—	3019	3146	22	1	—	27	17	3972

C A X.

c i ą g.

Miara Chelmińska nowa					Miara Magdeburska					Miara Wiedeńska		
Włoki	Morgi	Pręty □	Prętki □	Ułanki 10 prętki □	Włoki	Morgi	Pręty □	Prętki □	Ułanki 10 prętki □	Morgi	Sążnie □	Ułanki 10 sążnia □
1	29	25	43	6002	2	5	150	80	2186	29	329	072172
1	28	50	87	2004	4	11	121	60	1373	58	658	144345
2	27	76	30	8007	6	17	92	40	6559	87	987	216518
3	26	101	74	4009	8	23	63	20	8746	116	1316	288691
4	25	127	18	0012	10	29	34	1	0932	146	45	360864
5	24	152	61	6014	13	5	4	81	3119	175	374	433037
6	23	178	5	2017	15	10	155	61	5305	204	703	505210
7	22	203	48	8019	17	16	126	41	7492	233	1032	577383
8	21	228	92	4022	19	22	97	21	9678	262	1361	649556
9	20	254	36	0024	21	28	68	2	1865	292	90	721729
19	11	208	72	0048	43	26	136	4	3730	584	181	443459
29	2	163	8	0073	65	25	24	6	5595	876	272	165189
38	23	117	41	0097	87	23	92	8	7460	1168	362	886919
48	14	71	80	0122	109	21	160	10	9325	1460	453	608649
58	5	26	16	0146	131	20	48	13	1190	1752	544	330379
67	25	280	52	0171	153	18	116	15	3055	2044	635	052109
77	16	234	88	0195	175	17	4	17	4920	2336	725	773839
87	7	189	24	0220	197	15	72	19	6785	2628	816	495569
96	28	143	60	0244	219	13	140	21	8050	2920	907	217299
193	26	287	20	0489	438	27	100	43	7300	5841	214	434599
290	25	130	80	0734	658	11	60	65	5950	8761	1121	651898
387	23	274	40	0979	877	25	20	87	4600	11682	428	869198
484	22	118	—	1224	1097	8	161	9	3250	14602	1336	086497
581	20	261	60	1468	1316	22	121	31	1900	17523	643	303797
678	19	105	20	1613	1536	6	81	53	0550	20443	1550	521096
775	17	248	80	1958	1755	20	41	74	9200	23364	857	738396
872	16	92	40	2203	1975	4	1	96	7850	26285	164	955696
969	14	236	—	2448	2191	17	142	18	6500	29205	1072	172995
1938	29	172	—	4896	4389	5	104	37	3000	58411	544	345991
2908	14	108	—	7344	6583	22	66	55	9500	87617	16	518986
3877	29	44	—	9792	8778	11	28	74	6000	116822	1088	691982

T A B L I

Zamiana Chełmińskiej nowój miary

Miara Chełmińska nowa			Miara Polska nowa						Miara Polska dawna						Miara Litewska						
Włoki	Morgi	Pręty □	Włoki	Morgi	Sznury □	Pręty □	Pręcki □	Ułanki 10 pręcka □	Włoki	Morgi	Sznury □	Pręty □	Pręcki □	Ułanki 10 pręcka □	Włoki	Morgi	Sznury □	Pręty □	Pręcki □	Ułanki 10 pręcka □	
—	—	1	—	—	—	1	3	2310	—	—	—	—	96	5683	—	—	—	—	81	1142	
—	—	2	—	—	—	2	5	4620	—	—	—	—	1	93	1366	—	—	—	1	62	2884
—	—	3	—	—	—	3	9	6930	—	—	—	—	2	89	7050	—	—	—	2	13	1326
—	—	4	—	—	—	4	12	9240	—	—	—	—	3	86	2733	—	—	—	3	24	5769
—	—	5	—	—	—	5	16	1550	—	—	—	—	4	82	8416	—	—	—	4	5	7211
—	—	6	—	—	—	6	19	3860	—	—	—	—	5	79	4100	—	—	—	4	86	8653
—	—	7	—	—	—	7	22	6178	—	—	—	—	6	75	9783	—	—	—	5	68	0095
—	—	8	—	—	—	8	25	8480	—	—	—	—	7	72	5466	—	—	—	6	19	1538
—	—	9	—	—	—	9	29	5790	—	—	—	—	8	69	4150	—	—	—	7	30	2980
—	—	10	—	—	—	10	32	3100	—	—	—	—	9	65	6833	—	—	—	8	11	4422
—	—	20	—	—	—	20	64	6201	—	—	—	—	19	31	3667	—	—	—	16	22	8845
—	—	30	—	—	—	30	96	9301	—	—	—	—	28	97	0501	—	—	—	24	31	3267
—	—	40	—	—	—	41	29	2402	—	—	—	—	38	62	7331	—	—	—	32	15	1690
—	—	50	—	—	—	51	61	5502	—	—	—	—	48	28	4168	—	—	—	40	57	2113
—	—	60	—	—	—	61	93	8603	—	—	—	—	57	91	1002	—	—	—	48	68	6535
—	—	70	—	—	—	72	26	1703	—	—	—	—	67	59	7835	—	—	—	56	80	0958
—	—	80	—	—	—	82	58	4801	—	—	—	—	77	25	4669	—	—	—	61	91	5380
—	—	90	—	—	—	92	90	7901	—	—	—	—	86	91	4503	—	—	—	73	2	9803
—	—	100	—	—	1	3	23	1005	—	—	—	—	96	56	8337	—	—	—	81	11	4226
—	—	200	—	—	2	6	46	2010	—	—	1	93	13	6674	—	—	1	62	28	8452	
—	1	—	—	1	—	9	69	3015	—	—	2	89	70	5011	—	—	2	43	43	2678	
—	2	—	—	2	—	19	38	6031	—	1	2	79	11	0022	—	1	1	86	86	5356	
—	3	—	—	3	—	29	7	9046	—	2	2	69	11	5933	—	2	1	39	29	8035	
—	4	—	—	4	—	38	77	2062	—	3	2	58	82	0044	—	3	—	73	73	0713	
—	5	—	—	5	—	48	46	5077	—	4	2	48	52	5055	—	4	—	17	16	3392	
—	6	—	—	6	—	58	15	8093	—	5	2	38	23	0066	—	4	2	60	59	6070	
—	7	—	—	7	—	67	85	1169	—	6	2	27	93	5077	—	5	2	4	2	8749	
—	8	—	—	8	—	77	54	4121	—	7	2	17	64	0088	—	6	1	47	46	1427	
—	9	—	—	9	—	87	23	7140	—	8	2	7	34	5099	—	7	—	90	89	4105	
—	10	—	—	10	—	96	93	0155	—	9	1	97	5	0110	—	8	—	31	32	6784	
—	20	—	—	20	1	93	86	0311	—	19	—	94	10	0221	—	16	—	68	65	3568	

C A XI.

powierzchni na inne miary.

Miara Chełmińska stara					Miara Magdeburgska					Miara Wiedenska		
Włoki	Morgi	Pręty □	Pręci □	Ułanki 10 pręcika □	Włoki	Morgi	Pręty □	Pręci □	Ułanki 10 pręcika □	Morgi	Sąźnie □	Ułanki 10 sąźnia □
—	—	1	3	1167	—	—	1	35	8191	—	5	355504
—	—	2	6	2935	—	—	2	71	6383	—	10	711009
—	—	3	9	4403	—	—	4	7	4574	—	16	066513
—	—	4	12	5871	—	—	5	43	2766	—	21	422018
—	—	5	15	7339	—	—	6	79	0958	—	26	777522
—	—	6	18	8807	—	—	8	14	9149	—	32	133027
—	—	7	22	0275	—	—	9	50	7311	—	37	488531
—	—	8	25	1743	—	—	10	86	5533	—	42	844036
—	—	9	28	3211	—	—	12	22	3724	—	48	199540
—	—	10	31	4679	—	—	13	58	1916	—	53	555045
—	—	20	62	9358	—	—	27	16	3833	—	107	110090
—	—	30	91	1038	—	—	40	71	5749	—	160	665135
—	—	41	25	8717	—	—	54	32	7666	—	214	220180
—	—	51	57	3396	—	—	67	90	9582	—	267	775225
—	—	61	88	5076	—	—	81	49	1499	—	321	330270
—	—	72	20	2755	—	—	95	7	3415	—	374	885316
—	—	82	51	7435	—	—	108	65	5332	—	428	440361
—	—	92	83	2114	—	—	122	23	7249	—	481	995406
—	—	103	11	6793	—	—	135	81	9165	—	535	550451
—	—	205	29	3587	—	1	91	63	8331	—	1071	100902
—	1	9	44	0381	—	2	47	45	7496	1	6	651354
—	2	18	88	0762	—	4	91	91	4993	2	13	302708
—	3	28	32	1143	—	6	142	37	2190	3	19	954063
—	4	37	76	1525	—	9	9	82	9987	4	26	605417
—	5	47	20	1906	—	11	57	28	7484	5	33	256772
—	6	56	64	2287	—	13	104	74	4980	6	39	908126
—	7	66	8	2669	—	15	152	20	2477	7	46	559481
—	8	75	52	3150	—	18	19	65	9974	8	53	210835
—	9	84	96	3431	—	20	67	11	7471	9	59	862190
—	10	94	40	3812	—	22	114	57	4968	10	66	513544
—	20	188	80	7625	1	15	49	14	9936	20	133	027089

T A B L I

D a l s z y

Miara Chełmińska nowa			Miara Polska nowa						Miara Polska dawna						Miara Litewska					
Włoki	Morgi	Pręty	Włoki	Morgi	Sznury	Pręty	Pręci	Ułamki 10 części	Włoki	Morgi	Sznury	Pręty	Pręci	Ułamki 10 części	Włoki	Morgi	Sznury	Pręty	Pręci	Ułamki 10 części
1	—	—	1	—	2	90	79	0167	—	28	2	91	15	0332	—	24	1	2	98	0352
2	—	—	2	1	2	81	58	0934	1	27	2	82	30	0665	1	18	2	5	98	0705
3	—	—	3	2	2	72	37	1401	2	26	2	73	45	0998	2	13	—	8	94	1058
4	—	—	4	3	2	63	16	1868	3	25	2	64	60	1331	3	7	1	11	92	1411
5	—	—	5	4	2	53	95	2335	4	24	2	55	75	1664	4	1	2	14	90	1764
6	—	—	6	5	2	44	74	2803	5	23	2	46	90	1997	4	26	—	17	88	2117
7	—	—	7	6	2	35	53	3270	6	22	2	38	5	2330	5	20	1	20	86	2470
8	—	—	8	7	2	26	32	3737	7	21	2	29	20	2663	6	14	2	23	84	2823
9	—	—	9	8	2	17	11	4204	8	20	2	20	35	2996	7	9	—	26	82	3176
10	—	—	10	9	2	7	90	4671	9	19	2	11	50	3329	8	3	1	29	80	3529
20	—	—	20	19	1	15	80	9343	19	9	1	23	—	6658	16	6	2	59	60	7059
30	—	—	30	29	—	23	71	4015	28	29	—	34	50	9987	24	10	—	89	41	0589
40	—	—	41	8	2	31	61	8686	38	18	2	46	1	3317	32	13	2	19	21	4118
50	—	—	51	18	1	39	52	3358	48	8	1	57	51	6646	40	17	—	49	1	7648
60	—	—	61	28	—	47	42	8030	57	23	—	69	1	9975	48	20	1	78	82	1778
70	—	—	72	7	2	55	33	2701	67	17	2	80	52	3305	56	24	—	8	62	4707
80	—	—	82	17	1	63	23	7373	77	7	1	92	2	6634	64	27	1	38	42	8237
90	—	—	92	27	—	71	11	2045	86	27	1	3	52	9963	73	—	2	68	23	1767
100	—	—	103	6	2	79	4	6716	96	17	—	15	3	3293	81	4	—	98	3	5296
200	—	—	206	13	2	58	9	3433	193	4	—	30	6	6586	162	8	1	96	7	0593
300	—	—	309	20	2	37	14	0150	289	21	—	45	9	9879	243	12	2	91	10	5890
400	—	—	412	27	2	16	18	6867	386	8	—	60	13	3172	324	17	—	92	14	1186
500	—	—	516	4	1	95	23	3584	482	25	—	75	16	6465	405	21	1	90	17	6483
600	—	—	619	11	1	74	28	0300	579	12	—	90	19	9758	486	25	2	88	21	1780
700	—	—	722	18	1	53	32	7017	675	29	1	5	23	3051	568	—	—	86	24	7077
800	—	—	825	25	1	32	37	3734	772	16	1	20	26	6344	649	4	1	84	28	2373
900	—	—	929	2	1	11	42	0151	869	3	1	35	29	9637	730	8	2	82	31	7670
1000	—	—	1032	9	—	90	16	7168	965	20	1	50	33	2930	811	13	—	80	35	2957
2000	—	—	2161	18	1	80	93	1336	1931	1	—	66	5860	1622	26	1	60	70	5934	
3000	—	—	3096	27	2	71	40	1504	2897	11	1	50	99	8790	2434	9	2	41	5	8901
4000	—	—	4129	7	—	61	86	8672	3863	22	—	1	33	1720	3245	23	—	21	11	1868

C A XI.

c i a g.

Miara Chełmińska stara					Miara Magdeburska					Miara Wiedeńska		
Włoki	Morgi	Pręty □	Pręciki □	Ułamki 10 pręcika □	Włoki	Morgi	Pręty □	Pręciki □	Ułamki 10 pręcika □	Morgi	Sąznie □	Ułamki 10 sąznia □
1	—	283	21	1438	2	7	163	72	4904	30	199	540634
2	1	266	42	2877	4	15	147	44	9809	60	399	081268
3	2	249	63	4316	6	23	131	17	4713	90	598	621903
4	3	232	84	5755	9	1	114	89	9618	120	798	162537
5	4	216	5	7191	11	9	98	62	4522	150	997	703172
6	5	199	26	8635	13	17	82	34	9427	180	1197	243805
7	6	182	48	0072	15	25	66	7	4331	210	1396	781140
8	7	165	69	1511	18	3	49	79	9236	240	1596	325075
9	8	148	90	2950	20	11	33	52	4140	271	195	865709
10	9	132	11	4389	22	19	17	21	9045	301	395	406311
20	18	264	22	8779	45	8	34	49	8090	602	790	812688
30	28	96	31	3169	67	27	51	71	7135	903	1186	219032
41	7	228	45	7559	90	16	68	99	6181	1204	1581	625376
51	17	60	57	1949	113	5	86	21	5226	1506	377	031720
61	26	192	68	6339	135	24	103	49	4271	1807	772	138061
72	6	21	80	0729	158	13	120	74	3317	2108	1167	844408
82	15	156	91	5119	181	2	137	99	2362	2409	1563	250752
92	24	289	2	9509	203	21	155	21	1407	2711	358	657096
103	4	121	14	3899	226	10	172	49	0453	3012	754	063440
206	8	242	28	7799	452	21	164	98	0906	6024	1508	126880
305	13	63	43	1699	679	2	157	47	1359	9037	662	190320
412	17	184	57	5599	905	13	149	96	1812	12049	1416	253761
515	22	5	71	9498	1131	24	142	45	2265	15062	570	317201
618	26	126	86	3398	1358	5	134	94	2718	18074	1324	380641
722	—	248	—	7298	1584	16	127	43	3171	21087	478	441082
825	5	69	15	1198	1810	27	119	92	3625	24099	1232	507522
928	9	190	29	5097	2037	8	112	41	4078	27112	386	570962
1031	14	11	43	8997	2263	19	104	90	4531	30124	1140	634403
2062	28	22	87	7995	4527	9	29	80	9062	60249	681	268806
3094	12	34	31	6992	6790	28	134	71	3593	90374	221	903209
4125	26	45	75	5990	9054	18	59	61	8124	120498	1362	537612

T A B L I

Zamiana Litewskiej miary

Miara Litewska				Miara Polska nowa						Miara Polska dawna					
Włoki	Morgi	Sznury	Pręty	Włoki	Morgi	Sznury	Pręty	Pręci	Ułanki	Włoki	Morgi	Sznury	Pręty	Pręci	Ułanki
—	—	—	1	—	—	—	1	27	2191	—	—	—	1	19	0082
—	—	—	2	—	—	—	2	51	1382	—	—	—	2	38	0161
—	—	—	3	—	—	—	3	81	6574	—	—	—	3	57	0217
—	—	—	4	—	—	—	5	8	8765	—	—	—	4	76	0329
—	—	—	5	—	—	—	6	36	8956	—	—	—	5	95	0412
—	—	—	6	—	—	—	7	63	3148	—	—	—	7	14	0491
—	—	—	7	—	—	—	8	90	5339	—	—	—	8	33	0577
—	—	—	8	—	—	—	10	17	7530	—	—	—	9	52	0659
—	—	—	9	—	—	—	11	41	9722	—	—	—	10	71	0742
—	—	—	10	—	—	—	12	72	1913	—	—	—	11	90	0824
—	—	—	20	—	—	—	25	41	3326	—	—	—	23	80	1618
—	—	—	30	—	—	—	38	16	5710	—	—	—	35	70	2173
—	—	—	40	—	—	—	50	88	7653	—	—	—	47	60	3297
—	—	—	50	—	—	—	63	60	9567	—	—	—	59	50	4122
—	—	—	60	—	—	—	76	33	1480	—	—	—	71	40	4916
—	—	—	70	—	—	—	89	5	3391	—	—	—	83	30	5771
—	—	—	80	—	—	1	1	77	5307	—	—	—	95	20	6595
—	—	—	90	—	—	1	11	19	7221	—	—	1	7	16	7420
—	—	1	—	—	—	1	27	21	9134	—	—	1	19	—	8211
—	—	2	—	—	—	2	54	13	8268	—	—	2	38	1	6489
—	1	—	—	—	1	—	81	65	7403	—	1	—	57	2	4733
—	2	—	—	—	2	1	63	31	1806	—	2	1	14	4	9167
—	3	—	—	—	3	2	41	97	2210	—	3	1	71	7	4291
—	4	—	—	—	5	—	26	62	9613	—	4	2	28	9	8935
—	5	—	—	—	6	1	8	28	7017	—	5	2	85	12	3669
—	6	—	—	—	7	1	89	94	4420	—	7	—	42	14	8403
—	7	—	—	—	8	2	71	60	1824	—	8	—	99	17	3137
—	8	—	—	—	10	—	53	25	9227	—	9	1	56	19	7871
—	9	—	—	—	11	1	31	91	6631	—	10	2	13	22	2604
—	10	—	—	—	12	2	16	57	4034	—	11	2	70	21	7338
—	20	—	—	—	25	1	13	14	8069	—	23	2	40	49	1677

C A XII.

powierzchni na inne miary.

Miara Chelminska stara					Miara Chelminska nowa					Miara Magdeburgska					Miara Wiedeńska		
Włoki	Morgi	Pręty	Pręci	Ułanki 10 pręcia	Włoki	Morgi	Pręty	Pręci	Ułanki 10 pręcia	Włoki	Morgi	Pręty	Pręci	Ułanki 10 pręcia	Morgi	Szajnie	Ułanki 10 szajnia
—	—	1	27	1153	—	—	1	23	2373	—	—	1	67	3799	—	6	599981
—	—	2	51	2307	—	—	2	46	4746	—	—	3	34	7598	—	13	199963
—	—	3	81	3160	—	—	3	69	7119	—	—	5	2	1398	—	19	799915
—	—	5	8	1614	—	—	4	92	9193	—	—	6	69	5197	—	26	399927
—	—	6	35	5768	—	—	6	16	1866	—	—	8	36	8997	—	32	999909
—	—	7	62	6921	—	—	7	39	4239	—	—	10	4	2796	—	39	599891
—	—	8	89	8075	—	—	8	62	6613	—	—	11	71	6595	—	46	199873
—	—	10	16	9229	—	—	9	85	8986	—	—	13	39	9395	—	52	799855
—	—	11	11	10382	—	—	11	9	1359	—	—	15	6	4191	—	59	399837
—	—	12	71	1536	—	—	12	32	3732	—	—	16	73	7991	—	65	999819
—	—	25	12	3072	—	—	21	61	7465	—	—	33	47	5988	—	131	999638
—	—	33	13	1609	—	—	36	97	1198	—	—	50	21	3982	—	197	999458
—	—	50	41	6145	—	—	49	29	4931	—	—	68	95	1976	—	263	999277
—	—	63	55	7682	—	—	61	61	8664	—	—	83	68	9970	—	329	999093
—	—	76	26	9218	—	—	73	94	2397	—	—	100	4	7964	—	395	998916
—	—	88	98	0755	—	—	86	26	6130	—	—	117	16	5958	—	461	998735
—	—	101	69	2291	—	—	98	58	9863	—	—	133	96	3953	—	527	998554
—	—	114	40	3828	—	—	110	91	3596	—	—	150	61	1947	—	593	998371
—	—	127	11	5364	—	—	123	23	7329	—	—	167	37	9941	—	659	998193
—	—	254	23	0729	—	—	246	17	4659	—	—	1	154	75 9882	—	1319	996387
—	1	81	31	6094	—	1	69	71	1989	—	2	142	13	9823	1	379	994580
—	2	162	69	2189	—	2	139	42	3978	—	5	161	27	9647	2	759	989161
—	3	241	3	8284	—	3	209	13	5967	—	8	66	11	9471	3	1139	983742
—	5	25	38	4379	—	4	278	81	7956	—	11	28	55	9295	4	1519	978323
—	6	106	73	0471	—	6	48	55	9945	—	13	170	69	9118	6	299	972903
—	7	188	7	6569	—	7	118	27	1934	—	16	132	83	8942	7	679	967484
—	8	269	42	2664	—	8	187	98	3924	—	19	94	37	8766	8	1059	952065
—	10	50	76	8758	—	9	257	69	5913	—	22	57	11	8590	9	1439	956646
—	11	132	11	4853	—	10	27	10	7902	—	25	19	25	3413	11	219	951226
—	12	213	46	0948	—	12	97	11	9891	—	27	161	39	8237	12	599	945807
—	25	126	92	1897	—	24	194	23	9782	1	25	142	79	6475	24	1199	891615

T A B L I

D a l s z y

Miara Litewska				Miara Polska nowa						Miara Polska dawna					
Włoki	Morgi	Sznury	Pręty	Włoki	Morgi	Sznury	Pręty	Pręci	Ułanki 10 pręci	Włoki	Morgi	Sznury	Pręty	Pręci	Ułanki 10 pręci
1	—	—	—	1	8	—	49	72	2104	1	5	2	10	74	2016
2	—	—	—	2	16	—	99	41	4208	2	11	1	21	48	1033
3	—	—	—	3	24	1	49	16	6312	3	17	—	32	22	6049
4	—	—	—	5	2	1	98	88	8416	4	22	2	42	96	8066
5	—	—	—	6	10	2	48	61	0520	5	28	1	53	71	0082
6	—	—	—	7	18	2	98	33	2624	7	4	—	61	45	2099
7	—	—	—	8	27	—	48	5	1728	8	9	2	75	19	4115
8	—	—	—	10	5	—	97	77	6832	9	15	1	85	93	6132
9	—	—	—	11	13	1	47	19	8936	10	21	—	96	67	8148
10	—	—	—	12	21	1	97	22	1040	11	27	—	7	42	0165
20	—	—	—	25	13	—	94	44	2080	23	24	—	14	84	0330
30	—	—	—	38	4	2	91	66	3121	35	21	—	22	26	0495
40	—	—	—	50	26	1	88	88	4161	47	18	—	29	68	0661
50	—	—	—	63	18	—	86	10	5201	59	15	—	37	16	0826
60	—	—	—	76	9	2	83	32	6242	71	12	—	44	52	0991
70	—	—	—	89	1	1	80	54	7282	83	9	—	51	94	1157
80	—	—	—	101	23	—	77	76	8323	95	6	—	59	36	1322
90	—	—	—	114	14	2	74	98	9363	107	3	—	66	78	1487
100	—	—	—	127	6	1	72	21	0403	119	—	—	74	20	1652
200	—	—	—	254	13	—	41	42	0807	238	—	1	48	40	3305
300	—	—	—	381	19	2	16	63	1211	357	—	2	22	60	4958
400	—	—	—	508	26	—	88	84	1615	476	—	2	96	80	6611
500	—	—	—	636	2	2	61	5	2019	595	1	—	71	—	8264
600	—	—	—	763	9	1	33	26	2423	714	1	1	45	29	9917
700	—	—	—	890	16	—	5	47	2826	833	1	2	19	11	1570
800	—	—	—	1017	22	1	77	68	3230	952	1	2	93	61	3223
900	—	—	—	1144	29	—	49	89	3634	1071	2	—	67	81	4876
1000	—	—	—	1272	5	2	22	10	4038	1190	2	1	42	1	6529
2000	—	—	—	2544	11	1	44	20	8076	2330	4	2	84	3	3058
3000	—	—	—	3816	17	—	66	31	2115	3570	7	1	26	4	9587
4000	—	—	—	5088	22	2	88	41	6153	4760	9	2	68	6	6116

C A XII.

c i a g.

Miara Chelmińska stara					Miara Chelmińska nowa					Miara Magdeburgska					Miara Wiedeńska		
Włoki	Morgi	Pręty □	Prętki □	Ułanki 10 prętki □	Włoki	Morgi	Pręty □	Prętki □	Ułanki 10 prętki □	Włoki	Morgi	Pręty □	Prętki □	Ułanki 10 prętki □	Morgi	Sążnie □	Ułanki 10 sążnia □
1	8	40	38	2816	1	6	291	35	9674	2	23	124	19	4712	37	199	837422
2	16	80	76	5692	2	13	282	71	9348	5	17	68	38	9425	74	399	674845
3	24	121	11	8538	3	20	274	7	9023	8	11	12	58	4137	111	599	512267
5	2	161	53	1384	4	27	265	43	8697	11	4	136	77	8850	145	799	349690
6	10	201	91	4230	6	4	256	79	5371	13	28	80	97	3563	185	999	187113
7	18	242	29	7076	7	11	248	15	8046	16	22	25	16	8275	222	1199	024535
8	26	282	67	9922	8	18	239	51	7720	19	15	149	36	2988	259	1398	861958
10	5	23	6	2769	9	25	230	87	7395	22	9	93	55	7701	296	1598	699381
11	13	63	41	5615	11	2	222	23	7069	25	3	37	75	2413	334	198	536803
12	21	103	82	8461	12	9	213	59	6743	27	26	161	94	7126	371	398	374226
25	12	207	65	6922	24	19	127	19	3487	55	23	143	89	4252	742	716	748452
38	4	11	48	5383	36	29	40	79	0231	83	20	125	84	1379	1113	1195	122679
50	25	115	31	3845	49	8	254	38	6975	111	17	107	78	8505	1484	1593	496905
63	16	219	14	2306	61	18	167	98	3719	139	14	89	73	5632	1856	391	871132
76	8	22	97	0767	73	28	81	58	0462	167	11	71	68	2758	2227	790	245358
88	29	126	79	9229	86	7	295	17	7206	195	8	53	62	9885	2598	1188	619584
101	20	230	62	7690	98	17	208	77	3950	223	5	35	57	7011	2969	1586	993811
114	12	34	45	6151	110	27	122	37	0694	251	2	17	52	4137	3311	385	368037
127	3	138	28	4613	123	7	35	96	7438	278	28	179	47	1264	3712	783	742264
254	6	276	56	9226	246	14	71	93	4876	557	27	178	94	2528	7424	1567	484528
381	10	114	85	3339	369	21	107	90	2314	836	26	178	41	3793	11137	751	226792
508	13	253	13	8452	492	28	143	86	9752	1115	25	177	88	5057	14849	1531	969056
635	17	91	12	8066	616	5	179	83	7191	1394	21	177	35	6321	18562	718	711320
762	20	229	70	7679	739	12	215	80	4629	1673	23	176	82	7586	22274	1502	453584
889	24	67	99	2292	862	19	251	77	2067	1952	22	176	29	8850	25987	686	195848
1016	27	206	27	6905	985	26	287	73	9505	2231	21	175	77	0115	29699	1469	938112
1144	1	41	56	1519	1109	4	23	70	6944	2510	20	175	24	1378	33412	653	680376
1271	4	182	81	6132	1232	11	59	67	4382	2789	19	174	71	2644	37124	1437	122641
2542	9	65	69	2264	2464	22	119	34	8764	5579	9	169	42	5288	74249	1274	845282
3813	13	248	53	8396	3697	3	179	2	3147	8368	29	164	13	7932	111374	1112	267923
5084	18	131	38	4529	4929	14	238	69	7529	11158	19	158	55	0576	148499	949	690564

T A B L I

Zamiana Magdeburgskiéy miary

Miara Ma- gdeburgska			Miara Polska nowa					Miara Polska dawna					Miara Chelmin- ska stara						
Włoki	Morgi	Pręty □	Włoki	Morgi	sznury □	Pręty □	Pręci □	Ułanki 10 pręci □	Włoki	Morgi	sznury □	Pręty □	Pręci □	Ułanki 10 pręci □	Włoki	Morgi	Pręty □	Pręci □	Ułanki 10 pręci □
—	—	1	—	—	—	—	76	0061	—	—	—	—	71	1006	—	—	—	75	9151
—	—	2	—	—	—	—	152	0123	—	—	—	—	142	2013	—	—	—	151	8902
—	—	3	—	—	—	—	228	0185	—	—	—	—	213	3019	—	—	—	227	8353
—	—	4	—	—	—	—	310	0247	—	—	—	—	281	4026	—	—	—	33	7801
—	—	5	—	—	—	—	380	0309	—	—	—	—	355	5033	—	—	—	379	7255
—	—	6	—	—	—	—	456	0371	—	—	—	—	426	6039	—	—	—	455	6706
—	—	7	—	—	—	—	532	0433	—	—	—	—	497	7046	—	—	—	531	6157
—	—	8	—	—	—	—	608	0495	—	—	—	—	568	8053	—	—	—	607	5608
—	—	9	—	—	—	—	684	0557	—	—	—	—	639	9059	—	—	—	683	5059
—	—	10	—	—	—	—	760	0619	—	—	—	—	711	0066	—	—	—	759	4510
—	—	20	—	—	—	—	1520	1238	—	—	—	—	1422	0132	—	—	—	1518	9021
—	—	30	—	—	—	—	2280	1857	—	—	—	—	2133	0199	—	—	—	2278	3532
—	—	40	—	—	—	—	3010	2476	—	—	—	—	2841	0265	—	—	—	3037	4013
—	—	50	—	—	—	—	38—	3095	—	—	—	—	3555	0332	—	—	—	3797	2554
—	—	60	—	—	—	—	4560	3715	—	—	—	—	4266	0398	—	—	—	4556	7061
—	—	70	—	—	—	—	5320	4331	—	—	—	—	4977	0465	—	—	—	5316	1575
—	—	80	—	—	—	—	6080	4953	—	—	—	—	5688	0531	—	—	—	6075	6086
—	—	90	—	—	—	—	6840	5572	—	—	—	—	6399	0598	—	—	—	6835	0597
—	—	100	—	—	—	—	76—	6191	—	—	—	—	7110	0661	—	—	—	7591	5108
—	1	—	—	—	1	—	3681	1145	—	—	1	2798	1196	—	—	—	13670	1194	
—	2	—	—	—	2	—	7362	2290	—	—	2	5596	2392	—	—	—	27340	2389	
—	3	—	—	1	1	—	1043	2435	—	1	—	8391	3588	—	—	1	11010	3584	
—	4	—	—	1	2	—	4721	4580	—	1	2	1192	4784	—	—	1	21680	4778	
—	5	—	—	2	—	—	845	5725	—	2	—	3990	5981	—	—	2	8350	5973	
—	6	—	—	2	2	—	2086	6870	—	2	1	6788	7177	—	—	2	22020	7168	
—	7	—	—	3	—	—	5767	8015	—	2	2	9586	8373	—	—	3	5690	8363	
—	8	—	—	3	1	—	9418	9160	—	3	1	2381	9569	—	—	3	19300	9557	
—	9	—	—	4	—	—	3130	0306	—	3	2	5183	0765	—	—	4	3031	0752	
—	10	—	—	4	1	—	6811	1451	—	4	—	7981	1962	—	—	4	1671	1947	
—	20	—	—	9	—	—	3622	2902	—	8	1	5962	3921	—	—	9	312	3894	
1	—	—	—	13	2	—	433	4353	—	12	2	3943	5886	—	—	13	2013	5842	

C A XIII.

powierzchni na inne miary.

Miara Litewska						Miara Chełmińska nowa						Miara Wiedeńska		
Włoki	Morgi	Sznuły	Pręty	Pręci	Ułanki 16 pręcika	Włoki	Morgi	Pręty	Pręci	Ułanki 10 pręcika		Morgi	Sąźnie	Ułanki 10 sąźnia
—	—	—	—	59	7141	—	—	73	6272	—	—	—	3	913113
—	—	—	1	19	4883	—	—	1	17	2515	—	—	7	886227
—	—	—	1	79	2325	—	—	2	20	8818	—	—	11	829341
—	—	—	2	38	9767	—	—	2	91	5091	—	—	15	772454
—	—	—	2	98	7200	—	—	3	68	1364	—	—	19	715568
—	—	—	3	58	1651	—	—	4	11	7637	—	—	23	658682
—	—	—	4	18	2093	—	—	5	15	3910	—	—	27	601795
—	—	—	4	77	9535	—	—	5	89	0183	—	—	31	541909
—	—	—	5	37	6977	—	—	6	62	6456	—	—	35	488023
—	—	—	5	97	1419	—	—	7	36	2729	—	—	39	431137
—	—	—	11	91	8838	—	—	11	72	5459	—	—	78	862274
—	—	—	17	92	3258	—	—	22	8	8189	—	—	118	293411
—	—	—	23	89	7677	—	—	29	15	0918	—	—	157	721548
—	—	—	29	87	2097	—	—	36	81	3648	—	—	197	155685
—	—	—	35	84	6516	—	—	41	17	6378	—	—	236	586822
—	—	—	41	82	0936	—	—	51	53	9107	—	—	276	017959
—	—	—	47	79	5355	—	—	58	90	1837	—	—	315	149096
—	—	—	53	76	9775	—	—	66	26	4567	—	—	354	880233
—	—	—	59	74	1194	—	—	73	62	7297	—	—	394	311370
—	—	1	7	53	9550	—	—	132	52	9134	—	—	709	760466
—	—	2	15	7	9100	—	—	265	5	8269	—	—	1419	520933
—	1	—	22	61	8650	—	—	1	97	587403	—	1	529	281400
—	1	1	30	15	8200	—	—	1	230	116538	—	1	1239	041867
—	1	2	37	69	7750	—	—	2	62	645673	—	2	348	802333
—	2	—	45	23	7301	—	—	2	195	174807	—	2	1058	562800
—	2	1	52	77	6851	—	—	3	27	703942	—	3	168	323267
—	2	2	60	31	6401	—	—	3	160	233076	—	3	878	083734
—	3	—	67	85	5951	—	—	3	292	762211	—	3	1587	841200
—	3	1	75	39	5501	—	—	4	125	291346	—	4	697	604667
—	7	—	50	79	1003	—	—	8	250	582692	—	8	1395	209335
—	10	2	26	18	6505	—	—	13	75	874038	—	13	492	814002

T A B L I

D a l s z y

Miara Ma- gdeburgska			Miara Polska nowa						Miara Polska dawna						Miara Chelmin- ska stara					
Włoki	Morgi	Pręty	Włoki	Morgi	Sznury	Pręty	Pręci	Ułanki 10 pręci	Włoki	Morgi	Sznury	Pręty	Pręci	Ułanki 10 pręci	Włoki	Morgi	Pręty	Pręci	Ułanki 10 pręci	
2	—	—	—	27	1	8	66	8706	—	25	1	78	37	1772	—	27	102	7	1684	
3	—	—	1	11	—	13	—	3060	1	8	1	18	30	7658	1	11	3	10	7527	
4	—	—	1	24	2	17	33	7413	1	21	—	57	74	3541	1	24	204	14	3369	
5	—	—	2	8	1	21	67	1767	2	3	2	97	17	9130	2	8	105	17	9212	
6	—	—	2	22	—	26	—	6120	2	16	2	36	61	5316	2	22	6	21	5054	
7	—	—	3	5	2	30	34	0174	2	29	1	76	5	1203	3	5	207	25	0897	
8	—	—	3	19	1	34	67	4827	3	12	1	15	18	7089	3	19	108	23	6739	
9	—	—	4	3	—	39	—	9181	3	25	—	54	92	2975	4	3	9	32	2581	
10	—	—	4	16	2	43	34	3334	4	7	2	94	35	8861	4	16	210	35	8124	
20	—	—	9	3	1	86	68	7069	8	15	2	88	71	7723	9	3	129	71	6348	
30	—	—	13	29	1	39	3	0601	12	23	2	83	7	6584	13	29	31	7	5272	
40	—	—	18	7	—	73	37	1139	17	1	2	77	13	5416	18	6	211	13	3697	
50	—	—	22	24	—	16	71	7674	21	9	2	71	79	4308	22	23	151	79	2121	
60	—	—	27	10	2	60	6	1209	25	17	2	66	15	3169	27	10	62	15	0545	
70	—	—	31	27	2	3	40	4744	29	25	2	60	51	2031	31	26	272	50	8970	
80	—	—	36	14	1	46	74	8279	34	3	2	54	87	0893	36	13	182	86	7394	
90	—	—	41	1	—	90	9	1814	38	11	2	49	22	9751	41	—	93	22	5818	
100	—	—	45	18	—	33	13	5349	42	19	2	43	58	8616	45	17	3	58	4243	
200	—	—	91	6	—	66	87	0699	85	9	1	87	17	7233	91	4	7	16	8186	
300	—	—	136	24	1	—	30	6048	127	29	1	30	76	5849	136	21	10	75	2729	
400	—	—	182	12	1	33	74	1398	170	19	—	74	35	4466	182	8	14	33	6973	
500	—	—	228	—	1	67	17	3748	213	9	—	17	94	3083	227	25	17	92	1216	
600	—	—	273	18	2	—	61	2097	255	28	2	61	53	1699	273	12	21	50	5459	
700	—	—	319	6	2	34	4	7447	298	18	2	5	12	0316	318	29	25	8	9702	
800	—	—	364	24	2	67	18	2796	341	8	1	48	70	8933	364	16	28	67	3946	
900	—	—	410	13	—	—	91	8146	383	28	—	92	29	7549	410	3	32	25	8189	
1000	—	—	456	1	—	34	35	3496	426	18	—	35	88	5166	455	20	35	81	2432	
2000	—	—	912	2	—	68	70	6992	853	6	—	71	77	2333	911	10	71	68	4865	
3000	—	—	1368	3	1	3	6	0488	1279	21	1	7	65	8499	1367	—	107	52	7298	
4000	—	—	1824	4	1	37	11	3984	1706	12	1	43	54	4666	1822	20	143	36	9731	
5000	—	—	2280	5	1	71	76	7480	2133	—	1	79	43	0833	2278	10	179	21	2164	

C A XIII.

c i a g.

Miara Litewska						Miara Chelmińska nowa					Miara Wiedeńska		
Włoki	Morgi	Sznury	Pręty	Pręciki	Ułamki 10 pręcika	Włoki	Morgi	Pręty	Pręciki	Ułamki 10 pręcika	Morgi	Sążnie	Ułamki 10 sążnia
—	21	1	52	37	0113	—	26	151	71	8076	26	985	628005
1	2	—	78	55	9516	1	9	227	62	2114	39	1478	412008
1	13	—	4	71	6022	1	23	3	49	6152	53	371	256011
1	23	2	30	93	2528	2	6	79	37	0190	66	864	070011
2	4	1	57	11	9033	2	19	155	24	4229	79	1356	884017
2	15	—	83	30	5539	3	2	231	11	8267	93	249	698020
2	26	—	9	49	2045	3	16	6	99	2305	106	742	512023
3	6	2	35	67	8550	3	29	82	86	6343	119	1235	326026
3	17	1	61	86	5056	4	12	158	74	0381	133	128	140029
7	5	—	23	73	0113	8	25	17	48	0763	266	256	280059
10	22	1	85	59	5169	13	7	176	22	1145	399	384	420089
14	10	—	47	46	0226	17	20	34	96	1526	532	512	560119
17	27	2	9	32	5282	22	2	193	70	1908	665	640	700149
21	15	—	71	19	0339	26	15	52	44	2290	798	768	840179
25	2	2	33	5	5395	30	27	211	18	2672	931	896	980208
28	20	—	91	92	0452	35	10	69	92	3053	1064	1025	120238
32	7	2	56	78	5508	39	22	228	66	3435	1197	1153	260268
35	25	1	18	65	0565	44	5	87	40	3817	1330	1281	100298
71	20	2	37	30	1130	88	10	174	80	7634	2661	962	800596
107	16	—	55	95	1696	132	15	262	21	1452	3992	641	200896
143	11	1	74	60	2261	176	21	49	61	5269	5323	325	601193
179	6	2	93	25	2826	220	26	137	1	9087	6654	7	001491
215	2	1	11	90	3392	265	1	224	42	2904	7981	1288	101790
250	27	2	30	55	3957	309	7	11	82	6721	9315	969	802088
286	23	—	49	20	4522	353	12	99	23	0539	10646	651	202387
322	18	1	67	85	5088	397	17	186	63	4356	11977	332	602685
358	13	2	86	50	5653	441	22	274	3	8174	13308	14	002983
716	27	2	73	1	1306	883	15	248	7	6348	26616	28	005967
1075	11	2	59	51	6960	1325	8	222	11	4522	39924	42	008951
1433	25	2	46	2	2613	1767	1	196	15	2696	53232	56	011935
1792	9	2	32	52	8266	2208	24	170	19	0870	66540	70	014918

T A B L I

Zamiana Wiedeńskiéy miary

Miara Wiedeńska		Miara Polska nowa						Miara Polska dawna						Miara Litewska					
Morgi	Szanie	Włoki	Morgi	Sznury	Pręty	Pręci	Ułanki 10 pręci	Włoki	Morgi	Sznury	Pręty	Pręci	Ułanki 10 pręci	Włoki	Morgi	Sznury	Pręty	Pręci	Ułanki 10 pręci
—	1	—	—	—	—	19	2756	—	—	—	—	18	0315	—	—	—	—	15	1515
—	2	—	—	—	—	38	5513	—	—	—	—	36	0631	—	—	—	—	30	3031
—	3	—	—	—	—	57	8270	—	—	—	—	51	0947	—	—	—	—	45	1546
—	4	—	—	—	—	77	1026	—	—	—	—	72	1263	—	—	—	—	60	6062
—	5	—	—	—	—	96	3783	—	—	—	—	90	1579	—	—	—	—	75	7577
—	6	—	—	—	—	1	15 65 40	—	—	—	—	1	8 1895	—	—	—	—	90	9093
—	7	—	—	—	—	1	31 92 97	—	—	—	—	1	26 2211	—	—	—	—	1	6 0608
—	8	—	—	—	—	1	54 2053	—	—	—	—	1	44 2527	—	—	—	—	1	21 2121
—	9	—	—	—	—	1	73 4810	—	—	—	—	1	62 2843	—	—	—	—	1	36 3640
—	10	—	—	—	—	1	92 7567	—	—	—	—	1	80 3159	—	—	—	—	1	51 5155
—	20	—	—	—	—	3	85 5131	—	—	—	—	3	60 6319	—	—	—	—	3	3 0311
—	30	—	—	—	—	5	78 2702	—	—	—	—	5	40 9479	—	—	—	—	4	54 5466
—	40	—	—	—	—	7	71 0269	—	—	—	—	7	21 2639	—	—	—	—	6	6 0622
—	50	—	—	—	—	9	63 7836	—	—	—	—	9	1 5799	—	—	—	—	7	57 5778
—	60	—	—	—	—	11	56 5404	—	—	—	—	10	81 8959	—	—	—	—	9	9 0933
—	70	—	—	—	—	13	49 2971	—	—	—	—	12	62 2119	—	—	—	—	10	60 6089
—	80	—	—	—	—	15	42 0538	—	—	—	—	14	42 5278	—	—	—	—	12	12 1245
—	90	—	—	—	—	17	31 8106	—	—	—	—	16	22 8438	—	—	—	—	13	43 6400
—	100	—	—	—	—	19	27 5673	—	—	—	—	18	3 1598	—	—	—	—	15	15 1556
—	200	—	—	—	—	38	55 1347	—	—	—	—	36	6 3197	—	—	—	—	30	30 3112
—	300	—	—	—	—	57	82 7020	—	—	—	—	51	9 4796	—	—	—	—	45	45 1668
—	400	—	—	—	—	77	10 2691	—	—	—	—	72	12 6391	—	—	—	—	60	60 6225
—	500	—	—	—	—	96	37 8368	—	—	—	—	90	15 7993	—	—	—	—	75	75 7781
—	600	—	—	—	1	15	65 4011	—	—	—	1	8 18 9592	—	—	—	—	90	90 9337	
—	700	—	—	—	1	34	92 9715	—	—	—	1	26 22 1191	—	—	—	1	6 6 0893	—	—
—	800	—	—	—	1	51	20 5389	—	—	—	1	41 25 2789	—	—	—	1	21 21 2450	—	—
—	900	—	—	—	1	73	48 4062	—	—	—	1	62 28 4388	—	—	—	1	36 36 4006	—	—
—	1000	—	—	—	1	92	75 6737	—	—	—	1	80 31 5987	—	—	—	1	51 51 5562	—	—
1	—	—	—	—	—	8	41 0778	—	—	—	2	88 50 5579	—	—	—	2	42 42 4900	—	—
2	—	—	—	—	—	16	82 1556	—	—	—	2	77 1 1159	—	—	—	1	84 84 9800	—	—
3	—	—	—	—	—	25	23 2331	—	—	—	2	65 51 6738	—	—	—	2	27 27 4700	—	—

C A XIV.

powierzchni na inne miary.

Miara Chelmińska stara					Miara Chelmińska nowa					Miara Magdeburgska				
Włóki	Morgi	Pręty	Pręci	Ułamki 10 pręcika	Włóki	Morgi	Pręty	Pręci	Ułamki 10 pręcika	Włóki	Morgi	Pręty	Pręci	Ułamki 10 pręcika
—	—	—	19	2599	—	—	—	18	6723	—	—	—	25	3606
—	—	—	38	5199	—	—	—	37	3447	—	—	—	50	7213
—	—	—	57	7798	—	—	—	56	0171	—	—	—	76	0819
—	—	—	77	0398	—	—	—	74	6891	—	—	1	1	1426
—	—	—	96	2997	—	—	—	93	3618	—	—	1	26	8033
—	—	—	1	15 5597	—	—	—	1	12 0342	—	—	1	52	1639
—	—	—	1	34 8196	—	—	—	1	30 7066	—	—	1	77	5246
—	—	—	1	54 0796	—	—	—	1	49 3789	—	—	2	2	8852
—	—	—	1	73 3395	—	—	—	1	68 0513	—	—	2	28	2459
—	—	—	1	92 5995	—	—	—	1	86 7237	—	—	2	53	6066
—	—	—	3	85 1990	—	—	—	3	73 4474	—	—	5	7	2132
—	—	—	5	77 7985	—	—	—	5	60 1711	—	—	7	60	8198
—	—	—	7	70 3980	—	—	—	7	46 8948	—	—	10	14	4264
—	—	—	9	62 9975	—	—	—	9	33 6185	—	—	12	68	0330
—	—	—	11	55 5970	—	—	—	11	26 3423	—	—	15	21	6396
—	—	—	13	48 1965	—	—	—	13	7 0660	—	—	17	75	2163
—	—	—	15	40 7960	—	—	—	14	93 7897	—	—	20	28	8529
—	—	—	17	33 3955	—	—	—	16	80 5134	—	—	22	82	4595
—	—	—	19	25 9950	—	—	—	18	67 2371	—	—	25	36	0661
—	—	—	38	51 9900	—	—	—	37	34 4743	—	—	50	72	1322
—	—	—	57	77 9851	—	—	—	56	1 7115	—	—	76	8	1984
—	—	—	77	3 9801	—	—	—	74	68 9487	—	—	101	24	2645
—	—	—	96	29 9751	—	—	—	93	36 1859	—	—	126	80	3307
—	—	—	115	55 9702	—	—	—	112	3 4231	—	—	152	16	3968
—	—	—	134	81 9652	—	—	—	130	70 6603	—	—	177	52	4630
—	—	—	154	7 9603	—	—	—	149	37 8975	—	—	1	22 88	5291
—	—	—	173	33 9553	—	—	—	168	5 1347	—	—	1	48 21	5953
—	—	—	192	59 9503	—	—	—	186	72 3718	—	—	1	73 60	6614
—	—	1	8	15 9206	—	—	—	298	75 7950	—	—	2	45 77	0583
—	2	16	31	8412	—	1	297	51 5900	—	—	4	91 54	1166	
—	3	24	47	7618	—	2	296	27 3850	—	—	6	137 31	1750	

T A B L I

D a l s z y

Miara Wiedeńska		Miara Polska nowa						Miara Polska dawna						Miara Litewska					
Morgi	□ szajle	Włoki	Morgi	□ Szary	□ Pręty	□ Pręcki	□ Ułanki 10 pręcka	Włoki	Morgi	□ Szary	□ Pręty	□ Pręcki	□ Ułanki 10 pręcka	Włoki	Morgi	□ Szary	□ Pręty	□ Pręcki	□ Ułanki 10 pręcka
4	—	—	4	—	33	61	3112	—	3	2	51	2	2318	—	3	—	69	69	9600
5	—	—	5	—	42	5	3890	—	4	2	42	52	7898	—	4	—	12	12	1500
6	—	—	6	—	50	16	4663	—	5	2	31	3	3477	—	4	2	51	54	9100
7	—	—	7	—	58	87	5446	—	6	2	19	53	9057	—	5	1	96	97	1300
8	—	—	8	—	67	28	6224	—	7	2	8	4	4637	—	6	1	39	39	9200
9	—	—	9	—	75	69	7002	—	8	1	96	55	0216	—	7	—	81	82	1100
10	—	—	10	—	84	10	7780	—	9	1	85	5	5796	—	8	—	21	21	9000
20	—	—	20	1	68	21	5560	—	19	—	70	11	1592	—	16	—	48	19	8000
30	—	1	—	2	52	32	3340	—	28	2	55	16	7389	—	21	—	72	74	7000
40	—	1	11	—	36	43	1120	1	8	1	40	22	3185	1	2	—	96	99	6000
50	—	1	21	1	20	53	8900	1	18	—	25	27	8982	1	10	1	21	24	5000
60	—	2	1	2	4	64	6680	1	27	2	10	33	4778	1	18	1	15	19	4000
70	—	2	11	2	88	75	1160	2	7	—	95	39	0575	1	26	1	69	74	3000
80	—	2	22	—	72	86	2240	2	16	2	80	44	6371	2	4	1	93	99	2000
90	—	3	2	1	56	97	0020	2	26	1	65	50	2167	2	12	2	18	21	1000
100	—	3	12	2	41	7	7801	3	6	—	50	55	7964	2	20	2	42	49	0000
200	—	6	25	1	82	15	5602	6	12	1	1	11	5928	5	11	1	84	98	0000
300	—	10	8	1	23	23	3403	9	18	1	51	67	3893	8	2	1	27	47	0000
400	—	13	21	—	61	31	1201	12	24	2	2	23	1857	10	23	—	69	96	0000
500	—	17	4	—	5	38	9005	16	—	2	52	78	9822	13	14	—	12	15	0000
600	—	20	16	2	46	46	6805	19	7	—	3	34	7786	16	4	2	54	94	0000
700	—	23	29	1	87	54	4607	22	13	—	53	90	5750	18	25	1	97	13	0000
800	—	27	12	1	28	62	2408	25	19	1	4	46	3715	21	16	1	39	92	0000
900	—	30	25	—	69	70	0209	28	25	1	55	2	1679	24	7	—	82	11	0000
1000	—	34	8	—	10	77	8010	32	1	2	5	57	9644	26	28	—	21	90	0000
2000	—	68	16	—	21	55	6020	64	3	1	11	15	9288	53	26	—	49	80	0000
3000	—	102	24	—	32	33	4031	96	5	—	16	73	8932	80	24	—	74	70	0000
4000	—	137	2	—	43	11	2041	128	6	2	22	31	8576	107	22	—	99	60	0000
5000	—	171	10	—	53	89	0051	160	8	1	27	89	8220	134	20	1	24	50	0000
6000	—	205	18	—	61	66	8062	192	10	—	33	47	7864	161	18	1	49	10	0000
7000	—	239	26	—	75	41	6072	224	11	2	39	5	7508	188	16	1	74	30	0000

C A XIV.

c i a g.

Miara Chelmińska stara						Miara Chelmińska nowa						Miara Magdeburgska					
Włóki	Morgi	Pręty	Pręci	Ułanki	Pręci	Włóki	Morgi	Pręty	Pręci	Ułanki	Pręci	Włóki	Morgi	Pręty	Pręci	Ułanki	Pręci
—	4	32	63	68	25	—	3	295	3	1801	—	—	9	—	30	8233	—
—	5	40	79	60	31	—	4	293	78	9751	—	—	11	48	85	2917	—
—	6	48	95	52	37	—	5	292	54	7701	—	—	13	91	62	3500	—
—	7	57	11	11	41	—	6	291	30	5651	—	—	15	140	39	4084	—
—	8	65	27	36	50	—	7	290	6	3602	—	—	18	6	16	4667	—
—	9	73	43	28	56	—	8	288	82	1552	—	—	20	51	93	5251	—
—	10	81	59	20	63	—	9	287	57	9502	—	—	22	97	70	5834	—
—	20	163	18	11	26	—	19	275	15	9005	1	15	15	11	1669	—	—
1	—	241	77	61	89	—	29	262	73	8508	2	7	113	11	7504	—	—
1	11	26	36	8	253	1	9	250	31	8010	3	—	30	82	3339	—	—
1	21	107	96	0	316	1	19	237	89	7513	3	22	128	52	9174	—	—
2	1	189	55	2	379	1	29	225	47	7016	4	15	46	23	5009	—	—
2	11	271	14	1	412	2	9	213	5	6518	5	7	143	91	0844	—	—
2	22	52	73	6	506	2	19	200	63	6021	6	—	61	61	6679	—	—
3	2	134	32	8	569	2	29	188	21	5524	6	22	159	35	2513	—	—
3	12	215	32	0	632	3	9	175	79	5026	7	15	77	5	8318	—	—
6	25	131	84	1	265	6	19	51	59	0053	15	—	154	11	6697	—	—
10	8	47	76	1	898	9	28	227	38	5080	22	16	51	17	5016	—	—
13	20	263	68	2	530	13	8	103	18	0106	30	1	128	23	3395	—	—
17	3	179	60	3	163	16	17	278	97	5133	37	17	25	29	1743	—	—
20	16	95	52	3	796	19	27	154	77	9160	45	2	102	35	0092	—	—
23	29	11	11	4	429	23	7	30	56	5187	52	17	179	10	8411	—	—
27	11	227	36	5	661	26	16	206	36	0213	60	3	76	16	6790	—	—
30	21	143	28	5	691	29	26	82	15	5240	67	18	153	52	5138	—	—
34	7	59	20	6	327	33	5	257	95	0267	75	4	50	58	3487	—	—
68	14	118	11	2	654	66	11	215	90	0534	150	8	101	16	6975	—	—
102	21	177	61	8	981	99	17	173	85	0802	225	12	151	75	0462	—	—
136	28	236	82	5	309	132	23	131	80	1069	300	17	22	33	3950	—	—
171	5	296	3	1	636	165	29	89	76	1337	375	21	72	91	7437	—	—
205	13	55	23	7	963	199	5	47	70	1604	450	25	123	50	0925	—	—
239	20	114	44	1	291	232	11	5	65	1872	525	29	174	8	4112	—	—

T A B L I

Zamiana miary Polskiej nowój,

UWAGA. Miara Reńska o której się dotąd mówiło, często dawniej w kraju naszym używaną była. Pręt tej miary składa się z 12 stóp = 139,13 linii franc. daw., i jest zasadą morgów Magdeburgskich (po 180 prętów □) i Reńskich: polnego który zawiera 120 prętów □ i leśnego mającego 160 prętów □; pręt po 111 stóp □.

W niektórych jednak dzielach np. Nauka leśna przez G. L. Hartig, Tom II, karta 144 wydania 4, znajdujemy wzmiankę o innym morgu Reńskim leśnym który zawiera 160 prętów □, po 256 stóp □, to jest że długość pręta = 16 stóp, zatem o 4 stopy większa od zwycajnego. Taki morg używa się tylko w leśnictwie. Dla rozróżnienia od innych, nazwiemy tę miarę: *Reńską lasową*. Z porównania jej z miarą Polską i Magdeburgską następująca wypada tablica.

A. Miara długości.

Polskie nowe Pręty	Reńskie 12 stopowe		Reńskie 16 stopowe		Reń- skie 12 stopo- we Pręty	Polskie nowe		Reńskie 16 stopowe		Reń- skie 16 stopo- we Pręty	Polskie nowe		Reńskie 12 stopowe	
	Pręty	Ułamki 10 pręta	Pręty	Ułamki 10 pręta		Pręty	Ułamki 10 pręta	Pręty	Ułamki 10 pręta		Pręty	Ułamki 10 pręta	Pręty	Ułamki 10 pręta
1	1	1470	0	8602	1	0	8718	0	7500	1	1	1624	1	3333
2	2	2940	1	7205	2	1	7436	1	5000	2	2	3248	2	6666
3	3	4410	2	5808	3	2	6151	2	2500	3	3	4872	4	0000
4	4	5881	3	4410	4	3	4872	3	0000	4	4	6496	5	3333
5	5	7351	4	3013	5	4	3590	3	7500	5	5	8121	6	6666
6	6	8821	5	1616	6	5	2308	4	5000	6	6	9745	8	0000
7	8	0292	6	0219	7	6	1027	5	2500	7	8	1369	9	3333
8	9	1762	6	8821	8	6	9745	6	0000	8	9	2993	10	6666
9	10	3232	7	7421	9	7	8463	6	7500	9	10	4617	12	0000
10	11	4703	8	6027	10	8	7181	7	5000	10	11	6242	13	3333
20	22	9406	17	2054	20	17	4363	15	0000	20	23	2184	26	6666
30	34	1109	25	8082	30	26	1544	22	5000	30	34	8726	40	0000
40	45	8812	34	1109	40	34	8726	30	0000	40	46	4968	53	3333
50	57	3515	43	0136	50	43	5907	37	5000	50	58	1210	66	6666
60	68	8219	51	6164	60	52	3089	45	0000	60	69	7452	80	0000
70	80	2922	60	2191	70	61	0270	52	5000	70	81	3691	93	3333
80	91	7625	68	8219	80	69	7452	60	0000	80	92	9936	106	6666
90	103	2328	77	4246	90	78	4633	67	5000	90	104	6178	120	0000
100	114	7031	86	0273	100	87	1815	75	0000	100	116	2420	133	3333

C A XV.

Magdeburskiej i Reńskiej lasowej.

B. Miara powierzchni.

Miara Pol: no:		Miara Magdeburska			Miara Reńska lasowa			Miara Magd:		Miara Polsko nowa			Miara Reńska lasowa			Miara Ren; las:		Miara Polsko nowa			Miara Magdeburska				
Morgi	Pręty	Morgi	Pręty	Ułanki 10 pręta	Morgi	Pręty	Ułanki 10 pręta	Morgi	Pręty	Morgi	Pręty	Ułanki 10 pręta	Morgi	Pręty	Ułanki 10 pręta	Morgi	Pręty	Morgi	Pręty	Ułanki 10 pręta	Morgi	Pręty	Ułanki 10 pręta		
—	1	—	1	3157	—	0	7402	—	1	—	0	7601	—	0	5625	—	1	—	1	3512	—	1	7777		
—	2	—	2	6314	—	1	1801	—	2	—	1	5201	—	1	1250	—	2	—	2	7024	—	3	5555		
—	3	—	3	9470	—	2	2202	—	3	—	2	2802	—	1	6875	—	3	—	4	0537	—	5	3333		
—	4	—	5	2627	—	2	9603	—	4	—	3	0402	—	2	2500	—	4	—	5	1049	—	7	1111		
—	5	—	6	5784	—	3	7003	—	5	—	3	8003	—	2	8125	—	5	—	6	7561	—	8	8888		
—	6	—	7	8941	—	4	1104	—	6	—	4	5604	—	3	3750	—	6	—	8	1073	—	10	6666		
—	7	—	9	2098	—	5	1805	—	7	—	5	3204	—	3	9375	—	7	—	9	4585	—	12	4444		
—	8	—	10	5255	—	5	9206	—	8	—	6	0805	—	4	5000	—	8	—	10	8098	—	14	2222		
—	9	—	11	8411	—	6	6606	—	9	—	6	8406	—	5	0625	—	9	—	12	1610	—	15	9999		
—	10	—	13	1568	—	7	4006	—	10	—	7	6006	—	5	6250	—	10	—	13	5122	—	17	7777		
1	—	2	034	7045	1	062	0210	1	—	136	8111	—	101	2500	—	1	—	216	1953	—	1	104	4444		
2	—	4	069	4091	2	124	0432	2	—	273	6222	—	1	042	5000	2	—	1	132	3906	—	3	028	8888	
3	—	6	104	1137	4	026	0648	3	—	1	110	1324	—	1	143	7560	3	—	2	048	5859	—	4	133	3333
4	—	8	138	8183	5	088	0864	4	—	1	247	2445	—	2	085	0000	4	—	2	264	7812	—	6	057	7777
5	—	10	173	5229	6	150	1080	5	—	2	084	0557	—	3	026	2500	5	—	3	180	9769	—	7	162	2222
6	—	13	228	2275	8	052	1290	6	—	2	220	8668	—	3	127	5000	6	—	4	097	1718	—	9	086	6666
7	—	15	082	9320	9	114	1512	7	—	3	057	6780	—	4	068	7500	7	—	5	013	3671	—	10	011	1111
8	—	17	097	6366	11	016	1728	8	—	3	194	4891	—	5	010	0000	8	—	5	229	5624	—	12	115	5555
9	—	19	132	3412	12	078	1944	9	—	4	031	3603	—	5	111	2500	9	—	6	145	7581	—	14	039	9999
10	—	21	167	0458	13	140	2164	10	—	4	168	1114	—	6	052	5000	10	—	7	061	9538	—	15	141	4444
20	—	43	154	0917	27	120	4322	20	—	9	036	2229	—	12	105	0000	20	—	14	123	9076	—	31	108	8888
30	—	65	141	1375	41	100	6483	30	—	13	204	3343	—	18	157	5000	30	—	21	185	8614	—	47	073	3333
40	—	87	128	1834	55	080	8644	40	—	18	072	4457	—	25	050	0900	40	—	28	247	8152	—	63	037	7777
50	—	109	115	2292	69	061	0805	50	—	22	240	5572	—	31	102	5000	50	—	36	009	7694	—	79	002	2222
60	—	131	102	2751	83	041	2966	60	—	27	108	6687	—	37	155	0000	60	—	43	071	7228	—	94	146	6666
70	—	153	089	3209	97	021	5127	70	—	31	276	7806	—	41	047	5000	70	—	50	133	6766	—	110	111	1111
80	—	175	076	3668	111	001	7228	80	—	36	144	8914	—	50	100	0000	80	—	57	195	6304	—	126	075	5555
90	—	197	063	4126	124	141	9449	90	—	41	013	0030	—	56	152	5000	90	—	61	257	5846	—	142	039	9999
100	—	219	050	4584	138	122	1610	100	—	45	181	1144	—	63	045	0000	100	—	72	019	5389	—	158	004	4444

Podział miar powierzchni porównanych z sobą w poprzedzających Tablicach jest następujący:

1. Co do miar Polskich Koronnych i Litewskich.

Włóka zawiera 30 morgów

Morg „ 3 sznury □.

Sznur □ „ 100 prętów □

Pręt □ zawiera 100 pręcików □.

Pręcik □ „ 100 ławek □.

2. Stara i nowa Chełmińska miara podobnie się dzieli. Morg = 300 Prętów □.

3. Miara Magdeburska.

Włóka ma także 30 morgów, lecz morg zawiera tylko 180 prętów □ reńskich. —
Podział pręta □ jak wyżej.

4. Miara Wiedeńska.

Joch czyli morg zawiera 1600 sążni □, to jest 400 prętów □.

BUŚ

Antykwariat

Naukowy

im. J. K. Żupańskiego

W. Dominikowski & J. Rybarczyk

P O Z N A Ń

ul. Paderewskiego 3/5

tel. /0-61/ 852-63-12

ul. Górna Wilda 75

tel. /0-61/ 835-31-49

Do korzystania

W CNP Inw. BG - 348765

BG W 348765

